

16.09.2019

Kokousaika 16.09.2019 16:00 - 16:43

Kokouspaikka Kaupunginhallituksen istuntosali

Läsnä

Jäsenet

Vapaavuori, Jan pormestari
Sinnemäki, Anni apulaispormestari
kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja
Sevander, Tomi apulaispormestarin sijainen
kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja

Hernberg, Kaisa
Honkasalo, Veronika apulaispormestari
Pakarinen, Pia
Raatikainen, Mika

Rantala, Marcus
Rydman, Wille
Sazonov, Daniel
Vesikansa, Sanna apulaispormestari
Vuorjoki, Anna
Yanar, Ozan
Gebhard, Elisa varajäsen

Meri, Otto esteellinen: 614 §
varajäsen

Muut

Kivekäs, Otso kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
Bogomoloff, Harry kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtaja

Arhinmäki, Paavo kaupunginvaltuuston 2. varapuheenjohtaja
esteellinen: 614 §

Sarvilinna, Sami kansliapäällikkö
Aho, Mikko kaupunkiympäristön toimialajohtaja
esteellinen: 614 §

Jolkkonen, Juha sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Laitio, Tommi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja

16.09.2019

	Pohjolainen, Liisa	esteellinen: 614 § kasvatuksen ja koulutuksen toimia- lajohtaja
	Gros, Nina	henkilöstöjohtaja
	Kivelä, Liisa	viestintäjohtaja
	Rinkineva, Marja-Leena	elinkeinojohtaja
	Rope, Jenni	kaupunginlakimies
	Saxholm, Tuula	rahoitusjohtaja
	Summanen, Juha	esteellinen: 614 § hallintojohtaja
	Peltonen, Antti	hallintopäällikkö
	Katajamäki, Paula	poistui 16:34, poissa: 625 - 633 §
	Vennelä, Asta	viestintäasiantuntija
	Björksten, Jenni	hallintoasiantuntija
Puheenjohtaja		
	Jan Vapaavuori	pormestari 603 - 633 §
Esittelijät		
	Jan Vapaavuori	pormestari 603 §
	Juha Summanen	hallintojohtaja 604 - 608 §
	Sami Sarvilinna	kansliapäällikkö 609 - 633 §
Pöytäkirjanpitäjä		
	Jenni Björksten	hallintoasiantuntija 603 - 633 §

16.09.2019

§	Asia	
603	Asia/1	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta
604	Asia/2	V 25.9.2019, Muutos kaupunginvaltuuston kokoonpanossa
605	Asia/3	V 25.9.2019, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen valinta
606	Asia/4	V 25.9.2019, Sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenen valinta
607	Asia/5	V 25.9.2019, Tarkastuslautakunnan varajäsenen valinta
608	Asia/6	V 25.9.2019, Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen valinta
609	Asia/7	V 25.9.2019, Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloite laittomasti maassa olevien palveluiden laajentamisen purkamisesta
610	Asia/8	V 25.9.2019, Den av Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp väckta gruppmotionen om bortforsling av gatusnö
610	Asia/8	V 25.9.2019, Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite aurauslumen poiskuljetuksesta
611	Asia/9	V 25.9.2019, Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloite lumen mereen kippaamisen lopettamisesta
612	Asia/10	V 25.9.2019, Valtuutettu Atte Harjanteen aloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamisesta vuoteen 2025 mennessä
613	Asia/11	V 25.9.2019, Den av ledamoten Martina Harms-Aalto väckta motionen om ökning av antalet personalbostäder
613	Asia/11	V 25.9.2019, Valtuutettu Martina Harms-Aallon aloite palvelussuhdeasuntojen lisäämiseksi
614	Asia/12	V 25.9.2019, Valtuutettu Otto Meren aloite Hitas-järjestelmän lakkauttamisesta
615	Asia/13	V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite alueellisesta varhaiskasvatuspaikkatakuusta
616	Asia/14	V 25.9.2019, Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite lähikouluperiaatteen laajentamisesta erityisluokkaopetukseen
617	Asia/15	V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite kirjaston perustamisesta Kalasatamaan

16.09.2019

618	Asia/16	V 25.9.2019, Valtuutettu Ozan Yanarin aloite lasten ja nuorten harrastamisen tukemisesta
619	Asia/17	V 25.9.2019, Valtuutettu Alviina Alametsän aloite esteettömyyden lisäämiseksi kaupungin kokoustiloissa induktiosilmukan avulla
620	Asia/18	V 25.9.2019, Valtuutettu Kati Juvan aloite rollaattorin kanssa liikkuvien maksuttomasta matkustamisesta HSL:n bussiliikenteessä
621	Asia/19	V 25.9.2019, Valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloite rollaattoreiden ja lastenvaunujen yhtäläisestä kohtelusta joukkoliikenteessä
622	Asia/20	Helsingin kaupungin liittyminen EIT Urban Mobility Associationin jäseneksi
623	Asia/21	Tontin varaaminen Lehto Asunnot Oy:lle ja Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö sr:lle opiskelija-asuntojen suunnittelua varten (Sörnäinen, tontti 10575/6)
624	Asia/22	Asuntotonttien varaaminen Rakennusliike Reponen Oy:lle, Siklatilat Oy:lle ja Jukivest Oy:lle/AVARRUS Arkkitehdit Oy:lle (Oulunkylä, tontit 28141/2 ja 28135/1)
625	Asia/23	Valtuutettu Johanna Sydänmaan toivomusponsi häirinnän ja työpaikkakiusaamisen raportoinnin säilyttämisestä työterveyskyselyn tulosten raportoinnissa
626	Asia/24	Valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponsi murrosikäisten nuorten vanhemmille suunnatun perhevalmennuksen suunnittelusta
627	Asia/25	Valtuutettu Mirita Saxbergin toivomusponsi resurssien kohdentamisesta alle kolmevuotiaiden perhepäivähoitoon
628	Asia/26	Lausunto oikeusministeriölle julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevasta selvityksestä
629	Asia/27	Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2020–2022
630	Asia/28	Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite jalkakäytävien talvikunnossapidon palautuksesta paikallistason vastuulle
631	Asia/29	Valtuutettu Mai Kivelän toivomusponsi kaupungin ruokapalveluiden ruokalistan ilmastokuormituksen ja ruokahävikin vähentämisestä
632	Asia/30	Kaupunginvaltuuston 11.9.2019 tekemien päätösten täytäntöönpano
633	Asia/31	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

16.09.2019

Asia/1

§ 603

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Kaupunginhallitus päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaupunginhallitus päättää valita pöytäkirjantarkastajiksi Anni Sinnemäen ja Mika Raatikaisen sekä varatarkastajiksi Daniel Sazonovin ja Marcus Rantalan.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

16.09.2019

Asia/2

§ 604

V 25.9.2019, Muutos kaupunginvaltuuston kokoonpanossa

HEL 2019-009145 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Eero Heinäluomalle eron kaupunginvaltuutetun luottamus-toimesta
- toteaa, että kuntalain (410/2015) 17 §:n 2 momentin mukaisesti kaupunginvaltuuston puheenjohtajan kutsuttua hänet uudeksi kaupunginvaltuutetuksi tulee Johanna Laisaari vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi
- toteaa, että keskusvaalilautakunta nimeää Sosialidemokraattiselle valtuustoryhmälle 12. varavaltuutetun vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Asta Vennelä, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 76004
asta.vennela(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroamisanomus 28.8.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet

Kunnallisvalitus, valtuusto

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

16.09.2019

Asia/2

Kaupunginhallitus toteaa, että Eero Heinäluoma (SDP) on 28.8.2019 pyytänyt eroa kaupunginvaltuutetun luottamustoimesta tultuaan valituksi Euroopan parlamentin jäsenen tehtävään. Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan kutsuttua hänet uudeksi valtuutetuksi tulee sijaantulojärjestyksen mukaisesti Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ensimmäinen varavaltuutettu Johanna Laisaari.

Vaalilain 93 §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakunnan on valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä uusia varavaltuutettuja, jos varavaltuutettujen määrä jää valtuuston toimikauden aikana vajaaksi. Kaupunginvaltuuston myönnettyä Eero Heinäluomalle eron kaupunginvaltuutetun luottamustoimesta, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja pyytää keskusvaalilautakuntaa nimeämään Sosialidemokraattiselle valtuustoryhmälle 12. varavaltuutetun.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Asta Vennelä, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 76004
asta.vennela(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroamisanomus 28.8.2019

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote
Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet
Kunnallisvalitus, valtuusto

16.09.2019

Asia/3

§ 605

V 25.9.2019, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen valinta

HEL 2019-009198 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Matias Pajulalle eron kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee _____ varajäseneksi (Arja Karhuvaaran henkilökohtainen varajäsen) kulttuuri- ja vapaa-aikalautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta heti.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 30.8.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet

Esitysteksti
Kunnallisvalitus, valtuusto

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Matias Pajulan (Kok.) 27.3.2019 § 110 varajäseneksi kulttuuri- ja vapaalautakuntaan vuonna 2021 päättyväksi toi-

16.09.2019

Asia/3

mikaudeksi. Matias Pajula pyytää 30.8.2019 eroa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen luottamustoimesta muiden luottamustehtävien vuoksi.

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen lautakuntaan kuntalain 74 §:n mukaisesti.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 30.8.2019

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote
Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
Taloushallintopalveluliikelaitos

16.09.2019

Asia/4

§ 606

V 25.9.2019, Sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenen valinta

HEL 2019-009094 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Matias Pajulalle eron sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee nykyisen varajäsenen Maritta Hyvärisen jäseneksi ja _____ varajäseneksi (Sami Heistaroin henkilökohtainen varajäsen) sosiaali- ja terveyslautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

Kaupunginhallitus esitti yksimielisesti Daniel Sazonovin ehdotuksesta, että nykyinen varajäsen Maritta Hyvärinen valitaan jäseneksi sosiaali- ja terveyslautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 30.8.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, valtuusto

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Matias Pajulalle eron sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee _____ jäseneksi sosiaali- ja terveyslautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Matias Pajulan (Kok.) 13.6.2018 § 173 jäseneksi sosiaali- ja terveyslautakuntaan vuonna 2021 päättyväksi toimikaudeksi. Matias Pajula pyytää 30.8.2019 eroa sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenen luottamustoimesta muiden luottamustehtävien vuoksi.

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen lautakuntaan kuntalain 74 §:n mukaisesti.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 30.8.2019

Muutoksenhaku

16.09.2019

Asia/4

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote
Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveyslautakunta
Taloushallintopalveluliikelaitos

16.09.2019

Asia/5

§ 607

V 25.9.2019, Tarkastuslautakunnan varajäsenen valinta

HEL 2019-008698 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Satu Kurjelle eron tarkastuslautakunnan varajäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee Antti Pynttärin varajäseneksi (Kauko Koskisen henkilökohtainen varajäsen) tarkastuslautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti Daniel Sazonovin ehdotuksesta valita Antti Pynttärin varajäseneksi tarkastuslautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Asta Vennelä, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 76004
asta.vennela(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 13.8.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
päätöksessä mainitut

Otteen liitteet
Kunnallisvalitus, valtuusto

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

16.09.2019

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Satu Kurjelle eron tarkastuslautakunnan varajäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee _____ varajäseneksi (Kauko Koskisen henkilökohtainen varajäsen) tarkastuslautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Satu Kurjen (ent. Kouvalainen, Kok.) 7.6.2017 § 262 varajäseneksi tarkastuslautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi. Satu Kurki pyytää 13.8.2019 eroa tarkastuslautakunnan varajäsenen luottamustoimesta puolueesta eroamisen vuoksi.

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevistä syistä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen lautakuntaan kuntalain 74 §:n mukaisesti.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Asta Vennelä, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 76004
asta.vennela(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 13.8.2019

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

16.09.2019

Asia/5

Ote

päätöksessä mainitut

Otteen liitteet

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

tarkastuslautakunta
taloushallintopalveluliikelaitos

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 551

HEL 2019-008698 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Asta Vennelä, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 76004
asta.vennela(a)hel.fi

16.09.2019

Asia/6

§ 608

V 25.9.2019, Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen valinta

HEL 2019-009096 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Milka Asikaiselle eron kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee Nina Kokon varajäseneksi (Tapio Klemetin henkilökohtainen varajäsen) kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostoon vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti Daniel Sazonovin ehdotuksesta valita Nina Kokon varajäseneksi kaupunkiympäristölautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 29.8.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, valtuusto

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Milka Asikaiselle eron kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee _____ varajäseneksi (Tapio Klemetin henkilökohtainen varajäsen) kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostoon vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Milka Asikaisen (Kok.) 7.6.2017 § 268 varajäseneksi kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostoon vuonna 2017 alkavaksi toimikaudeksi. Milka Asikainen pyytää 29.8.2019 eroa kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen luottamustoimesta ajanpuutteen vuoksi.

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen lautakuntaan kuntalain 74 §:n mukaisesti.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 29.8.2019

Muutoksenhaku

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

16.09.2019

Asia/6

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote

Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Ympäristö- ja lupajaosto
Taloushallintopalveluliikelaitos
Tarkastusvirasto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 554

HEL 2019-009096 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

16.09.2019

Asia/7

§ 609

**V 25.9.2019, Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloite lait-
tomasti maassa olevien palveluiden laajentamisen purkamisesta**

HEL 2019-001421 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo perussuomalaisten valtuustoryhmän ryh-
mäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi

Liitteet

1 Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Perussuomalaisten valtuustoryhmä esittää ryhmäaloitteessaan, että kaupunginvaltuusto kumoaa 29.11.2017 § 426 tekemänsä päätöksen laajentaa paperittomien henkilöiden sosiaali- ja terveystalvveluita.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveystalvutakunnan lausuntoon ja toteaa, että vuodesta 2014 alkaen Helsingissä on tarjottu lakisääteinen kiireellinen sairaanhoito kaikille paperittomille sekä laajat terveydenhuoltopalvelut alle 18-vuotiaille ja raskaana oleville. Vuodesta 2018 alkaen palvelu laajennettiin kaupunginvaltuuston 29.11.2017 § 426 päätöksen mukaisesti koskemaan myös välttämätöntä sosiaali- ja terveydenhuoltoa, mikä vastaa laajuudeltaan suunnilleen samaa kuin turvapaikanhakijoille tarjottavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Tämä tarkoittaa välttämätöntä sairauksien hoitoa, lääkitystä, seuranta, roko-

tuksia ja suun terveydenhuollon palveluita. Palvelujen laajentaminen on käytännössä koskenut terveydenhuollon palveluita.

Tässä yhteydessä paperittomalla tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tulleita henkilöä, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo tai maassa oleskelu ei ole laillista. Näihin kuuluvat maahan jääneet kielteisen turvapaikka- tai muun oleskelulupapäätöksen saaneet. Lisäksi paperittoman kaltaisessa tilassa on henkilöitä, joiden tilapäinen maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle. Näitä ovat esimerkiksi tietyt Itä-Euroopan EU-maiden liikkuvat väestöryhmät, joilla ei ole vakuutusturvaa kotimaassaan sekä opiskelijat, joilla määräaikaiseen maassa oloon oikeuttava oleskelulupa on umpeutunut.

Arviot paperittomien määrästä Helsingissä vaihtelevat 1500–5000 välillä. Paperittomien terveydenhuollon palveluiden kustannuksia pystytään kohtuullisesti seuraamaan. Niiden raportointi voi olla vielä jonkin verran todellista käyttöä alhaisempaa, mutta raportointia ollaan kehittämässä edelleen, ja toimintayksiköjä on ohjeistettu raportoinnista.

Vuonna 2018 paperittomia asiakkaita oli terveydenhuollon avohoidon piirissä yhteensä 139, asiakaskäyntejä 321 ja näiden tilastoituneet kustannukset olivat 33 000 euroa. Lisäksi kustannuksia syntyy erikoissairaanhoidon palveluista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön laskelmiin perustuvan suuntaa-antavan arvion mukaan avohoidon ja erikoissairaanhoidon kokonaiskustannukset olisivat vuositasona Helsingissä noin 200 000–300 000 euroa. Tulee huomioida, että kyseisen väestöryhmän todellista suuruutta on mahdotonta arvioida, eikä terveyden- tai sairaanhoidon asiakaskäyntien yhteydessä useinkaan käy ilmi asiakkaan maassaolo-oikeuden tila. Ottaen kuitenkin huomioon palveluiden käytön määrä suhteessa paperittomien henkilöiden määrään Helsingissä, ei ole syytä olettaa, että kiireellistä terveydenhuoltoa laajemman terveydenhuollon tarjoaminen paperittomille toimisi itsenäisenä vetovoimatekijänä laittomasti maahan jäämiselle.

Helsingin poliisilaitoksen julkaisemien tilastojen valossa kaupungin turvallisuustilanne on parantunut viime vuosien aikana. Helsingin poliisilaitoksen tietoon tulleiden rikosten määrä pieneni vuodesta 2017 verrattuna vuoteen 2018. Eniten vähenivät omaisuusrikokset. Katuturvallisuusindeksi oli vuonna 2018 parempi kuin vuonna 2017. Indeksien nousuun vaikuttavat muun muassa vahingontekojen, pahoinpitelyjen ja lievien pahoinpitelyjen väheneminen.

Kaupungin turvallisuustutkimuksen mukaan yleinen turvallisuudentunne on parantunut vuodesta 2015. Helsinkiläiset kokevat oman asuinalue-

eensa ja kaupungin keskustan sekä julkiset liikennevälineet aiempaa turvallisemmaksi. Vaikka Helsingin turvallisuustilanne on parantunut, Sisäisen turvallisuuden tila -raportin mukaan tulevaisuudessa erityisesti laittomasti maassa oleskelevat sekä maasta poistamista odottavat ulkomaalaiset ovat haavoittuvassa asemassa sekä väkivaltaisen radikalisoitumisen, rikosten tekemisen että rikosten uhriksi joutumisen näkökulmasta. Tulevaisuudessa Suomessa on entistä enemmän laittomasti maassa oleskelevia, mikä on turvallisuusongelma yhteiskunnallisesti sekä heille itselleen.

Helsingin kaupunki selvitti laaja-alaisessa työryhmässä paperittomiin henkilöihin liittyviä haasteita, palvelutarpeita ja toimenpiteitä. Vuonna 2018 ilmestyneessä työryhmän selvityksessä huomioitiin kaupunginvaltuuston 29.11.2017 § 426 hyväksymät paperittomiin henkilöihin liittyvät toimenpide-esitykset ohjeistus- ja linjaustarpeissa sekä seurannan kehittämiseksi. Helsingin terveysasemien henkilökunta on saanut myös ohjeistuksen koskien välttämättömän hoidon edellytysten täyttymistä. Tarvittaessa asiakkaat ohjataan terveysasemilta erikoissairaanhoidon tai sairaalahoidon piiriin jatkotoimenpiteitä varten.

Nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan, että välttämätön hoito turvataan kaikille paperittomille henkilöille. Lisäksi terveys- ja hyvinvointivaikeuksien arvioinnin näkökulmasta paperittomat henkilöt muodostavat erityisen haavoittuvan väestöryhmän, jonka riittävien sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen parantaa tämän väestöryhmän terveyttä ja hyvinvointia.

Kaupunginhallitus katsoo, että edellä kuvatun perusteella toimintaympäristössä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden perusteella paperittomien sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevaa Helsingin kaupunginvaltuuston päätöstä 29.11.2017 § 426 olisi tarpeen muuttaa.

Kaupunginhallitus on saanut aloitteen johdosta sosiaali- ja terveystalouden lausunnon. Vastaus on valmisteltu kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja hallinto-osaston yhteistyönä.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ryhmäaloitteen, jonka on allekirjoittanut enemmän kuin puolet valtuustoryhmän jäsenistä, ja joka otsikoidaan ryhmäaloitteeksi. Perussuomalaisen valtuustoryhmä on täydentänyt ryhmäaloitettaan Pia Kopran, Mari Rantasen, Juhani Strandénin ja Aleks Niskasénin allekirjoitusten osalta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

16.09.2019

Asia/7

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi

Liitteet

1 Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 555

HEL 2019-001421 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Mika Raatikaisen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 18.06.2019 § 142

HEL 2019-001421 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon perussuomalaisten ryhmäaloitteesta paperittomien palvelujen laajentamisen purkamisesta:

"Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 29.11.2017 niin kutsutuille paperittomille henkilöille tarjotun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen laajentamisesta. Vuodesta 2014 on tarjottu paitsi lakisääteinen kiireellinen sairaanhoito kaikille paperittomille myös laajat terveydenhuoltopalvelut

alle 18-vuotiaille ja raskaana oleville. Vuodesta 2018 palvelu laajennettiin koskemaan myös niin sanottua välttämätöntä sosiaali- ja terveydenhuoltoa, mikä vastaa laajuudeltaan suunnilleen samaa kuin turvapaikanhakijoille tarjottavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Käytännössä palvelujen laajentaminen on koskenut lähinnä terveydenhuollon palveluja.

Tässä yhteydessä paperittomalla tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo tai maassa oleskelu ei ole laillista. Näihin kuuluvat maahan jääneet kielteisen turvapaikka- tai muun oleskelulupapäätöksen saaneet. Lisäksi paperittoman kaltaisessa tilassa on henkilöitä, joiden tilapäinen maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle. Näitä ovat esimerkiksi tietyt Itä-Euroopan EU-maiden liikkuvat väestöryhmät, joilla ei ole vakuutusturvaa kotimaassaan sekä opiskelijat, joilla määräaikaiseen maassa oloon oikeuttava oleskelulupa on umpeutunut.

Toisin kuin kiireelliset palvelut, jotka on määritelty terveydenhuoltolaisissa, välttämättömien palvelujen yksikäsitteinen määrittely puuttuu. Helsingissä sillä tarkoitetaan käytännössä sellaista lääketieteellistä hoitoa, jonka lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattilainen on todennut välttämättömäksi niin, että hoitoa ei voida lykätä ilman että potilaan terveydentila olennaisesti heikkenee maassa olon aikana. Maassaoloaika on asian luonteesta johtuen paperittomien kohdalla vaikeasti arvioitavissa. Yksityiskohtaista listausta välttämätöntä hoitoa vaativista tilanteista ei voida laatia, mutta sosiaali- ja terveystoimiala on laatinut riittävät sovellettavissa olevat ohjeet hoidon välttämättömyyden arviointiin.

Kun päätös hoidon laajentamisesta loppuvuodesta 2017 tehtiin, vuoden 2015 suuri maahanmuuttoaalto oli ohi ja paperittomia oli Helsingissä arviolta 1 000–1 500. Tiedossa oli, että määrä voi kasvaa merkittävästi, kun 8 500 turvapaikanhakijan valitukset eri oikeusasteissa tulevat päätökseen ja ratkaisut saadaan vuoden 2018 aikana.

Arviot paperittomien tämän hetkisestä määrästä Suomessa vaihtelevat huomattavasti välillä 3 000–10 000, ja heistä mahdollisesti puolet on Helsingissä. Helsingin terveydenhuollossa paperittomien määrä ei ole lisääntynyt samassa suhteessa.

Toisin kuin aloitteessa todetaan, kustannuksia pystytään seuraamaan, mutta niiden raportointi voi olla jonkin verran todellista käyttöä alhaisempaa, joskin tilanne on kohentunut vuoden takaisesta ja tarkentuu edelleen, kun toimintayksiköt sisäistävät raportointia koskevan ohjeistuksen. Paperittomuuden toteaminen on melko monimutkainen prosessi.

si, mutta se on edellytys hoidon oikealle kohdentamiselle sekä tilastoinnille.

Vuonna 2018 Helsingin paperittomien terveydenhuollon avohoidon tilastoituneet kustannukset olivat 33 000 euroa. Näitä palveluja käyttäneitä paperittomia oli 139 ja käyntejä 321.

Tutkimusnäyttöä siitä, että kiireellistä terveydenhuoltoa laajemman terveydenhuollon tarjoaminen paperittomille toimisi itsenäisenä vetovoi-matekijänä maahan saapumiselle, ei Suomesta ole. Myöskään muista Euroopan maista ei ole tiedossa vakuuttavaa tämän suuntaista näyttöä.

3.6.2019 julkaistussa neuvottelutuloksessa hallitusohjelmaksi esitettiin, että paperittomuutta ehkäistään ja torjutaan laaja-alaisella viranomaisyhteistyöllä. Välttämätön hoito turvataan kaikille paperittomille. Lisäksi selvitetään, miten paperittomien ja turvapaikkaa hakevien lasten oikeus varhaiskasvatukseen toteutuu ja turvataan jokaisen nuoren, kesken koulutuksen maahan tulleiden ja paperittomien oikeus suorittaa perusopetus loppuun.

Edellä olevasta käy ilmi, että toimintaympäristössä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden perusteella voimassa olevia paperittomien sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksiä olisi tarpeen muuttaa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Paperittomat henkilöt muodostavat erityisen haavoittuvan väestöryhmän, jonka riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen parantaa tämän väestöryhmän terveyttä ja hyvinvointia."

Käsittely

18.06.2019 Ehdotuksen mukaan

Asiassa tehtiin seuraava palautusehdotus:

Palautusehdotus:

Jäsen Mari Rantanen: Palautetaan uudelleen valmisteluun:

Laittomasti maassa oleville kuuluu perustuslain ja terveydenhuoltolain 50 §:n mukainen kiireellinen hoito, jotka takaavat ettei kukaan jää ilman hätäapua niin sosiaalihuollon kuin terveydenhuollon osalta. Lähtökohta tulee olla se, että mikäli henkilöllä ei ole laillista oikeutta oleskella Suomessa, tulee hänen poistua maasta.

Lausunnon seitsemättä kappaletta olisi syytä tarkentaa. Kohdassa kerrotaan vain terveydenhuollon avohoidon tilastoituneiden palveluiden

16.09.2019

summa 33 000 euroa, mutta kokonaiskustannus laittomasti maassa olevien palveluiden laajennuksesta on suorien kustannusten ja järjestävustusten kanssa noin 1,3 miljoonaa euroa vuodessa.

Hallitusohjelman kirjaus ei ole vielä laki, jota tulisi asian suhteen soveltaa.

Jäsen Mari Rantasen palautusehdotus raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta antoi asiasta esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Jäsen Mari Rantanen jätti lausunnosta seuraavan eriävän mielipiteen:

Laittomasti maassa oleville kuuluu perustuslain ja terveydenhuoltolain 50 §:n mukainen kiireellinen hoito, jotka takaavat ettei kukaan jää ilman hätäapua niin sosiaalihuollon kuin terveydenhuollon osalta. Lähtökohta tulee olla se, että mikäli henkilöllä ei ole laillista oikeutta oleskella Suomessa, tulee hänen poistua maasta.

Lausunnon seitsemättä kappaletta olisi syytä tarkentaa. Kohdassa kerrotaan vain terveydenhuollon avohoidon tilastoituneiden palveluiden summa 33 000 euroa, mutta kokonaiskustannus laittomasti maassa olevien palveluiden laajennuksesta on suorien kustannusten ja järjestävustusten kanssa noin 1,3 miljoonaa euroa vuodessa.

Hallitusohjelman kirjaus ei ole vielä laki, jota tulisi asian suhteen soveltaa.

04.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

16.09.2019

Asia/8

§ 610

V 25.9.2019, Den av Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp väckta gruppmotionen om bortforsling av gatusnö

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen föreslog stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige betraktar den av Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp väckta gruppmotionen som slutbehandlad.

Behandling

Motförslag:

Marcus Rantala:

I punkten "Införande av Stockholmsmodellen för snöröjning i trafikområden" ändras sista meningen "I Helsingfors har detta förfarande utretts men det har visat sig vara svårt att hitta tillfälliga lokaler." till "Stadsstyrelsen anser att Stockholmsmodellen bör testas som ett pilotprojekt även i Helsingfors."

I punkten "Att sluta dumpa snö i havet" ändras andra meningen i andra stycket "Målet på lång sikt är att kunna avstå från att dumpa snö i havet efter en övergångsperiod." till "Målet för Helsingfors är att avstå från att dumpa obehandlad snö i havet."

Understödd av: Daniel Sazonov

Stadsstyrelsen godkände enhälligt det enligt Marcus Rantalas motförslag ändrade förslaget.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Tanja Sippola-Alho, stadssekreterare, telefon: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Bilagor

1 Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Stadsstyrelsen föreslår stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige betraktar den av Svenska folkpartiets fullmäktige-grupp väckta gruppmotionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Svenska folkpartiets fullmäktige-grupp har 13.2.2019 väckt en gruppmotion om bortforsling av plogad snö. Enligt motionen har Helsingfors under januari-februari fått känna av hur en snörik vinter kan försvåra logistiken i staden. Fastän snö kan vackert lysa upp staden under de mörkare månaderna, kan de som väckt motionen inte acceptera att snön begränsar stadsbornas rörlighet oskäligt mycket. Att snön dumpas i havet är inte heller i linje med stadsstrategin där det står att Helsingfors är en av de finaste städerna i världen. Enligt motionen ska Helsingfors ha tillräckligt med plogningsmateriel och kapacitet för effektiv snöplogning. Därför behövs flera nya avtal med privata aktörer, som vid behov kan kompensera för eventuella brister i stadens snöröjning.

Enligt motionen ska ansvarsfördelningen mellan husbolagen och staden vara tydlig när det gäller trottoarer och hållplatser. Likaså ska information om snöplogning i realtid finnas tillgänglig för stadens invånare och trafikmärkena ska vara synliga. Det krävs dessutom i motionen att Helsingfors ska prioritera tillgängligheten till skolor, daghem och vårdinrättningar. Helsingfors ska ta modell av Stockholm då det gäller snöröjning av gator och sluta dumpa snö i havet.

Stadsmiljönämnden har gett ett utlåtande om motionen 20.8.2019.

Stadsstyrelsen hänvisar till stadsmiljönämndens utlåtande och konstaterar sammanfattningsvis att stadsmiljösektorn har omfattande kännedom om de problem som hänför sig till snöröjning under exceptionellt snörika vintrar. Staden har en beredskapsplan som uppdateras med jämna mellanrum. Staden har strävat att svara mot plötsliga snöfall till exempel genom att öka kapaciteten så att man i bästa fall har haft tillgång till upp till 100 tilläggsenheter vid samma tidpunkt, en del ända från Karleby. Nämnden anser att det inte finns något akut behov av tilläggskapacitet. Stadsmiljösektorns mål är att år 2019 konkurrensutsätta entreprenadhanteringssystemets applikationsutveckling. Meningen med systemet är att göra det möjligt att dela ut situationsbilder om återställandet av trafikförhållandena, tillgängligheten och säkerheten i trafikområdena efter snöfall. Stadsmiljösektorn utarbetar för tillfället också principer för snöhanteringen. Principerna föreläggs eventuellt beslutsfattarna redan under innevarande år. I detta sammanhang ordnas försök som bygger på invånardelaktighet i olika stadsdelar, såsom

16.09.2019

på Skatudden där man testar en ny ansvarsfördelning inom snöröjningen mellan staden och husbolagen. Avsikten är att övergå till att staden har skötselansvaret över att bl.a. forsla bort snö och tvätta gator, och denna princip utvidgas till andra stadsdelar i innerstaden på basis av erfarenheterna. För tillfället utreds även prioriteringen inom gatuskötseln enligt olika kriterier och projekt för servicedesign främjas. I detaljplanerna anvisas platser för snöuppläggning.

Stadsstyrelsen anser att alla ovannämnda åtgärder och utvecklingsprojekt är värda att understödja. Stadsstyrelsen anser dessutom att det är viktigt att främja de åtgärder och utredningar med vilka man strävar att sluta dumpa snö i havet med anledning av nedskräpningskonsekvenser och orenligheter. Efter att principerna och åtgärdsprogrammet för snöhantering blir färdiga är det möjligt att granska olika alternativa sätt att forsla bort och hantera snö, bl.a. fördelarna med och kostnaderna för snöhanteringsmetoder genom smältning och andra sätt på basis av utredningarna. Efter att de allmänna principerna har blivit godkända är det möjligt att ta dessa i beaktande både i stadens egen verksamhet och i de kommande konkurrensutsättningarna av snöröjningen, vilka i fråga om privata aktörer gäller för fem år åt gången. Beslut om investeringar fattas separat.

Stadsmiljönämnden konstaterar 20.8.2019 att Helsingfors stadsmiljösektor med jämna mellanrum uppdaterar vinterberedningsplanen som innehåller de åtgärder med vilka staden svarar mot undantagsförhållanden. Detta innebär i praktiken att tilläggsresurser skaffas, tillfälliga mottagningsplatser för snö ordnas och trafikarrangemang vidtas.

Den största enskilda snöröjningsaktören som också tar hand om Helsingfors innerstad, affärsverket Helsingfors stads byggtjänst Stara (nedan Stara), har förutom sin egen materiel också tillgång till tiotals konkurrensutsatta maskinentreprenörer vilkas resurser tas i bruk enligt snöröjningsbehov. Vid undantagsförhållanden är alla närområdenas maskiner för vinterunderhåll i bruk. Under undantagsförhållandena vintern 2018–2019 kunde såväl Stara som de privata entreprenörerna öka maskinmaterielen med drygt hundra tilläggsenheter, av vilka en del kom ända från Karleby.

Enligt nämnden kunde man ur stadens perspektiv svara på vinterns undantagsförhållanden tillräckligt bra och därför anses det inte för tillfället vara behövligt att skaffa tilläggsmateriel i betydligt stor omfattning.

Helsingfors stads stadsmiljösektor utarbetar för närvarande principer för snöhantering. Principerna föreläggs de politiska beslutsfattarna hösten 2019. Principerna klarlägger snölogistiken och skapar förutsättningar för lyckad snöröjning i trafikområdena.

16.09.2019

Skyldigheterna mellan fastighetsägarna och Helsingfors stad att röja snö från trottoarer och busshållplatser

Fördelningen av ansvaren i fråga om uppgifter för gatuskötsel anges i lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (nedan lagen om underhåll och renhållning). Enligt lagen kan kommunen besluta att helt eller delvis åta sig att sköta det underhåll som ankommer på tomtägaren.

Helsingfors stadsstyrelse beslutade år 2012 att staden strävar att i fasen övergå till s.k. gatuunderhåll med helhetsansvar också i innerstaden, alltså underhåll av gator som går ut på att största delen av de renhållnings- och vinterunderhållsskyldigheter som med stöd av lagen om underhåll och renhållning ankommer på fastigheterna har överförts till staden. Med detta arrangemang syftar man till att säkerställa en enhetlig servicenivå inom underhållet, effektivisera verksamheten och klargöra aktörernas ansvar. Att nå detta mål förutsätter dock att konsekvenserna av underhåll med helhetsansvar utreds.

Bedömningen av förfarandena i enlighet med underhållsansvaren i områdena, med invånarna och aktörerna som deltagare, beaktas i stadens nya principer och i åtgärdsprogrammet för snöhantering, vilka bereds för närvarande inom stadsmiljösektorn. Åtgärdena omfattar bland annat följande uppgifter:

- Ett försök på Skatudden där staden tar ansvaret över stadsdelens snötransporter och tvätt av gatorna på våren. Efter försöket genomförs en utredning om hur förfarandet lämpar sig för innerstaden.
- Uppdatering av serviceavtalen för skötseln av fastigheterna i stadens ägo eller besittning.

Realtidsinformation om snöröjning till invånarna och trafikmärkenas synlighet

En förutsättning för att kunna ge en situationsbild om hur snöröjningen i trafikområdena fortskrider är att avtalshandlingarna ska ändras i fråga om entreprenörernas skyldighet att producera information om materielens läge och arbetsslag.

Beställaren ska ha en applikation som söker uppgifter om snöröjningssituationen hos varje entreprenör genom öppna gränssnitt. Med uppgifterna skapas en tillgänglig situationsbild för invånarna av till exempel hur snöröjningen fortskrider på körbanorna och trottoarerna.

Avtalen om underhållet av de allmänna områdena ingås med Stara för tre år åt gången och med privata aktörer för fem år åt gången. Med Stara har det avtalats om utveckling av hur arbetsmaskinernas information kan delas ut, men i de övriga avtalen kräver eventuella ändringar

16.09.2019

mitt under avtalsperioden att båda parterna godkänner ändringarna. Det är svårt att ingå avtal om utdelning av enskilda maskiners läge eftersom entreprenörerna kan räkna ut en konkurrerande entreprenörs materielvolym med hjälp av informationen.

Stadsmiljösektorns mål är att år 2019 konkurrensutsätta entreprenadhanteringssystemets applikationsutveckling. Meningen med systemet är att göra det möjligt att dela ut situationsbilder om återställandet av trafikförhållandena, tillgängligheten och säkerheten i trafikområdena efter snöfall.

Kommunikationshelheten inom snöhanteringen beaktas i stadens nya principer och i åtgärdsprogrammet för snöhantering, vilka bereds för närvarande inom stadsmiljösektorn. I utvecklingen av kommunikationen och växelverkan ingår bland annat:

- precisering av kommunikationens ansvar, roller och verksamhetsmodeller under vinterperioden
- beredning av kommunikationskanaler och -handlingar
- utveckling av delaktighetsmodeller för vinterunderhåll
- framförande av uppgifterna om vinterunderhållets metoder och effektivitet
- utveckling av växelverkan med fastigheterna.

Det är utmanande att hålla trafikmärkena synliga på vintern. Trafikmärkenas synlighet försämras av vintermörkret och snöror som i värsta fall hindrar trafikmärkenas synlighet. Likaså blir vägmarkeringarna ofta täckta av packad snö.

Den kommande vintern erbjuds bilisterna en nyhet, tjänsten SiirtoSoitto, som per telefon meddelar behovet att flytta fordon innan snön röjs från gatans kant.

Prioritering av tillgängligheten till skolor, daghem och vårdinrättningar

Beslut om gatornas underhållsklassificering fattas i nuläget enligt följande kriterier: gatans betydelse för trafiken, trafikmängden, de olika trafikformernas behov, främjande av gång- och cykeltrafiken och trafiksäkerheten och trafikens tillgänglighet. Helsingfors stad identifierar de olika aktörernas behov och strävar kontinuerligt att anpassa underhållsåtgärderna enligt de nuvarande resurserna med hänsyn till helheten.

Underhållsklasserna och prioriteringen behandlas i stadens nya principer och i åtgärdsprogrammet för snöhantering, vilka bereds för närvarande inom stadsmiljösektorn. I samband med beredningen kommer man att precisera bland annat hur snön hanteras i områdena (till ex-

empel stadsdelsvis), de olika funktionernas och aktörernas behov, underhållsklassernas krav och åtgärdstiderna ur tjänsternas och kundorienteringens perspektiv.

Med hjälp av servicedesign är det ytterligare möjligt att nå förbättringar. I Gårdsbacka har det första servicedesignprojektet genomförts. I projektet gick man noggrant igenom de offentliga byggnadernas öppettider, och vinterunderhållsplanen för gångtrafiken preciserades utifrån dessa. Dessutom genomfördes åren 2015–2016 en granskning av gångtrafiknätet som omfattade nästan hela staden. I granskningen rationaliserades gångvägarnas underhållsklassificering på basis av dessas användning. Prioriteringen av vägarna påverkades av bland annat folktätheten och tjänsternas täthet, såsom kollektivtrafikens hållplatser och stationer, hälsovårdstjänster och skolor i områdena.

Införande av Stockholmsmodellen för snöröjning i trafikområden

Med Stockholmsmodellen torde här avses snöröjning på tomtgatorna i innerstaden nattetid. Metoden bygger på att alla fordon styrs från gatan till tillfälliga lokaler över natten, och gatan stängs då av för offentlig trafik. För bilister har det i förväg anvisats tillfälliga lokaler över natten på ett rimligt avstånd. De tillfälliga lokalerna får användas gratis. I Helsingfors har detta förfarande utretts men det har visat sig vara svårt att hitta tillfälliga lokaler.

Helsingfors förfaranden vid undantagsförhållanden

I Helsingfors har det konstaterats vara ett välfungerande förfarande att använda flyttningsuppmaningar i syfte att tömma gatan. Antalet fordon som lämnas längs med gatan kan ytterligare minskas med tjänsten SiirtoSoitto som tas i bruk. Ju färre fordon som lämnas längs med gatan och måste flyttas, desto snabbare sker snöröjningen.

I januari-februari öppnades tilläggsområden för parkering på öppna platser, på torg och på parkernas sandplaner i Helsingfors innerstad. De tillfälliga parkeringslokalerna visade sig vara mycket behövliga och användningsgraderna var höga. Förfarandet hjälpte snöröjningen.

En bilhotelltjänst grundades i Tattarmossen för sådana fordon som förvaras vid gatorna på vintern, men tjänsten har inte blivit någon stor succé. (Enligt 42 § i vägtrafiklagen får fordon som inte faktiskt används i trafiken inte lämnas, förvaras eller läggas upp i lager på en väg.)

På bostadsområdenas tomtgator kommer parkeringsarrangemangen att ändras områdesvis i enlighet med de nya principerna. Med hjälp av arrangemangen kommer snöröjningen på trottoarer att bli mycket lättare.

Att sluta dumpa snö i havet

Snölogistiken syftar till att snön i fortsättningen behandlas i den stadsdel i vilken den har fallit. I innerstaden har det planerats platser för snöuppläggning som är nödvändiga för snöröjningen och som ska beaktas vid planeringen av investeringsobjekt.

Bortskaffningen av snön i innerstaden kommer att basera sig på en teknisk lösning. Målet på lång sikt är att kunna avstå från att dumpa snö i havet efter en övergångsperiod. Innan staden avstår från att dumpa snö i havet måste man granska olika tekniska lösningar för bortskaffning av snö, dessas energibehov och volymen av den maskinmateriel som snötransporterna kräver. Samtidigt följs utvecklingsarbetet i Oslo och Stockholm och funktionen hos snösmältningstationerna i S:t Petersburg.

Stadsmiljösektorn genomför en utredning om markanvändningsförutsättningarna för en snösmältningstation i innerstaden. I utredningen granskas snösmältningstationens miljökonsekvenser och de tekniska lösningarnas lämplighet, såsom tillgång till värme för smältning, rening av smältvattnen från skadeämnen och ledning av vattnen till havet. I arbetet optimeras vägarna för snötransporter, antalet smältningstationer, behovet av mindre smältningseenheter, nödvändiga utrymmen för flyttning av snö på korta avstånd i innerstaden och tillräcklig dimensionering av kapaciteten för uppläggning och bortskaffning av snö.

På basis av helhetsgranskningen kommer stadsmiljösektorn att föreslå en lösning för att kunna sluta dumpa snö i havet.

Enligt i 30 kap. 12 § i förvaltningsstadgan kan en fullmäktigegrupp väcka en gruppmotion. En gruppmotion är en motion som undertecknats av mer än hälften av fullmäktigegruppens medlemmar och som har rubriken gruppmotion. En gruppmotion inlämnas till ordföranden av fullmäktigegruppens ordförande eller vice ordförande. En fullmäktigegrupp får väcka fyra gruppmotioner under en fullmäktigeperiod.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Tanja Sippola-Alho, stadssekreterare, telefon: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Bilagor

1 Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 09.09.2019 § 556

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen beslutade bordlägga ärendet.

Behandling

09.09.2019 Bordlades

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt bordlägga ärendet på förslag av Marcus Rantala.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Tanja Sippola-Alho, stadssekreterare, telefon: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 20.08.2019 § 393

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Riittävän kapasiteetin varmistaminen katujen lumenpoistossa

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala päivittää määräajoin talven varautumissuunnitelmaa, jossa esitetään ne toimenpiteet, joilla poikkeusoloihin vastataan. Tämä tarkoittaa käytännössä lisäresurssien hankkimista, väliaikaisten lumenvastaanottoalueiden järjestämistä sekä liikennejärjestelyjä.

Merkittävimmällä yksittäisellä ja kantakaupungin lumenpoiston toimijalla, Helsingin kaupungin rakennuspalveluliikelaitos Staralla (jäljempänä Stara) on oman kalustonsa lisäksi käytettävissään useita kymmeniä kilpailutettuja koneurakoitsijoita, joiden resurssit otetaan käyttöön lumenpoistotyön tarpeen mukaan. Poikkeusolosuhteissa kaikki lähialuei-

den talvihoidon koneet ovat käytössä. Viime talven 2018–2019 poikkeusolosuhteissa niin Stara kuin yksityiset urakoitsijat pystyivät lisäämään konekalustoa reilusti yli sata lisäyksikköä, joista kaukaisimmat tulivat Kokkolasta.

Menneen talven poikkeusolosuhteisiin pystyttiin vastaamaan kaupungin näkökulmasta riittävän hyvin ja siten merkittävään lisäresurssien hankintaan ei katsota tällä hetkellä olevan tarvetta.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala on parhaillaan laatimassa lumenkäsittelyn periaatteita, jotka tuodaan syksyllä poliittiseen päätöksentekoon. Periaatteet selkeyttävät lumilogistiikkaa ja luovat edellytykset liikennealueiden lumenpoiston onnistumiseksi.

Jalkakäytävien ja bussipysäkkien lumenpoistovelvollisuuksien selkeys kiinteistönomistajien ja Helsingin kaupungin välillä

Kadunhoitotehtävien vastuiden jakautuminen on määritetty laissa kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (jäljempänä kunnossapitolaki). Lain perusteella kunta voi päätöksellään ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle kuuluvista kunnossapitotehtävistä.

Helsingin kaupunginhallitus päätti vuonna 2012, että niin sanottuun katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon (kokonaisvastuuhoito), jossa suurin osa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvista katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuuksista on siirretty kaupungin vastuulle, pyritään siirtymään vaiheittain myös kantakaupungissa. Järjestelyllä pyritään varmistamaan yhtenäinen ylläpidon palvelutaso, tehostamaan toimintaa ja selkeyttämään toimijoiden vastuita. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että kokonaisvastuuhoitoon vaikutukset selvitetään.

Ylläpitovastuiden mukaisten menettelyjen arviointi alueittain asukkaat ja toimijat osallistaen otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Toimenpiteet sisältävät muun muassa seuraavia tehtäviä:

- Katajanokan kokeilu, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen kaupunginosan lumenkuljetuksesta ja jalkakäytävien kevätpesusta. Selvitys menettelyn soveltuvuudesta kantakaupunkiin tehdään tämän kokeilun jälkeen.
- Kaupungin omistamien ja hallinnoimien kiinteistöjen hoidon palvelusopimusten päivitys.

Kaupunkilaisten reaaliaikainen tiedottaminen lumenaurauksesta ja liikennemerkkien näkyvyys

Tilannekuvan muodostaminen liikennealueiden lumenpoiston etenemisestä edellyttää sopimusasiakirjoihin muutoksia, joissa urakoitsijoita veloitetaan tuottamaan konekaluston sijainti- ja työlajitietoa.

Tilaajalla tulee olla sovellus, joka hakee avointen rajapintojen kautta jokaiselta urakoitsijalta tiedot lumenpoistotyön tilanteesta, josta muodostetaan kaupunkilaisille avoin tilannekuva esimerkiksi asuinalueen ajoratojen ja jalkakäytävien lumenpoiston toteutumisesta.

Yleisten alueiden ylläpidon sopimukset Staran kanssa ovat kolmivuotisia ja yksityisten urakoitsijoiden kanssa viisivuotisia. Staran kanssa on sovittu työkoneiden tiedonjakamisen kehittämisestä, mutta muissa sopimuksissa kesken sopimuskauden tehtävät muutokset vaativat molempien osapuolten hyväksynnän. Yksittäisten koneiden sijaintia ilmaisevan tiedon jakamisesta sopiminen on vaikeaa, koska tiedon avulla urakoitsijat voivat laskea kilpailevan urakoitsijan kalustomitoituksen.

Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on tämän vuoden aikana kilpailuttaa urakanhallintajärjestelmän sovelluskehitys. Järjestelmän tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi jakaa liikennealueiden tilannekuvaa liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisesta lumisateen jälkeen.

Lumenkäsittelyyn liittyvä viestinnän kokonaisuus otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen pitää sisällään muun muassa

- talvikauden viestinnän vastuiden, roolien ja toimintamallien määrittämisen
- viestinnän kanavien ja asiakirjojen valmistelun
- talvikunnossapitoon liittyvien osallistamismallien kehittämisen
- talvikunnossapidon menetelmätiedon ja vaikuttavuuden esittämisen
- vuorovaikutuksen kehittämisen kiinteistöjen kanssa.

Liikennemerkkien näkyvyyden hyvänä pitäminen talviaikaan on haasteellista. Merkkien näkyvyyttä heikentävät talven pimeys ja lumipyryt, jotka pahimmillaan estävät liikennemerkin näkymisen. Samoin tiemerkinnät jäävät usein lumipolanteen peittäviksi.

Tulevan talven uutuuksena autoilijoille tarjotaan Siirtosoitto-palvelua, jolla voi saada puhelimitse tiedon ajoneuvon siirtotarpeesta ennen kadun reuna-alueen lumenpoistoa.

Koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten saavutettavuuden priorisoiminen

Katujen ylläpitoluokitus päätetään nykyisellään seuraavin kriteerein; kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, eri liikennemuotojen tarpeet, jalankulun ja polkupyöräilyn edistäminen sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys. Helsingin kaupunki tunnistaa eri toimijoiden tarpeet ja pyrkiiin jatkuvasti sovittamaan ylläpitotoimet nykyisten resurssien puitteissa kokonaisuus huomioon ottaen.

Ylläpitoluokituksia ja priorisointia käsitellään Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Valmistelun yhteydessä tullaan määrittelemään muun muassa alueellinen lumen käsittely (esimerkiksi kaupunginosittain), eri toimintojen ja toimijoiden tarpeet sekä ylläpitoluokitusten vaatimukset ja toimenpideajat palveluiden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta.

Palvelumuotoilun avulla on vielä saavutettavissa parannusta. Kannelmäen alueelle on tehty ensimmäinen palvelumuotoilu, jossa käytiin tarkoin läpi julkisten rakennusten aukiolot, joiden perusteella tarkennettiin jalankulun talvihoitosuunnitelmaa. Lisäksi vuosina 2015–2016 tehtiin lähes koko kaupungin kattava jalankulkuverkostotarkastelu, jossa jalankulkuväylien ylläpitoluokitusta järkevöitettiin väylien käytön perusteella. Väylien priorisointiin vaikuttivat muun muassa alueittaiset asukastiheydet sekä palveluiden, kuten joukkoliikennepysäkkien- ja asemien, terveydenhuoltopalveluiden ja koulujen, tiheydet.

Tukholman mallin mukaisen toiminnan käyttöön ottaminen liikennealueiden lumenpoistamisessa

Tukholman mallilla tarkoitettaneen kantakaupungin tonttikatujen lumenpoistoa yöaikaan. Menetelmässä kadulta ohjataan kaikki ajoneuvot väistötiloihin yhden yön ajaksi, jona katu suljetaan kokonaan yleiseltä liikenteeltä. Autoilijoille on ennakolta osoitettu kohtuulliselta etäisyydeltä yöaikainen väistötila, jota he saavat käyttää ilmaiseksi. Helsingissä on tutkittu menettelyä, mutta väistötilan löytäminen on osoittautunut vaikeaksi.

Helsingin menettelyt poikkeusolosuhteissa

Helsingissä toimivaksi ratkaisuksi kadun tyhjentämiseksi lumesta on todettu siirtokehotusten käyttäminen. Kadun varteen jäävien ajoneuvojen määrää voidaan vielä edelleen vähentää käyttöön otettavalla SiirtoSoitto-palvelulla. Lumenpoisto on sitä nopeampaa, mitä vähemmän ajoneuvoja jää siirrettäväksi.

Tammi–helmikuun aikana Helsingin kantakaupungin alueella avattiin pysäköintiin soveltuvia lisäalueita aukioilla, toreilla sekä puistojen hiekkakentillä. Pysäköinnin väistötilat osoittautuivat erittäin tarpeellisiksi, ja tilojen käyttöasteet olivat suuria. Menettely auttoi katujen lumenpoistossa.

Talven ajaksi kadun varteen varastoituja ajoneuvoja varten perustettua autohotellipalvelua on jatkettu Tattarisuolla, mutta se ei ole saavuttanut kovin suurta suosiota. (Tieliikennelain 28 §:n mukaan sellaista ajoneuvoa, jota tosiasiallisesti ei käytetä, ei saa jättää, säilyttää taikka varastoida yleiselle liikenteelle luovutetulle tiealueelle.)

Asuinalueiden tonttikaduilla pysäköintijärjestelyjä tullaan muuttamaan uusien periaatteiden mukaisesti alueittain edeten. Järjestelyjen myötä tonttikatujen jalkakäytävien lumenpoisto helpottuu suuresti.

Lumen mereen kaadon lopettaminen

Lumilogistiikan tavoitteena on, että lumet tullaan jatkossa käsittelemään siinä kaupunginosassa, johon ne ovat sataneet. Kantakaupungin alueelle on suunniteltu lumensiirron tarvitsemia kasauspaikkoja, jotka tulee ottaa huomioon investointikohteita suunniteltaessa.

Lumen hävittäminen kantakaupungin alueella tulee perustumaan tekniseen ratkaisuun. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että siirtymäkauden jälkeen lumen mereen kaadosta pystytään luopumaan. Ennen lumen mereen kaadosta luopumista joudutaan tarkastelemaan erilaisia teknisiä lumen hävittämiskäytöksiä, niiden energiatarvetta ja lumenkuljetuksen vaatimaa konekaluston määrää. Samalla seurataan Oslon ja Tukholman kaupunkien kehitystyötä sekä Pietarin lumensulatusasemien toimivuutta.

Kaupunkiympäristön toimiala tekee selvityksen lumensulatusaseman maankäytön edellytyksistä kantakaupungin alueella. Selvityksessä tarkastellaan lumensulatusaseman ympäristövaikutuksia sekä teknisten ratkaisujen soveltuvuutta, kuten sulattamiseen tarvittavan lämmön saantia ja haitta-aineiden puhdistamista sulamisvesistä sekä vesien mereen johtamista. Työssä optimoidaan lumenkuljetusmatkat, sulatusasemien määrä, pienempien sulatusyksiköiden tarve sekä kantakaupungin lumen lähisiirron tarvitsemat tilat sekä riittävän lumen varastointi- ja hävittämiskapasiteetin mitoitus.

Tämän kokonaistarkastelun perusteella kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään ratkaisua lumen mereen kaadon lopettamiseksi.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

16.09.2019

Asia/8

Lisätiedot

Pekka Isoniemi, yksikön päällikkö, puhelin: 310 38414
pekka.isoniemi(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 610

V 25.9.2019, Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite auraslumen poiskuljetuksesta

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Marcus Rantala:

Kohdan "Tukholman mallin mukaisen toiminnan käyttöön ottaminen liikennealueiden lumenpoistamisessa" viimeinen lause "Helsingissä on tutkittu menettelyä, mutta väistötilan löytäminen on osoittautunut vaikeaksi." muutetaan muotoon "Kaupunginhallitus katsoo, että on syytä pilotoida Tukholman mallia myös Helsingissä."

Kohdan "Lumen mereen kaadon lopettaminen" toisen kappaleen toinen virke "Pitkän aikavälin tavoitteena on, että siirtymäkauden jälkeen lumen mereen kaadosta pystytään luopumaan." muutetaan muotoon "Helsingin tavoitteena on luopua käsittelemättömän lumen mereen kaadosta."

Kannattaja: Daniel Sazonov

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Marcus Rantalan vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä on 13.2.2019 tehnyt ryhmäaloitteen auraslumen poiskuljettamisesta. Aloitteen mukaan tammi-helmikuussa on saatu kokea, miten runsasluminen talvi voi vaikeuttaa kulkulogiikkaa kaupungissa. Vaikka lumi voi kauniisti valaista kaupunkia pimeinä kuukausina, aloitteen tekijät eivät voi hyväksyä sitä, että se vaikeuttaa niin kohtuuttomasti kaupunkilaisten kulkemista. Lumen kaataminen mereen ei myöskään ole kaupunkistrategian mukaisista, strategian, jossa sanotaan, että Helsinki on maailman hienoin kaupunki. Aloitteen mukaan Helsingillä tulee olla riittävästi auruskalustoa ja kapasiteettia tehokkaaseen lumenauraukseen. Sen vuoksi tarvitaan useita uusia sopimuksia yksityisten toimijoiden kanssa, jotka tarvittaessa kompensoivat kaupungin lumenpoistossa ilmenneitä puutteita.

Aloitteen mukaan kadunhoitotehtävien velvollisuudet jalkakäytävien ja bussipysäkkien osalta tulee olla selkeät taloyhtiöiden ja Helsingin kaupungin välillä. Samoin reaaliaikainen tiedottaminen lumenaurauksesta tulee olla kaupunkilaisten nähtävillä ja liikennemerkkit näkyviä. Aloitteessa vaaditaan lisäksi, että Helsinki priorisoi koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten saavutettavuutta. Helsingin tulisikin ottaa käyttöön Tukholman mallin mukainen toiminta katujen lumenpoistamisessa ja lopettaa lumen kaataminen mereen.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto 20.8.2019.

Viitaten kaupunkiympäristölautakunnan 20.8.2019 lausuntoon kaupunginhallitus toteaa yhteenvedona, että kaupunkiympäristön toimialalla on laajasti tiedossa lumen poistoon poikkeuksellisen runsaslumisina talvina liittyvät ongelmat. Kaupungilla on varautumissuunnitelma, jota päivitetään määräjain. Poikkeukselliseen, äkilliseen lumen tuloon on pyritty vastaamaan mm. kapasiteettia lisäämällä niin, että parhaimmillaan yhtäaikaaisesti on ollut käytettävissä jopa 100 lisäyksikköä, kaukaisimmat Kokkolasta, joten lautakunnan mielestä lisäkapasiteettiä ei ole akuuttia tarvetta. Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on tämän vuoden 2019 aikana kilpailuttaa urakanhallintajärjestelmän sovelluskehitys. Järjestelmän tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi jakaa liikennealueiden tilannekuvaa liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisesta lumisateen jälkeen. Kaupunkiympäristön toimialalla laaditaan

parhaillaan myös lumenkäsittelyyn liittyviä periaatteita, jotka tuodaan päätöksentekoon mahdollisesti vielä kuluvana vuonna. Siihen liittyy asukkaita osallistavia kokeiluja eri kaupunginosissa, kuten Katajanokalla, jossa kokeillaan lumenpoiston uutta vastuunjakoa kaupungin ja taloyhtiöiden välillä. Tarkoitus on siirtyä kaupungin hoitovastuuseen mm. lumenkuljetuksen ja katujen pesun osalta ja laajentaa sitä muihin kantakaupungin osiin saatujen kokemusten pohjalta. Katujen hoidon priorisointia eri kriteerein selvitetään niin ikään parhaillaan ja edistetään palvelumuotoiluhankkeita. Kaavoissa osoitetaan lumen kasaamispaikkoja.

Kaupunginhallitus pitää kaikkia edellä mainittuja toimia ja kehityshankkeita kannatettavina. Kaupunginhallitus pitää samoin tärkeänä edistää niitä toimenpiteitä ja selvityksiä, joilla pyritään lopettamaan lumen kaataminen mereen sen roskaamisvaikutusten ja epäpuhtauksien vuoksi. Lumenkäsittelyyn liittyvien periaatteiden ja toimenpideohjelman valmistumisen jälkeen on mahdollista tarkastella erilaisia lumen kuljetuksen ja käsittelyn vaihtoehtoja, mm. lumen sulatukseen perustuvien käsittelymenetelmien ja muiden keinojen hyötyjä ja kustannuksia saatujen selvitysten perusteella. Kun yleiset periaatteet on hyväksytty, on mahdollista ottaa niitä huomioon sekä omassa toiminnassa että tulevaisuudessa lumenpoistoon liittyvissä kilpailutuksissa, jotka yksityisten toimijoiden kanssa tehdään viisivuotuisina. Investoinneista päätetään erikseen.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa 20.8.2019 mm., että Helsingin kaupunkiympäristön toimiala päivittää määräajoin talven varautumissuunnitelmaa, jossa esitetään ne toimenpiteet, joilla poikkeusoloihin vastataan. Tämä tarkoittaa käytännössä lisäresurssien hankkimista, väliaikaisten lumenvastaanottoalueiden järjestämistä sekä liikennejärjestelyjä.

Merkittävimällä yksittäisellä ja kantakaupungin lumenpoiston toimijalla, Helsingin kaupungin rakennuspalveluliikelaitos Staralla (jäljempänä Stara) on oman kalustonsa lisäksi käytettävissään useita kymmeniä kilpailutettuja koneurakoitsijoita, joiden resurssit otetaan käyttöön lumenpoistotyön tarpeen mukaan. Poikkeusolosuhteissa kaikki lähialueiden talvihoidon koneet ovat käytössä. Viime talven 2018–2019 poikkeusolosuhteissa niin Stara kuin yksityiset urakoitsijat pystyivät lisäämään konekalustoa reilusti yli sata lisäyksikköä, joista kaukaisimmat tulivat Kokkolasta.

Lautakunnan mielestä menneen talven poikkeusolosuhteisiin pystyttiin vastaamaan kaupungin näkökulmasta riittävän hyvin ja siten merkittävään lisäresurssien hankintaan ei katsota tällä hetkellä olevan tarvetta.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala on parhaillaan laatimassa lumenkäsittelyn periaatteita, jotka tuodaan syksyllä poliittiseen

päätöksentekoon. Periaatteet selkeyttävät lumilogistiikkaa ja luovat edellytykset liikennealueiden lumenpoiston onnistumiseksi.

Jalkakäytävien ja bussipysäkkien lumenpoistovelvollisuuksien selkeys kiinteistönomistajien ja Helsingin kaupungin välillä

Kadunhoitotehtävien vastuiden jakautuminen on määritetty laissa kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (jäljempänä kunnossapitolaki). Lain perusteella kunta voi päätöksellään ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle kuuluvista kunnossapitotehtävistä.

Helsingin kaupunginhallitus päätti vuonna 2012, että niin sanottuun katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon (kokonaisvastuuhoito), jossa suurin osa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvista katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuuksista on siirretty kaupungin vastuulle, pyritään siirtymään vaiheittain myös kantakaupungissa. Järjestelyllä pyritään varmistamaan yhtenäinen ylläpidon palvelutaso, tehostamaan toimintaa ja selkeyttämään toimijoiden vastuita. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että kokonaisvastuuhoidon vaikutukset selvitetään.

Ylläpitovastuiden mukaisten menettelyjen arviointi alueittain, asukkaat ja toimijat osallistaen, otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhailaan kaupunkiympäristön toimialalla. Toimenpiteet sisältävät muun muassa seuraavia tehtäviä:

- Katajanokan kokeilu, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen kaupunginosan lumenkuljetuksesta ja jalkakäytävien kevätpesusta. Selvitys menettelyn soveltuvuudesta kantakaupunkiin tehdään tämän kokeilun jälkeen.
- Kaupungin omistamien ja hallinnoimien kiinteistöjen hoidon palvelusopimusten päivitys.

Kaupunkilaisten reaaliaikainen tiedottaminen lumenaurauksesta ja liikennemerkkien näkyvyys

Tilannekuvan muodostaminen liikennealueiden lumenpoiston etenemisestä edellyttää sopimusasiakirjoihin muutoksia, joissa urakoitsijoita veloitetaan tuottamaan konekaluston sijainti- ja työlajitietoa.

Tilaaajalla tulee olla sovellus, joka hakee avointen rajapintojen kautta jokaiselta urakoitsijalta tiedot lumenpoistotyön tilanteesta, josta muodostetaan kaupunkilaisille avoin tilannekuva esimerkiksi asuinalueen ajoratojen ja jalkakäytävien lumenpoiston toteutumisesta.

Yleisten alueiden ylläpidon sopimukset Staran kanssa ovat kolmivuotisia ja yksityisten urakoitsijoiden kanssa viisivuotisia. Staran kanssa on sovittu työkoneiden tiedonjakamisen kehittämisestä, mutta muissa sopimuksissa kesken sopimuskauden tehtävät muutokset vaativat molempien osapuolten hyväksynnän. Yksittäisten koneiden sijaintia ilmaisevan tiedon jakamisesta sopiminen on vaikeaa, koska tiedon avulla urakoitsijat voivat laskea kilpailevan urakoitsijan kalustomitoituksen.

Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on tämän vuoden aikana kilpailuttaa urakanhallintajärjestelmän sovelluskehitys. Järjestelmän tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi jakaa liikennealueiden tilannekuvaa liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisesta lumenpoistoon jälkeen.

Lumenkäsittelyyn liittyvä viestinnän kokonaisuus otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen pitää sisällään muun muassa

- talvikauden viestinnän vastuiden, roolien ja toimintamallien määrittämisen
- viestinnän kanavien ja asiakirjojen valmistelun
- talvikunnossapitoon liittyvien osallistamismallien kehittämisen
- talvikunnossapidon menetelmätiedon ja vaikuttavuuden esittämisen
- vuorovaikutuksen kehittämisen kiinteistöjen kanssa.

Liikennemerkkien näkyvyyden hyvänä pitäminen talviaikaan on haasteellista. Merkkien näkyvyyttä heikentävät talven pimeys ja lumipyryt, jotka pahimmillaan estävät liikennemerkkin näkymisen. Samoin tiemerkinnät jäävät usein lumipolanteen peittämiksi.

Tulevan talven uutuuksena autoilijoille tarjotaan Siirtosoitto-palvelua, jolla voi saada puhelimitse tiedon ajoneuvon siirtotarpeesta ennen kadun reuna-alueen lumenpoistoa.

Koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten saavutettavuuden priorisoiminen

Katujen ylläpitoluokitus päätetään nykyisellään seuraavin kriteerein; kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, eri liikennemuotojen tarpeet, jalankulun ja polkupyöräilyn edistäminen sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys. Helsingin kaupunki tunnistaa eri toimijoiden tarpeet ja pyrkiikin jatkuvasti sovittamaan ylläpitotoimet nykyisten resurssien puitteissa kokonaisuus huomioon ottaen.

Ylläpitoluokituksia ja priorisointia käsitellään Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Valmistelun yhteydessä tul-

laan määrittelemään muun muassa alueellinen lumen käsittely (esimerkiksi kaupunginosittain), eri toimintojen ja toimijoiden tarpeet sekä ylläpitoluokitusten vaatimukset ja toimenpideajat palveluiden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta.

Palvelumuotoilun avulla on vielä saavutettavissa parannusta. Kannelmäen alueelle on tehty ensimmäinen palvelumuotoilu, jossa käytiin tarkoin läpi julkisten rakennusten aukiolot, joiden perusteella tarkennettiin jalankulun talvihoitosuunnitelmaa. Lisäksi vuosina 2015–2016 tehtiin lähes koko kaupungin kattava jalankulkuverkostotarkastelu, jossa jalankulkuväylien ylläpitoluokitusta järkevöitettiin väylien käytön perusteella. Väylien priorisointiin vaikuttivat muun muassa alueittaiset asukastiheydet sekä palveluiden, kuten joukkoliikennepysäkkien- ja asemien, terveydenhuoltopalveluiden ja koulujen, tiheydet.

Tukholman mallin mukaisen toiminnan käyttöön ottaminen liikennealueiden lumenpoistamisessa

Tukholman mallilla tarkoitettaneen kantakaupungin tonttikatujen lumenpoistoa yöaikaan. Menetelmässä kadulta ohjataan kaikki ajoneuvot väistötiloihin yhden yön ajaksi, jona katu suljetaan kokonaan yleiseltä liikenteeltä. Autoilijoille on ennakolta osoitettu kohtuulliselta etäisyydeltä yöaikainen väistötila, jota he saavat käyttää ilmaiseksi. Helsingissä on tutkittu menettelyä, mutta väistötilan löytäminen on osoittautunut vaikeaksi.

Helsingin menettelyt poikkeusolosuhteissa

Helsingissä toimivaksi ratkaisuksi kadun tyhjentämiseksi lumesta on todettu siirtokehotusten käyttäminen. Kadun varteen jäävien ajoneuvojen määrää voidaan vielä edelleen vähentää käyttöön otettavalla SiirtoSoitto-palvelulla. Lumenpoisto on sitä nopeampaa, mitä vähemmän ajoneuvoja jää siirrettäväksi.

Tammi–helmikuun aikana Helsingin kantakaupungin alueella avattiin pysäköintiin soveltuvia lisäalueita aukioilla, toreilla sekä puistojen hiekkakentillä. Pysäköinnin väistötilat osoittautuivat erittäin tarpeellisiksi, ja tilojen käyttöasteet olivat suuria. Menettely auttoi katujen lumenpoistossa.

Talven ajaksi kadun varteen varastoituja ajoneuvoja varten perustettua autohotellipalvelua on jatkettu Tattarisuolla, mutta se ei ole saavuttanut kovin suurta suosiota. (Tieliikennelain 28 §:n mukaan sellaista ajoneuvoa, jota tosiasiallisesti ei käytetä, ei saa jättää, säilyttää taikka varastoida yleiselle liikenteelle luovutetulle tiealueelle.)

Asuinalueiden tonttikaduilla pysäköintijärjestelyjä tullaan muuttamaan uusien periaatteiden mukaisesti alueittain edeten. Järjestelyjen myötä tonttikatujen jalkakäytävien lumenpoisto helpottuu suuresti.

Lumen mereen kaadon lopettaminen

Lumilogistiikan tavoitteena on, että lumet tullaan jatkossa käsittelemään siinä kaupunginosassa, johon ne ovat sataneet. Kantakaupungin alueelle on suunniteltu lumensiirron tarvitsemia kasauspaikkoja, jotka tulee ottaa huomioon investointikohteita suunniteltaessa.

Lumen hävittäminen kantakaupungin alueella tulee perustumaan tekniseen ratkaisuun. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että siirtymäkauden jälkeen lumen mereen kaadosta pystytään luopumaan. Ennen lumen mereen kaadosta luopumista joudutaan tarkastelemaan erilaisia teknisiä lumen hävittämiskäytöksiä, niiden energiatarvetta ja lumenkuljetuksen vaatimaa konekaluston määrää. Samalla seurataan Oslon ja Tukholman kaupunkien kehitystyötä sekä Pietarin lumensulatusasemien toimivuutta.

Kaupunkiympäristön toimiala tekee selvityksen lumensulatusaseman maankäytön edellytyksistä kantakaupungin alueella. Selvityksessä tarkastellaan lumensulatusaseman ympäristövaikutuksia sekä teknisten ratkaisujen soveltuvuutta, kuten sulattamiseen tarvittavan lämmön saantia ja haitta-aineiden puhdistamista sulamisvesistä sekä vesien mereen johtamista. Työssä optimoidaan lumenkuljetusmatkat, sulatusasemien määrä, pienempien sulatusyksiköiden tarve sekä kantakaupungin lumen lähisiirron tarvitsemat tilat sekä riittävän lumen varastointi- ja hävittämiskapasiteetin mitoitus.

Tämän kokonaistarkastelun perusteella kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään ratkaisua lumen mereen kaadon lopettamiseksi.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n mukaan valtuustoryhmä voi tehdä ryhmäaloitteen. Ryhmäaloite on aloite, jonka on allekirjoittanut enemmän kuin puolet valtuustoryhmän jäsenistä ja joka otsikoidaan ryhmäaloitteeksi. Ryhmäaloitteen jättää puheenjohtajalle valtuustoryhmän puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Valtuustoryhmä voi tehdä neljä ryhmäaloitetta valtuustokauden aikana.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 556

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 20.08.2019 § 393

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Riittävän kapasiteetin varmistaminen katujen lumenpoistossa

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala päivittää määräajoin talven varautumissuunnitelmaa, jossa esitetään ne toimenpiteet, joilla poikkeusoloihin vastataan. Tämä tarkoittaa käytännössä lisäresurssien hankkimista, väliaikaisten lumenvastaanottoalueiden järjestämistä sekä liikennejärjestelyjä.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Merkittävimällä yksittäisellä ja kantakaupungin lumenpoiston toimijalla, Helsingin kaupungin rakennuspalveluliikelaitos Staralla (jäljempänä Stara) on oman kalustonsa lisäksi käytettävissään useita kymmeniä kilpailutettuja koneurakoitsijoita, joiden resurssit otetaan käyttöön lumenpoistotyön tarpeen mukaan. Poikkeusolosuhteissa kaikki lähialueiden talvihoidon koneet ovat käytössä. Viime talven 2018–2019 poikkeusolosuhteissa niin Stara kuin yksityiset urakoitsijat pystyivät lisäämään konekalustoa reilusti yli sata lisäyksikköä, joista kaukaisimmat tulivat Kokkolasta.

Menneen talven poikkeusolosuhteisiin pystyttiin vastaamaan kaupungin näkökulmasta riittävän hyvin ja siten merkittävään lisäresurssien hankintaan ei katsota tällä hetkellä olevan tarvetta.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala on parhaillaan laatimassa lumenkäsittelyn periaatteita, jotka tuodaan syksyllä poliittiseen päätöksentekoon. Periaatteet selkeyttävät lumilogistiikkaa ja luovat edellytykset liikennealueiden lumenpoiston onnistumiseksi.

Jalkakäytävien ja bussipysäkkien lumenpoistovelvollisuuksien selkeys kiinteistönomistajien ja Helsingin kaupungin välillä

Kadunhoitotehtävien vastuiden jakautuminen on määritetty laissa kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (jäljempänä kunnossapitolaki). Lain perusteella kunta voi päätöksellään ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle kuuluvista kunnossapitotehtävistä.

Helsingin kaupunginhallitus päätti vuonna 2012, että niin sanottuun katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon (kokonaisvastuuhoito), jossa suurin osa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvista katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuuksista on siirretty kaupungin vastuulle, pyritään siirtymään vaiheittain myös kantakaupungissa. Järjestelyllä pyritään varmistamaan yhtenäinen ylläpidon palvelutaso, tehostamaan toimintaa ja selkeyttämään toimijoiden vastuita. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että kokonaisvastuuhoiton vaikutukset selvitetään.

Ylläpitovastuiden mukaisten menettelyjen arviointi alueittain asukkaat ja toimijat osallistaen otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Toimenpiteet sisältävät muun muassa seuraavia tehtäviä:

- Katajanokan kokeilu, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen kaupunginosan lumenkuljetuksesta ja jalkakäytävien kevätpesusta. Selvi-

tys menettelyn soveltuvuudesta kantakaupunkiin tehdään tämän kokeilun jälkeen.

- Kaupungin omistamien ja hallinnoimien kiinteistöjen hoidon palvelusopimusten päivitys.

Kaupunkilaisten reaaliaikainen tiedottaminen lumenaurauksesta ja liikennemerkkien näkyvyys

Tilannekuvan muodostaminen liikennealueiden lumenpoiston etenemisestä edellyttää sopimusasiakirjoihin muutoksia, joissa urakoitsijoita veloitetaan tuottamaan konekaluston sijainti- ja työlajitietoa.

Tilaaajalla tulee olla sovellus, joka hakee avointen rajapintojen kautta jokaiselta urakoitsijalta tiedot lumenpoistotyön tilanteesta, josta muodostetaan kaupunkilaisille avoin tilannekuva esimerkiksi asuinalueen ajoratojen ja jalkakäytävien lumenpoiston toteutumisesta.

Yleisten alueiden ylläpidon sopimukset Staran kanssa ovat kolmivuotisia ja yksityisten urakoitsijoiden kanssa viisivuotisia. Staran kanssa on sovittu työkoneiden tiedonjakamisen kehittämisestä, mutta muissa sopimuksissa kesken sopimuskauden tehtävät muutokset vaativat molempien osapuolten hyväksynnän. Yksittäisten koneiden sijaintia ilmaisevan tiedon jakamisesta sopiminen on vaikeaa, koska tiedon avulla urakoitsijat voivat laskea kilpailevan urakoitsijan kalustomitoituksen.

Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on tämän vuoden aikana kilpailuttaa urakanhallintajärjestelmän sovelluskehitys. Järjestelmän tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi jakaa liikennealueiden tilannekuvaa liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisesta lumisateen jälkeen.

Lumenkäsittelyyn liittyvä viestinnän kokonaisuus otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen pitää sisällään muun muassa

- talvikauden viestinnän vastuiden, roolien ja toimintamallien määrittämisen
- viestinnän kanavien ja asiakirjojen valmistelun
- talvikunnossapitoon liittyvien osallistamismallien kehittämisen
- talvikunnossapidon menetelmätiedon ja vaikuttavuuden esittämisen
- vuorovaikutuksen kehittämisen kiinteistöjen kanssa.

Liikennemerkkien näkyvyyden hyvänä pitäminen talviaikaan on haasteellista. Merkkien näkyvyyttä heikentävät talven pimeys ja lumipyryt, jotka pahimmillaan estävät liikennemerkin näkymisen. Samoin tiemerkinnät jäävät usein lumipolanteen peittäviksi.

Tulevan talven uututena autoilijoille tarjotaan Siirtosoitto-palvelua, jolla voi saada puhelimitse tiedon ajoneuvon siirtotarpeesta ennen kadun reuna-alueen lumenpoistoa.

Koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten saavutettavuuden priorisoiminen

Katujen ylläpitoluokitus päätetään nykyisellään seuraavin kriteerein; kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, eri liikennemuotojen tarpeet, jalankulun ja polkupyöräilyn edistäminen sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys. Helsingin kaupunki tunnistaa eri toimijoiden tarpeet ja pyrkiiin jatkuvasti sovittamaan ylläpitotoimet nykyisten resurssien puitteissa kokonaisuus huomioon ottaen.

Ylläpitoluokituksia ja priorisointia käsitellään Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Valmistelun yhteydessä tullaan määrittelemään muun muassa alueellinen lumen käsittely (esimerkiksi kaupunginosittain), eri toimintojen ja toimijoiden tarpeet sekä ylläpitoluokitusten vaatimukset ja toimenpideaajat palveluiden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta.

Palvelumuotoilun avulla on vielä saavutettavissa parannusta. Kannelmäen alueelle on tehty ensimmäinen palvelumuotoilu, jossa käytiin tarkoin läpi julkisten rakennusten aukiolot, joiden perusteella tarkennettiin jalankulun talvihoitosuunnitelmaa. Lisäksi vuosina 2015–2016 tehtiin lähes koko kaupungin kattava jalankulkuverkostotarkastelu, jossa jalankulkuväylien ylläpitoluokitusta järkevöitettiin väylien käytön perusteella. Väylien priorisointiin vaikuttivat muun muassa alueellaiset asukastiheydet sekä palveluiden, kuten joukkoliikennepysäkkien- ja asemien, terveydenhuoltopalveluiden ja koulujen, tiheydet.

Tukholman mallin mukaisen toiminnan käyttöön ottaminen liikennealueiden lumenpoistamisessa

Tukholman mallilla tarkoitettaneen kantakaupungin tonttikatujen lumenpoistoa yöaikaan. Menetelmässä kadulta ohjataan kaikki ajoneuvot väistötiloihin yhden yön ajaksi, jona katu suljetaan kokonaan yleiseltä liikenteeltä. Autoilijoille on ennakolta osoitettu kohtuulliselta etäisyydeltä yöaikainen väistötila, jota he saavat käyttää ilmaiseksi. Helsingissä on tutkittu menettelyä, mutta väistötilan löytäminen on osoittautunut vaikeaksi.

Helsingin menettelyt poikkeusolosuhteissa

Helsingissä toimivaksi ratkaisuksi kadun tyhjentämiseksi lumesta on todettu siirtokehotusten käyttäminen. Kadun varteen jäävien ajoneuvojen määrää voidaan vielä edelleen vähentää käyttöön otettavalla Siir-

toSoitto-palvelulla. Lumenpoisto on sitä nopeampaa, mitä vähemmän ajoneuvoja jää siirrettäväksi.

Tammi–helmikuun aikana Helsingin kantakaupungin alueella avattiin pysäköintiin soveltuvia lisäalueita aukioilla, toreilla sekä puistojen hiekkakentillä. Pysäköinnin väistötilat osoittautuivat erittäin tarpeellisiksi, ja tilojen käyttöasteet olivat suuria. Menettely auttoi katujen lumenpoistossa.

Talven ajaksi kadun varteen varastoituja ajoneuvoja varten perustettua autohotellipalvelua on jatkettu Tattarisuolla, mutta se ei ole saavuttanut kovin suurta suosiota. (Tieliikennelain 28 §:n mukaan sellaista ajoneuvoa, jota tosiasiallisesti ei käytetä, ei saa jättää, säilyttää taikka varastoida yleiselle liikenteelle luovutetulle tiealueelle.)

Asuinalueiden tonttikaduilla pysäköintijärjestelyjä tullaan muuttamaan uusien periaatteiden mukaisesti alueittain edeten. Järjestelyjen myötä tonttikatujen jalkakäytävien lumenpoisto helpottuu suuresti.

Lumen mereen kaadon lopettaminen

Lumilogistiikan tavoitteena on, että lumet tullaan jatkossa käsittelemään siinä kaupunginosassa, johon ne ovat sataneet. Kantakaupungin alueelle on suunniteltu lumensiirron tarvitsemia kasauspaikkoja, jotka tulee ottaa huomioon investointikohteita suunniteltaessa.

Lumen hävittäminen kantakaupungin alueella tulee perustumaan tekniseen ratkaisuun. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että siirtymäkauden jälkeen lumen mereen kaadosta pystytään luopumaan. Ennen lumen mereen kaadosta luopumista joudutaan tarkastelemaan erilaisia teknisiä lumen hävittämiskäytöksiä, niiden energiatarvetta ja lumenkuljetuksen vaatimaa konekaluston määrää. Samalla seurataan Oslon ja Tukholman kaupunkien kehitystyötä sekä Pietarin lumensulatusasemien toimivuutta.

Kaupunkiympäristön toimiala tekee selvityksen lumensulatusaseman maankäytön edellytyksistä kantakaupungin alueella. Selvityksessä tarkastellaan lumensulatusaseman ympäristövaikutuksia sekä teknisten ratkaisujen soveltuvuutta, kuten sulattamiseen tarvittavan lämmön saantia ja haitta-aineiden puhdistamista sulamisvesistä sekä vesien mereen johtamista. Työssä optimoidaan lumenkuljetusmatkat, sulatusasemien määrä, pienempien sulatusyksiköiden tarve sekä kantakaupungin lumen lähisiirron tarvitsemat tilat sekä riittävän lumen varastointi- ja hävittämiskapasiteetin mitoitus.

Tämän kokonaistarkastelun perusteella kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään ratkaisua lumen mereen kaadon lopettamiseksi.

16.09.2019

Asia/8

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pekka Isoniemi, yksikön päällikkö, puhelin: 310 38414
pekka.isoniemi(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

16.09.2019

Asia/9

§ 611

V 25.9.2019, Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloite lumen mereen kippaamisen lopettamisesta

HEL 2019-003279 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaara ja 16 muuta valtuutettua esittävät, että kaupunki lopettaa lumen kippaamisen mereen. Aloitteen ajankohdan aikaan oli jälleen runsasluminen talvi ja Hernesaaren lumenkaatopaikkaa käytettiin ahkerasti. Lumen mukana mereen työnnetään valtava määrä roskaa, joka sitten likaa Itämeren rantoja. Ensi talvena on pyrittävä kehittämään muu tapa kuin mereen kippaaminen lumen hävittämiseksi.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto 20.8.2019. Kaupunginhallitus viittaa lautakunnan lausuntoon ja toteaa seuraavaa: Helsingin kahdeksasta vakinaisesta lumen- vastaanottopaikasta vain Hernesaarella on lupa lumen kaatamiseen mereen. Hernesaaren lumen vastaanottopaikka on merkittävä koko kantakaupungin kannalta. Toimivan kaupunkiliikenteen ja turvallisuuden näkökulmasta

Hernesaaren lumen mereen kaatamista ei voida kokonaan lopettaa ennen kuin on määritelty sopiva, mahdollisesti lumen sulattamiseen ja puhdistamiseen perustuva tekninen ratkaisu ja investoitu sen käyttöön ottoon. Pääsääntöisesti lumen tuojayritys menettää kaupungin myöntämän lumenkaatopaikan käyttöluvan ellei se noudata ehtoa siitä, että mereen kaadetaan vain puhdasta lunta. Poikkeuksellisissa ja äkillisissä runsaslumisuuutilanteissa mereen on varautumissuunnitelmaan perustuen sallittua kipata myös roskista ja epäpuhtauksista puhdistamatonta lunta, mikä ei pitkällä aikavälillä ole suotavaa. Kaupunkiympäristön toimiala on käynnistänyt innovaatiokilpailun lumenkäsittelyn ympäristövaikutusten vähentämiseksi ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa on käynnistetty selvitys lumen kaadon ympäristöluvan tarpeesta. Kaupunginhallitus kiirehtii kaupunkiympäristön toimialalla valmistelussa olevien lumenkäsittelyn periaatteiden tuomista päätettäväksi ja pitää tavoitteena sitä, ettei mereen kipata ainakaan suuria määriä puhdistamatonta lunta edes sinä aikana, kun yleisiä periaatteita ja sopivia uusia innovaatioita ja mahdollisia laitosratkaisuja lumen käsittelyssä valmistellaan.

Kaupunkiympäristölautakunta 20.8.2019 toteaa lausunnossaan seuraavaa: Helsingissä vastaanotetaan keskimääräisenä talvena noin 50 000 kuormaa lunta. Runsa lumisena talvena tämä määrä voi olla jopa 350 000 kuormaa. Helsingissä on kahdeksan vakinaista lumenvastaanottoa paikkaa, joista kantakaupungin alueella sijaitsee kaksi – Hernesaari ja Kyläsaari. Hernesaari palvelee myös Lauttasaaren aluetta. Kyläsaari on poistumassa alueen rakentamisen tieltä. Lumen merivastaanotto Hernesaarella on jälleen talvikaudella 2018–2019 osoittanut tärkeytensä liikennealueiden liikennöitävyyden, käytävyyden ja turvallisuuden palauttamisessa. Helsingin tiivistyvässä kaupunkirakenteessa lumelle jää yhä vähemmän säilytystilaa, minkä seurauksena se täytyy kuljettaa pois aurauksen jälkeen. Hernesaaren lumenvastaanottoa paikan merkitys on suuri lähes koko Helsingin kantakaupungin katujen talvihoidon kannalta – ilman Hernesaaren lumenvastaanottoa katujen liikennöitävyyttä ja turvallisuutta ei olisi pystytty varmistamaan viime talven kaltaisissa poikkeusolosuhteissa.

Hernesaari on ainoa lumenvastaanottoa paikka, jossa lunta kaadetaan suoraan mereen. Täällä lumenvastaanoton käyttöehtona on, että paikalle saa tuoda vain puhdasta lunta. Hernesaaren kulun- ja käytönvalvontaa on entisestään parannettu, jotta lumikuormien puhtautta voidaan valvoa paremmin. Mikäli toimijan havaitaan tuovan alueelle sinne kuulumatonta materiaalia, siitä seuraa kyseisen yrityksen käyttöluvan peruminen.

Lumeen sekoittuu kaukolämpölaitosten ja pienpolton aiheuttamaa nokea, nastarenkaiden asfaltista irrottamaa kiviä ja bitumia, autonrenkaista irtoavia nastoja ja mikromuovia sekä autojen pakokaasujen palamishiukkasia. Lumen mukana mereen päätyy myös kadulle heitettyä roskaa ja eläinten jätöksiä. Hiekoitusseppi muodostaa kuitenkin suurimman osan mereen päätyvästä kiintoaineesta.

Kaupunkiympäristön toimiala on hyvin tietoinen siitä, että lumen merivastaanotto ei ole ympäristön kannalta ongelmatonta. Ympäristövaikutusten vähentämiseksi Hernesaaren kippauslaiturin vierustalla sijaitsevaa merenpohjaa ruopataan kiintoaineen poistamiseksi. Ruoppaamalla poistetaan pohjaan kertynyt hiekoitusshiekka ja roskat. Veteen mahdollisesti sekoittuneisiin epäpuhtauksiin ei kaupunki valitettavasti pysty nykyisillä menetelmillä vaikuttamaan. Keväällä 2019 tehdyn rantaroskainventoinnin perusteella viime talven lumen mereen kippaus ei ole aiheuttanut poikkeavaa roskaantumista verrattuna talviin, jona mereen ei ole kipattu lunta.

Lumen merivastaanotto osoittautui kaupungin teettämän selvityksen ”Lumen vastaanoton vaihtoehdot vuoteen 2050” perusteella parhaaksi vaihtoehdoksi, kun arvioitiin eri vaihtoehtojen hiilidioksidipäästöjä ja kustannuksia.

Innovaatiokilpailu

Kaupunkiympäristön toimiala kehittää yhdessä Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Staran kanssa lumenkäsittelyyn liittyviä käytäntöjä. Keväällä 2019 on käynnistetty lumenkäsittelyä koskeva innovaatiokilpailu, jonka avulla etsitään uusia ratkaisuja muun muassa ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Lumen mereen kaadon ympäristövaikutuksiin kehitetään uusia menettelyitä. Tavoitteena on, että kilpailusta saadaan toimivia ja ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja, joita voidaan soveltaa Hernesaassa.

Muut kaupungit

Tukholmassa, Osllossa ja Pietarissa lumen kaato mereen on kiellettyä. Osllossa on lumen sulatuslaitos, jossa mereen johdettava vesi puhdistetaan. Pietarin keskustan alueella on käytössä 11 lumen sulatusasemaa, joissa sulatetusta lumesta laskeutetaan kiintoaineet ja pinnalta poistetaan kelluvat rasvat ja öljyt. Tukholma kippaa korkeintaan 2 vuorokautta vanhaa lunta mereen poikkeusluvalla. Myös muutama suomalainen kaupunki, muun muassa Espoo, on kieltänyt lumen kippaamisen vesistöön.

Lumen käsittelyn periaatteet ja lumilogistiikka

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään parhaillaan valmisteltavana olevassa ”Lumenkäsittelyn periaatteet” pitkän aikavälin tavoitteenaan lumen mereen kaadosta luopumista. Helsinki ryhtyy kehittämään kantakaupunkiin soveltuvan teknisen ratkaisun lumen hävittämiseen. Esikaupunkialueiden maanvaraisilla lumenvastaanottoaikoilla lumi varastoidaan kasoihin ja sen annetaan kesän aikana sulaa.

Viralliset lumenvastaanottoaikat määritetään asemakaavassa. Kaavoituksella varmistetaan, että tarvittava lumenvastaanottokapasiteetti on jatkossakin olemassa. Virallinen lumenvastaanottoaika voi olla maanvarainen vastaanottoaika, merivastaanottoaika tai lumenkäsittelylaitos.

Hernesaaren merivastaanottoa tarvitaan vielä useita vuosia. Siirtymäkauden aikana kantakaupungin alueelle luodaan uudenlainen, kapasiteetiltaan riittävä lumen loppukäsittelyn kokonaisratkaisu, joka perustuu hyvin todennäköisesti lumen sulattamiseen. Ratkaisun osatekijöinä saattavat tulla kyseeseen tiivistäminen ja logististen kuljetusten yhdistäminen.

Talvihoidon varautumissuunnitelmassa määritetyissä poikkeusolosuhteissa lunta voidaan kaataa mereen siihen osoitetuissa paikoissa myös ilman roskien poistoa ja lumen puhdistamista. Poikkeusolosuhteissa tällä menettelyllä varmistetaan kadun saattaminen liikennöitävään kuntoon mahdollisimman nopeasti. Merivastaanoton jatkamiselle ei tällä hetkellä ole viranomaisten taholta estettä. Valtion kuten myöskään Helsingin kaupungin ympäristöviranomaiset eivät ole kieltäneet lumen mereen kaatoa. Kaupunkiympäristön toimiala on käynnistänyt huhtikuussa 2019 neuvottelut Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa merivastaanoton ympäristöluvan tarpeesta Tältä osin tavoitteena on myös määrittää merivastaanoton ympäristövaikutusten raja-arvot.

Hernesaaren merkitys on tällä hetkellä tavattoman suuri toimivan kaupungin edellytysten varmistamiseksi. Toimialan parhaillaan käynnissä olevat lumilogistiikan ja lumenkäsittelyn kehittämishankkeet tuovat osaltaan uusia ratkaisuja meren roskaantumisen vähentämiseksi. Hernesaaren lumen merivastaanoton lopettaminen ei kuitenkaan ole mahdollista, ennen kuin suuremman kapasiteetin tekninen ratkaisu on valmistunut korvaamaan nykyisen merivastaanoton kapasiteetin. Hernesaaren uusi asemakaava mahdollistaa lumenvastaanottoaajan toteuttamisen laiturin päähän rakennettavalle kentälle.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallituksen on esitettävä kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloite, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

16.09.2019

Asia/9

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 557

HEL 2019-003279 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 20.08.2019 § 395

HEL 2019-003279 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin lumenvastaanotto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Helsingissä vastaanotetaan keskimääräisenä talvena noin 50 000 kuormaa lunta. Runsaslumisena talvena tämä määrä voi olla jopa 350 000 kuormaa. Helsingissä on kahdeksan vakinaista lumenvastaanotto-paikkaa, joista kantakaupungin alueella sijaitsee kaksi – Hernesaari ja Kyläsaari. Hernesaari palvelee myös Lauttasaaren aluetta. Kyläsaari on poistumassa alueen rakentamisen tieltä.

Lumen merivastaanotto Hernesaarella on jälleen talvikaudella 2018–2019 osoittanut tärkeytensä liikennealueiden liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisessa. Helsingin tiivistyvässä kaupunkirakenteessa lumelle jää yhä vähemmän säilytystilaa, minkä seurauksena se täytyy kuljettaa pois aurauksen jälkeen. Hernesaaren lumenvastaanottoaikojen merkitys on suuri lähes koko Helsingin kanta-kaupungin katujen talvihoidon kannalta – ilman Hernesaaren lumen-vastaanottoa katujen liikennöitävyyttä ja turvallisuutta ei olisi pystytty varmistamaan viime talven kaltaisissa poikkeusolosuhteissa.

Hernesaaren lumenvastaanottoaika

Hernesaari on ainoa lumenvastaanottoaika, jossa lunta kaadetaan suoraan mereen. Täällä lumenvastaanoton käyttöehtona on, että paikalle saa tuoda vain puhdasta lunta. Hernesaaren kulun- ja käytönvalvontaa on entisestään parannettu, jotta lumikuormien puhtautta voidaan valvoa paremmin. Mikäli toimijan havaitaan tuovan alueelle sinne kuulumatonta materiaalia, siitä seuraa kyseisen yrityksen käyttöluvan peruminen.

Lumeen sekoittuu kaukolämpöläitosten ja pienpolton aiheuttamaa nokea, nastarenkaiden asfaltista irrottamaa kiviä ja bitumia, autonrenkaista irtoavia nastoja ja mikromuovia sekä autojen pakokaasujen palamishiukkasia. Lumen mukana mereen päätyy myös kadulle heitettyä roskaa ja eläinten jätöksiä. Hiekoitusseppi muodostaa kuitenkin suurimman osan mereen päätyvästä kiintoaineesta.

Kaupunkiympäristön toimiala on hyvin tietoinen siitä, että lumen merivastaanotto ei ole ympäristön kannalta ongelmallista. Ympäristövaikutusten vähentämiseksi Hernesaaren kippauslaiturin vierustalla sijaitsevaa merenpohjaa ruopataan kiintoaineen poistamiseksi. Ruoppaamalla poistetaan pohjaan kertynyt hiekoitusroska ja roskat. Veteen mahdollisesti sekoittuneisiin epäpuhtauksiin ei kaupunki valitettavasti pysty nykyisillä menetelmillä vaikuttamaan. Keväällä 2019 tehdyn rantaroskainventoinnin perusteella viime talven lumen mereen kippaus ei ole aiheuttanut poikkeavaa roskaantumista verrattuna talviin, jona mereen ei ole kipattu lunta.

Lumen merivastaanotto osoittautui kaupungin teettämän selvityksen ”Lumen vastaanoton vaihtoehdot vuoteen 2050” perusteella parhaaksi

vaihtoehdoksi, kun arvioitiin eri vaihtoehtojen hiilidioksidipäästöjä ja kustannuksia.

Innovaatiokilpailu

Kaupunkiympäristön toimiala kehittää yhdessä Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Staran kanssa lumenkäsittelyyn liittyviä käytäntöjä. Tänä keväänä on käynnistetty lumenkäsittelyä koskeva innovaatiokilpailu, jonka avulla etsitään uusia ratkaisuja muun muassa ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Lumen mereen kaadon ympäristövaiikutuksiin kehitetään uusia menettelyitä. Tavoitteena on, että kilpailusta saadaan toimivia ja ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja, joita voidaan soveltaa Hernesaaressa.

Muut kaupungit

Tukholmassa, Osllossa ja Pietarissa lumen kaato mereen on kiellettyä. Osllossa on lumen sulatuslautta, jossa mereen johdettava vesi puhdistetaan. Pietarin keskustan alueella on käytössä 11 lumen sulatusasemaa, joissa sulatetusta lumesta laskeutetaan kiintoaineet ja pinnalta poistetaan kelluvat rasvat ja öljyt. Tukholma kippaa korkeintaan 2 vuorokautta vanhaa lunta mereen poikkeusluvalla. Myös muutama suomalainen kaupunki, muun muassa Espoo, on kieltänyt lumen kippaamisen vesistöön.

Lumen käsittelyn periaatteet ja lumilogistiikka

Kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään parhaillaan valmisteltavana olevassa ”Lumenkäsittelyn periaatteet” pitkän aikavälin tavoitteenaan lumen mereen kaadosta luopumista. Helsinki ryhtyy kehittämään kantakaupunkiin soveltuvan teknisen ratkaisun lumen hävittämiseen. Esikaupunkialueiden maanvaraisilla lumenvastaanottoaikoilla lumi varastoidaan kasoihin ja sen annetaan kesän aikana sulaa.

Viralliset lumenvastaanottoaikat määritetään asemakaavassa. Kaavoituksella varmistetaan, että tarvittava lumenvastaanottokapasiteetti on jatkossakin olemassa. Virallinen lumenvastaanottoaika voi olla maanvarainen vastaanottoaika, merivastaanottoaika tai lumen käsittelylaitos.

Hernesaaren merivastaanottoa tarvitaan vielä useita vuosia. Siirtymäkauden aikana kantakaupungin alueelle luodaan uudenlainen kapasiteetiltaan riittävä lumen loppukäsittelyn kokonaisratkaisu, joka perustuu hyvin todennäköisesti lumensulattamiseen. Ratkaisun osatekijöinä saattavat tulla kyseeseen tiivistäminen ja logististen kuljetusten yhdistäminen.

16.09.2019

Talvihoidon varautumissuunnitelmassa määritetyissä poikkeusolosuhteissa lunta voidaan kaataa mereen siihen osoitetuissa paikoissa myös ilman roskien poistoa ja lumen puhdistamista. Poikkeusolosuhteissa tällä menettelyllä varmistetaan kadun saattaminen liikennöitävään kuntoon mahdollisimman nopeasti.

Merivastaanoton jatkamiselle ei tällä hetkellä ole viranomaisten taholta estettä. Valtion kuten myöskään Helsingin kaupungin ympäristöviranomaiset eivät ole kieltäneet lumen mereen kaatoa. Kaupunkiympäristön toimiala on käynnistänyt huhtikuussa 2019 neuvottelut Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa merivastaanoton ympäristöluvan tarpeesta. Tältä osin tavoitteena on myös määrittää merivastaanoton ympäristövaikutusten raja-arvot.

Hernesaaren merkitys on tällä hetkellä tavattoman suuri toimivan kaupungin edellytysten varmistamiseksi. Toimialan parhaillaan käynnissä olevat lumilogistiikan ja lumenkäsittelyn kehittämishankkeet tuovat osaltaan uusia ratkaisuja meren roskaantumisen vähentämiseksi. Hernesaaren lumen merivastaanoton lopettaminen ei kuitenkaan ole mahdollista, ennen kuin suuremman kapasiteetin tekninen ratkaisu on valmistunut korvaamaan nykyisen merivastaanoton kapasiteetin.

Hernesaaren uusi asemakaava mahdollistaa lumenvastaanottoapaikan toteuttamisen laiturin päähän rakennettavalle kentälle.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pekka Isoniemi, yksikön päällikkö, puhelin: 310 38414
pekka.isoniemi(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 612

V 25.9.2019, Valtuutettu Atte Harjanteen aloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamisesta vuoteen 2025 mennessä

HEL 2018-006850 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Atte Harjanteen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Kaisa Hernberg:

Lause "Kaupunginhallitus kehottaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa, sosiaali- ja terveystoimialaa sekä palvelukeskusliikelaitosta suunnittelemaan toimintaansa niin, että aloitteessa esitetyt tavoitteet ja kaupungin palveluiden asiakkaiden ravitsemukselliset tarpeet kohtaavat mahdollisimman hyvin." muutetaan muotoon: "Kaupunginhallitus edellyttää, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, sosiaali- ja terveystoimiala sekä palvelukeskusliikelaitos suunnittelevat toimintaansa niin, että aloitteessa esitetyt tavoitteet ja kaupungin palveluiden asiakkaiden ravitsemukselliset tarpeet kohtaavat."

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Kaisa Hernbergin vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 1

Mika Raatikainen

Ei-äännet: 14

Elisa Gebhard, Kaisa Hernberg, Veronika Honkasalo, Otto Meri, Pia Pakarinen, Marcus Rantala, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi Kaisa Hernbergin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 1 - 14.

Esittelijä

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

16.09.2019

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Juha Kesänen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 36117
juha.kesanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Atte Harjanteen aloite 13.6.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Atte Harjanteen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Atte Harjanne ja 22 valtuutettua esittivät aloitteessaan (13.6.2018), että ilmastonmuutos on merkittävimpiä uhkia ihmisten hyvinvoinnille ja ympäristölle. Aloitteessa todettiin muun muassa, että Helsinki on strategiassaan linjannut ottavansa vastuunsa ilmastonmuutoksen torjunnassa vakavasti. Aloitteessa todetaan, että yksi merkittävimmistä ilmastonpäästöjen aiheuttajista on ruoantuotanto ja sillä on myös suuria vaikutuksia ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin. Edellisten vaikutusten hillitsemiseksi voidaan vaikuttaa vähentämällä eläinperäisten tuotteiden osuutta ravinnosta. Aloitteessa todetaan myös, että kaupungin päästövähennystä koskevassa toimenpideohjelmassa esitetään kuitenkin vain yleinen suositus kasvisruokaan ilman konkreettisia toimia ja tavoitteita.

Aloitteessa todettiin, että osana kaupungin ilmastovastuun kantamista kaupungin on voimallisesti edistettävä ruokaan liittyvien päästöjen vähentämistä. Aloitteen mukaan eläinperäisistä tuotteista ei tarvitse luopua kokonaan, mutta niiden vähentäminen on mahdollista ja se tuonee pienenevän päästövaikutuksen ohella parannuksia myös ruoan terveellisyyteen ja eettisyyteen ilman että kustannustaso nousee.

Aloitteessa esitettiin, että kaupunki ottaa tavoitteeksi puolittaa liha- ja maitotuotteiden kulutus kaupunkikonsernissa vuoteen 2025 mennessä ja että tavoitteen tukemiseksi valmistellaan kaupunkikonsernin kattava suunnitelma ja ohjeistus.

Kaupunginhallitus totesi aiemmassa vastauksessaan 13.2.2019 (43 §), että ruokahuollon järjestäminen kuuluu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja sosiaali- ja terveystoimialan toimivaltaan. Kaupunginhallitus hyväksyi 10.12.2018 (809 §) Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman ohjeellisena asiakirjana käynnistämään tarvittavat toimenpiteet kaupunkistrategiassa 2017–2021 asetettujen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Ko. toimenpideohjelman toimenpiteessä 96 todetaan: "Lisätään kasvisruoan osuutta kouluissa ja päiväkodeissa. Sekä kouluruokasuositus että varhaiskasvatuksen ruokailusuositus kannustavat lisäämään kasvisruokaa ja molempien pohjana ovat kansalliset ravitsemussuositukset."

Kaupunginhallitus totesi edelleen, että kaupunkitasoiselle liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamista koskevalle suunnitelmalle ja ohjeelle ei ole tarvetta, koska Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma asiakirja ohjaa ruokahuollon järjestämistä ko. tavoitteen suuntaisesti. Kaupunginhallitus totesi lausunnossaan, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee ottaa ko. toimenpideohjelma huomioon.

Valtuutettu Atte Harjanne ehdotti kaupunginvaltuuston kokouksessa 13.2.2019 valtuutettu Maria Ohisalonn kannattamana, että kaupunginvaltuusto päättää palauttaa aloitteen valmisteluun siten, että aloitteessa esitetyn suunnitelman valmistelu aloitetaan osana päästövähennysohjelman toteuttamista, tavoitteeksi asetetaan 50 % vähennys vuoteen 2025 mennessä ja suunnittelussa huomioidaan eri toimialojen erilaiset mahdollisuudet vähentää liha- ja maitotuotteiden kulutusta. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 13.2.2019 (§ 43) palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi. (Liite 1)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa palautuspäätöksen jälkeen antamassaan uudessa lausunnossa (18.6.2019 § 206), että maito- ja lihatuotteiden käyttö varhaiskasvatuksen ja oppilaitoksen ruokapalveluissa on jo matalalla tasolla. Maito- ja lihatuotteiden vähentäminen ja korvaaminen ruokalistoilta muilla raaka-aineilla on jossain määrin mahdollista ja siihen pyritään ruokapalveluja kehitettäessä voimassa olevat ravitsemussuositukset huomioiden. Juodun maidon kulutuksen puolittamista ei voida suosituksella huomioiden toteuttaa. Kasvijuomat voidaan tuoda yhdeksi juomavaihtoehdoksi niille, jotka eivät valitse maitoa ateriansa.

Nykyinen lihan kulutustaso huomioiden lihatuotteiden käytön puolittaminen varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten ruokapalveluissa on haasteellista vuoteen 2025 mennessä. Lihatuotteista voidaan toimialan ruokapalveluissa ohjata käyttämään ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja. Esimerkiksi joka toiselta ruokalistaviikolta voidaan korvata

punaista lihaa sisältävä ruoka siipikarja- tai kotimaisella järvikalaruualalla. Kouluruokailuun tullaan lisäämään syksystä 2019 seitsemäs kasvisruokapäivä kuuden viikon jaksolle. Saatua palautetta seurataan vähintään yhden lukukauden, jotta saadaan tietoa lisäyksen vaikutuksista.

Liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittaminen vuoteen 2025 mennessä edellyttää myös elintarvikealalta mittavia muutoksia, jotta korvaavia ravintosuosituksia täyttäviä kasvisraaka-aineita on nykyistä laajemmin saatavilla.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa palautuspäätöksen jälkeen antamassaan uudessa lausunnossa (21.5.2019 § 104), että sosiaali- ja terveystoimialallakin on monissa palveluissa mahdollista vähentää liha- ja maitotuotteiden käyttöä. Tavoitteeseen puolittaa kulutus vuoteen 2025 mennessä on kuitenkin vaikeaa päästä, kun otetaan huomioon eri asiakasryhmien (esim. ikääntyneet, sairastuneet, vammaiset) ravitsemukselliset tarpeet. Realistisempi tavoite voisi olla vähentää kulutusta esimerkiksi 20 prosenttia. Vähennystä ei ole mahdollista tehdä ilman kustannusvaikutuksia, joita tulee muun muassa maitotaloustuotteiden vaihtamisesta kasviperäisiin tuotteisiin.

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta toteaa lausunnossaan (9.5.2019 § 17), että liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä Helsinki tarvitsee kattavan ymmärryksen kaupungin ruokahuollon nykytilasta ja yksityiskohtaisemman toimintasuunnitelman tavoitteeseen pääsemiseksi. HNH 2035-päästövähennysohjelman toimenpide 129 ”Edellytetään kaupunkikonsernin organisaatioilta, tytäryhteisöiltä ja kuntayhtymiltä päästöjen vähentämispolitiikan integrointia omiin toiminnanohjausjärjestelmiin” velvoittaa myös koko tuotantotavan tarkasteluun. Tällöin on tarkasteltava ruokapalvelujen hiilijalanjäljen muodostumisen kokonaisuutta, ruoka-aineryhmien osuutta, tuotantotapaa, logistiikkaa, energiankäyttöä, hävikkiä ja kaupungin ruokapalvelukonseptia kokonaisuudessaan sekä ruokaverkkoa ja Pakkalan tuotantolaitosta, joka on elinkaarensa päässä.

Kaupunginhallitus toteaa, että aloitteessa esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen sekä otetaan huomioon Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toteutumisen jatkuvassa seurannassa että sisällytetään toimenpideohjelman laajempaan valtuustokausittaiseen arviointiin. Kaupunginhallitus kehottaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa, sosiaali- ja terveystoimialaa sekä palvelukeskusliikelaitosta suunnittelemaan toimintaansa niin, että aloitteessa esitetyt tavoitteet ja kaupungin palveluiden asiakkaiden ravitsemukselliset tarpeet kohtaavat mahdollisimman hyvin.

16.09.2019

Hallintosäännön 30 luvun 11§:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Juha Kesänen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 36117
juha.kesanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Atte Harjanteen aloite 13.6.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 559

HEL 2018-006850 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

28.01.2019 Ehdotuksen mukaan äänestyksin

21.01.2019 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Juha Kesänen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 36117
juha.kesanen(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 18.06.2019 § 206

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

HEL 2018-006850 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Ravitsemussuositukset

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla varhaiskasvatuksen ja opetuksen ruokalista- ja ateriasuunnittelua ohjaavat asiakasryhmäkohtaiset ravitsemussuositukset (Terveyttä ja iloa ruoasta -varhaiskasvatuksen ruokailusuositus VRN 2018 ja Syödään ja opitaan yhdessä -kouluruokailusuositus VRN 2017 ja Suomalaiset ravitsemussuositukset VRN 2014). Suositusten mukaan kouluruuan tulee kattaa 1/3 päivittäisestä ravinnon saannista ja varhaiskasvatuksessa 2/3. Tavoitteena on terveyden edistämisen lisäksi ympäristön kannalta kestävä ruokavalio.

Lasten ja nuorten ruokapalveluissa on ravitsemuslaadun lisäksi keskeistä, että ateriat ja ruokalajit ovat vaihtelevia, syömään houkuttelevia, tunnistettavia ja mieluisia. Ruokailijoiden ohjauksella vaikutetaan mm. ruokaan liittyviin asenteisiin, valintoihin ja säännölliseen ruokailurytmiin.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen ravitsemussuosituksessa suositellaan ruokajuomaksi rasvatonta maitoa ja piimää. Maito on mm. hyvä proteiinin ja D-vitamiinin lähde. Suositusten mukaisesti toimialan ruokatarjonnassa punaista lihaa on korvattu vaalealla lihalla. Ruokien tuotteen yhteydessä mietitään aina yksittäisten raaka-aineiden tarkoituksenmukaista käyttöä ruokalajeissa. Suunnittelussa otetaan huomioon myös suomalainen ruokakulttuuri ja tottumukset.

Ruokapalveluissa tapahtunut kehitystyö

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ruokalistojen ja aterioiden suunnittelu tehdään yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Palveluvauksissa määritellään ruokalistojen ja aterioiden suunnittelun periaatteet, laatu ja sisältö. Toimiala vastaa varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjänä näiden määrittelystä. Palveluntuottajat vastaavat ruokapalvelujen tuottamisesta, elintarvikkeiden hankinnasta, ruoan valmistuksesta ja ruoan tarjoilusta.

Koulu- ja päiväkotiruokailussa on toteutettu viimeisen kymmenen vuoden aikana useita kasvisruokien kehittämisprojekteja mieluisten kasvisruokien ja uusien kasviproteiinien saamiseksi ruokalistalle. Palveluntuottajat ovat kehittäneet toimialan pyynnöstä uusia proteiinipitoisia raaka-aineita sisältäviä kasvispohjaisia ravitsemuksellisesti täysipainoisia ruokalajeja esimerkiksi nyhtökaurasta, härkiksestä, soija- ja kaura-

juomavalmisteista. Kehitystyön tuloksena kasvisruoan suosio on kasvanut ja niitä on päätyntä suosikkiruokien joukkoon.

Kasvispääruokavaihtoehto on tarjottu liha- tai kalapääruoan rinnalla vuodesta 2007 lähtien, jolloin kouluissa, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa siirryttiin ateriavaihtoehtoihin. Viikoittainen kasvisruokapäivä tuli opetuksen toimipisteisiin vuodesta 2011 ja varhaiskasvatuksen ruokalistalle 2018. Vegaaneille on tarjottu päivittäin lämmin ateriakokonaisuus kouluissa syksystä 2003 lähtien ja varhaiskasvatuksessa kevästä 2018 lähtien.

Kouluravintoloissa syksyn 2019 ruokalistalla on lihaa sisältävää pääruokaa tarjolla 17 kertaa kuuden viikon aikana. Elokuun 2019 aloittavalle Palvelukeskus Helsingin ruokalistalle on lisätty yksi kasvisruokapäivä eli kouluissa tarjotaan ainoastaan kasvisvaihtoehtoja seitsemänä päivänä kuuden viikon aikana.

Kouluissa ruoka ja ateriavaihtoehdot lisäkkeineen ovat koululaisten vapaassa otossa. Aterioilla tarjotaan päivittäin vaihtelevasti ja monipuolisesti tuoreita juureksia, vihanneksia ja hedelmiä. Lisäksi linjasto on suunniteltu niin, että salaattipöytä on linjastossa ennen pääruokaa. Salaatit tarjoillaan pääsääntöisesti komponentteina. Tarjoilutapa ja sijoittelu linjastossa ovat lisänneet kasvisten menekkiä. Ruuan vapaa otto ehkäisee myös ruokahävikin syntymistä ja mahdollistaan myös sen, että mahdollisimman moni löytää päivittäin mieluisan vaihtoehdon. Toimialalla tullaan syksystä 2019 lähtien ohjeistamaan kasvivaihtoehdon sijoittamista linjastossa ennen liharuokaa ja tällä ohjataan valitsemaan kasvi-ruoka liharuuan sijaan.

Liha- ja maitotuotteiden nykytilanne

Kasvisruokien suosio ja mieluisuus kasvavat uusien ja monipuolisten ruokalajien kehittämisen, uudenlaisten proteiinipitoisten kasvisraaka-aineiden saatavuuden ja monipuolistumisen sekä ruokailijoiden ruokailutottumusten muuttuessa.

Nykyisin kuuden viikon kiertävällä kouluruokalistalla on 30 päivän aikana kasvispääruokia 59,3 %, lihapääruokia 30,5 % ja kalapääruokia 10,2 %. Kalkkunaa tai broileria on lihapääruoista 8,5 % ja punaista lihaa 22 %, yhteensä lihapääruokia on 30,5 %. Kalapääruoka on tarjolla kerran viikossa samoin kasvispäivä.

Ateriakokonaisuuteen sisältyy kouluruokailussa pääruoan lisäksi energiasäike, salaatti, juoma ja leipä. Punaisen lihan, lihavalmisteiden ja siipikarjan määrä oppilaiden tarjottimilla on suositellulla annoskoolla yhteensä 140 g viikossa eli 7,4 % ruokamäärästä, kun ei huomioida ruokajuomaa. Laskelmaa tehtäessä on oletettu, että ruokailija valitsee aina

liha vaihtoehdon, kun se on mahdollista, eikä esimerkiksi pinaattiohukaisia lihakeiton sijaan. Päivää kohden lihan määrä on kouluruokailussa laskennallisesti alle 30 grammaa ruokailijaa kohden.

Tällä hetkellä rasvaton D-vitamiinoinen maito on juomavaihtoehtona tarjolla päivittäin. Ravitsemussuosituksen mukaisesti maito kuuluu ateriakokonaisuuteen ja sillä on olennainen osa lapsen päivittäiseen ravinnon saantiin.

Lihan ja maidon kulutuksen puolittamisen haasteet

Koululaisten hyvinvoinnin ja jaksamisen takia on olennaista, että oppilaat saadaan ruokailemaan koulussa, ruokailukokemus on mieluisa ja otettu ruoka tulee syödyksi. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) kouluterveyskyselystä vuodelta 2017 ilmenee, että jopa 42 % helsinkiläisistä 8. ja 9. luokkalaisista jättää kouluruoan väliin yhden tai useamman kerran viikossa. Lisäksi hävikin vähentämiseksi ruoan pitää olla houkuttelevaa ja maistuvaa. Kasvisruokiin, niiden määrään lisääntymiseen ja uusien kasvisruokatuotteiden makuun tottuminen vie aikaa. On tärkeää toteuttaa kasvisruokapäiviin lisäykset harkiten ja varmistaa kouluruoan houkuttelevuus myös jatkossa. Kasvis ja kalaruokien lisäämisessä on huomioitava niiden sijoittelu ruokalistaviikoille. Maanantaisin ja perjantaisin ruokalistalla pidetään lapsille suosittuja ruokalajeja, koska toimialalla on sille tunnustettu tarve. Kala- ja kasvisruuat eivät ole oppilaille suunnattujen asiakaskyselyjen mukaan näihin päiviin nähden tarpeeksi mieluisia.

Tällä hetkellä korvaavat proteiinin lähteet ovat vielä lihaa ja maitotuotteita kalliimpia. Tuotteiden saatavuus ja niiden kustannukset vaikeuttavat siirtymistä näihin tuotteisiin.

Ruokalistoilta tulisi lisätä etupäässä kotimaista luonnon kalaa viljellyn tai ulkomaisen kalan sijaan, jolla voidaan vaikuttaa ympäristövaikutusten pienentymiseen. Kalatuotteiden lisäämistä vaikeuttaa tuoteryhmän koko ajan kohonneet hinnat. Luonnonvarakeskuksen tilaston mukaan kalan tuottajahinnat ovat nousseet noin 5 % vuodesta 2016 vuoteen 2017.

Maitoa korvaavissa kasvijuomissa ravintosisältö ei vastaa täysin maitotuotteita. Kriittisiä ravintoaineita ovat erityisesti proteiinit (laatu ja määrä), jodi, B2-vitamiini, B12-vitamiini, D-vitamiini ja kalsium. Maito sisältää proteiinia 3,5 g/dl, soijajuoma 2 g/dl ja vastaavasti kaurajuoma 1 g/dl. Ravinnon saannin osalta ei ole tarkoituksen mukaista korvata maidon juontia kasvijuomilla. Kasvijuomat täydentävät jo nyt vegaaniruokavaliota noudattavien ateriakokonaisuutta.

Kasvijuomat ovat kalliimpia kuin maito. EU:n koulumaitotukea myönnetään tällä hetkellä ainoastaan rasvattomalle maidolle ja piimälle. Jos kasvisjuomat halutaan vapaasti valittavien juomien joukkoon, niiden hyväksyttävyyttä, menekkiä ja kustannusvaikutuksia voidaan pilotoida ensin esimerkiksi lukiossa.

Toimialan ruokapalvelutuottajat ovat sitoutuneet palvelukuvauksessa määritettyyn laatutasoon myös liha- ja maitotuotteissa. Sopimuskauden aikana ei ole mahdollista edellyttää palvelutuottajalta isoja muutoksia raaka-aineisiin, jos niillä on kustannusvaikutuksia. Lisäksi mahdollisten sopimusmuutoksien toteutuksissa tulee huomioida lasten ja oppilaiden tasavertaisuus.

Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen tutkimuksen (Ruokaminimi) mukaan ravitsemussuositukset täyttävällä ruokavalio-muutoksella voidaan saavuttaa kokonaisuudessaan noin 40 prosenttia pienemmät ilmastovaikutukset ruoankulutuksessa. Muutos vaatii kuitenkin julkista ohjausta ja selkeät strategiset tavoitteet. Toteutus edellyttää myös elintarvike- ja maatalousalalla merkittäviä investointeja kasvintuotannon ja -jalostuksen lisäämiseksi sekä uusien tuotteiden kehittämistä.

Johtopäätökset

Maito- ja lihatuotteiden käyttö varhaiskasvatukseen ja oppilaitoksen ruokapalveluissa on jo matalalla tasolla. Maito- ja lihatuotteiden vähentäminen ja korvaaminen ruokalistoilla muilla raaka-aineilla on jossain määrin mahdollista ja siihen pyritään ruokapalveluja kehitettäessä voimassa olevat ravintosuositukset huomioiden. Juodun maidon kulutuksen puolittamista ei voida ravitsemussuositukset huomioiden toteuttaa. Kasvijuomat voidaan tuoda yhdeksi juomavaihtoehdoksi niille, jotka eivät valitse maitoa ateriaansa.

Nykyinen lihan kulutustaso huomioiden lihatuotteiden puolittaminen varhaiskasvatukseen, koulujen ja oppilaitosten ruokapalveluissa on haasteellista vuoteen 2025 mennessä. Lihatuotteista voidaan toimialan ruokapalveluissa ohjata käyttämään ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja. Esimerkiksi joka toiselta ruokalistaviikolta voidaan korvata punaista lihaa sisältävä ruoka siipikarja- tai kotimaisella järvikalaruualla. Kouluruokailuun tullaan lisäämään syksystä 2019 seitsemäs kasvisruokapäivä kuuden viikon jaksolle. Saatua palautetta seurataan vähintään yhden lukukauden, jotta saadaan tietoa lisäyksen vaikutuksista.

Liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittaminen vuoteen 2025 mennessä edellyttää myös elintarvike- ja maatalousalalta mittavia muutoksia, jotta korvaavia ravintosuositukset täyttäviä kasvisraaka-aineita on nykyistä laajemmin saatavilla.

Käsittely

18.06.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Palautusehdotus:

Fatim Diarra: Palautamme tämän valmisteluun sillä, vastauksessa ei ole riittäviä arvioita siitä, miten puolittaminen vaikuttaisi esimerkiksi ruokailun hintaan. Vastauksessa ei myöskään tarkastella riittävästi sopimusten aikataulua ja näin olleen emme voi tehdä päätöksiä riittämättömän tiedon varassa. Kaupunginvaltuusto peräänkuulutti vastausta tarkempaa valmistelua. Tällaista tarkempaa valmistelua valtuusto vähintään peräänkuulutti.

Kannattaja: Petra Malin

Vastaehdotus:

Fatim Diarra: Poistetaan "Itse lihan määrää olemassa olevissa liharuuissa ei voida merkittävästi vähentää ilman että ruuan laatu kärsii".

Lihan määrän rinnastaminen laatuun ei ole perusteltua.

Kannattaja: Petra Malin

1 äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

Ei-ehdotus: Palautamme tämän valmisteluun sillä, vastauksessa ei ole riittäviä arvioita siitä, miten puolittaminen vaikuttaisi esimerkiksi ruokailun hintaan. Vastauksessa ei myöskään tarkastella riittävästi sopimusten aikataulua ja näin olleen emme voi tehdä päätöksiä riittämättömän tiedon varassa. Kaupunginvaltuusto peräänkuulutti vastausta tarkempaa valmistelua. Tällaista tarkempaa valmistelua valtuusto vähintään peräänkuulutti.

Jaa-äännet: 5

Ted Apter, Martina Harms-Aalto, Pia Kopra, Dani Niskanen, Pia Pakarinen

Ei-äännet: 4

Fatim Diarra, Vesa Korkkula, Petra Malin, Ozan Yanar

Tyhjä: 2

Tarik Ahsanullah, Abdirahim Husu Hussein

Poissa: 2

Ville Jalovaara, Emma Kari

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti jatkaa asian käsittelyä.

16.09.2019

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Poistetaan "Itse lihan määrää olemassa olevissa liharuuissa ei voida merkittävästi vähentää ilman että ruuan laatu kärsii". Lihan määrän rinnastaminen laatuun ei ole perusteltua.

Jaa-äännet: 5

Tarik Ahsanullah, Ville Jalovaara, Pia Kopra, Dani Niskanen, Pia Pakarinen

Ei-äännet: 6

Ted Apter, Fatim Diarra, Abdirahim Husu Hussein, Vesa Korkkula, Petra Malin, Ozan Yanar

Tyhjä: 1

Martina Harms-Aalto

Poissa: 1

Emma Kari

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Fatim Diarran vastaehdotuksen äänin 6-5. Tyhjää äänesti 1. Poissa 1.

Fatim Diarra jätti eriävän mielipiteen seuraavin perusteluin: Jätän eriävän mielipiteen, sillä vastaus ei ollut riittävä ja sen perusteet oltiin arvoitu riittämättömästi.

28.05.2019 Pöydälle

30.10.2018 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Kari Salovaara, hankintapäällikkö, puhelin: 310 43033

kari.salovaara(a)hel.fi

Sirpa Jalovaara, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 43246

sirpa.jalovaara(a)hel.fi

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22589

katja.peranen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 21.05.2019 § 104

HEL 2018-006850 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Atte Harjanteen ym. valtuustoaloitteeseen koskien liha- ja maitotaloustuotteiden kulutuksen puolittamista vuoteen 2025 mennessä:

”Helsingin sosiaali- ja terveystoimialalla on sitouduttu noudattamaan kansallisia sekä erityisryhmiä koskevia ravitsemussuosituksia. Suomalaisen ravitsemussuosituksen 2014 mukaan terveystä edistävä ruokavalio sisältää kasvikunnan tuotteita, täysjyväviljaa, kalaa, kasviöljyjä, pähkinöitä, siemeniä sekä rasvattomia ja vähärasvaisia maitovalmisteita. Ravitsemussuositukset pohjautuvat perusteelliseen tieteelliseen selvitystyöhön, ja niissä on yhdistetty terveys- ja ympäristönäkökulma.

Sosiaali- ja terveystoimiala vastaa ikääntyneiden ympärivuorokautisen, kotihoidon, päivätoiminnan ja palveluasumisen asiakkaiden, vammaisten asumispalvelujen ja työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden, sairaaloiden, psykiatria- ja päihdepotilaiden ja lastensuojelun asiakkaiden ruokapalvelusta. Kaikista asiakkaista suurin ryhmä ovat ikääntyneet. Sosiaali- ja terveystoimialan ruokapalveluja järjestettäessä tulee huomioida asiakkaan erityistarpeet kaikissa asiakasryhmissä kuten ikääntyessä, sairastaessa ja vammaisten ruokapalveluissa.

Ravitsemussuosituksissa otetaan huomioon suomalainen ruokakulttuuri ja tottumukset, joissa maitovalmisteet ovat osana. Maitovalmisteet ovat hyviä proteiinin, kalsiumin, jodin ja monien vitamiinien lähteitä, ja niille on annettu päivittäiset määräsuositukset. Rasvattomien ja vähärasvaisten maitovalmisteiden runsas käyttö on tutkimusten mukaan yhteydessä muun muassa pienempään kohonneeseen verenpaineeseen, aivohalvaukseen ja tyypin 2 diabeteksen riskiin. Nestemäiset maitovalmisteet on mahdollista osittain korvata kasviperäisillä kalsiumilla ja D-vitamiinilla täydennetyillä elintarvikkeilla, kuten soija- tai kaurajuomilla. Kestävän kehityksen kannalta kotimaisista raaka-aineista jalostetut tuotteet ovat suositeltavampia.

Vajaaravitseminen on ikääntyneillä yleistä. Ravitsemuksen ja ravitsemushoidon näkökulmasta ongelmana on maitotuotteiden vähentäminen. Maitoa korvaavista kasvijuomista kauramaitovalmisteiden ravintosisältö ei vastaa maitotuotteita proteiinien määrän ja laadun osalta (eivät sisällä kaikkia välttämättömiä aminohappoja), eivätkä ne sisällä yleensä jodia. Niihin lisätty B12-vitamiini imeytyy huonosti. Kriittisiä ravintoaineita lihan ja maitotaloustuotteiden vähentämistä ajatellen ovat erityisesti proteiinit (laatu ja määrä), jodi, lihan sisältämä hemirauta, B2-vitamiini ja B12-vitamiini. Sen sijaan soijamaidon proteiinipitoisuus on lähellä lehmänmaidon vastaavaa.

Valtion ravitsemusneuvottelukunnan vuonna 2010 antamien Ravitsemussuositukset ikääntyneille ja Ravitsemushoito -suositusten mukaan proteiinin tarve ikääntyneillä on aikuisväestöä merkittävästi suurempi 1,2–1,4 g/kg (15–20 energiaprosenttia) ja tehostetussa ruokavaliassa 20 energiaprosenttia. Suosituksissa on otettu huomioon se, että ikääntyneet tarvitsevat pienempiä annoksia ja useampia proteiinia sisältäviä aterioita päivässä kuin perusterveet ruokailijat. Perusruuan ajatus on, että se sopii useimmille. Tehostettua ruokavaliota tarvitaan, jos perusruoka ei riitä vajaan ravitsemuksessa tai sen riskissä olevalle pieniruokaiselle tai ruokahaluttomalle asukkaalle tai potilaalle.

Liha kuuluu osana suomalaisiin ravitsemussuosituksiin, koska se on maidon, kalan ja kananmunan ohella hyvä proteiinin lähde ja siinä on erityisen runsaasti hyvin imeytyvää rautaa. Lihavalmisteille ja punaiselle lihalle (naudan-, lampaan- ja sianliha) on ravitsemussuosituksissa annettu käytön enimmäismääräsuosituksia johtuen niiden runsaan käytön haitallisista terveysvaikutuksista. Punaisen lihan osalta suositellaan valitsemaan vähärasvaisia laatuja tai korvaamaan se siipikarjan lihalla. Lihavalmisteista suositellaan vähärasvaisia ja -suolaisia laatuja. Erityisesti punaisen lihan ja siitä tehtyjen valmisteiden käytön vähentäminen on perusteltua myös ilmaston kannalta.

Lihan tilalle suositellaan kalaa, kanaa, kananmunaa ja kasviproteiinien lähteitä. Kalatuotteiden lisäämistä vaikeuttaa tuoteryhmän koko ajan kohonneet hinnat. Luonnonvarakeskuksen tilaston mukaan kalan tuottajahinnat ovat nousseet noin viisi prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2017. Ruoan pitää maistua, eikä hävikkiä saisi tulla. Ruoan tutut, kotoiset maut ja asukkaiden makutottumukset ovat tärkeitä tekijöitä sosiaali- ja terveystoimialan kaikille ruokailijaryhmille. Ruokatuotteiden suunnittelussa pitää huomioida myös maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden makutottumukset, esimerkiksi riisin käyttö. Tämä on mahdollista huomioida kasvisruokatuotteiden suunnittelussa.

Kotona asuvat kotiateria-asiakkaat ja palvelukeskusten ravintoloissa ruokailevat asiakkaat, joilla on mahdollisuus itse valita haluamansa ateriovaihtoehto, muodostavat noin kolmasosan (noin 0,5 miljoonaa euroa) sosiaali- ja terveystoimialan asiakkaista. Heille tulee tarjota vaihtoehtoisesti kasvis- tai kalaruokia sekä kasvisjuomia, joista he itse voivat valita makutottumuksiinsa sopivat vaihtoehdot. Palveluntuottajien kanssa seurataan ruokien menekkiä, hävikkiä sekä asiakastytyvyyttä. Tärkeää on, että tarjottavat ruoat ovat ravitsemussuositukset täyttäviä ja asiakkaille mieluisia ja asiakkailta on vapaus valita, mitä syövät.

Ruokien esillelaitolla on merkitystä ruokailijoiden valintoihin. Laittamalla ensin tarjolle salaattit, lämpimät kasvislisäkkeet, kana- ja kalaruoat ja

viimeiseksi liha ohjataan ruokailijoita tekemään terveellisempiä valintoja. Myös juomien esille laitolla voidaan vaikuttaa valintoihin.

Liha- ja maitotaloustuotteiden kulutuksen vähentäminen vaatii yhteistyötä kaikkien toimialalle ruokapalveluja tuottavien toimijoiden kanssa. Tehtävät toimenpiteet ovat ruokalistojen kehittäminen (esimerkiksi kasvisruokavaihtoehto päivittäin tarjolla), lämpimien kasvislisäkkeiden lisääminen lounaalle sekä uusien kaikille asiakasryhmille soveltuvien kasvisruokatuotteiden kehittäminen esimerkiksi perunasta. Peruna on terveellinen, rasvaton ja ympäristöystävällinen juures. Lähiruoan suosiminen on tärkeää, ja siksi perunan käytön lisääminen on perusteltua. Ruokaketjun piteneminen lisää myös ruoan turvallisuuteen liittyviä riskejä. Kotimaisen täysjyväviljan käyttöä tulisi myös lisätä.

Ravitsemuksellisesti täysipainoisten, maukkaiden ja vaihtelevien kasvisruokien tuotekehittely ja suurtuotantoon saaminen vie aikaa ja vaatii resursseja. Maitotalous- ja lihatuotteiden korvaaminen resepteissä kasvisraaka-aineilla vaatii aina reseptiikan kehittämistä. Maitoa korvaavia tuotteita tulee ruokavaliossa olla kalsiumin sekä muiden ravintoaineiden saantia ajatellen, mikäli maitotaloustuotteiden kulutusta vähennetään. Korvaavista tuotteista kaurajuoma maksaa noin kolme kertaa enemmän kuin maito. Sosiaali- ja terveystoimiala ei pysty tekemään tarkkaa selvitystä kustannusvaikutuksista, koska ei itse tuota ruokapalveluja. Toimialan ruokapalveluiden vuoden 2018 kustannukset olivat 27,9 miljoonaa euroa. Raaka-aineiden osuus tästä on arviolta 40 prosenttia. Mikäli raaka-aineiden hinnat nousevat viisi prosenttia, sen vaikutus on 0,6 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että lisäämällä kasvisten osuutta ja houkuttelevuutta ruokavaliossa voidaan kuitenkin vaikuttaa muiden ruokien kulutukseen vähentävästi ja samalla edistää terveyttä sekä torjua ilmastonmuutosta. Ruoan ilmastovaikutuksia vähennettäessä keskeistä on myös ruokahävikin pienentäminen, energiatehokkuuden lisääminen sekä kauden mukaisten raaka-aineiden huomioiminen ruokalistasuunnittelussa ja ruokapalvelujen toteutuksessa.

Sosiaali- ja terveystoimialallakin on monissa palveluissa mahdollista vähentää liha- ja maitotuotteiden käyttöä. Tavoitteeseen puolittaa kulutus vuoteen 2025 mennessä on kuitenkin vaikeaa päästä, kun otetaan huomioon edellä kuvatut eri asiakasryhmien ravitsemukselliset tarpeet. Realistisempi tavoite voisi olla vähentää kulutusta esimerkiksi 20 prosenttia. Vähennystä ei ole mahdollista tehdä ilman kustannusvaikutuksia, joita tulee muun muassa maitotaloustuotteiden vaihtamisesta kasviperäisiin tuotteisiin.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Ravitsemuksella on tärkeä merkitys yksilön hyvinvointiin ja terveyteen erityisesti haavoittuvilla ruokailijaryhmillä kuten lapsilla, ikääntyneillä, vammaisilla ja sairaaloiden potilailla. Erityistilanteissa ja -tarpeissa on ensisijaisen tärkeää varmistua yksilön hyvän ravitsemuksen toteutumisesta. Kasvisten käytön lisäämisellä ja tarjonnan monipuolistamisella edistetään terveyttä, ja se on suositeltavaa kaikissa sosiaali- ja terveys-toimen asiakasryhmissä. Terveyden kannalta on myös muita tärkeitä ravitsemustekijöitä, kuten riittävä proteiinien ja välttämättömien rasvahappojen saanti. Jotta kaikkien välttämättömien ravintoaineiden saanti tulisi tyydytettyä, tulee ruokavalio koostaa mahdollisimman monipuolisesti.

Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää, että ainakin kaikkein hauraimpien sosiaali- ja terveystoimien asiakasryhmien, kuten sairaalapotilaiden sekä ikääntyneiden ja vammaisten koti- ja ympärivuorokautisen hoidon asukkaiden kohdalla noudatetaan kansallisia ravitsemussuosituksia yksilöllisesti soveltaen.

Sosiaali- ja terveystoimialan ravitsemushoidon neuvottelukunta edellyttää, että ruokapalveluissa noudatetaan eri asiakasryhmille voimassa olevia ravitsemussuosituksia. Liha- ja maitotaloustuotteiden kulutuksen puolittamisen tavoitteeseen pääsyä edistetään yhdessä palvelujen tuottajien kanssa."

Käsittely

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä Juha Jolkkonen muutti lausuntoehdotuksen viimeistä kappaletta ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia siten, että siitä poistettiin virke "Sosiaali- ja terveystoimialalla tavoitteeseen puolittaa kulutus vuoteen 2025 mennessä ei päästä, kun otetaan huomioon edellä kuvatut eri asiakasryhmien ravitsemukselliset vaatimukset".

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Seija Muurinen: Tehdään terveys- ja hyvinvointivaikutuksia koskevan ensimmäisen kappaleen jälkeen seuraava lisäys: "Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää, että ainakin kaikkein hauraimpien sosiaali- ja terveystoimien asiakasryhmien, kuten sairaalapotilaiden sekä ikääntyneiden ja vammaisten koti- ja ympärivuorokautisen hoidon asukkaiden kohdalla noudatetaan kansallisia ravitsemussuosituksia yksilöllisesti soveltaen."

Kannattaja: jäsen Kati Juva

16.09.2019

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Seija Muurisen vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Kati Juva: Poistetaan toiseksi viimeisestä kappaleesta ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia viimeisen lauseen lopusta kohta "ja lähialueella tuotettujen". Tosiasiassa kuljetuskustannukset muodostavat hyvin marginaalisen osan ravinnon hiilijalanjäljestä eikä lähiruoan suosiminen käytännössä vähennä ruoan hiilijalanjälkeä – toki sillä voi olla muita edullisia vaikutuksia esimerkiksi kotimaan työllisyyteen.

Kannattaja: jäsen Tapio Bergholm

Vastaehdotus 3:

Jäsen Kati Juva: Muutetaan lausunnon neljännen kappaleen loppu kuulumaan seuraavasti: "Maitoa korvaavista kasviuomista kauramaitovalmisteiden ravintosisältö ei vastaa maitotuotteita proteiinien määrän ja laadun osalta (eivät sisällä kaikkia välttämättömiä aminohappoja), eivätkä ne sisällä yleensä jodia. Niihin lisätty B12-vitamiini imeytyy huonosti. Kriittisiä ravintoaineita lihan ja maitotaloustuotteiden vähentämistä ajatellen ovat erityisesti proteiinit (laatu ja määrä), jodi, lihan sisältämä hemirauta, B2- vitamiini ja B12-vitamiini. Sen sijaan soijamaidon proteiinipitoisuus on lähellä lehmänmaidon vastaavaa."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Vastaehdotus 4:

Jäsen Heidi Ahola: Muutetaan lausunnon seitsemännen kappaleen loppu "Uusien kasvisruokatuotteiden makuun tottuminen vie aikaa. Ruoan pitää maistua, eikä hävikkiä saisi tulla. Ruoan tutut, kotoiset maut ja asukkaiden makutottumukset ovat tärkeitä tekijöitä sosiaali- ja terveystoimialan kaikille ruokailijaryhmille. Ruokatuotteiden suunnittelussa pitää huomioida myös maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden makutottumukset, esimerkiksi riisin käyttö" seuraavaan muotoon:

"Ruoan pitää maistua, eikä hävikkiä saisi tulla. Ruoan tutut, kotoiset maut ja asukkaiden makutottumukset ovat tärkeitä tekijöitä sosiaali- ja terveystoimialan kaikille ruokailijaryhmille. Ruokatuotteiden suunnittelussa pitää huomioida myös maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden makutottumukset, esimerkiksi riisin käyttö. Tämä on mahdollista huomioida kasvisruokatuotteiden suunnittelussa."

Kannattaja: jäsen Karita Toijonen

Vastaehdotus 5:

Jäsen Heidi Ahola: Muutetaan terveys- ja hyvinvointivaikutusten ar-

16.09.2019

viointia edeltävän kappaleen loppu "Tavoitteeseen puolittaa kulutus vuoteen 2025 mennessä on kuitenkin vaikeaa päästä, kun otetaan huomioon edellä kuvatut eri asiakasryhmien ravitsemukselliset tarpeet. Sosiaali- ja terveystoimialalla tavoitteeseen puolittaa kulutus vuoteen 2025 mennessä ei päästä, kun otetaan huomioon edellä kuvatut eri asiakasryhmien ravitsemukselliset vaatimukset. Realistisempi tavoite voisi olla vähentää kulutusta esimerkiksi 20 prosenttia. Vähennystä ei ole mahdollista tehdä ilman kustannusvaikutuksia, joita tulee muun muassa maitotaloustuotteiden vaihtamisesta kasviperäisiin tuotteisiin" seuraavaan muotoon:

"Eri asiakasryhmien ravitsemukselliset tarpeet asettavat kuitenkin haasteita kulutuksen puolittamiselle vuoteen 2025 mennessä sosiaali- ja terveystoimialalla. Vähennykseen liittyy myös mahdollisesti kustannusvaikutuksia, joita tulee muun muassa maitotaloustuotteiden vaihtamisesta kasviperäisiin tuotteisiin. Lautakunta pitää tärkeänä, että sote-toimialalla pyritään mahdollisimman lähelle 50 prosenttia liha- ja maitotuotteiden kuluttamisen vähentämisessä ja tavoitellaan vähintään 20 prosentin vähennystä."

Kannattaja: jäsen Sandra Hagman

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Kati Juva)

Jaa-äännet: 3

Heidi Ahola, Cecilia Ehrnrooth, Sakari Männikkö

Ei-äännet: 5

Tapio Bergholm, Leo Bergman, Kati Juva, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 5

Sandra Hagman, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Laura Nordström, Matias Pajula

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen äänin 5 - 3 (tyhjää 5).

2 äänestys

16.09.2019

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
Ei-ehdotus: Vastaehdotus 3 (jäsen Kati Juva)

Jaa-äännet: 1
Sakari Männikkö

Ei-äännet: 5
Heidi Ahola, Sandra Hagman, Kati Juva, Laura Nordström, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 7
Tapio Bergholm, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Matias Pajula, Karita Toijonen

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen äänin 5 - 1 (tyhjää 7).

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
Ei-ehdotus: Vastaehdotus 4 (jäsen Heidi Ahola)

Jaa-äännet: 1
Sakari Männikkö

Ei-äännet: 12
Heidi Ahola, Tapio Bergholm, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Sandra Hagman, Sami Heistaro, Kati Juva, Seija Muurinen, Laura Nordström, Matias Pajula, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Heidi Aholan vastaehdotuksen äänin 12 - 1.

4 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
Ei-ehdotus: Vastaehdotus 5 (jäsen Heidi Ahola)

Jaa-äännet: 9
Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Kati Juva, Seija Muurinen, Sakari Männikkö, Matias Pajula, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

16.09.2019

Ei-äännet: 4

Heidi Ahola, Leo Bergman, Sandra Hagman, Laura Nordström

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 9 - 4.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyjen vastaehdotusten osalta esittelijän muutetusta ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

25.09.2018 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja, puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta 09.05.2019 § 17

HEL 2018-006850 T 00 00 03

Päätös

Johtokunta poisti yksimielisesti esityksen viimeisen kappaleen.

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta päätti antaa kokouksessaan tarkentamansa lausunnon seuraavasti:

Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki) toimii tiiviissä yhteistyössä Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan (Kasko) sekä sosiaali- ja terveystoimialan (Sote) kanssa siten että toimiala määrittää tilaajana linjaukset, joiden mukaan Palvelukeskus Helsinki tuottajana tuottaa palvelut. Ruokatarjoomaa kehitetään yhteistyössä toimialojen kanssa huomioiden kaupungin, toimialojen ja liikelaitoksen strategiset tavoitteet ja vastuullisuusnäkökulmat sekä eri asiakasryhmille määritellyt ruokailu- ja ravitsemussuosituksat. Palvelukehityksessä huomioidaan asiakkailta ja kaupunkilaisilta saatu palaute ja asiakastytyväisyyttä mitataan säännöllisesti.

Palvelukeskus Helsinki seuraa aktiivisesti ruoka- ja elintarviketoimialaa, ruokatrendejä ja alan kehitystyötä. Laajat asiakastytyväisyyskyselyt

(mm. koululaiskysely 2018, 4200 vastausta), pikapalaute ja kaupungin palautejärjestelmä antavat myös runsaasti kehitysideoita päivittäisen ruokapalvelun kehittämiseen. Erityisesti kouluruokailussa kehittämispulsseja tulee myös ruokaraadeilta ja ravintolatoimikunnilta. Helsingin nuorisoneuvoston kanssa on aloitettu osallistava yhteistyö, jossa kuullaan nuoria ruokalistan ja palvelun kehittämisessä, mutta myös kouluravintolatilojen ja kokonaiskokemuksen osalta. Palvelukeskus Helsingin tuottamassa kotona asumista tukevassa etäpalvelussa on aloitettu Soten kanssa asiakkaiden saaman ravitsemuksen mittaaminen ja asiakkaiden osallistaminen aterioiden suunnitteluun testaamalla.

Hiilineutraali Helsinki –tavoiteohjelmassa Palvelukeskus Helsinki on vastuutahona useissa toimenpiteissä, joiden toteutumista seurataan ja raportoidaan, muun muassa toimenpide 95: Kehitetään reseptejä, joiden avulla kaupungin ruokapalveluissa voidaan vähentää ilmastopäästöjä ja suojella Itämeriä; toimenpide 96: Lisätään kasvisruoan osuutta kouluissa ja päiväkodeissa. Sekä kouluruokasuositus että varhaiskasvatuksen ruokailusuositus kannustavat lisäämään kasvisruokaa ja molempien pohjana on kansalliset ravitsemussuositukset; toimenpide 113: Kehitetään ja tiukennetaan ympäristö- ja ilmastovaikutuksia vähentäviä kriteerejä kaupungin elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa. Samojen toimenpiteiden toteutumista ja seurantaan tulisi vaatia myös kaupungin ulkopuolisilta palveluntarjoajilta, kun palveluja on kilpailuttamalla ulkoistettu.

Maitotaloustuotteiden puolittaminen

Ravitsemuksen ja ravitsemushoidon näkökulmasta maitotuotteiden vähentäminen on ongelmallista, ajatellen erityisesti haavoittuvia väestöryhmiä kuten ikääntyneitä ja lapsia. Voimassa olevissa valtakunnallisissa joukkoruokailusuosituksissa perusruokavalion ruokajuomana on mainittu maito ja piimät. Kasvisjuomat ovat kuitenkin tärkeä osa vegaanista ruokavaliota.

Maitoa korvaavissa kasvijuomissa (esim. kaurajuomat ja muut viljajuomat) ravintosisältö ei vastaa maitotuotteiden proteiinien määrää eivätkä ne sisällä kaikkia välttämättömiä aminohappoja. Kriittisiä ravintoaineita ovat erityisesti proteiinit (laatu ja määrä), jodi, B2-vitamiini ja B12-vitamiini. Maito sisältää proteiinia 3,5 g/dl ja vastaavasti kaurajuoma 1 g/dl.

Nykyisissä elintarvikesopimuksissa kasvijuomat ovat selvästi kalliimpia kuin maito. EU:n koulumaitotukea myönnetään tällä hetkellä ainoastaan rasvattomalle maidolle ja piimälle. Maitotuki huomioiden kaura- ja soijajuoman hinta on kalleimmillaan lähes viisinkertainen maitoon verrattuna. Päiväkodissa ruokajuomaa tarjotaan kolmella aterialla, jolloin

maidon korvaaminen puoliksi esim. soijajuomalla lisääisi kustannuksia vuositasolla jopa 3 miljoonaa euroa. Vapaasti valittavien kasvisjuomien hyväksyttävyyttä, menekkiä ja kustannusvaikutuksia voidaan pilotoida esimerkiksi lukiossa sekä henkilöstöravintoloissa kannustamalla kokeilemaan niitä. Palvelukeskus Helsinki käynnistää alkukesästä 2019 pilotin, jossa osa ruoanvalmistuksessa käytettävistä maitotaloustuotteista korvataan kasvirasvasekoitteilla.

Lihan ja lihavalmisteiden puolittaminen

Viimeisen kymmenen vuoden aikana päiväkotij- ja kouluruokailussa on toteutettu useita kasvisruokien kehittämisprojekteja mieluisten kasvisruokien ja uusien kasviproteiinien saamiseksi ruokalistalle. Kasvisruoan suosio on kasvanut kehitystyön tuloksena ja kasvisruokia on päätynyt suosikkiruokien joukkoon. Päiväkotien ruokalistalle lisättiin vuonna 2018 kasvisruokapäivä, jolloin kaikille lapsille tarjotaan kasvisruokaa kerran viikossa. Ruokalistoilla vähennettiin myös leikkeleiden määrää entisestään ja korvattiin niitä kasvistahnoilla kuten hummuksella. Kouluravintoloissa syksyn 2019 ruokalistalla on lihaa (punainen liha, makara, siipikarja) sisältävää pääruokaa tarjolla 17 kertaa kuuden viikon aikana. Tulevalle ruokalistalle, joka tulee voimaan elokuussa 2019, on lisätty yksi kasvisruokapäivä eli kouluissa tarjotaan ainoastaan kasvisvaihtoehtoja seitsemänä päivänä kuuden viikon aikana.

Ateriakokonaisuuteen sisältyy kouluruokailussa pääruoan lisäksi energiasäke, salaatti ja leipä. Punaisen lihan, lihavalmisteiden ja siipikarjan määrä oppilaiden tarjottimilla on suositellulla annoskoolla yhteensä 140 g viikossa eli 7,4 % ruokamäärästä, kun ei huomioida ruokajuomaa. Laskelmassa on oletettu, että ruokailija valitsee aina liharuoan, kun se on mahdollista, eikä esimerkiksi pinaattihukaisia lihakeiton sijaan.

Ikääntyneiden ruokapalvelun toteuttamisessa korostuu asiakastytyväisyyskyselyjen perusteella ruokien tuttuus, joskin ikääntyneidenkin makutottumukset muuttuvat. Erityisesti sairaaloissa ja tehostetussa palveluasumisessa syödyt ruokamäärät ovat usein pieniä, jolloin riittävän proteiinimäärän/-tiheyden (18 % energiasta) turvaaminen ilman eläinkunnan proteiinilähteitä on mahdotonta. Runsaat palkokasvien käyttö aiheuttaa myös suolisto-oireita liikunnan ollessa vähäistä.

Näemme mahdollisuuksia siihen, että lihapitoisuutta voimme vielä vähentää nykyisestä, mutta aloitteen ehdotusta puolittaa kulutus vuoteen 2025 mennessä pidämme haasteellisena, ellei alan kehityksessä tule markkinoille uusia korvaavia tuotteita, jotka vastaavat ravitsemussisällöltään suosituksia eri asiakasryhmille. Markkinoilla on runsaasti lihaa korvaavia tuotteita, mutta niiden saatavuuden lisäksi sopivuus ja pakkauskoot suurtalouskäyttöön vaativat lisää kehittämistä.

Ruokalistoilla voidaan jatkossa tilaaja-asiakkaan kanssa yhdessä sopien korvata punaista lihaa sisältävä ruoka siipikarjalla tai vastuullisesti pyydytyllä kalalla, sekä pienentää lihan suhteellista osuutta reseptissä. Tärkeää on kuitenkin huolehtia ikääntyneiden riittävästä proteiinin saannista. Erityisesti kotimaisen järvikalan ympäristövaikutukset (mm. tarkasteltuna erilaisten proteiini lähteiden tuottamiseen käytettyä energiaa, kasvihuonepäästöjä, ravinne päästöjä ja ympäristön happamoitumista suhteutettuna yhteen grammaan proteiinia) ovat useissa selvityksissä osoittautuneet hyviksi.

Kotiateria-asiakkaiden kesän 2019 ruokalistalle lisätään kasvisruokien määrää, samoin kasvisruokien määrää voidaan lisätä monipuolisen palvelukeskusten ravintoloissa, joissa myös kaupungin henkilöstö ruokailee. Kaupunki voi halutessaan velvoittaa kaikissa kaupungin henkilöstöravintoloissa tarjoamaan vain kasvisruokaa esim. kerran viikossa. Ravintoloissa voidaan ruokalistalla mainita ensimmäisenä kasvisruoka niin, ettei erikseen korosteta sen olevan kasvisvaihtoehto, vaan osa tavanomaista lounastarjontaa. Ravintolassa on mahdollista toteuttaa myös niin sanottua tuuppausta eli linjaston salliessa laittaa kasvisruoka tarjolle ensimmäiseksi.

Kouluruokailussa keskeisenä haasteena on saada kaikki oppilaat ruokailemaan kouluravintolassa. Erityisesti yläkouluissa tärkeänä tavoitteena on saada entistä useampi oppilas syömään. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) kouluterveyskyselystä vuodelta 2017 ilmenee, että jopa 42 % helsinkiläisistä 8. ja 9. luokkalaisista jättää kouluruoan väliin yhden tai useamman kerran viikossa (YLE Uutiset 28.9.2018). Hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että päivän aikana käydään syömässä kouluravintolassa ja kokonaiskokemus on mieluisa. Toisaalta kyselyn mukaan ruoka maistuu, jos kaveritkin syövät ja jos nuoret saavat vaikuttaa ruokaan ja ateriatapahtumaan, tilaan ja tunnelmaan. Palvelukeskus Helsingin kokemuksen mukaan koulujen ruokaraadit ja vaikuttamiskanavat ovat ensiarvoisen tärkeitä. Kouluruokailun suunnittelussa onkin tärkeää tunnistaa, että pyritäänkö muutokseen velvoittavalla vai kannustavalla tavalla muun muassa tekemällä kasvisruoasta entistä jokapäiväisempi osa ruokailua.

Tavoitteen saavuttamiseksi maistuvan ruoan ohella on tärkeää varmistaa myös muiden ruokailuun vaikuttavien tekijöiden, kuten ruokailuun varatun ajan riittävyys ja viihtyisä ympäristö. Vaikka ruokalistat vastaavat jo tällä hetkellä ravitsemussuosituksia, ruokalistoja ja reseptejä kehitetään jatkuvasti. Opetushallitus on nähnyt tärkeäksi tavoitteeksi kouluruokailun ohessa ruokasivistyksen lisäämisen, yhdessä syömisen taitojen ja muuttuvaan ja elävään ruokakulttuuriin kasvamisen.

Hankinnat

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kaupunginkansliassa on osana hankintojen kehittämistä tehty pitkäjänteistä työtä kestävien ja vastuullisten hankintojen edistämiseksi ja tavoitteena on vähentää energian ja materiaalien käyttöä sekä haitallisia ympäristövaikutuksia tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikana. Näitä tavoitteita edistetään markkinavuoropuhelulla ja yhteistyöllä toimittajien kanssa. Kaupunki on myös osallistunut aktiivisesti kansallisen ekohankintaverkoston toimintaan, tehnyt pohjoismaisten kaupunkien kanssa yhteistyötä ja osallistunut ICLEIn Procura+ -hankkeeseen, ja kokemusten vaihto ja hankintojen ympäristöosaamisen lisääminen ovat olleet keskiössä. Maito- ja lihatuotteiden kilpailutuksessa esimerkiksi syksyn 2018 koulujen, päiväkotien sekä sosiaali- ja terveystoimialan elintarviketilpailutuksessa on margariineille ja pakasteleivonnaisille käytetty ensimmäistä kertaa palmuöljykriteeriä (ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla tuotettu palmuöljy) ja samassa kilpailutuksessa on lihalle asetettu ensimmäistä kertaa kriteerejä liittyen eläinten hyvinvointiin ja terveyteen, salmonellavapauteen ja mikrobilääkkeiden käyttöön. Kaikki nämä ovat vähimmäisvaatimuksina.

Palvelukeskus Helsingin ruokakuljetusten kilpailutusten myötä toteutuu merkittäviä päästövähennyksiä, kun 51 auton kuljetuskalusto on uusittu. Tästä on seurannut syksystä 2018 alkaen merkittäviä päästövähennyksiä (Euro 6 -päästöluokka), muun muassa häkäpäästöt ovat vähentyneet 22 %, typenoksidit 67 % ja hiukkaspäästöt 92 % aiempaan kuljetuskalustoon verrattuna.

Liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä Helsinki tarvitsee kattavan ymmärryksen kaupungin ruokahuollon nykytilasta ja yksityiskohtaisemman toimintasuunnitelman tavoitteeseen pääsemiseksi. HNH2035-päästövähennysohjelman toimenpide 129 "Edellytetään kaupunkikonsernin organisaatioilta, tytäryhteisöiltä ja kuntayhtymiltä päästöjen vähentämispolitiikan integrointia omiin toiminnanohjausjärjestelmiin" velvoittaa myös koko tuotantotavan tarkasteluun. Tällöin on tarkasteltava ruokapalvelujen hiilijalanjäljen muodostumisen kokonaisuutta, ruoka-aineryhmien osuutta, tuotantotapaa, logistiikkaa, energiankäyttöä, hävikkiä ja kaupungin ruokapalvelukonseptin kokonaisuudessaan sekä ruokaverkkoa ja Pakkalan tuotantolaitosta, joka on elinkaarensa päässä.

Merkittiin, että esittelijä ilmaisi olevansa asiasta erimielinen.

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta päätti antaa seuraavan lausunnon.

16.09.2019

Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki) toimii tiiviissä yhteistyössä Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan (Kasko) sekä sosiaali- ja terveystoimialan (Sote) kanssa siten että toimiala määrittää tilaajana linjaukset, joiden mukaan Palvelukeskus Helsinki tuottajana tuottaa palvelut. Ruokatarjoomaa kehitetään yhteistyössä toimialojen kanssa huomioiden kaupungin, toimialojen ja liikelaitoksen strategiset tavoitteet ja vastuullisuusnäkökulmat sekä eri asiakasryhmille määritellyt ruokailu- ja ravitsemussuosituksen. Palvelukehityksessä huomioidaan asiakkailta ja kaupunkilaisilta saatu palaute ja asiakastyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti.

Palvelukeskus Helsinki seuraa aktiivisesti ruoka- ja elintarviketoimialaa, ruokatrendejä ja alan kehitystyötä. Laajat asiakastyytyväisyyskyselyt (mm. koululaiskysely 2018, 4200 vastausta), pikapalaute ja kaupungin palautejärjestelmä antavat myös runsaasti kehitysideoita päivittäisen ruokapalvelun kehittämiseen. Erityisesti kouluruokailussa kehittämispulseja tulee myös ruokaraadeilta ja ravintolatoimikunnilta. Helsingin nuorisoneuvoston kanssa on aloitettu osallistava yhteistyö, jossa kuullaan nuoria ruokalistan ja palvelun kehittämisessä, mutta myös kouluravintolatilojen ja kokonaiskokemuksen osalta. Palvelukeskus Helsingin tuottamassa kotona asumista tukevassa etäpalvelussa on aloitettu Soten kanssa asiakkaiden saaman ravitsemuksen mittaaminen ja asiakkaiden osallistaminen aterioiden suunnitteluun testaamalla.

Hiilineutraali Helsinki –tavoiteohjelmassa Palvelukeskus Helsinki on vastuutahona useissa toimenpiteissä, joiden toteutumista seurataan ja raportoidaan, muun muassa toimenpide 95: Kehitetään reseptejä, joiden avulla kaupungin ruokapalveluissa voidaan vähentää ilmastopäästöjä ja suojella Itämeren; toimenpide 96: Lisätään kasvisruoan osuutta kouluissa ja päiväkodeissa. Sekä kouluruokasuositus että varhaiskasvatuksen ruokailusuositus kannustavat lisäämään kasvisruokaa ja molempien pohjana on kansalliset ravitsemussuositukset; toimenpide 113: Kehitetään ja tiukennetaan ympäristö- ja ilmastovaikutuksia vähentäviä kriteerejä kaupungin elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa. Samojen toimenpiteiden toteutumista ja seurantaan tulisi vaatia myös kaupungin ulkopuolisilta palveluntarjoajilta, kun palveluja on kilpailuttamalla ulkoistettu.

Maitotaloustuotteiden puolittaminen

Ravitsemuksen ja ravitsemushoidon näkökulmasta maitotuotteiden vähentäminen on ongelmallista, ajatellen erityisesti haavoittuvia väestöryhmiä kuten ikääntyneitä ja lapsia. Voimassa olevissa valtakunnallisissa joukkoruokailusuosituksissa perusruokavalion ruokajuomana on

mainittu maito ja piimät. Kasvisjuomat ovat kuitenkin tärkeä osa vegaanista ruokavaliota.

Maitoa korvaavissa kasvisjuomissa (esim. kaurajuomat ja muut viljajuomat) ravintosisältö ei vastaa maitotuotteiden proteiinien määrää eivätkä ne sisällä kaikkia välttämättömiä aminohappoja. Kriittisiä ravintoaineita ovat erityisesti proteiinit (laatu ja määrä), jodi, B2-vitamiini ja B12-vitamiini. Maito sisältää proteiinia 3,5 g/dl ja vastaavasti kaurajuoma 1 g/dl.

Nykyisissä elintarvikesopimuksissa kasvisjuomat ovat selvästi kalliimpia kuin maito. EU:n koulumaitotukea myönnetään tällä hetkellä ainoastaan rasvattomalle maidolle ja piimälle. Maitotuki huomioiden kaura- ja soijajuoman hinta on kalleimmillaan lähes viisinkertainen maitoon verrattuna. Päiväkodissa ruokajuomaa tarjotaan kolmella aterialla, jolloin maidon korvaaminen puoliksi esim. soijajuomalla lisäisi kustannuksia vuositasolla jopa 3 miljoonaa euroa. Vapaasti valittavien kasvisjuomien hyväksyttävyyttä, menekkiä ja kustannusvaikutuksia voidaan pilotoida esimerkiksi lukiossa sekä henkilöstöravintoloissa kannustamalla kokeilemaan niitä. Palvelukeskus Helsinki käynnistää alkukesästä 2019 pilotin, jossa osa ruoanvalmistuksessa käytettävistä maitotaloustuotteista korvataan kasvirasvasekoitteilla.

Lihan ja lihavalmisteen puolittaminen

Viimeisen kymmenen vuoden aikana päiväkotij- ja kouluruokailussa on toteutettu useita kasvisruokien kehittämissuunnitelmia ja mieluisten kasvisruokien ja uusien kasviproteiinien saamiseksi ruokalistalle. Kasvisruoan suosio on kasvanut kehitystyön tuloksena ja kasvisruokia on päätyttyä suosikkiruokien joukkoon. Päiväkotien ruokalistalle lisättiin vuonna 2018 kasvisruokapäivä, jolloin kaikille lapsille tarjotaan kasvisruokaa kerran viikossa. Ruokalistalla vähennettiin myös leikkeleiden määrää entisestään ja korvattiin niitä kasvistahnoilla kuten hummuksella. Kouluruokailussa syksyn 2019 ruokalistalla on lihaa (punainen liha, makara, siipikarja) sisältävää pääruokaa tarjolla 17 kertaa kuuden viikon aikana. Tulevalle ruokalistalle, joka tulee voimaan elokuussa 2019, on lisätty yksi kasvisruokapäivä eli kouluissa tarjotaan ainoastaan kasvisvaihtoehtoja seitsemänä päivänä kuuden viikon aikana.

Ateriakokonaisuuteen sisältyy kouluruokailussa pääruoan lisäksi energiasäike, salaatti ja leipä. Punaisen lihan, lihavalmisteen ja siipikarjan määrä oppilaiden tarjottimilla on suositellulla annoskoolla yhteensä 140 g viikossa eli 7,4 % ruokamäärästä, kun ei huomioida ruokajuomaa. Laskelmassa on oletettu, että ruokailija valitsee aina liharuoan, kun se on mahdollista, eikä esimerkiksi pinaattihukaisia lihakeiton sijaan.

Ikäänntyneiden ruokapalvelun toteuttamisessa korostuu asiakastytyvai-

syyskyselyjen perusteella ruokien tutuus, joskin ikääntyneidenkin makutottumukset muuttuvat. Erityisesti sairaaloissa ja tehostetussa palveluasumisessa syödyt ruokamäärät ovat usein pieniä, jolloin riittävän proteiinimäärän/-tiheyden (18 % energiasta) turvaaminen ilman eläinkunnan proteiinilähteitä on mahdotonta. Runsas palkokasvien käyttö aiheuttaa myös suolisto-oireita liikunnan ollessa vähäistä.

Näemme mahdollisuuksia siihen, että lihapitoisuutta voimme vielä vähentää nykyisestäään, mutta aloitteen ehdotusta puolittaa kulutus vuoteen 2025 mennessä pidämme haasteellisenä, ellei alan kehityksessä tule markkinoille uusia korvaavia tuotteita, jotka vastaavat ravitsemussisällöltään suosituksia eri asiakasryhmille. Markkinoilla on runsaasti lihaa korvaavia tuotteita, mutta niiden saatavuuden lisäksi sopivuus ja pakkauskoot suurtalouskäyttöön vaativat lisää kehittämistä.

Ruokalistailla voidaan jatkossa tilaaja-asiakkaan kanssa yhdessä sopien korvata punaista lihaa sisältävä ruoka siipikarjalla tai vastuullisesti pyydytyllä kalalla, sekä pienentää lihan suhteellista osuutta reseptissä. Tärkeää on kuitenkin huolehtia ikääntyneiden riittävästä proteiinin saannista. Erityisesti kotimaisen järvikalan ympäristövaikutukset (mm. tarkasteltuna erilaisten proteiinilähteiden tuottamiseen käytettyä energiaa, kasvihuonepäästöjä, ravinnepäästöjä ja ympäristön happamoitumista suhteutettuna yhteen grammaan proteiinia) ovat useissa selvityksissä osoittautuneet hyväksi.

Kotiateria-asiakkaiden kesän 2019 ruokalistalle lisätään kasvisruokien määrää, samoin kasvisruokien määrää voidaan lisätä monipuolisen palvelukeskusten ravintoloissa, joissa myös kaupungin henkilöstö ruokailee. Kaupunki voi halutessaan velvoittaa kaikissa kaupungin henkilöstöravintoloissa tarjoamaan vain kasvisruokaa esim. kerran viikossa. Ravintoloissa voidaan ruokalistalla mainita ensimmäisenä kasvisruoka niin, ettei erikseen korosteta sen olevan kasvisvaihtoehto, vaan osa tavanomaista lounastarjontaa. Ravintolassa on mahdollista toteuttaa myös niin sanottua tuuppausta eli linjaston salliessa laittaa kasvisruoka tarjolle ensimmäiseksi.

Kouluruokailussa keskeisenä haasteena on saada kaikki oppilaat ruokailemaan kouluravintolassa. Erityisesti yläkouluissa tärkeänä tavoitteena on saada entistä useampi oppilas syömään. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kouluterveyskyselystä vuodelta 2017 ilmenee, että jopa 42 % helsinkiläisistä 8. ja 9. luokkalaisista jättää kouluruoan väliin yhden tai useamman kerran viikossa (Yle Uutiset 28.9.2018). Hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että päivän aikana käydään syömässä kouluravintolassa ja kokonaiskokemus on mieluisa. Toisaalta kyselyn mukaan ruoka maistuu, jos kaveritkin syövät ja jos nuoret saavat vaikuttaa ruokaan ja ateriatapahtumaan, tilaan

ja tunnelmaan. Palvelukeskus Helsingin kokemuksen mukaan koulujen ruokaraadit ja vaikuttamiskanavat ovat ensiarvoisen tärkeitä. Kouluruokailun suunnittelussa onkin tärkeää tunnistaa, että pyritäänkö muutokseen velvoittavalla vai kannustavalla tavalla muun muassa tekemällä kasvisruoasta entistä jokapäiväisempi osa ruokailua.

Tavoitteen saavuttamiseksi maistuvan ruoan ohella on tärkeä varmistaa myös muiden ruokailuun vaikuttavien tekijöiden, kuten ruokailuun varatun ajan riittävyys ja viihtyisä ympäristö. Vaikka ruokalistat vastaavat jo tällä hetkellä ravitsemussuosituksia, ruokalistoja ja reseptejä kehitetään jatkuvasti. Opetushallitus on nähnyt tärkeäksi tavoitteeksi kouluruokailun ohessa ruokasivistyksen lisäämisen, yhdessä syömisen taitojen ja muuttuvaan ja elävään ruokakulttuuriin kasvamisen.

Hankinnat

Kaupunginkansliassa on osana hankintojen kehittämistä tehty pitkäjänteistä työtä kestävien ja vastuullisten hankintojen edistämiseksi ja tavoitteena on vähentää energian ja materiaalien käyttöä sekä haitallisia ympäristövaikutuksia tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikana. Näitä tavoitteita edistetään markkinavuoropuhelulla ja yhteistyöllä toimittajien kanssa. Kaupunki on myös osallistunut aktiivisesti kansallisen ekohankintaverkoston toimintaan, tehnyt pohjoismaisten kaupunkien kanssa yhteistyötä ja osallistunut ICLEIn Procura+ -hankkeeseen, ja kokemusten vaihto ja hankintojen ympäristöosaamisen lisääminen ovat olleet keskiössä. Maito- ja lihatuotteiden kilpailutuksessa esimerkiksi syksyn 2018 koulujen, päiväkotien sekä sosiaali- ja terveystoimialan elintarvikekilpailutuksessa on margariineille ja pakasteleivonnaisille käytetty ensimmäistä kertaa palmuöljykriteeriä (ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla tuotettu palmuöljy) ja samassa kilpailutuksessa on lihalle asetettu ensimmäistä kertaa kriteerejä liittyen eläinten hyvinvointiin ja terveyteen, salmonellavapauteen ja mikrobilääkkeiden käyttöön. Kaikki nämä ovat vähimmäisvaatimuksina.

Palvelukeskus Helsingin ruokakuljetusten kilpailutusten myötä toteutuu merkittäviä päästövähennyksiä, kun 51 auton kuljetuskalusto on uusittu. Tästä on seurannut syksystä 2018 alkaen merkittäviä päästövähennyksiä (Euro 6 -päästoluokka), muun muassa häkäpäästöt ovat vähentyneet 22 %, typenoksidit 67 % ja hiukkaspäästöt 92 % aiempaan kuljetuskalustoon verrattuna.

Liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä Helsinki tarvitsee kattavan ymmärryksen kaupungin ruokahuollon nykytilasta ja yksityiskohtaisemman toimintasuunnitelman tavoitteeseen pääsemiseksi. HNH2035-päästövähennysohjelman toimenpide 129 ”Edellytetään kaupunkikonsernin organisaatioilta, tytäryhteisöiltä ja

16.09.2019

kuntayhtymiltä päästöjen vähentämispolitiikan integrointia omiin toiminnanohjausjärjestelmiin” velvoittaa myös koko tuotantotavan tarkasteluun. Tällöin on tarkastettava ruokapalvelujen hiilijalanjäljen muodostumisen kokonaisuutta, ruoka-aineryhmien osuutta, tuotantotapaa, logistiikkaa, energiankäyttöä, hävikkiä ja kaupungin ruokapalvelukonseptia kokonaisuudessaan sekä ruokaverkkoa ja Pakkalan tuotantolaitosta, joka on elinkaarensa päässä.

Merkittiin, että esittelijä ilmoitti johtokunnan nyt tarkentamaan lausuntoon eriävän mielipiteensä siltä osin kun lausuntoa tarkennettiin niin, että siihen ei sisälly esittelyn viimeistä kappaletta.

23.08.2018 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

toimitusjohtaja
Antti Värtelä

Lisätiedot

Mikael Neuvonen, yksikönjohtaja, puhelin: 310 27752
mikael.neuvonen(a)hel.fi

Kaupunginvaltuusto 13.02.2019 § 43

HEL 2018-006850 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Käsittely

13.02.2019 Palautettiin

Valtuutettu Atte Harjanne ehdotti valtuutettu Maria Ohisalonn kannattamana, että kaupunginvaltuusto päättää palauttaa aloitteen valmisteluun siten, että aloitteessa esitetyn suunnitelman valmistelu aloitetaan osana päästövähennysohjelman toteuttamista, tavoitteeksi asetetaan 50 % vähennys vuoteen 2025 mennessä ja suunnittelussa huomioidaan eri toimialojen erilaiset mahdollisuudet vähentää liha- ja maitotuotteiden kulutusta.

1 äänestys

Asian käsittelyn jatko JAA, palautus EI

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Kaupunginvaltuusto päättää palauttaa aloitteen valmisteluun siten, että aloitteessa esitetyn suunnitelman valmistelu aloitetaan

16.09.2019

osana päästövähennysohjelman toteuttamista, tavoitteeksi asetetaan 50 % vähennys vuoteen 2025 mennessä ja suunnittelussa huomioidaan eri toimialojen erilaiset mahdollisuudet vähentää liha- ja maitotuotteiden kulutusta.

Jaa-äännet: 39

Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljawaara, Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Mika Ebeling, Laura Finne-Elonen, Tuula Haatainen, Juha Hakola, Eveliina Heinäluoma, Nuutti Hyttinen, Jukka Järvinen, Atte Kaleva, Arja Karhuvaara, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Pia Kopra, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Heimo Laaksonen, Otto Meri, Björn Månsson, Alekski Niskanen, Dani Niskanen, Mia Nygård, Pia Pakarinen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Juhani Strandén, Ilkka Taipale, Ulla-Marja Urho, Laura Varjokari, Juhana Vartiainen, Sinikka Vepsä

Ei-äännet: 42

Zahra Abdulla, Ted Apter, Paavo Arhinmäki, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Mia Haglund, Sandra Hagman, Jasmin Hamid, Atte Harjanne, Kaisa Hernberg, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Abdirahim Husu Hussein, Emma Kari, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Silvia Modig, Elina Moisio, Sami Muttilainen, Jarmo Nieminen, Johanna Nuorteva, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Jenni Pajunen, Matti Parpala, Amanda Pasanen, Jaana Pelkonen, Terhi Peltokorpi, Petrus Pennanen, Tuomas Rantanen, Nelli Ruotsalainen, Mirita Saxberg, Satu Silvo, Anni Sinnemäki, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Thomas Wallgren, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Poissa: 4

Eero Heinäluoma, Ville Jalovaara, Mika Raatikainen, Paavo Väyrynen

Kaupunginvaltuusto päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Juha Kesänen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36117
juha.kesanen(a)hel.fi

§ 613

V 25.9.2019, Den av ledamoten Martina Harms-Aalto väckta motionen om ökning av antalet personalbostäder

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen föreslog stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige betraktar den av ledamoten Martina Harms-Aalto väckta motionen som slutbehandlad.

Behandling

Motförslag:

Marcus Rantala: följande läggs till som näst sista stycke:

"Stadsstyrelsen förutsätter att personalbostäderna utnyttjas bättre vid rekryteringar inom branscher med brist på arbetskraft och att det följs upp om sloandet av tidsfristen påverkar bostädernas tillräcklighet."

Understödd av: Pia Pakarinen

Omröstning

JA-förslag: Enligt förslaget

NEJ-förslag: Enligt Marcus Rantalas motförslag

Ja-röster: 2

Veronika Honkasalo, Anna Vuorjoki

Nej-röster: 13

Elisa Gebhard, Kaisa Hernberg, Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevanter, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Stadsstyrelsen godkände Marcus Rantalas motförslag med rösterna 2 - 13.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Helena Wendorf, arbetsmarknadsexpert, telefon: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Bilagor

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

1 Harms-Aalto Martina Motion Kvsto 14112018 3

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Stadsstyrelsen föreslår stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige betraktar den av ledamoten Martina Harms-Aalto väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Martina Harms-Aalto och 14 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden ska utreda möjligheterna att öka antalet personalbostäder. Personalbostäderna ska enligt motionen kunna utnyttjas i syfte att locka arbetskraft till branscher som lider av brist på arbetskraft, såsom dagvård, hemvård och småbarnspedagogik (lärare/pedagoger). Det konstateras i motionen att löneförhöjningarna år 2019 inte är tillräckliga för att locka arbetskraft till Helsingfors, där boendekostnaderna är högre än utanför Helsingfors.

Stadsstyrelsen behandlade motionen vid sitt sammanträde 13.5.2019 och beslutade återremittera motionen för ny beredning utgående från att följande målsättningar beaktas i beredningen:

- den andel av stadens egen bostadsproduktion som reserveras som personalbostäder höjs i syfte att fördubbla antalet personalbostäder jämfört med nuläget,
- personalbostäder erbjuds som en strategisk del av rekryteringen i branscher med personalbrist och
- maximitiden för boende förlängs från 5+2 år till 10 år.

Stadens olika sektorer har sammanlagt 2 653 personalbostäder och 6,9 % av stadens anställda bor i dessa. Största delen av personalbostäderna, ca 1 600, är i social- och hälsovårdspersonalens bruk och ca 500 bostäder i fostrans- och utbildningssektorns bruk. Resten utnyttjas av de övriga sektorerna. Antalet lediga bostäder var ca 260 i slutet av 2018. Uthyrningen av personalbostäder hör till stadsmiljösektorns enhet bostadsuthyrning som har meddelat att tillgången till lediga personalbostäder har varit bra och att det har varit möjligt att tillgodose efterfrågan på personalbostäder.

Helsingfors stad äger totalt ca 60 000 bostäder. Personalbostäderna är i huvudsak Fastighets Ab Auroraborgs fritt finansierade bostäder. Bo-

städerna är fördelade enligt sektorbestämda kvoter. Under de senaste åren har användningen av bostäderna minskat. Om alla bostäder inte behövs som personalbostäder, är det möjligt att hyra ut dem på den fria marknaden. Om behovet av personalbostäder ökar, är det möjligt att återta de bostäder som blir lediga i bruk som personalbostäder. Praxisen har varit mycket flexibel och bidragit till att de anställdas bostadsbehov tillgodoses. Stadens anställda kan också ansöka om en hyresbostad eller en bostadsrättsbostad hos staden på samma sätt som alla helsingforsare. Då stadens allmänna hyresbostäder beviljas, prioriteras personer som flyttat till Helsingfors och som har en anställning i Helsingfors. Således finns det inget behov av en egentlig ökning av antalet personalbostäder.

Stadsstyrelsen anser det som viktigt att personalbostäderna i fortsättningen inte är bundna till sektorer utan att det är möjligt att erbjuda bostäder ännu mer flexibelt enligt bostadsbehovet. Härigenom förbättras även bostadscirkulationen.

Enligt stadsstyrelsens beslut om principerna för personalbostäder har personalbostäderna använts och de kommer också att användas som stöd för rekryteringen och i syfte att trygga serviceverksamheten.

Personalbostad beviljas numera för en bestämd tid (5+1+1 år) för att möjliggöra bostadscirkulation. Den tidsbestämda bostadsrätten innebär en anpassningstid under vilken man kan söka en ny bostad på den fria marknaden och härigenom säkerställs bostadscirkulationen. Den i motionen angivna tiden på tio år är lång i det avseendet att den inte medför en likadan cirkulation av personalbostäderna som nuvarande praxis. De anställda med sina familjer fäster sig då kraftigare vid sina bostadsområden och tjänsterna i dessa och det kan vara utmanande att flytta efter den bestämda tiden på 10 år. Stadsstyrelsen föredrar vid förlängningen av boenderätten det alternativet att personalbostäderna kopplas ihop med anställningsförhållandets längd utan en särskild bestämd tid och uppmanar stadskansliet och sektorerna att ändra sin praxis efter detta.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Helena Wendorf, arbetsmarknadsexpert, telefon: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Bilagor

1 Harms-Aalto Martina Motion Kvsto 14112018 3

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 09.09.2019 § 560

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen beslutade bordlägga ärendet.

Behandling

09.09.2019 Bordlades

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt bordlägga ärendet på förslag av Marcus Rantala.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Helena Wendorf, arbetsmarknadsexpert, telefon: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Stadsstyrelsen 13.05.2019 § 341

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen beslutade återremittera ärendet för ny beredning så att

- den andel av stadens bostadsproduktion som reserveras för personalbostäder höjs med målsättningen att fördubbla det nuvarande antalet personalbostäder,
- erbjudandet av personalbostäder införs strategiskt som en del av rekryteringen inom branscher med brist på arbetskraft och
- den maximala boendetiden höjs från 5+2 år till 10 år.

Behandling

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

16.09.2019

13.05.2019 Återremitterades

Förslag om återremiss:

Pia Pakarinen: Ärendet återremitteras för ny beredning så att

- den andel av stadens bostadsproduktion som reserveras för personalbostäder höjs med målsättningen att fördubbla det nuvarande antalet personalbostäder,
- erbjudandet av personalbostäder införs strategiskt som en del av rekryteringen inom branscher med brist på arbetskraft och
- den maximala boendetiden höjs från 5+2 år till 10 år.

Understödd av: Marcus Rantala

Förslag om återremiss:

Anna Vuorjoki: Ärendet återremitteras för ny beredning så att möjligheterna att öka antalet personalbostäder samt förlänga tidsfristen för personalboende utreds.

Understödd av: Suldaan Said Ahmed

Återremitteringen av ärendet togs upp till omröstning före fortsatt diskussion.

Omröstning

JA-förslag: Behandlingen av ärendet fortsätter

NEJ-förslag: Enligt Pia Pakarinens förslag om återremiss

Ja-röster: 2

Suldaan Said Ahmed, Anna Vuorjoki

Nej-röster: 12

Jasmin Hamid, Kaisa Hernberg, Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Jan Vapaavuori, Ozan Yanar

Blanka: 1

Hannu Oskala

Stadsstyrelsen beslutade återremittera ärendet för ny beredning med rösterna 2 - 12 (1 blank).

06.05.2019 Bordlades

Föredragande

kanslichef

Sami Sarvilinna

Upplysningar

Postiosoite

PL 1

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13

Helsinki 17

<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

16.09.2019

Helena Wendorf, arbetsmarknadsexpert, telefon: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 613

V 25.9.2019, Valtuutettu Martina Harms-Aallon aloite palvelussuhdeasuntojen lisäämiseksi

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Martina Harms-Aallon aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Marcus Rantala: lisätään toiseksi viimeiseksi kappaleeksi:

"Kaupunginhallitus edellyttää työsuhdeasuntojen parempaa hyödyntämistä työvoimapula-alojen rekrytoinnissa ja seurantaa siitä, vaikuttaako määräajan poistaminen asuntojen riittävyteen."

Kannattaja: Pia Pakarinen

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Marcus Rantalan vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 2

Veronika Honkasalo, Anna Vuorjoki

Ei-äännet: 13

Elisa Gebhard, Kaisa Hernberg, Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevan-der, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi Marcus Rantalan vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 2 - 13.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Helena Wendorf, työmarkkina-asiantuntija, puhelin: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi/kaupunginhallitus

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

1 Harms-Aalto Martina Motion Kvsto 14112018 3

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Martina Harms-Aallon aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Martina Harms-Aalto ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittäisi mahdollisuutta palvelussuhdeasuntojen lisäämiseksi. Aloitteen mukaan palvelussuhdeasuntoja tulisi käyttää työvoiman houkuttelemiseksi työvoimapulasta kärsivillä aloilla, kuten esimerkiksi päivähoito, kotihoito sekä varhaiskasvatuksen opettajat/pedagogit. Aloitteessa todetaan, että vuoden 2019 palkankorotukset eivät riitä houkuttelemaan työvoimaa Helsinkiin, jossa on kalliimmat asumiskustannukset kuin Helsingin ulkopuolella.

Kaupunginhallitus käsitteli aloitetta 13.5.2019 kokouksessaan, ja päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi siten, että valmistelussa otetaan huomioon seuraavat tavoitteet:

- korotetaan osuutta, joka kaupungin omasta asuntotuotannosta varataan työsuhdeasunnoiksi, tavoitteena kaksinkertaistaa työsuhdeasuntojen määrä nykyisestä,
- otetaan työsuhdeasuntojen tarjoaminen strategisesti osaksi työvoimapula-alojen rekrytointia ja
- korotetaan enimmäisasumisaikaa 5 + 2 vuodesta 10 vuoteen.

Kaupungilla on eri toimialoilla palvelussuhdeasuntoja yhteensä 2 653 kappaletta ja niissä asuu henkilöstöstä 6,9 %. Palvelussuhdeasunnoista valtaosa, noin 1 600 asuntoa on sosiaali- ja terveystoimialan henkilöstön käytössä ja noin 500 asuntoa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan käytössä, ja loput muilla toimialoilla. Asuntoja oli vuoden 2018 lopussa vapaana noin 260. Palvelussuhdeasuntojen vuokraamistoimintaa hoitaa kaupunkiympäristön toimialan asuntovuokrausyksikkö, jonka ilmoituksen mukaan palvelussuhdeasuntoja on ollut hyvin tarjolla ja asuntojen kysyntään on pystytty vastaamaan.

Helsingin kaupunki omistaa kokonaisuudessaan noin 60 000 asuntoa. Palvelussuhdeasuntoina käytetään pääasiassa Koy Auroranlinnan va-

16.09.2019

paarahoitteisia asuntoja. Asunnot on kiintiöity toimialoille. Viime vuosina asuntojen käyttö palvelussuhdeasuntoina on vähentynyt. Mikäli asuntoja ei tarvita palvelussuhdeasuntokäytössä, on niitä voitu vapauttaa vuokrattavaksi vapaille markkinoille. Mikäli palvelussuhdeasuntojen tarve puolestaan kasvaa, voidaan vapautuvat asunnot ottaa jälleen palvelussuhdeasuntokäyttöön. Käytäntö on ollut hyvin joustava ja sillä on voitu tukea hyvin henkilöstön asuntotarvetta. Kaupungin työntekijöillä on myös mahdollisuus hakea kaupungin vuokra-asuntoa tai asuimsoikeusasuntoa, kuten muillakin helsinkiläisillä. Kaupungin yleisten vuokra-asuntojen myöntämisessä priorisoidaan Helsinkiin muuttaneita, joilla on Helsingissä työpaikka. Edellä kuvatusta johtuen palvelussuhdeasuntokannan varsinaiseen lisäämiseen ei ole tarvetta.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että palvelussuhdeasuntoja ei jatkossa kytkettäisi toimialoihin, vaan että asuntoja olisi mahdollisuus tarjota vieläkin joustavammin asuntotarpeen mukaan. Tämä lisäisi myös asuntojen kierron toimivuutta.

Kaupunginhallituksen palvelussuhdeasuntoperiaatteita koskevan päätöksen mukaan palvelussuhdeasuntoja on tällä hetkellä käytetty ja käytetään rekrytoinnin tukena ja palvelutoiminnan turvaamiseksi.

Palvelussuhdeasunto myönnetään nykyisin määräajaksi (5 + 1 + 1 vuotta) asuntojen kierron mahdollistamiseksi. Määräaikaisessa asuimsoikeudessa on kyse sopeuttamisajasta, jonka kuluessa on voinut hakea uutta asuntoa vapailta markkinoilta ja asuntokierto on tällä tavalla varmistettu. Aloitteessa ehdotettu 10 vuoden aika on siinä määrin pitkä, että tämä ei enää toisi samanlaista vaihtuvuutta palvelussuhdeasuntoihin kuin nykykäytäntö. Työntekijät perheineen kiinnittyisivät myös vahvemmin asuntoalueisiinsa ja niiden palveluihin, jolloin muuttaminen 10 vuoden määräajan kuluttua saattaisi olla haasteellista. Asumisoikeutta pidennettäessä kaupunginhallitus pitää parempana vaihtoehtona sitä, että palvelussuhdeasunnot kytketään palvelussuhteen keston ilman erillistä määräaikaa ja kehottaa kaupunginkansliaa ja toimialoja muuttamaan käytännön tällaiseksi.

Hallintosäännön 30 luku 11 § 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Helena Wendorf, työmarkkina-asiantuntija, puhelin: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Liitteet

1 Harms-Aalto Martina Motion Kvsto 14112018 3

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 560

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

13.05.2019 Palautettiin

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Helena Wendorf, työmarkkina-asiantuntija, puhelin: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 06.05.2019 § 300

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

06.05.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Pia Pakarisen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Helena Wendorf, työmarkkina-asiantuntija, puhelin: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 614

V 25.9.2019, Valtuutettu Otto Meren aloite Hitas-järjestelmän lakkauttamisesta

HEL 2019-001423 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Esteelliset: Elisa Gebhard, Tommi Laitio, Mikko Aho, Paavo Arhinmäki, Tuula Saxholm

Esteellisyyden syy: intressijäävi (hallintolaki 28.1 § 3 kohta)

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Tomi Sevanderin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Mari Randell, asunto-ohjelmapäällikkö, puhelin: 310 25823
mari.randell(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Otto Meren aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Otto Meri ja 19 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupungin tulisi selvittää Hitas-järjestelmän lakkauttaminen. Aloitteessa todetaan, että järjestelmään liittyy monia ongelmia, kuten asuntojen käyttö vuokra-asuntoina, asunnon saajien valitseminen arpomalla sekä uudistuotannon hintatason nousu alemman keskiluokan ulottumattomiin.

Hitas-järjestelmän taustaa ja tavoitteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Sääntelyn ja tukien oikeanlainen tasapaino on asuntopoliittikan keskiössä kun puhutaan asuntotuotannosta ja kohtuuhintaisuudesta. Asumisen hallinta- ja rahoitusmuotojen tarkoituksena on huolehtia erilaisissa tilanteissa olevien kotitalouksien asumisen tarpeista. Helsinki on perinteisesti tehnyt vahvaa asunto- ja maapolitiikkaa ja määritellyt asuntopoliittisissa ohjelmissaan hallinta- ja rahoitusmuototavoitteet. Nämä tavoitteet ja keskeiset sisällöt ovat muuttuneet ajassa ja heijastelevat kunkin ajan tarpeita. Hallinta- ja rahoitusmuotojakaumaa tuleekin tarkastella kokonaisuutena huomioiden sekä rakentamisvaiheen että asumisajan erilaiset piirteet. Huomionarvoista on myös se, että Helsingissä on erittäin voimakkaat erot hinta- ja vuokratasoissa eri puolilla kaupunkia. Sääntely vaatii jatkuvaa arviointia käytettävien hallinta- ja rahoitusmuotojen alueellisesta roolista.

Hallinta- ja rahoitusmuodot on perinteisesti jaettu Helsingissä kolmeen pääluokkaan; ara-vuokra-asuntoihin, välimuodon asuntoihin ja sääntelemättömiin asuntoihin. Keskeisin peruste luokittelulle on ollut sääntelyn määrä. Hitas-asunnot ovat kuuluneet keskimmäiseen luokkaan yhdessä asumisoikeusasuntojen, osaomistusasuntojen sekä erilaisten kevyemmin säänneltyjen valtion tukemien asuntojen kanssa. Maanvuokran määrä on myös mukailut tätä kolmijakoa. Hitas-asunnoissa on ollut markkinaehtoista edullisempi maanvuokra jälleenmyynnin sääntelyn ajan.

Kaupunginvaltuusto päätti 25.1.1978 asuntojen hinta- ja laatutason sääntelyn (Hitas) aloittamisesta. Hitas-järjestelmässä käytettävät menettelytapaohjeet hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 21.8.1978. Hitas-järjestelmän tavoitteena oli vastata 1970-luvun asuntopoliittisiin haasteisiin, kuten voimakkaasti kallistuneisiin uusiin omistusasuntoihin. Luotiin järjestelmä, jolla puututtiin sekä rakentajien mahdollisuuteen vapaaseen katteen määrittämiseen että markkinatalouden vapaaseen kulkuun. Tarkoituksena oli sekä rajoittaa valmistuvien asuntojen hintatasoa että rajoittaa jälleenmyynnin hintoja. Järjestelmän peruslähtökohdat ovat voimassa edelleen. Kaupunki valvoo Hitas-asuntojen rakentamista sekä rakennuttajan katetta ja uudistuotanto käy läpi systemaattisen hinta- ja laatu prosessin. Myös jälleenmyyntiä säännellään edelleen. Hitas-järjestelmää käytetään ainoastaan kaupungin vuokratonteilla.

Hitas-järjestelmän periaatteista ja historiasta on valmistunut vuonna 2015 Esko Nurmen teos Herkkä hitas – Hinnan ja laadun asuntopoliittikka Helsingissä. Hitas-järjestelmän kehittämiseksi on toiminut useita kaupungin työryhmiä ja järjestelmän toimivuudesta on tehty selvityksiä ja raportteja. Järjestelmän ehtoja on aika ajoin muutettu vastaamaan paremmin kulloistakin asuntomarkkinatilannetta.

Yksi Hitas-järjestelmän alkuperäisistä tavoitteista on ollut tarjota Helsingissä asuvalle tai Helsinkiin muuttavalle mahdollisuus hankkia tarpeitaan vastaava asunto taloudellisten mahdollisuuksiensa puitteissa. Tarjontaa pyrittiin kohdentamaan erityisesti lapsiperheille ja työssäkävijöille. Viime vuosina kohdentumista on parannettu arpomalla perheasunnot ensisijassa perheille.

Järjestelmän avulla on tarkoitus tuottaa asuntoja, joiden asumiskustannukset, pääomakustannukset mukaan lukien, pysyvät kohtuullisella tasolla. Asuntojen myyntihintojen kohtuullisuus haluttiin turvata myös asuntojen myöhemmissä luovutuksissa, jonka vuoksi luotiin jälleenviennin sääntely. Lisäksi asuntojen hintojen tuli olla oikeassa suhteessa laatutasoon. Tämä merkitsi hintojen sitomista todellisiin rakennuskustannuksiin.

Hintasääntely on voimassa vähintään 30 vuotta. Alueesta riippuen sääntely päättyy joko kaupungin ilmoituksella tai yhtiön pyynnöstä. Koko hitas-järjestelmän ajan sääntely on toteutettu hankkeiden tontinvarauspäätöksiin, maanvuokrasopimuksiin ja yhtiöjärjestyksiin liitetyillä ehdoilla.

Hitas-asuntokanta

Järjestelmän piiriin oli rakennettu heinäkuuhun 2019 mennessä kaikkiaan 24 170 Hitas-asuntoa. Tällä hetkellä sääntelyn piiriin (Hitas I ja Hitas II) kuuluu 423 asunto-osakeyhtiötä, joissa on yhteensä 14 532 asuntoa. Hitas-asunnot jakautuvat Helsingin neljälle kalleusalueelle seuraavasti: kalleusalueella Helsinki 1 yhteensä 2 862 asuntoa 46 kohteessa, kalleusalueella Helsinki 2 yhteensä 4 818 asuntoa 122 kohteessa, kalleusalueella Helsinki 3 yhteensä 2 075 asuntoa 106 kohteessa sekä kalleusalueella Helsinki 4 yhteensä 4 777 asuntoa 149 asunnossa.

Hintasääntelystä on vuoden 2010 jälkeen vapautunut 9 638 asuntoa 301:ssä yhtiössä. Näistä kaupungin ilmoituksella vapautuneita on 257 yhtiötä, joissa on yhteensä 7 792 asuntoa ja yhtiön hakemuksesta vapautuneita 44 yhtiötä, joissa on 1 846 asuntoa. Vapautuneet asunnot kalleusalueittain: Helsinki 1 yhteensä 769 asuntoa 15 yhtiössä, Helsinki 2 yhteensä 365 asuntoa 12 yhtiössä, Helsinki 3 yhteensä 2 369 asuntoa 89 yhtiössä sekä Helsinki 4 yhteensä 6 135 asuntoa 185 yhtiössä.

Hitas-tuotanto

Voimakkaimmin hitas-asuntokanta kasvoi vuoteen 1995 saakka. Viime vuosina Hitas-asuntojen rakentaminen on painottunut Helsingin 1 ja 2 kalleusalueille eli kantakaupunkiin ja sen lähialueille; muun muassa Jätkäsaareen, Kalasatamaan, Verkkosaareen ja Kruunuvuorenrantaan.

Vuonna 2018 valmistui 407 uutta Hitas-asuntoa, joista 378 asuntoa Helsinki 1 ja Helsinki 2 kalleusalueille ja ainoastaan 29 Hitas-asuntoa Helsinki 3 ja Helsinki 4 alueille. Hitas-asuntojen osuus viimeisten kymmenen vuoden aikana on ollut noin 10 prosenttia kokonaistuotannosta.

Hitas-järjestelmän kehittäminen

Vuosien varrella Hitas-järjestelmää on kehitetty ja menettelytapaohjeita uudistettu useita kertoja. Keskeisiä uudistuksia ovat olleet mm. enimmäishintojen laskentaperusteiden muuttaminen (Kvsto 12.11.2003, 244 §) sekä sääntelyn muuttaminen määräaikaiseksi 30v, rajahinnan uudelleen määrittely ja enimmäishintojen laskentaperusteiden muuttaminen (Kvsto 3.6.2009, 136 §).

Nykyisin Helsingin kalleusalueille 3 ja 4, kaupungin AM ohjelman mukaiseen välimallin tuotantoon vuokrattavat tontit, vuokrataan rakennuttajille pääosin hintakontrolloituun eli ns puolihitas-tuotantoon. Kyse on alueista, joilla asuntojen rakennuskustannusten ja alueen markkinahintatason välillä ei ole oleellista eroa. Tuotantotapa ja asuntojen ensimmäinen myyntihinta on säännelty, mutta jälleenmyyntiä ei säännellä.

Sääntelyn merkityksestä asuntomarkkinoilla esitetään aina aika ajoin kriittisiä kannanottoja. Erityisesti puhtaan taloustieteellisestä näkökulmasta sääntely näyttäytyy markkinoita vahingoittavana ja estävän asuntojen vapaan hinnan muodostuksen. Helsingissä on kuitenkin lukuisa joukko kotitalouksia, joilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia toimia täysin vapailla asuntomarkkinoilla. Kansainvälisesti tarkasteltuna asuntomarkkinoiden sääntely on vallitseva käytäntö monissa eurooppalaisilla metropolialueilla. Esimerkiksi Amsterdamin ja Wienin kaupungit sääntelevät merkittäväällä tavalla asuntomarkkinoita. Toisaalta Tukholman erittäin kireä asuntotilanne on osin seurausta vapautuneista asuntomarkkinoista ja sääntelystä luopumisesta.

Viime vuosina asuntojen kohdentaminen on tapahtunut arpomalla. Arvontaan siirryttiin, jotta päivien mittaisista konkreettisista jonoista päästiin eroon ja pystyttiin mahdollistamaan kohtuullisempi tapa. On kuitenkin todettava, että kaikilla alueilla ei suinkaan kysyntä ole niin voimakasta, että arvonnalla sinänsä olisi merkitystä. Usein asuntoja jää ensimmäisen myyntivaiheen jälkeen normaaliin myyntiin ja siten asuntomarkkinoiden voidaan todeta toimivan tasapainoisesti. Hitaksen suurin merkitys ja suurimmat haasteet ovat kaikkein kalleimmilla alueilla, joihin kohdistuu kaikkien toimijoiden (niin rakennuttajien, rakentajien kuin kuluttajienkin) osalta suurimmat toiveet taloudellisesta voitosta ja asunnon arvonnoususta.

Hitas-järjestelmän rooli Helsingin asuntopolitiikassa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Hitas-järjestelmällä on ollut rooli tuottaa hintatietoa markkinoille todellisista rakennuskustannuksista sekä pitää osaa asuntokannasta hinnaltaan rajoitettuina. Helsingin asuntopolitiikan keskiössä on lisäksi vuosikymmenien ajan ollut tasapainoisen kaupunki- ja asukasrakenteen tavoittelemine. Helsingissä on käytetty erilaisia hallinta- ja rahoitusmuotoja aina sen mukaan mitä valtion, markkinoiden ja kaupungin omien toimien ansiosta on ollut käytettävissä. Valtion rooli asuntotuotannossa on vuosikymmenien aikana muuttunut siten, että aiemman lainoittajan roolista valtio on muuttunut lainojen takaajaksi sekä erityisryhmien asumisen turvaajaksi investointiavustusten keinoin. Aiemmin valtion rooli oli isompi myös omistustuotannon osalta, kun oli käytettävissä henkilökohtaiset arava-lainat, joiden turvin keskiluokkaiset kotitaloudet pystyivät siirtymään omistusasuntoihin. Tällä hetkellä valtio pääosin takaa yleishyödyllisten yhtiöiden vuokra- ja asumisoikeusasuntojen rakentamista. Kohteiden lainoitus on yksityisen pankkisektorin vastuulla.

Asuinalueiden rakentamisen aikana on huolehdittava määrätietoisesti asuntopolitiikan roolista. Alueen hallinta- ja rahoitusmuotojakauma määrittellään suunnitteluvaiheessa ja se tulee määrittämään melko pysyvällä tavalla alueen rakenteen. Monet säännellyn asuntokannan rajoitukset ovat voimassa 30 – 40 vuotta. Ainoastaan ara-asumisoikeusasuntojen sääntely jatkuu pysyvästi. Helsingillä on historiassaan myös kokemuksia yksipuolisiksi rakentuneista asuinalueista, eikä niitä voida pitää onnistuneimpina alueina. Kaupunki käyttää tontinluovutusta aktiivisena työkaluna asuntotuotannon laadun ja hallintamuotojen ohjauksessa omalla maalla sekä maankäyttösopimuksia yksityisellä ja valtion maalla.

Asuinalueiden rakentuminen kohtuullisessa ajassa edellyttää, että samanaikaisesti on rakenteilla mittava määrä asuntoja. Helsingissä on saatu hyviä kokemuksia siitä, että kortteleissa on useita eri hallintamuotoja rakenteilla, jotta nämä eivät kilpaile samoista asiakkaista. Omistusasuntotuotannolle on tyypillistä, että ennen käynnistyspäätöstä asunnoista tulee noin puolet olla myytyjä tai varattuja. Mikäli tällaisia kohteita olisi alueilla samaan aikaan lukuisia vain harvoilla toimijoilla olisi vaarana, että asuntoalueiden rakentuminen hidastuisi. Tämä olisi omiaan nostamaan hintatasoa omistustuotannossa.

Kysyntä- ja tarjontatukien kohdentumisesta

Aloitteessa nostetaan esille, että asumisen tukien tulisi olla suoria tulonsiirtoja. Asumista tuetaan Suomessa niin kysyntä- kuin tarjontatukien avulla. Kysyntätuen pääasiallinen muoto on asumistukijärjestelmä, joka korvaa kotitalouden asumiskuluja, mikäli kotitalouden tulotaso on alhainen. Asumistuki ei ole riippuvainen asumisen hallinta- ja rahoitusmuodosta, mutta valtaosin tuen saajat ovat vuokra-asukkaita.

Tarjontatukien osalta omistusasumisen pääasiallisin tukimuoto on ollut lainojen korkovähennys. Tämä etuus on pienentynyt vuosi vuodelta eikä alhaisen korkotason vallitessa ole mitenkään merkittävä tukimuoto. Muita tarjontatukien muotoja ovat erilaiset ara-järjestelmään liittyvät niin avustukset, korkotuet kuin takauksetkin.

Siirtyminen kokonaan suoriin tukiin kotitalouksille edellyttäisi myös ara-järjestelmän alasajoa. Tällöin myös ara-vuokra- ja asumisoikeusjärjestelmät tulisivat kyseenalaistetuiksi. Mikäli ara-järjestelmä ajettaisiin alas ja siirryttäisiin pelkkiin kysyntätukiin, tapahtuisi tukien määrässä merkittävää kasvua ja maksettavien tukien määrä muodostuisi nykyistä mittavammaksi yhteiskunnalliseksi kuluksi. On huomioitava, että ara-järjestelmässä on omakustannusperiaate sekä säännelty asukasvalinta, joka takaa asuntojen kohdentumisen niille tarkoitetulle ryhmälle. Jos siirryttäisiin markkinaehtoiseen järjestelmään olisi kaupungin merkittävästi vaikeampaa taata kaikkein haavoittuvimmille asukasryhmille asunnot. Tämän hetken asuntotilanne Helsingissä turvaa kohtuullisen hyvin asunnot niin asunnottomille, opiskelijoille kuin pienituloisille ja vähävaraisille sekä asuntomarkkinoilla itsenäisemmin pärjääville ryhmille.

Asuntosektori siirtymässä kohti markkinataloutta

Viime vuosina uusien asuntojen koot ovat pienentyneet ja toimijoiden toive rakentaa vain pieniä asuntoja kokonaisuin kerrostaloihin on voimistunut. Voimakkain kehitys on ollut vapaarahoitteisessa, markkinaehtoisessa tuotannossa, niin vuokra- kuin omistustuotannossa. Hitas- ja asumisoikeusasuntojen tuotannossa näin voimakasta kehitystä ei ole ollut. Asuntojen kohtuullisempi neliöhinta on mahdollistanut kotitalouksille isompien asuntojen hankkimisen. Hitas-asuntojen myynnin rajoittaminen suoraan kuluttajille on osaltaan helpottanut painetta rakentaa taloja, joissa on pääosin vain erityisen pieniä asuntoja. Hitas-asuntoja ei ole ollut mahdollista myydä isoissa erissä suoraan rahastoille ja sijoittajille, vaan on pystytty turvaamaan riittävä määrä uusia asuntoja myös suoraan kuluttajakauppaan.

Täysin vapaarahoitteisella vuokra- ja omistustuotannolla on edelleen voimakas rooli Helsingin asuntotuotannossa. Viime vuosien mittavasti aiempia vuosikymmeniä korkeampi tuotantotasokaan ei ole pystynyt hillitsemään kaikkein vetovoimaisimpien alueiden hintakehitystä. Asuntomarkkinoiden luonne on viime vuosina muuttunut yhä enemmän kotien rakentamisesta ja omistamisesta asunnon käsittämiseksi sijoituskohteeksi ja jatkuvan markkinaspekulaation lähteeksi. Kuluttajilta on viime vuosina edellytetty perehtymistä uudella tavalla esimerkiksi tonttirahastojen toimintaan sekä taloyhtiöiden lainoituksen piirteisiin, kuten pitkiin laina-aikoihin ja lyhennysvapaisiin vuosiin. Nämä piirteet tekevät myös asuntojen hintojen vertailun yhä vaikeammaksi. Samasta talosta

voidaan myydä asuntoja, joista toisessa on niin tontti kuin taloyhtiölaina maksettuja ja toisella on vuokratontti rahastolle ja mittava määrä taloyhtiön lainaa. Näiden kulujen lisäksi tulevat vielä kuluttajien omat asuntolainat. Asumisen kustannukset koostuvat tällä hetkellä erilaisista kustannuseristä kuin aiemmin.

Voisiko hitaksen korvata toisella järjestelmällä?

Mikäli Helsingin kaupunki päätyisi luopumaan hitas-asuntojärjestelmästä tulisi jollakin muulla tavalla turvata kuluttajille mahdollisuus kohtuuhintaiseen asumiseen ja uudistuotantoon. Hitas-järjestelmän jälkeen luotiin asumisoikeusjärjestelmä. Nämä kaksi muodostavat keskeisimmät hallintamuodot ns. välimuodon asuntotuotannossa. Asumisoikeusasuminen asettuu vuokra- ja omistusasumisen väliin. Se turvaa vaaparahoitteista vuokra-asumista vakaamman kustannuskehityksen omakustannusperusteisena asumismuotona ja näistä asunnoista siirrytään pääosin tarkoituksenmukaisemman kokoiseen asumisoikeusasuntoon tai omistusasuntoon.

Yhtenä keskeisenä keinona asuntojen hintakehitykseen puuttumisessa on ollut asuntotuotannon määrän kasvattaminen. Lisäksi viime vuosina Helsinki on osaltaan tontinluovutuksen keinoin lisännyt toimijoiden määrää Helsingissä sekä suhtautunut myönteisesti uusiin tuotantomuotoihin, kuten ryhmärakennuttamiseen ja osuuskunta-asumiseen. Näiden uudistusten kautta pyritään luomaan monipuolisuutta asuntotuotantoon sekä lisäämään kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia asuntotuotantoon. Nämä ovat kuitenkin vielä olleet vaikutuksiltaan niin lyhytkestoisia tai määrältään pieniä, että vielä ei voida sanoa näiden uusien mallien turvaavan hitaksen kaltaisia tavoitteita.

Asuntopolitikassa on aina kyse talous- ja rahoituspolitikasta, mutta myös sosiaalipolitiikasta. Asuntosektori on huomattavasti aiempaa markkinaehtoisempi. Asuntosektori on muuttunut asumisen sijasta monilta osin omistamiseksi ja sijoittamiseksi. Yhä useampaan asuntoon kohdistuu arvonnousun odotus, toive sijoitetutun pääoman korolle sekä vuokratuotolle. Tilannetta muokkaavat sekä kansalliset että kansainväliset päätökset että markkinamekanismi. Jos aiemmin vuokra-asuntoja rakennuttivat omaan omistukseensa isot yleishyödylliset yhtiöt, joiden pääasiallinen tarkoitus oli tuottaa pitkäkestoisesti kohtuuhintaista asumista, on yhä useamman vuokratalon rakennuttajalla tarve sijoittaa omaa pääomaa tuottavalla tavalla kiinteistöomistukseen ja vuokranantajana toimiminen on enää taloudellisen toiminnan yksi piirre. Kansainvälisten kiinteistösijoittajien kiinnostuminen suomalaisesta kiinteistö-kannasta on omiaan kiihdyttämästä kehitystä. Asuntotuotannon korkea taso ja asuntomarkkinoiden kokonaisuus ovat kuitenkin riippuvaisia

markkinatoimijoista, mutta keskeiseksi kysymykseksi nousee markkinan ja asuntopolitiikan riittävä tasapaino.

Sääntelyn merkitys asuntopolitiikassa

Sääntelyn ensisijainen tarkoitus on pitää asuntomarkkinoita tasapainossa. Hitas-asuntojen osalta edullisemmilla kalleusalueilla sääntelyn merkitystä ei enää ole. Sääntely edellyttää aina myös hallinnollista työtä ja sääntelyn tulee olla oikeassa suhteessa tarvittaviin hallinnollisiin toimiin. Asuntomarkkinoiden tasapaino ja ennustettava kehitys on kulluttajan, niin asunnon omistajan kuin vuokralaisenkin etu.

Kalleusalueilla 1 ja 2 asuntojen hintakehitys on ollut voimakkaassa nousussa. Alueelle rakentuu nyt huomattavan vetovoimaisia asuinalueita. Näiden alueiden luontainen hintakehitys tuottaa alueille erittäin voimakkaita taloudellisia intressejä. Helsingillä on kuitenkin ollut keskeisenä asuntopoliittisena tavoitteena huolehtia, että nämäkin alueet tulevat kaikkien sosio-ekonomisten ryhmien saavutettaviksi. Tämä on saavutettu huolehtimalla, että alueelle tulee sääntelemättömien vuokra- ja omistusasuntojen oheen aravuokra-asuntoja ja asumisoikeusasuntoja kaupungin ja muiden yleishyödyllisten tahojen omistukseen sekä hitas-omistusasuntoja. Hitas-asuntojen hintataso ollut merkittävästi kohtuuhintaisempi kuin vastaavien vapaarahoitteisten asuntojen. Hintavertailuja tehtäessä on erityistä huomiota kiinnitettävä tontin omistus- tai vuokrasuhteeseen.

Hitas-järjestelmän avulla kaupungin on mahdollista ja tarkoituksenmukaista ohjata asuntojen suunnitteluvaiheessa niiden laatu- ja hintakehitystä. kalleusalueilla kolme ja neljä on tarkoituksenmukaista jatkaa ensimyyntiin hinta- ja laatuohjausta.

Jälleenyntymisen haasteista

Hitas-enimmäishinnan laskennassa on käytössä Tilastokeskuksen neljännesvuosittain julkaisema Vanhojen osakeasuntojen hintaindeksi (=markkinahintaindeksi). Koko Helsingin indeksiä käytetään kaikkien Hitas-asuntojen laskennassa kalleusalueesta riippumatta. Asuntojen todellinen hintakehitys on kuitenkin eri alueilla hyvin erilaista, uusimpien tilastojen mukaan vertailtaessa postinumeroalueittain vanhojen osakehuoneistojen keskihintoja 2010 luvulla, voidaan todeta, että voimakkaimman hintakehityksen alueilla kasvua on hinnoissa yli 50 prosenttia kuin toisaalta on alueita, joissa hintakehitys on ollut negatiivinen. Markkinahintaindeksi on noussut vuodesta 2012 vuoteen 2018 noin 18,4 prosenttia. Erilaisten järjestelmien rakentaminen sellaisiksi, joilla voi säännellä samalla tavoin kaikkia alueita on tietysti haasteellista.

Vastausta valtuustoaloitteeseen on valmisteltu kaupunkitasoisesti yhteistyössä kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristötoimialan asiantuntijoiden kesken. Asiaa on käsitelty myös kaupunkitasoisessa asuntopoliittikkaa koordinoivassa AM-sihteeristössä. Hallinta- ja rahoitusmuotokokonaisuuteen tehtävät muutokset on tarkoituksenmukaista ratkaista osana asuntopoliittista kokonaisratkaisua. Voimassaoleva Kotikaupunkina Helsinki -ohjelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 2016. Seuraava ohjelma valmistellaan valtuustokäsittelyyn keväällä 2020.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Mari Randell, asunto-ohjelmapäällikkö, puhelin: 310 25823
mari.randell(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutetun aloite 30012019 Meri Otto, Hitas-järjestelmä lakkautettava

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 561

HEL 2019-001423 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Esteelliset: Elisa Gebhard, Tommi Laitio, Mai Kivelä, Lauri Menna, Mikko Aho, Paavo Arhinmäki, Tuula Saxholm
Esteellisyyden syy: intressijäävi (hallintolaki 28.1 § 3 kohta)

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

16.09.2019

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Mari Randell, asunto-ohjelmapäällikkö, puhelin: 310 25823
mari.randell(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 615

V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite alueellisesta varhaiskasvatuspaikkatakuusta

HEL 2019-001426 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mari Holopaisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Kaisa Hernberg: Tehdään kaksi lisäystä toiseksi viimeisen kappaleen jälkeen, jotka samansisältöisiä kuin kaskolautakunnassa tehdyt:

"Kasvatus- ja koulutuslautakunnan mukaisesti kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuspaikka voidaan tarjota lähipäiväkotiperiaatteen mukaisesti."

"Helsingin kaupungin strategia ohjaa aloitteen suuntaiseen työhön. Helsingin kaupunkistrategian mukaan suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja perusopetus ovat vetovoimaisia lähipalveluita. Lähipalveluperiaate turvaa lapselle tutun fyysisen ja sosiaalisen ympäristön, joka tukee lapsen hyvinvointia ja kasvua."

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Kaisa Hernbergin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mari Holopaisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mari Holopainen ja 20 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki toteuttaa alueellisen varhaiskasvatuspaikan takuun lähipäiväkotiperiaatetta vahvistaen.

Kaupunginhallitus viittaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että varhaiskasvatuspaikan osoittamiseen vaikuttaa sekä valitseva lainsäädäntö että Helsingissä päätetyt periaatteet. Varhaiskasvatuspaikkaa on haettava viimeistään neljä kuukautta ennen hoidon tarvetta tai heti kun hoidon tarve on tiedossa. Tavoitteena on, että perhe saa tiedon hoitopaikasta noin kuukautta ennen kuin hoidon tarve alkaa.

Perheet voivat varhaiskasvatukseen hakiessaan mainita hakemuslomakkeella useamman päiväkodin. Lähtökohtaisesti lapsi sijoitetaan kotia lähimpänä olevaan toivottuun yksikköön, ellei perhe toivo muuta sijaintiperustetta. Mikäli perheen toivomissa päiväkodeissa ei ole tilaa, paikkaa etsitään mahdollisuuksien mukaan muista lähellä olevista päiväkodeista tai perheen kulkuyhteyksien varrelta. Osa perheistä valitsee kauempana sijaitsevan päiväkodin, jos se esimerkiksi tarjoaa lapselle mahdollisuutta kielikylpyyn tai vuorohoitoon. Varhaiskasvatuspaikan myöntämisestä päättää päiväkodinjohtaja.

Varhaiskasvatuspaikan lähipalvelun toteutumista seurataan päiväkotimatkojen pituudella julkisella liikenteellä. Helsingissä on tavoitteena, että julkisella liikenteellä matka kotiovelta varhaiskasvatuspaikkaan on enintään 30 minuuttia. Matka-ajan keskiarvo on tällä hetkellä noin 11 minuuttia. Kolmella prosentilla lapsista matka-aika ylittää 30 minuuttia.

Vuonna 2017 tehdyn asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan 90 % perheistä oli joko melko tai erittäin tyytyväisiä lapsensa varhaiskasvatuspaikan sijaintiin ja liikenneyhteyksiin.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnittelun linjauksia määritellään parhaillaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Palveluverkkosuunnittelua ohjaa lähipalveluperiaate ja yhtenäisen opinpolun turvaaminen päiväkodista lähikouluun. Lapsen lähipäiväkotia määriteltäessä huomioidaan mm. lapsen opinpolku ja sen aikaiset siirtymiset, lapsen kodin ja palveluyksikön sijainnit sekä lii-

kenneyhteydet. Asiakasohjauksen tavoitteena on sijoittaa lapset varhaiskasvatukseen lähelle kotia.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on käynnissä myös asiakastietojärjestelmän uudistamishanke. Uuden asiakastietojärjestelmän tavoitteena on, että digitaalisia ratkaisuja hyödyntämällä varhaiskasvatuspaikan tarjoamista pystytään perheiden näkökulmasta nopeuttamaan ja sujuvoittamaan.

Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen noustessa päiväkotilasten määrä kasvaa ja tuo lisähaasteita alueelliseen ennakkointiin. Lähipalveluperiaate edellyttää uutta asiakaspalveluohjauksen mallia ja siihen perustuvaa uutta sähköistä järjestelmää. Vuonna 2019 mahdollisuutta saada varhaiskasvatuspaikka läheltä kotia vahvistetaan rakentamalla varhaiskasvatuspaikkoja väestönkasvua enemmän. Varhaiskasvatuskäisten määrän ennustetaan lisääntyvän noin 340 lapsella. Varhaiskasvatuspaikkoja on valmistumassa noin 1 600. Edelleen haasteena on, että päiväkoteja ei aina pystytä rakentamaan kaikille alueille lapsimäärän kasvua vastaavasti.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 565

HEL 2019-001426 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi/kaupunginhallitus

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

16.09.2019

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Elisa Gebhardin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 28.05.2019 § 170

HEL 2019-001426 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lapsen varhaiskasvatuspaikan osoittamiseen vaikuttaa vallitseva lainsäädäntö sekä Helsingissä päätetyt periaatteet. Varhaiskasvatuslain 4 luvun 17 §:n mukaan varhaiskasvatuspaikkaa on haettava viimeistään neljä kuukautta ennen hoidon tarvetta tai heti kun hoidon tarve on tiedossa. Tavoitteena on, että asiakas saa tiedon hoitopaikasta noin kuukautta ennen kuin hoidon tarve alkaa. Perheet voivat varhaiskasvatukseen hakiessa mainita useamman päiväkodin hakemuslomakkeella. Lähtökohtaisesti lapsi sijoitetaan kotia lähimpänä olevaan toivottuun yksikköön, ellei perhe toivo muuta sijaintiperustetta. Mikäli näissä ei ole tilaa, paikkaa etsitään mahdollisuuksien mukaan muista lähellä olevista päiväkodeista tai perheen kulkuyhteyksien varrelta. Osa perheistä valitsee varhaiskasvatuspaikakseen kauempana sijaitsevan päiväkodin, jos se esimerkiksi tarjoaa lapselle mahdollisuutta kielikylpyyn tai vuorohoitoon. Varhaiskasvatuspaikan päättää päiväkodinjohtaja. Vuonna 2017 tehdyn asiakastytyväisyyskyselyn mukaan 90 % perheistä oli joko melko tai erittäin tyytyväisiä lapsensa varhaiskasvatuspaikan sijaintiin ja liikenneyhteyksiin.

Tällä hetkellä varhaiskasvatuspaikan lähipalvelun toteutumista seurataan päiväkotimatkojen pituudella julkisella liikenteellä. Helsingissä on tavoitteena, että julkisella liikenteellä matka kotiovelta varhaiskasvatuspaikkaan on enintään 30 minuuttia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tekemän selvityksen mukaan matka-ajan keskiarvo on noin 11 minuuttia ja 3 prosentilla lapsista matka-aika ylittää 30 minuuttia. Vuonna

2019 mahdollisuutta saada varhaiskasvatuspaikka läheltä kotia vahvistetaan rakentamalla varhaiskasvatuspaikkoja väestönkasvua enemmän. Varhaiskasvatusikäisten määrän ennustetaan lisääntyvän noin 340 lapsella, ja varhaiskasvatuspaikkoja on valmistumassa noin 1600.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuspaikka voidaan tarjota lähipäiväkotiperiaatteen mukaisesti.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on tekeillä selvitys, jossa määritellään suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnittelun linjauksia. Selvitys valmistuu kevään 2019 aikana. Lähipalveluperiaate on yksi palveluverkkosuunnittelua ohjaava periaate, jolla tarkoitetaan yhtenäisen opinpolun toteutumista päiväkodista lähikouluun. Lapsen lähipäiväkotia määriteltäessä huomioidaan lapsen opinpolku, opinpolun aikaiset siirtymiset ja asumisratkaisut lapsen kodin ja palveluyksikön sijainnit sekä liikenneyhteydet. Asiakasohjauksen tavoitteena on sijoittaa lapset varhaiskasvatukseen lähelle kotia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on käynnissä asiakastietojärjestelmän uudistamishanke. Uuden asiakastietojärjestelmän tavoitteena on, että digitaalisia ratkaisuja hyödyntämällä varhaiskasvatuspaikan tarjoamista pystytään perheiden näkökulmasta nopeuttamaan ja sujuvoittamaan.

Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen noustessa päiväkotilasten määrä kasvaa ja tuo lisähaasteita alueelliseen ennakointiin. Lähipalveluperiaate edellyttää uutta asiakaspalveluohjauksen mallia ja siihen perustuvaa, uutta sähköistä järjestelmää. Edelleen haasteena on, että päiväkoteja ei aina pystytä rakentamaan alueille lapsimäärän kasvua vastaavasti.

Helsingin kaupungin strategia ohjaa aloitteen suuntaiseen työhön. Helsingin kaupunkistrategian mukaan suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja perusopetus ovat vetovoimaisia lähipalveluita. Lähipalveluperiaate turvaa lapselle tutun fyysisen ja sosiaalisen ympäristön, joka tukee lapsen hyvinvointia ja kasvua.

07.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Satu Järvenkallas, varhaiskasvatusjohtaja, puhelin: 310 43368
satu.jarvenkallas(a)hel.fi
Petteri Räisänen, johtava tietosuunnittelija, puhelin: 310 20349
petteri.j.raisanen(a)hel.fi

§ 616

V 25.9.2019, Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite lähikouluperiaatteen laajentamisesta erityisluokkaopetukseen

HEL 2019-002607 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Johanna Nuortevan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Johanna Nuorteva ja 18 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää keinoja ottaa lähikouluperiaate nykyistä laajemmin käyttöön myös erityistä tukea saavien oppilaiden pienryhmäopetuksessa.

Kaupunginhallitus viittaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että lähikoulussa opiskelu on merkittävä tekijä lasten eriarvoistumisen ehkäisyssä ja aloitteessa mainitut näkökulmat erityistä tukea saavien oppilaiden lähikoulussa opiskelun puolesta ovat tärkeitä. Erityistä tukea saavien lasten ja nuorten lähikouluperiaatteen vahvistamiseen on jo kiinnitetty huomiota kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluissa ja niiden kehittämisessä.

Lähikouluperiaate huomioidaan erityisen tuen palveluohjauksessa, erityisluokkaverkon kehittämisessä ja erityisen tuen päätöksenteossa.

Keinoja lähikouluperiaatteen toteuttamiseksi erityisluokkaopetuksessa selvitetään ja edistetään aktiivisesti. Myös kaupunkistrategian kärkihanke Mukana-ohjelma sisältää toimenpiteen kaikille sopivan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämisestä.

Perusopetuslakiin on vuonna 2011 tullut lähikouluperiaate sekä varhainen ja ennaltaehkäisevä tuki. Erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.

Opetussuunnitelman mukaan Helsingin peruskoulut edistävät toiminnassaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opetus- ja kasvatustyössä noudatetaan inklusion periaatetta: koulun toiminta on esteetöntä ja se mahdollistaa kaikkien oppilaiden hyvän oppimisen.

Erityinen tuki Helsingin peruskouluissa

Suomenkielisessä perusopetuksessa erityistä tukea saavien oppilaiden suhteellinen osuus on kasvanut hieman. Viime syksynä kaupungin suomenkielisissä kouluissa 4 744 oppilaalla oli erityisen tuen päätös (12,1 % kaikista oppilaista). Ruotsinkielisissä kouluissa erityisen tuen päätös oli 299 oppilaalla (8,3 %) ja sopimuskouluissa 305 oppilaalla (3,4 %).

Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden opetus järjestetään erityisluokalla tai muun opetuksen yhteydessä integroituna yleisopetuksen ryhmään. Suomenkielisissä kouluissa integraatiossa olevia oppilaita on 42,5 % ja erityisluokilla 57,5 %, ruotsinkielisissä 56,9 % ja 43,1 %. Kaupungin yleisopetuksen kouluissa on 266 erityisluokkaa ja erityiskouluissa 43 erityisluokkaa eli yhteensä 309 erityisluokkaa.

Ruotsinkielisiä alueellisia erityisluokkia on 11 ja ne on sijoitettu kolmeen yleisopetuksen kouluun (Minervaskolan, Botby grundskola ja Grundskolan Norsen). Tuettuja erityisluokkia on kaksi ja ne on sijoitettu Zacharias Topeliuskolaniin, joka tarjoaa myös sopimusperusteista pidennetyn oppivelvollisuuden erityisluokkaopetusta pääkaupunkiseudun kunnille.

Suomenkielisten koulujen erityisluokkien määrää lisätään lukuvuonna 2019–2020 seitsemällä luokalla. Uusien erityisluokkien perustaminen on välttämätöntä oppilaiden tarvitseman tuen järjestämiseksi, koska erityisluokkapaikat eivät nykyisellään ole riittävät. Ratkaisulla tuetaan lähikouluperiaatteen toteutumista erityisen tuen oppilailla, mikä osaltaan edistää oppilaiden yhdenvertaista kohtelua. Ruotsinkielisissä kouluissa

erityisluokkien määrää ei näillä näkymin lisätä, vaan inklusiota lähikouluun kehitetään muun muassa yhteisopettajuuden keinoin.

Erityisluokkaverkon kehittäminen

Lukuvuonna 2019–2020 erityisluokkien kokonaismäärä suomenkielissä kaupungin kouluissa on 316. Sopimuskouluissa on lisäksi 14 erityisluokkaa.

Suomenkielisten koulujen erityisluokkaverkkoon kuuluvat alueelliset erityisluokat, joissa erityisen tuen oppilaat opiskelevat erityisluokalla yleisopetuksen koulussa. Lisäksi kaupungilla on keskitettynä palveluna vaativan tuen erityisluokkia pidennetyn oppivelvollisuuden lapsille ja nuorille sekä tuettuja erityisluokkia. Näiden lisäksi Helsingissä on viisi erityiskoulua sekä lastensuojelulaitoksen yhteydessä toimivat erityiskoulut Hyvinkäällä ja Lohjalla.

Erityisluokkaverkon suunnittelun lähtökohtana on vahvistaa lähikouluperiaatteen ja yhtenäisen perusopetuksen toteutumista. Erityisluokkaverkkoa tarkastellaan kokonaisuutena osana kaupungin palveluverkkoa ja siinä otetaan huomioon sekä alueelliset että keskitetyt erityisen tuen palvelutarpeet. Erityisluokkaverkko suunnitellaan yhteistyössä alueen koulujen kanssa. Alueellinen suunnittelu tehdään viiden alueen pohjalta. Erityisluokkaverkon suunnittelussa huomioidaan alueiden, koulujen ja oppilaiden tarpeet. Keskitetyn palvelun eli vaativan erityisen tuen erityisluokat pyritään sijoittamaan niin, että ne palvelevat tasaisesti koko kaupunkia. Tavoitteena on mahdollisimman pysyvän erityisen tuen palvelun rakentaminen lähikouluperiaatteen mukaisesti.

Erityinen tuki pyritään alueellisella erityisluokalla järjestämään niin, että oppilaan on mahdollista saada tarvitsemansa tuki omassa lähikoulussa tai mahdollisimman lähellä. Erityisluokkien sijoittamisessa otetaan huomioon koulun kokonaistilanne: alueella asuvien erityistä tukea saavien oppilaiden määrä ja tuen tarpeet, koulun rakenne, yleisopetuksen oppilaiden määrä sekä muut pienryhmät. Alueellisia erityisluokkia on sijoitettu niihin kouluihin, joiden alueella erityistä tukea tarvitsevat lapset asuvat. Näin oppilaat voivat opiskella omassa lähikoulussa ja osittainen integraatio koulupäivän aikana mahdollistuu.

Oppilasta ja huoltajaa kuullaan aina ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä. Erityisen tuen päätöstä valmisteltaessa pyritään noudattamaan lähikouluperiaatetta siltä osin kun se arvioidaan oppilaan edun mukaiseksi. Vaativankin erityisen tuen oppilaalle pyritään aina osoittamaan lähin tarkoituksenmukainen paikka.

Mukana-ohjelman toimenpide inklusiivisen perusopetuksen kehittämisestä

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kaupunginhallitus on 19.3.2018 § 169 tekemällään päätöksellään kohdistanut erillismäärärahan inklusiivisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämiseen. Hanke on yksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäävän Mukana-ohjelman toimenpiteistä.

Toimenpiteen tavoitteena on kehittää inklusiivisen koulun toimintarakenteita perusopetuksessa siten, että mahdollisimman moni oppilas opiskelee lähikoulussaan ja saa siellä tarvitsemansa tuen. Inklusiivisen perusopetuksen kannalta keskeistä on siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen ja erityisesti se, miten tukea tarvitsevia lapsia ohjataan lähipalvelun piiriin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on käynnistänyt kehittämistyön syksyllä 2018. Hankkeeseen on valittu yhdeksän pilottikoulua, joista yksi on ruotsinkielinen, ja näiden koulujen oppilaaksiottoalueen päiväkoteja. Pilottikoulujen tarkoituksena on ottaa omaan kouluunsa pääsääntöisesti kaikki alueella asuvat oppilaat tuen tarpeesta riippumatta. Pilottikoulujen tehtävänä on mallintaa erityisen tuen järjestämistä kehittämällä joustavia, esteettömiä ja monimuotoisia toimintatapoja oppilaan tukemiseksi omassa lähikoulussa. Lisäksi tavoitteena on tarkastella ja kohdistaa olemassa olevia resursseja joustavammin ja tehokkaammin kehittämällä koulun rakenteita, toimintakulttuuria ja -tapoja, oppimisympäristöä ja prosesseja sekä arvioida, mikä olisi sopiva tuki inklusiivisessa koulussa. Pilottikouluissa kehitettävät toimintamallit tulee olla siirrettävissä toisiin kouluihin.

Pilotointi alkaa lukuvuoden 2019 alussa ja kehittämistä seurataan ja arvioidaan tiiviisti. Tavoitteena on, että esitys tarvittavista toimenpiteistä ja suunnitelma kaikkia kaupungin kouluja koskevista jatkotoimista on valmiina keväällä 2020.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 566

HEL 2019-002607 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 07.05.2019 § 153

HEL 2019-002607 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Perusopetuslaki uudistui vuonna 2011, jolloin lakiin tulivat lähikoulupe-riate sekä varhainen ja ennaltaehkäisevä tuki, joka järjestetään kolmi-portaisesti. Kolmiportaisen tuen malli perustuu yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Perusopetuslain mukaan erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.

Opetussuunnitelman 2016 mukaan Helsingin peruskoulut edistävät toiminnassaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opetus- ja kasvatustyössä noudatetaan inklusion periaatetta: koulun toiminta on esteetöntä ja se mahdollistaa kaikkien oppilaiden hyvän oppimisen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lähikoulussa opiskelu es-tää lasten eriarvoistumista ja pitää aloitteessa mainittuja näkökulmia

erityistä tukea erityisluokassa saavien oppilaiden lähikoulussa opiskelun puolesta tärkeinä. Lautakunta toteaa, että erityistä tukea erityisluokassa saavien lasten ja nuorten lähikouluperiaatteen vahvistamiseen on jo kiinnitetty huomiota kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluissa ja niiden kehittämisessä. Myös kaupunkistrategian kärkihanke nuorten syrjäytymishaasteen ratkaiseminen, Mukana-ohjelma, sisältää toimenpiteen kaikille sopivan varaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämiseksi.

Erityinen tuki Helsingissä

Suomenkielisen perusopetuksen erityistä tukea saavien oppilaiden suhteellinen osuus on kasvanut hieman. Kaupungin suomenkielisissä kouluissa 4 744 (12,1 %) oppilaalla oli erityisen tuen päätös 20.9.2018. Ruotsinkielisissä kouluissa vastaavat luvut ovat 299 (8,3%). Sopimuskouluissa 305 (3,4 %) oppilaalla on erityisen tuen päätös.

Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden opetus järjestetään erityisluokalla tai muun opetuksen yhteydessä integroituneena yleisopetuksen ryhmään. Suomenkielisissä kouluissa integraatiossa olevia oppilaita on 42,5 % ja erityisluokilla 57,5 %, ruotsinkielisissä 56,9 % ja 43,1 %. Kaupungin yleisopetuksen kouluissa on 266 erityisluokkaa ja erityiskouluissa 43 erityisluokkaa eli yhteensä 309 erityisluokkaa. Ruotsinkielisiä alueellisia erityisluokkia on 11, ja ne ovat sijoitettu kolmeen yleisopetuksen kouluun (Minervaskolan, Botby grundskola ja Grundskolan Norsen). Tuettuja erityisluokkia on kaksi, ja ne ovat sijoitettu Zacharias Topeliusskolaniin, joka myös tarjoaa sopimusperusteista pidennetyn oppivelvollisuuden erityisluokkaopetusta pääkaupunkiseudun kunnille.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston 11.12.2018 tekemän päätöksen mukaisesti kaupungin suomenkielisten koulujen erityisluokkien määrää lisätään lukuvuonna 2019-2020 neljällä luokalla. Lisäksi perusopetusjohtajan 19.3.2019 tekemän päätöksen mukaan määrää lisätään lukuvuonna 2019-2020 vielä kolmella luokalla. Päätökset erityisluokkien lisäämisestä perustuvat siihen, erityisluokkapaikat eivät ole riittävät, joten luokkien perustaminen on välttämätöntä oppilaiden tarvitseman tuen järjestämiseksi. Ratkaisulla tuetaan myös lähikouluperiaatteen toteutumista erityisen tuen oppilaille, mikä edistää oppilaiden yhdenvertaista kohtelua. Lukuvuonna 2019-2020 erityisluokkien kokonaismäärä suomenkielisissä kaupungin kouluissa on 316. Sopimuskouluissa on lisäksi 14 erityisluokkaa. Ruotsinkielisissä kouluissa erityisluokkien määrää ei näillä näkymin lisätä, vaan inklusiota lähikouluun kehitetään muun muassa yhteisopettajuuden keinoin.

Vuoden 2018 ja 2019 talousarvioesityksessä on varauduttu, että enintään 12,5 %:lla kaupungin koulujen peruskouluikäisistä oppilaista on erityisen tuen päätös. Oppilasmäärän kasvun myötä myös erityisen tuen oppilaiden määrä kasvaa.

Erityisluokkaverkon kehittäminen

Helsingin kaupungin suomenkielisten koulujen erityisluokkaverkkoon kuuluvat alueelliset erityisluokat, joissa erityisen tuen oppilaat opiskelevat erityisluokalla yleisopetuksen koulussa. Erityisluokkaverkon keskitettyä palvelua, vaativa erityinen tuki, ovat pidennetyn oppivelvollisuuden lapsille ja nuorille tarkoitetut erityisluokat sekä tuetut erityisluokat. Näiden lisäksi Helsingissä on viisi erityiskoulua sekä lastensuojelulaitoksen yhteydessä toimivat erityiskoulut Hyvinkäällä ja Lohjalla.

Erityisluokkaverkon suunnittelun lähtökohtana on vahvistaa lähikouluperiaatteen ja yhtenäisen perusopetuksen toteutumista. Erityisluokkaverkkoa tarkastellaan kokonaisuutena osana kaupungin palveluverkkoa ja siinä otetaan huomioon sekä alueelliset että keskitetyt erityisen tuen palvelutarpeet. Erityisluokkaverkko suunnitellaan yhteistyössä alueen koulujen kanssa. Alueellinen suunnittelu tehdään viidellä alueella. Erityisluokkaverkon suunnittelussa huomioidaan alueiden, koulujen ja oppilaiden tarpeet. Keskitetyn palvelun eli vaativan erityisen tuen erityisluokat pyritään sijoittamaan niin, että ne palvelevat tasaisesti koko kaupunkia. Tavoitteena on mahdollisimman pysyvän erityisen tuen palvelun rakentaminen lähikouluperiaatteen mukaisesti.

Erityinen tuki alueellisella erityisluokalla pyritään järjestämään palveluna niin, että oppilaan on mahdollista saada tarvitsemansa tuki omassa lähikoulussa tai mahdollisimman lähellä. Erityisluokkien sijoittamisessa otetaan huomioon koulun kokonaistilanne: alueella asuvien erityistä tukea erityisluokassa saavien oppilaiden määrä ja tuen tarpeet, koulun rakenne, yleisopetuksen oppilaiden määrät sekä muut pienryhmät. Alueellisia erityisluokkia on sijoitettu niihin kouluihin, joiden alueella erityistä tukea tarvitsevat lapset asuvat. Näin oppilailla on mahdollisuus opiskella omassa lähikoulussa ja oppilaiden mahdollisuudet myös osittaiseen integraatioon koulupäivän aikana mahdollistuu.

Erityisen tuen päätöksenteko

Perusopetuslain mukaan oppilasta ja huoltajaa kuullaan aina ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä. Erityisen tuen päätöstä valmisteltaessa pyritään noudattamaan lähikouluperiaatetta siltä osin, kun se arvioidaan oppilaan edun mukaiseksi. Tarvittaessa esimerkiksi vaativan erityisen tuen oppilaalle voidaan osoittaa lähin tarkoituksenmukainen paikka.

Suomenkielisen perusopetuksen osalta perusopetusjohtaja on 26.7.2018 tekemällään päätöksellä siirtänyt toimivaltaansa viranhaltijoille siten, että erityisestä tuesta päättää joko rehtori tai aluepäällikkö. 1.8.2018 alkaen päätöksen erityisestä tuesta ja opetuksen järjestämisestä muun opetuksen yhteydessä tekee aina rehtori. Päätöksen erityisestä tuesta ja opetuksen järjestämisestä erityisluokalla päättää perusopetuksen aluepäällikkö oman alueensa koulujen oppilaiden osalta.

Ruotsinkielinen perusopetuksen erityiseen tukeen liittyvät päätökset tekee perusopetuksen päällikkö. Mahdolliseen tulevaan tarpeeseen tämän osalta delegoida toimintavaltaa tullaan ottamaan kantaa inklusiivisen koulun kehittämisen yhteydessä.

Mukana-ohjelman toimenpide

Kaupunginhallitus on 19.3.2018 tekemällään päätöksellään kohdistanut erillismäärärahan, inklusiivisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämiseen sekä erityisopetuksen kehittämiseen. Hanke on yksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen kaupunkistrategiahankkeen 2017–2021 Mukana-ohjelman toimenpiteistä (toimenpide 21).

Toimenpiteen lähtökohtana on etsiä systeemisiä ratkaisuja toiminnan eri tasoilla. Tavoitteena on kehittää perusopetuksessa inklusiivisen koulun toimintarakenteita siten, että mahdollisimman moni oppilas opiskelee lähikoulussaan ja saa siellä tarvitsemansa tuen. Inklusiivisen perusopetuksen kannalta keskeistä on siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen ja erityisesti se, miten tukea tarvitsevia lapsia ohjataan lähi-palvelun piiriin. Toimenpiteen tavoitteena on kehittää rakenteita ja toimintatapoja, jotka myös esi- ja perusopetuksen siirtymävaiheessa vahvistavat inklusiivisen koulun toteutumista.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on käynnistänyt toimenpiteen syksyllä 2018. Kehittämiseen on valittu mukaan yhdeksän pilottikoulua, joista yksi on ruotsinkielinen koulu. Lisäksi kehittämiseen on valittu näiden koulujen oppilaaksiottoalueen päiväkoteja. Pilottikoulujen tarkoituksena on ottaa omaan kouluunsa pääsääntöisesti kaikki alueella asuvat oppilaat tuen tarpeesta riippumatta. Pilottikoulujen tehtävänä on mallintaa erityisen tuen järjestämistä kehittämällä joustavia, esteettömiä ja monimuotoisia toimintatapoja oppilaan tukemiseksi omassa lähikoulussa. Lisäksi tavoitteena on tarkastella ja kohdistaa olemassa olevia resursseja joustavammin ja tehokkaammin kehittämällä koulun rakenteita, toimintakulttuuria ja -tapoja, oppimisympäristöä ja prosesseja sekä arvioida, mikä olisi sopiva tuki inklusiivisessa koulussa. Pilottikouluissa kehitettävät toimintamallit tulee olla siirrettävissä toisiin kouluihin.

Toimintamallien pilotointi alkaa pilottikouluissa lukuvuoden 2019 alussa ja kehittämistä seurataan sekä arvioidaan tiiviisti ensi lukuvuoden ajan.

16.09.2019

Samanaikaisesti koulutuksen järjestäjän tasolla etsitään keinoja toimintamallien edistämiseksi ja pyritään ratkaisemaan esiin tulleita haasteita. Tavoitteena on, että keuhällä 2020 on esitys tarvittavista toimenpiteistä ja suunnitelma kaikkia kaupungin kouluja koskevista jatkotoimista.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että erityisen tuen oppilaiden lähikouluperiaatteen toteuttamista erityisluokkaopetuksessa huomioidaan jo palveluohjauksessa, erityisluokkaverkon kehittämisessä sekä erityisen tuen päätöksenteossa. Lautakunta korostaa, että koulutuksen järjestäjän tulee arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta omassa toiminnassaan ja pitää kannatettavana, että keinoja lähikouluperiaatteen toteuttamiseksi erityisluokkaopetuksessa selvitetään ja edistetään aktiivisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi

Agneta Lundmark, pedagogiskt sakkunnig, puhelin: 310 84031
agneta.lundmark(a)hel.fi

§ 617

V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite kirjaston perustamisesta Kalasatamaan

HEL 2019-002608 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mari Holopaisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mari Holopainen ja 21 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ryhtyy suunnittelemaan Kalasatamaan perustettavaa kirjastoa. Yhtenä mahdollisena sijaintina tarkastellaan kauppakeskus Rediä.

Kaupunginhallitus viittaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntoon ja toteaa, että uuden kirjaston avaaminen Kalasatamassa ei ole mahdollista kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nykyisen budjettiraamin puitteissa ilman palveluverkon uudelleentarkastelua.

Kaupungin kirjastojen palveluverkon uudelleentarkastelu käynnistyy sen jälkeen, kun selvitys kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden suunnitteluperiaatteista on valmistunut. Selvitys antaa käsityksen kaupungin kirjastoverkon saavutettavuudesta ja luo pohjan kirjastoverkon jatkokehittämiselle koko kaupungissa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on

lausunnossaan todennut, että toimiala sitoutuu selvittämään Kalasataman kirjastopalvelujen järjestämistä kun olosuhdetyön perusteella on ensin saatu käsitys koko kirjastoverkon saavutettavuudesta.

Helsingin kaupunginkirjaston palveluverkko muodostuu 37 kirjastosta. Verkkoa täydentää mm. kaksi lasten kirjastoautoa ja kotikirjasto. Verkko on rakentunut 160 vuoden ajan ja siinä peilautuu eri aikakaudet. Omista taloista (Rikhardinkatu, Kallio, Töölö) on hakeuduttu kulttuuritalokokonaisuuteen (Itäkeskus, Malmi, Kannelmäki, Vuosaari), koulujen yhteyteen (Etelä-Haaga, Suutarila, Puistola, Malminkartano, Pukinmäki) ja yhteistyöhön eri kirjastosektoreiden kanssa (Arabianranta, Viikki). Laajasaloon on viime vuoden lopussa avattu ensimmäinen kauppakeskikirjasto. Myös keskustakirjasto Oodi muutti kaupungin kirjastojen palveluverkkoa merkittävästi.

Kartalta katsoen verkko näyttää tasaiselta, mutta käytännössä kaikkien kirjastojen sijainti ei ole paras mahdollinen. Kalasataman alueelle ei aikanaan ole varattu tilaa kirjastolle, koska arkkitehtonisesti merkittävä Vallilan kirjasto sijaitsee niin lähellä. Kirjaston palveluverkkoa ajatellen Vallilan kirjaston sijainti Kalasataman tiiviiksi rakennetulla alueella olisi optimaalinen. Nyt lähikirjastoon pääsy edellyttää kalasatamalaisilta reipasta kävelylenkkiä tai parin pysäkin bussimatkaa. Palveluverkon kehittämisessä on tärkeää sijoittaa kirjastot siten että ne ovat hyvin joukko- liikenteellä saavutettavissa ja asiointireittien varrella.

Osallistuvan budjetoinnin prosessissa on ehdotettu luku- ja kirjastonurkkausta Redin Vapaakaupungin tiloihin. Kirjastopalvelun tuottaminen uudella itsepalveluun ja yhteisiin tiloihin perustuvalla konseptilla olisi yksi mahdollisuus tuoda kirjasto lähemmäksi Kalasataman asukkaita. Osallistuvan budjetoinnin rahoitus on kuitenkin projektiluontoinen eikä sillä voida rahoittaa pysyvää kirjastotoimintaa.

Itsenäisen uuden tilan, joko kaupungin omistaman tai ulkopuoliselta vuokratun, varaaminen kirjastopalvelulle edellyttäisi sen perustamis- ja ylläpitorahoituksen varaamista budjettiin.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 575

HEL 2019-002608 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 21.05.2019 § 98

HEL 2019-002608 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on aloitteen tekijöiden kanssa samaa mieltä lähikirjastojen merkityksestä. Tärkeää palveluverkon kehittämisessä on sijoittaa kirjastot siten että ne ovat hyvin joukkoliikenteellä saavutettavissa ja asiointireittien varrella. Samalla lautakunta toteaa, että uuden kirjaston avaaminen Kalasatamassa ei ole mahdollista toimialan nykyisen budjettiraamin puitteissa ilman palveluverkon uudelleentarkastelua.

Palveluverkon uudelleentarkastelu käynnistyy sen jälkeen, kun lautakunnan päätöksen (19.6.2018, §132) mukaan käynnistetty selvitys kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden suunnitteluperiaatteista on valmistunut. Mainittu selvitys antaa käsityksen kaupungin kirjastoverkon saavutettavuudesta ja luo pohjan kirjastoverkon jatkokehittämiselle koko kaupungissa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sitoutuu selvittämään Kalasataman kirjastopalvelujen järjestämistä, kun on saatu ensin kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhdetyön perusteella käsitys koko kirjastoverkon saavutettavuudesta.

Arjessa läsnä oleva kirjastoverkko toteuttaa Helsingin kaupungin strategiaa 2017–2021 tarjoamalla asukaslähtöisiä matalan kynnyksen palveluja tasavertaisia mahdollisuuksia taaten, syrjäytymistä ja segregatiota ehkäisten.

Tärkeää palveluverkon kehittämisessä on sijoittaa kirjastot siten että ne ovat hyvin joukkoliikenteellä saavutettavissa ja asiointireittien varrella.

Helsingin kaupunginkirjaston palveluverkko muodostuu 37 kirjastosta. Verkkoa täydentää hakeutuvat kirjastopalvelut johon kuuluu mm kaksi lasten kirjastoautoa ja kotikirjasto. Verkko on rakentunut 160 vuoden ajan ja siinä peilautuu eri aikakaudet. Omista taloista (Rikhardinkatu, Kallio, Töölö) on hakeuduttu kulttuuritalokokonaisuuteen (Itäkeskus, Malmi, Kannelmäki, Vuosaari), koulun vanaveteen (Etelä-Haaga, Suutarila, Puistola, Malminkartano, Pukinmäki), eri kirjastosektoreiden kanssa yhteistyöhön (Arabianranta, Viikki). Ensimmäinen kauppakeskikirjasto on viime vuoden lopussa avattu Laajasalon kirjasto. Palveluverkkoa radikaalimmin muutti keskustakirjasto Oodi.

Kartalta katsoen verkko näyttää tasaiselta, käytännössä kaikkien kirjastojen sijainti ei ole paras mahdollinen. Kalasataman alueelle ei aikoinaan ole varattu tilaa kirjastolle, perusteluna on ollut lähituntumassa sijaitseva arkkitehtonisesti merkittävä arkkitehti Juha Leiviskän suunnittelema Vallilan kirjasto (1991). Kirjaston palveluverkkoa ajatellen Vallilan kirjaston sijainti Kalasataman tiiviiksi rakennetulla alueella olisi optimaalinen. Nyt lähikirjastoon pääsy edellyttää kalasatamalaisilta reipasta kävelylenkkiä tai parin pysäkin bussimatkaa.

Osallistuvan budjetoinnin prosessissa on ehdotettu luku- ja kirjastonurkkausta Redin Vapaakaupungin tiloihin. Kirjastopalvelun tuottaminen uudella konseptilla joka perustuisi itsepalveluun ja yhteisiin tiloihin olisi yksi mahdollisuus tuoda kirjasto lähemmäksi Kalasataman asukkaita. Osallistuvan budjetoinnin rahoitus on kuitenkin projektiluontoinen eikä sillä voida rahoittaa pysyvää kirjastotoimintaa.

Itsenäisen uuden tilan (joko kaupungin omistaman tai ulkopuoliselta vuokratun) varaaminen kirjastopalvelulle edellyttäisi että budjettiin varattaisiin sille niin perustamis- kuin ylläpitorahoitus.

Käsittely

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä muutti ehdotustaan siten, että lausuntoon lisätään seuraava kohta uudeksi toiseksi kappaleeksi:

Palveluverkon uudelleentarkastelu käynnistyy sen jälkeen, kun lautakunnan päätöksen (19.6.2018, §132) mukaan käynnistetty selvitys kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden suunnitteluperiaatteista on valmistunut. Mainittu selvitys antaa käsityksen kaupungin kirjastoverkon saavutettavuudesta ja luo pohjan kirjastoverkon jatkokehittämiselle koko kaupungissa.

Lautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus:

Sami Muttilainen: Lisätään lausuntoon:

Lautakunta katsoo, että kirjastopalveluiden tulee laajentua kasvavan kaupungin mukana.

Sami Muttilaisen vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Vastaehdotus:

Päivi Meros: Lisätään lausuntoon:

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sitoutuu selvittämään Kalasataman kirjastopalvelujen järjestämistä, kun on saatu ensin kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhdetyön perusteella käsitys koko kirjastoverkon saavutettavuudesta.

Lautakunta hyväksyi Päivi Meroksen vastaehdotuksen yksimielisesti.

07.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

kirjastopalvelujen johtaja
Katri Vääntinen

Lisätiedot

Saara Ihamäki, aluekirjastopalvelujen johtaja, puhelin: 310 85503
saara.ihamaki(a)hel.fi

§ 618

V 25.9.2019, Valtuutettu Ozan Yanarin aloite lasten ja nuorten harrastamisen tukemisesta

HEL 2019-003278 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Ozan Yanarin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Ozan Yanarin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Ozan Yanar ja 43 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää mahdollisuudet tarjota lisätukea kaikkien lasten ja nuorten harrastamiseen ja etenkin perheille, joilla on rajalliset mahdollisuudet tukea lapsen harrastamista taloudellisesti.

Kaupunginhallitus viittaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntoon ja toteaa, että Helsingin kaupunkistrategian tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus. Harrastamisen tukemiseksi tarvitaan uusia kokeiluja ja kehittämistoimien vaikuttavuuden arviointia.

Lasten ja nuorten harrastaminen on jo varsin korkealla tasolla, mutta samaan aikaan lasten ja nuorten vähäisestä fyysisestä aktiivisuudesta ollaan syystä huolestuneita. Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn perusteella 91 prosentilla perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaista on jokin viikoittainen harrastus. Kyselyyn osallistuneista matalin harrastamisen

aste on ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla, joista 81 prosenttia ilmoittaa harrastavansa viikoittain.

Kouluterveyskyselyn mukaan tytöillä ja pojilla on lähes yhtä usein joku viikoittainen harrastus eikä eroja koko maahan juuri ole. Eniten nuoret harrastavat liikuntaa, lukemista ja kirjoittamista, kuvataidetta tai valokuvaamista. Harrastukset ovat varsin sukupuolittuneita: pojat liikkuvat enemmän, tytöt taas lukevat, kuvaavat, hoitavat lemmikkiä tai harrastavat musiikkia tai näyttelemistä enemmän. Pojista yli kolmannes kokee, että omalla asuinalueella on mielenkiintoista vapaa-ajan toimintaa, tytöistä vain viidennes. Kolmannes ammatillisen koulutuksen opiskelijoista kokee harrastukset liian kalliiksi, yläkoululaisista ja lukiolaisista viidennes.

Kaupungin keskeisin tapa tukea lasten ja nuorten harrastamista on harrastustoimintaa tuottavien järjestöjen ja muiden toimijoiden avustaminen sekä rahallisesti että tarjoamalla tiloja toimintaan. Jatkossa sitä, kuinka hyvin avustukset kohdentuvat juuri lasten ja nuorten kohtuuhintaisen harrastamisen tukemiseen, arvioidaan entistä tarkemmin. Harrastustoiminnan ammattimaistuminen samanaikaisesti kehittää toiminnan laatua ja nostaa kustannuksia.

Kaupungin vuosina 2013–2017 toteuttaman Hyvä vapaa-aika -tutkimus- ja kehittämishankkeen tuloksena tiedetään, ettei harrastamisen esteenä ole ainoastaan hinta, vaan aloittamiseen tarvitaan perheen ja lähiyhteisön harrastamista tukeva kulttuuri. Ilmaisten tai kohtuuhintaisen harrastusten tarjoaminen ei siis yksin riitä, jos halutaan saada kaikki lapset ja nuoret harrastamaan. Tarvitaan myös pitkäjänteisempää harrastusmyönteisen kulttuurin rakentamista sekä perheissä että asuinalueilla.

Kaupunki tuottaa yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa monipuolisia liikuntaharrastuksia lapsille ja nuorille. Alakouluikäisille suunnatut EasySport-tunnit ovat pääosin ilmaisia ja yläkouluikäisille suunnattujen FunAction-tuntien puolen vuoden kausikortti maksaa 25 euroa. Kesätoiminnasta ei peritä maksuja.

Kaikille tunneille voi lähteä mukaan milloin tahansa kauden aikana. Toiminnan keskeisiä periaatteita ovat yhdenvertaisuus, lapsi-/nuorilähtöisyys ja toiminnan laadukkuus. Erityistä huomiota kiinnitetään ohjaajien pedagogiseen osaamiseen sekä kiusaamiseen ja häirinnän ehkäisyyn. Myös erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille on tarjolla monipuolisia harrastusmahdollisuuksia EasySportin ja FunActionin puitteissa.

Liikuntapalveluiden tavoitteena on, että EasySport-toimintaa voitaisiin lisätä alueellisesti kattavammaksi ja kaikki tunnit voitaisiin tuottaa veloi-

tuksetta lapsille. Toiveissa on, että myös FunAction-toimintaa voitaisiin tarjota jatkossa veloituksetta yläkouluikäisille nuorille. Tämä edistäisi lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta, kun kaikilla alaikäisillä olisi mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämään laadukkaaseen toimintaan veloituksetta vuoden ympäri. Tämä mahdollistaisi myös aiempaa tiiviimmän ja hedelmällisemmän yhteistyön maksuttomia liikuntatunteja tarjoavien nuorisopalvelujen kanssa. Tällä hetkellä tämä ei ole talousarvion tulotavoitteiden puitteissa mahdollista, koska EasySportin maksullisten tuntien ja FunAction-korttien vuosituotto-odotus on noin 30 000 euroa.

Kaupunkistrategian kärkihankkeisiin kuuluvassa Mukana-ohjelmassa kokeillaan parhaillaan uusia tapoja harrastamisen tukemiseen. Ohjelman toimenpiteiden joukossa on esimerkiksi tavoite taata kaikille Kontulan alueen kolmasluokkalaisille harrastus ja osana Kannelmäen ja Malminkartanon alueiden lasten ja nuorten palveluiden kehittämistä ja uudistamisesta pyritään vahvistamaan harrastamisen kulttuuria. Näiden pilottihankkeiden tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää muualla kaupungissa.

Kaupunki toteuttaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Harrastuspassi-hanketta. Harrastuspassista tulee sovellus, jolla ilmaista harrastustarjontaa voidaan kohdentaa ja markkinoida suoraan yläkouluikäisille nuorille. Harrastuspassi saadaan kokeilukäyttöön vuoden 2019 aikana.

Kaupunki tukee lasten taideharrastusta myöntämällä avustuksia taiteen perusopetusta tarjoaville oppilaitoksille. Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää, ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta. Kaupunki tukee taiteen perusopetusta noin 55 oppilaitoksessa, joista 15 saa lisäksi tuntiperusteista valtionosuutta. Kaupunki on linjannut taiteen perusopetuksen kehittämistavoitteeksi saavutettavuuden, sukupuolten tasa-arvon ja monimuotoisuuden lisäämisen sekä eri taiteenalojen monipuolisen kohtelun.

Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo saavuttaa yhdessä muiden kaupungin kulttuurikeskusten Kanneltalon, Malmitalon, Stoaan ja Vuotalon kanssa kaikki kaupungin alakouluikäiset 5x2-taidekurssien avulla. Osana koulupäivää järjestettävä 5x2-taideopetus tarjoaa näköalan taideharrastamisen mahdollisuuksiin, mutta vain osa jatkaa harrastuksen puitteissa joko taloudellisista tai muista syistä, vaikka innostuisikin aiheesta. Annantalossa kehitellään ajatusta taidestipendistä, jonka avulla lapsen luokanopettaja tai taideopettaja voisi tarjota innostuneille lapsille ja heidän perheilleen mahdollisuuden harrastamisen jatkamiseen maksettua.

Taideopetusta harrastaa Annantalon ryhmissä vuosittain 700–800 lasta ja nuorta. Annantalosta käsin on järjestetty vuosina 2017–2019 hallituksen kärkihankerahoituksen turvin taidekerhoja kouluihin ja leikkipuistoihin. Tätä koulupäivien jatkeeksi sijoittuvaa taidekerhotoimintaa on tarkoitus jatkaa ja kehittää. Syksyllä 2019 alkava koululaisten keskiviikkoiltapäiviin sijoittuva harrastusaika tarjoaa jatkossa hyvän mahdollisuuden matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoamiseen.

Harrastamisen ja hyvän vapaa-ajan positiivisia vaikutuksia voidaan tarkastella sekä aikuislähtöisestä pedagogisesta näkökulmasta että nuorten omaehtoisen toiminnan ja oman elämän osallisuuden näkökulmasta. Joka tapauksessa hyvään yhteisöön kuulumisen ja itselle mieleinen toiminta ovat vahvoja hyvinvoinnin lähteitä ja tuottavat mielekkäiksi koettuja oppimiskokemuksia. Nuorten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan tukeminen ovat Helsingin vahvuus ja keskeinen tavoite.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on lausunnossaan todennut, että aloitteessa esimerkkinä mainittua Islannin mallin kaltaista laajaa harrastustoiminnan rakenteiden ja rahoituksen muutosta ei voida tehdä ilman lisäpanostuksia sekä tukijärjestelmiin että olosuhteiden rakentamiseen. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nykyisellä budjettiraamilla ja resursseilla on mahdollista toteuttaa vain pienimuotoisempia ja alueellisia kokeiluja. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kuitenkin kannattaa Islannin mallin kaltaista tukea harrastustoimintaan ja katsoo, että kaupungin tulee edistää mallin tarkempaa selvittämistä ja mahdollista käyttöönottoa.

Kaupunginhallitus toteaa, että Islannin mallin soveltamista selvitetään nuorten syrjäytymistä ehkäisevän Mukana-ohjelman jatkotyössä. Sen toimenpiteiden vaikutuksia seurataan ja niistä raportoidaan kaupunginhallitukselle. Tavoitteena on lasten ja nuorten yksinäisyyden vähentyminen, ylisukupolvisen syrjäytymiskierteen katkaiseminen, kiusaamisen ehkäiseminen sekä yleisen hyvinvoinnin lisääntyminen Helsingissä.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

1 Valtuutettu Ozan Yanarin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 576

HEL 2019-003278 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 21.05.2019 § 96

HEL 2019-003278 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää kannatettava sitä, että harrastamisen nykyistä vahvempaa tukea selvitetään. Lisäksi harrastamisen tukemiseksi tarvitaan uusia kokeiluja ja kehittämistoimien vaikuttavuuden arviointia.

Laajaa Islannin mallin kaltaista harrastustoiminnan rakenteiden ja rahoituksen muutosta ei voida tehdä ilman merkittäviä lisäpanostuksia sekä tukijärjestelmiin että olosuhteiden rakentamiseen. Nykyisellä budjettiraamilla ja niukilla resursseilla on mahdollista toteuttaa vain pieni-
muotoisempia ja alueellisia kokeiluja. Lautakunta kuitenkin kannattaa

Islannin mallin kaltaista tukea harrastustoimintaan ja toivoo mallin käyttönotosta lisäselvitystä syksyn budjettineuvotteluihin.

Lasten ja nuorten harrastamisen tärkeys ja harrastamisen tukeminen ovat viime vuosina olleet vahvasti esillä sekä kaupunkistrategiassa että opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteenasettelussa. Kaupunkistrategian mukaan Helsingin tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus.

Lasten ja nuorten harrastaminen on jo varsin korkealla tasolla ja samaan aikaan lasten ja nuorten vähäisestä fyysisestä aktiivisuudesta ollaan syystä huolestuneita. Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn perusteella 91% perusopetuksen 8. ja 9.-luokkalaisilla oppilailta on jokin viikoittainen harrastus. Kyselylyyn osallistuneista matalin harrastamisen aste on ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla, joista 81% ilmoittaa harrastavansa viikoittain. Kouluterveyskyselyn mukaan tytöillä ja pojilla on lähes yhtä usein joku viikoittainen harrastus, eikä eroja koko maahan juuri ole. Eniten nuoret harrastavat liikuntaa, lukemista sekä kirjoittamista, kuvataidetta tai valokuvaamista. Harrastukset ovat varsin sukupuolituneita; pojat liikkuvat enemmän, tytöt taas lukevat, kuvaavat, hoitavat lemmikkiä tai harrastavat musiikkia tai näyttelemistä enemmän. Pojista yli kolmannes kokee, että omalla asuinalueella on mielenkiintoista vapaa-ajan toimintaa, tytöistä vain viidennes. Kolmannes ammatillisen koulutuksen opiskelijoista koki harrastukset liian kalliiksi, yläluokkalaisista ja lukiolaisista viidennes.

Kaupungin keskeisin tapa tukea lasten ja nuorten harrastamista on harrastustoimintaa toteuttajien järjestöjen ja muiden toimijoiden avustaminen sekä rahallisesti että tarjoamalla heille tiloja toimintaan. Jatkossa sitä, kuinka hyvin avustukset kohdentuvat juuri lasten ja nuorten kohtuuhintaisen harrastamisen tukemiseen, tulee arvioida entistä tarkemmin. Harrastustoiminnan ammattimaistuminen samanaikaisesti kehittää toiminnan laatua ja nostaa kustannuksia.

Helsingin kaupungin toteuttaman Hyvä Vapaa-aika -tutkimus- ja kehittämishankkeen (2013–2017) tuloksena tiedetään, ettei harrastamisen esteenä ole ainoastaan harrastamisen hinta, vaan harrastamisen aloittamiseen tarvitaan perheen ja lähiyhteisön harrastamista tukeva kulttuuri. Ilmaisten tai kohtuuhintaisten harrastusten tarjoaminen ei siis yksin riitä, jos halutaan saada kaikki lapset ja nuoret harrastamaan, vaan myös pitkäjänteisempään harrastusmyönteisen kulttuurin rakentamista sekä perheissä että asuinalueilla.

Helsingin kaupunki tuottaa yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa monipuolisia liikuntaharrastuksia lapsille ja nuorille. Alakouluikäisille suunnatut EasySport-tunnit ovat pääosin ilmaisia, ja yläkouluikäisille suunnat-

tujen FunAction-tuntien puolen vuoden kausikortti maksaa 25 euroa. Kesätoiminnasta ei peritä maksuja.

Kaikille näille tunneille voi lähteä mukaan milloin tahansa kauden aikana. Toiminnan keskeisiä periaatteita ovat yhdenvertaisuus, lapsi-/nuori-lähtöisyys ja toiminnan laadukkuus. Erityistä huomiota kiinnitetään ohjaajien pedagogiseen osaamiseen sekä kiusaamiseen ja häirinnän ehkäisyyn. Myös erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille on tarjolla monipuolisia harrastusmahdollisuuksia EasySportin ja FunActionin puitteissa.

Liikuntapalveluiden tavoitteena on, että EasySport-toimintaa voitaisiin lisätä alueellisesti kattavammaksi, ja että kaikki tunnit voitaisiin tuottaa veloituksetta lapsille. Toiveissa on, että myös FunAction-toimintaa voitaisiin tarjota jatkossa veloituksetta yläkouluikäisille nuorille. Tämä edistäisi lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta, kun kaikilla alaikäisillä olisi mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämään laadukkaaseen toimintaan veloituksetta vuoden ympäri. Tämä mahdollistaisi myös aiempaa tiiviimmän ja hedelmällisemmän yhteistyön maksuttomia liikuntatunteja tarjoavien nuorisopalveluiden kanssa. Tällä hetkellä tämä ei ole talousarvion tulotavoitteiden puitteissa mahdollista. EasySportin maksullisten tuntien ja FunAction-korttien vuosituotto-odotus on tällä hetkellä noin 30 000 euroa.

Kaupunkistrategian kärkihankkeisiin kuuluvassa Mukana-ohjelmassa kokeillaan parhaillaan uusia tapoja harrastamisen tukemiseen. Ohjelman toimenpiteiden joukossa on esimerkiksi tavoite taata kaikille Kontulan alueen kolmasluokkalaisille harrastus ja osana Kannelmäen ja Malminkartanon alueiden lasten ja nuorten palveluiden kehittämistä ja uudistamisesta pyritään vahvistamaan harrastamisen kulttuuria kyseisillä alueilla. Näiden pilottihankkeiden tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää muualla kaupungissa.

Helsingin kaupunki toteuttaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaan Harrastuspassi-hanketta. Harrastuspassista tulee sovellus, jolla ilmaista harrastustarjontaa voidaan kohdentaa ja markkinoida suoraan yläkouluikäisille nuorille. Harrastuspassi saadaan kokeilukäyttöön vuoden 2019 aikana.

Lisäksi Helsinki tukee lasten taideharrastusta myöntämällä avustuksia taiteen perusopetusta tarjoaville oppilaitoksille. Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta. Helsinki tukee taiteen perusopetusta noin 55 oppilaitoksessa, lisäksi näistä 15 saa tuntiperusteista valtionosuutta. Helsinki on linjannut kehittämistavoitteeksi saavutetta-

vuuden, sukupuolten tasa-arvon ja monimuotoisuuden lisäämisen sekä eri taiteenalojen monipuolisemman kohtelun.

Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo saavuttaa yhdessä muiden kaupungin kulttuurikeskusten (Kanneltalo, Malmitalo, Stoa, Vuotalo) kanssa kaikki Helsingin alakouluikäiset 5x2-taidekurssien avulla. Osana koulupäivää järjestettävä 5x2-taideopetus tarjoaa näköalan taideharrastamisen mahdollisuuksiin, mutta vain osa jatkaa harrastuksen puitteissa joko taloudellisista tai muista syistä, vaikka innostuisikin aiheesta. Annantalossa kehitellään ajatusta taidestipendistä/-voucherista, jonka avulla lapsen luokanopettaja tai taideopettaja voisi tarjota innostuneille lapsille ja heidän perheilleen mahdollisuuden maksuttomaan, matalan kynnyksen harrastamisen jatkamiseen. Taideopetusta harrastaa Annantalossa ryhmissä vuosittain 700–800 lasta ja nuorta. Annantalosta käsin on myös järjestetty vuosina 2017–19 hallituksen kärkihankerahoituksen turvin taidekerhoja kouluihin ja leikkipuistoihin. Tätä koulupäivien jatkeeksi sijoittuvaa taidekerhotoimintaa on tarkoitus jatkaa ja kehittää myös jatkossa. Helsingissä syksyllä 2019 alkava kouluisten keskiviikkoiltapäiviin sijoittuva harrastusaika (koulupäivä loppuu kaikilta klo 14) tarjoaa myös jatkossa hyvän mahdollisuuden matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoamiseen.

Harrastamisen ja hyvän vapaa-ajan positiivisia vaikutuksia voidaan tarkastella sekä aikuislähtöisestä pedagogisesta näkökulmasta että nuorten omaehtoisen toiminnan ja oman elämän osallisuuden näkökulmasta. Joka tapauksessa hyvään yhteisöön kuulumisen ja itselle mieleinen toiminta ovat vahvoja hyvinvoinnin lähteitä ja tuottavat mielekkäiksi koettuja oppimiskokemuksia. Nuorten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan tukeminen ovat Helsingin vahvuus ja keskeinen tavoite. Lautakunta katsoo, että Helsingin kaupungin tulee edistää Islannin mallin tarkempaa selvittämistä ja mahdollista käyttöönottoa Helsinkiin. Islannin mallin käyttöönotosta tulee tehdä tarkka selvitys syksyn budjettineuvotteluihin.

Käsittely

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus 1:

Niilo Toivonen: Korvataan lausunnon toinen kappale kuulumaan seuraavasti:

Laajaa Islannin mallin kaltaista harrastustoiminnan rakenteiden ja rahoituksen muutosta ei voida tehdä ilman merkittäviä lisäpanostuksia sekä tukijärjestelmiin että olosuhteiden rakentamiseen. Nykyisellä budjettiraamilla ja niukilla resursseilla on mahdollista toteuttaa vain pieni-
muotoisempia ja alueellisia kokeiluja. Lautakunta kuitenkin kannattaa

Islannin mallin kaltaista tukea harrastustoimintaan ja toivoo mallin käyttöönotosta lisäselvitystä syksyn budjettineuvotteluihin.

Kannattaja: Sami Muttilainen

Vastaehdotus 2:

Niilo Toivonen: Korvataan lausunnon viimeisen kappaleen lopussa olevat seuraavat virkkeet:

Koska nuorten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan tukeminen ovat Helsingin vahvuus ja keskeinen tavoite, ei vahvasti aikuisjohtoista ja hyvin pedagogisoitua Islannin mallia ole mielekästä lähteä suoraan kopiaimaan Helsinkiin. Islannin kaltaisen mallin toteuttaminen ei olisi myöskään mahdollista ilman merkittäviä taloudellisia lisäpanostuksia. Kuitenkin vaikuttamalla koko lasten ja nuorten harrastuskenttään omin toimin ja avustuksin kaupunki pystyy varsin nopeastikin parantamaan lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastamiseen ja mielekkääseen vapaa-aikaan.

kuulumaan seuraavasti:

Nuorten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan tukeminen ovat Helsingin vahvuus ja keskeinen tavoite. Lautakunta katsoo, että Helsingin kaupungin tulee edistää Islannin mallin tarkempaa selvittämistä ja mahdollista käyttöönottoa Helsinkiin. Islannin mallin käyttöönotosta tulee tehdä tarkka selvitys syksyn budjettineuvotteluihin.

Kannattaja: Sami Muttilainen

Vastaehdotus 3:

Sami Muttilainen: Korvataan lausunnon ensimmäinen kappale kuulumaan seuraavasti:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta painottaa, että harrastamisen nykyistä tukea tulee merkittävästi lisätä. Ainoastaan siten lasten- ja nuorten yhdenvertainen mahdollisuus harrastamiseen voidaan toteuttaa. Lisäksi harrastamisen tukemiseksi tarvitaan uusia kokeiluja ja kehittämistoimien vaikuttavuuden arviointia.

Sami Muttilaisen vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Niilo Toivosen vastaehdotuksen 1 mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 4

Mika Ebeling, Heimo Laaksonen, Otto Meri, Laura Varjokari

16.09.2019

Ei-äännet: 8

Jussi Chydenius, Simon Granroth, Eeva Kärkkäinen, Päivi Meros, Sami Muttilainen, Hannu Oskala, Nasima Razmyar, Niilo Toivonen

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Arja Karhuvaara

Lautakunta hyväksyi Niilo Toivosen vastaehdotuksen 1 mukaan muutetun ehdotuksen äänin 4 - 8 (1 poissa)

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Niilo Toivosen vastaehdotuksen 2 mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 4

Mika Ebeling, Heimo Laaksonen, Otto Meri, Laura Varjokari

Ei-äännet: 8

Jussi Chydenius, Simon Granroth, Eeva Kärkkäinen, Päivi Meros, Sami Muttilainen, Hannu Oskala, Nasima Razmyar, Niilo Toivonen

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Arja Karhuvaara

Lautakunta hyväksyi Niilo Toivosen vastaehdotuksen 2 mukaan muutetun ehdotuksen äänin 4 - 8 (1 poissa)

07.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Tuuli Salospohja, liikuntapalvelupäällikkö, puhelin: 310 87500
tuuli.salospohja(a)hel.fi

§ 619

V 25.9.2019, Valtuutettu Alviina Alametsän aloite esteettömyyden lisäämiseksi kaupungin kokoustiloissa induktiosilmukan avulla

HEL 2019-000649 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Alviina Alametsän aloitteen loppuun käsittelyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Aloite induktiosilmukat
- 2 Vammaisneuvoston lausunto
- 3 Yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto
- 4 Esteettömyystyöryhmän lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Alviina Alametsä ja 15 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupungin kokoustiloihin asennetaan induktiosilmukat.

Tilan hyvä akustiikka helpottaa kuulemista ja äänentoistolla voidaan vahvistaa ääntä, mutta kuulovammaisille henkilöille se ei aina riitä. Tällöin tarvitaan kuulolaitetta käyttävän henkilön apuvälineeksi tarkoitettu oikein toteutettu ja asennettu äänensiirtojärjestelmä eli induktiosilmukajärjestelmä. Tällä hetkellä kiinteä induktiosilmukka puuttuu monesta kaupungin kokoustilasta. Esimerkiksi kaupunginhallituksen kokoushuoneessa ei ole kiinteää induktiosilmukkaa. Käytettävissä olevat tekniset menetelmät kuuloesteettömyyden aikaansaamiseksi ovat kiinteä induk-

tiosilmukkajärjestelmä, langaton induktiosilmukkajärjestelmä, siirrettävä induktiosilmukkajärjestelmä ja kiinteä palvelustesilmukka.

Helsingin kaupungin kaikille avoimia julkisia kokoustiloja voivat olla palvelu- ja kulttuurirakennusten salit, auditoriot sekä kokous- ja ryhmätilat. Helsingin kaupungin rakennushankkeissa noudatetaan RT 11280 -kortin ohjeistuksia kuulovammaisille tarkoitettujen äänentoistojärjestelmien, erityisesti induktiosilmukkojen valintaan ja suunnitteluun.

Kaupungilla on olemassa induktiosilmukkaohjeistus (Helsingin kaupungin induktiosilmukkaohje, Helsingin kaupungin kiinteistövirasto, Tilakeskus 31.01.2013), joka määrittelee induktiosilmukkajärjestelmän laadutason uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa. Ohjeen mukaan suositeltavaa on, että induktiosilmukka asennetaan kaikkiin julkisia palveluja tarjoaviin kiinteistöihin. Ensisijaisia sijoituskohteita ovat auditoriot, juhlasalit sekä teattereiden, liikuntahallien ja uimahallien katsomot. Rakennusten peruskorjauksen tai uudisrakennuksen yhteydessä toteutettu induktiosilmukkajärjestelmän toimivuus varmistetaan erillisellä menettelyllä. Tilan yhteyteen laaditaan nähtäville kuuluvuuskartta. Lisäksi kuuluvuuskartta liitetään julkiseen verkkopalveluun (<https://kuulokuvat.fi/>).

Kiinteä induktiosilmukka voidaan asentaa olemassa olevaan kokoustilaan jälkikäteen ilman, että kokoustilaan tehdään perusparannus. Tällöin edellytyksenä on, että tilan käyttäjä esittää tarvekuvauksen kaupunkiympäristön toimialalle ja sitoutuu maksamaan asennuksen johdosta syntyvää korkeampaa vuokraa. Asennettava induktiosilmukka voidaan tällöin toteuttaa myös IR-tekniikalla, joka ei edellytä tilan rakenteiden rikkomista. Asennuksen hinta on tilasta riippuen noin 10 000–20 000 euroa.

Kaupunkiympäristön toimiala ei pidä realistisena tavoitetta, jonka mukaan kaikkiin kaupungin kokoustiloihin asennetaan kiinteä induktiosilmukka. Hyvänä tavoitteena voidaan pitää, että jokaisessa toimipisteessä on vähintään yksi kiinteällä induktiosilmukalla varustettu kokoustila (yli 10 hengen kokoustila).

Kaupunginhallitus on saanut aloitteen johdosta kaupunkiympäristön toimialan, vammaisneuvoston, yhdenvertaisuustoimikunnan sekä esteettömyystöryhmän lausunnot. Vammaisneuvosto kannattaa, että esteettömyyttä lisätään kaupungin kokoustiloissa induktiosilmukan avulla. Vammaisneuvoston mukaan käytännössä kaikkiin kokoontumis- ja palvelutiloihin kannattaa harkita induktiosilmukkajärjestelmän asentamista. Yhdenvertaisuustoimikunnan mukaan useissa kaupungin toimipisteissä ei ole tarpeeksi esteettömiä kokoustiloja. Esteettömyyden turvaaminen kaupungin tiloissa ja palveluissa on olennaista yhdenvertaisuuden kan-

16.09.2019

nalta. Vammaisneuvoston, yhdenvertaisuustoimikunnan sekä esteettömyystyöryhmän lausunnot ovat liitteenä 2, 3 ja 4.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Aloite induktiosilmukat
- 2 Vammaisneuvoston lausunto
- 3 Yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto
- 4 Esteettömyystyöryhmän lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 578

HEL 2019-000649 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 620

V 25.9.2019, Valtuutettu Kati Juvan aloite rollaattorin kanssa liikkuvien maksuttomasta matkustamisesta HSL:n bussiliikenteessä

HEL 2019-002605 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Kati Juvan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Kaisa Hernberg:

Poistetaan perustelujen 2. kappale "Kaupunginhallitus viittaa kaupunkiympäristölautakunnan lausuntoon ja toteaa, ettei rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä."

Perustelujen kappaleen 3 loppuun lisäys: "Tämä käytäntö ei kuitenkaan ole rollaattorilla liikkuvien ihmisten tiedossa, eikä käytäntöä voida pitää asianmukaisena."

Perustelujen kappaleen 4 loppuun lisäys: "Tästä huolimatta, ja koska kaupunki haluaa panostaa ikääntyneiden ja muiden vaikeasti liikkuvien ihmisten liikkumiseen, Helsingin kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin, jotta HSL myöntäisi rollaattorin kanssa liikkuville ihmisille maksuttoman matkustamisen HSL:n bussiliikenteessä."

Kannattaja: Sanna Vesikansa

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Kaisa Hernbergin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Kati Juvan aloite rollaattorin kanssa liikkuville maksuton matka bussien keskiovista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Kati Juvan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Kati Juva ja 30 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsinki ryhtyy toimenpiteisiin, jotta HSL myöntäisi rollaattorin kanssa liikkuville ihmisille maksuttoman matkustamisen HSL:n bussiliikenteessä.

Kaupunginhallitus viittaa kaupunkiympäristölautakunnan lausuntoon ja toteaa, ettei rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä.

Rollaattorin kanssa liikkuvan matkustajan osalta käytännöt pysyvät ennallaan HSL:n lippujärjestelmän uudistuksessa. Bussissa rollaattorin kanssa liikkuvan keskiovesta kulkevan matkustajan ei tarvitse näyttää matkakortin kausilippua kortinlukijalle tai maksaa matkaa kuljettajalle. Jos rollaattorin kanssa liikkuvalla ei ole ollut mahdollisuutta maksaa matkaansa, tarkastaja ei peri tarkastusmaksua vaan käyttää matkustajan HSL-kortin lukijassa arvolipun ostamista varten tai myy kertalipun.

HSL valmisteli huhtikuussa 2019 käyttöön otetun uudistetun taksa- ja lippujärjestelmänsä vaiheittain yhteistyössä kuntien kanssa. HSL pyysi ennen päätöksentekoaan kuntien lausuntoja ehdottamistaan muutoksista. Helsingin kaupunginhallitus antoi 11.5.2015 lausunnon erityisryhmien lipuista ja oikeudesta matkustaa ilman lippua uudessa vyöhykemallissa. Kaupunginhallituksella ei tuolloin ollut huomautettavaa rollaattoria käyttävien matkustajien kohteluun tai matkojen maksuttomuuteen.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä Helsingissä. Tehtävänsä liittyen HSL hyväksyy toiminta-alueellaan noudatettavan joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän.

Lopuksi

16.09.2019

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Kati Juvan aloite rollaattorin kanssa liikkuville maksuton matka bussien keskiovista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 580

HEL 2019-002605 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 11.06.2019 § 337

HEL 2019-002605 T 00 00 03

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä Helsingissä. Tehtävänsä liittyen HSL hyväksyy toimialueellaan noudatettavan joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän.

HSL valmisteli huhtikuussa 2019 käyttöön otetun uudistetun taksa- ja lippujärjestelmänsä vaiheittain yhteistyössä kuntien kanssa. HSL pyysi ennen päätöksentekoaan kuntien lausuntoja ehdottamistaan muutoksista. Helsingin kaupunginhallitus antoi 11.5.2015 lausunnon erityisryhmien lipuista ja oikeudesta matkustaa ilman lippua uudessa vyöhykemallissa. Kaupunginhallituksella ei tuolloin ollut huomautettavaa rollaattoria käyttävien matkustajien kohteluun tai matkojen maksuttomuuteen.

Rollaattorin kanssa liikkuvan matkustajan osalta käytännöt pysyivät ennallaan HSL:n lippujärjestelmän uudistuksessa. Bussissa rollaattorin kanssa liikkuvan keskiovesta kulkevan matkustajan ei tarvitse näyttää matkakortin kausilippua kortinlukijalle tai maksaa matkaa kuljettajalle. Jos rollaattorin kanssa liikkuvalla ei ole ollut mahdollisuutta maksaa matkaansa, tarkastaja ei peri tarkastusmaksua vaan käyttää matkustajan HSL-kortin lukijassa arvolipun ostamista varten tai myy kertalipun.

Kaupunkiympäristölautakunnan käsityksen mukaan rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ei ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Markku Granholm, liikenneinsinööri: 310 37121
markku.granholm(a)hel.fi

§ 621

V 25.9.2019, Valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloite rollaattoreiden ja lastenvaunujen yhtäläisestä kohtelusta joukkoliikenteessä

HEL 2019-002609 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Elisa Gebhard:

Poistetaan perustelujen 2. kappale "Kaupunginhallitus viittaa kaupunkiympäristölautakunnan ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) lausuntoihin ja toteaa, että rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ei ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä."

Perustelujen kappaleen 3 loppuun lisäys: "Tämä käytäntö ei kuitenkaan ole rollaattorilla liikkuvien ihmisten tiedossa, eikä käytäntöä voida pitää asianmukaisena."

Poistetaan perustelujen kappale 4 "HSL katsoo, että nykyisen tariffijärjestelmän ja ohjeistuksen puitteissa ei ole perusteita laajentaa maksutonta rollaattoria käyttäviin asiakkaisiin. HSL ilmoitti jatkossakin kehittävänsä lipunmyyntiä siten, että lippujen hankinta helpottuu entisestään." ja lisätään tilalle: "Helsingin kaupunki haluaa panostaa ikääntyneiden ja vaikeasti liikkuvien ihmisten liikkumiseen. Kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin, jotta HSL myöntäisi rollaattorin kanssa liikkuville ihmisille maksuttoman matkustamisen HSL:n bussiliikenteessä."

Kannattaja: Kaisa Hernberg

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Elisa Gebhardin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi/kaupunginhallitus

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Liitteet

- 1 Valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloite rollaattorien ja lastenvaunujen yhtäläisestä kohtelusta
- 2 Lausunto 27.8.2019, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Eveliina Heinäluoma ja 16 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että rollaattoreiden ja lastenvaunujen kanssa matkustaminen HSL:n järjestämässä joukkoliikenteessä tulisi selvittää samassa yhteydessä ja ratkaista yhdenvertaista kohtelua noudattaen.

Kaupunginhallitus viittaa kaupunkiympäristölautakunnan ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) lausuntoihin ja toteaa, että rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ei ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä.

HSL:n matkaehtojen mukaan rollaattorilla kulkevat voivat mennä bussiin keskiovesta eikä matkakorttia tai HSL-sovelluksen lippunäyttöä tarvitse näyttää kortinlukijalle tai kuljettajalle. Jos rollaattorilla kulkevan matkustajan ei ole ollut mahdollista hankkia lippua, ei tarkastustilanteessa peritä tarkastusmaksua, vaan tarkastaja auttaa lipun hankinnassa.

HSL katsoo, että nykyisen tariffijärjestelmän ja ohjeistuksen puitteissa ei ole perusteita laajentaa maksuttomuutta rollaattoria käyttäviin asiakkaisiin. HSL ilmoitti jatkossakin kehittävänsä lipunmyyntiä siten, että lippujen hankinta helpottuu entisestään.

Tausta

HSL valmisteli yhteistyössä kuntien kanssa huhtikuussa 2019 käyttöön otetun uudistetun taksa- ja lippujärjestelmän. HSL pyysi ennen päätöksentekoaan kuntien lausuntoja ehdottamistaan muutoksista. Helsingin kaupunginhallitus antoi (11.5.2015 § 518) lausunnon erityisryhmien lipuista ja oikeudesta matkustaa ilman lippua uudessa vyöhykemallissa.

Helsingin kaupungilla ei tuolloin ollut huomautettavaa rollaattoria käyttävien matkustajien kohteluun tai matkojen maksuttomuuteen.

Erityisryhmien alennus- ja vapaalippujen myöntämisperusteet olivat muotoutuneet pääosin yli 30 vuotta sitten. Alennus- ja vapaalippujen käyttöön ottamisen perusteena on ollut joukkoliikenteen käytön vaikeus, erityisesti kaluston esteellisyys sekä lippujärjestelmän esteellisyys eli lipun leimaamisen vaikeus. Esteettömyys on kohentunut merkittävästi ja tämä peruste alennuslipuille on häviämässä sitä mukaa kuin joukkoliikenteessä käytettävä kalusto ja maksulaitteet tulevat esteettömiksi.

Oikeus maksuttomiin joukkoliikennematkoihin lastenvaunujen kanssa liikkuville on käytäntö ajalta, jolloin lippuja ostettiin bussin kuljettajalta tai etuoven läheisyydessä olevalta kortinlukijalta, eikä vaunuja voinut turvallisuussyistä jättää yksin keskisillalle lipunoston ajaksi. Lippujärjestelmien uudistusten myötä kuljettajamyynti on vähentynyt huomattavasti ja se on nykyisin noin prosentti kokonaismyynnistä. Suurin osa matkustaa etukäteen ostetulla lipulla ja kulkuneuvon keskisillalla olevista kortinlukijoista. Lähes 70 % HSL:n matkoista tehdään jo avorahastuksen piirissä olevissa liikennemuodoissa, joissa kortinlukijat löytyvät myös keskiovilta (juna, metro, raitiovaunu ja runkolinjabussit).

HSL ehdotti vuonna 2015, että oikeus matkustaa ilman lippua lastenvaunujen kanssa rajataan vain niihin busseihin, joissa lipun ostamiseen on mahdollisuus vain kuljettajalta tai liikennevälineen etuoven yhteydessä olevalta kortinlukijalta. Tuolloin jäsenkunnista Kauniainen, Kerava ja Sipoo kannattivat HSL:n esitystä mutta Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kirkkonummi halusivat säilyttää edun kaikissa liikennemuodoissa.

Lipun ostaminen etukäteen tai kulkuoven yhteydessä on pääsääntöisesti mahdollista HSL:n joukkoliikenteessä. Silloin kun tämä ei ole mahdollista, niin rollaattoria käyttävälle ei määrätä tarkastusmaksua. Turvallisuuteen liittyvää perustetta maksuttomuuteen ei ole.

Esittelijän kannanotto

Esittelijä ei ole ottanut kaupunkiympäristölautakunnan ehdotusta rollaattorin käyttäjien maksuttomasta matkustamisesta lausuntoesitykseen. Rollaattorilla liikkuvien liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat on otettu huomioon HSL:n matkaehdoissa eikä turvallisuuteen liittyvää perustetta maksuttomuudelle ole.

Lopuksi

16.09.2019

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloite rollaattorien ja lastenvaunujen yhtäläisestä kohtelusta
- 2 Lausunto 27.8.2019, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 581

HEL 2019-002609 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Tomi Sevanderin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 18.06.2019 § 352

HEL 2019-002609 T 00 00 03

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä Helsingissä. Tehtävänsä liittyen HSL hyväksyy toimialueellaan noudatettavan joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän.

HSL valmisteli huhtikuussa 2019 käyttöön otetun uudistetun taksa- ja lippujärjestelmänsä vaiheittain yhteistyössä kuntien kanssa. HSL pyysi ennen päätöksentekoaan kuntien lausuntoja ehdottamistaan muutoksista. Helsingin kaupunginhallitus antoi 11.5.2015 lausunnon erityisryhmien lipuista ja oikeudesta matkustaa ilman lippua uudessa vyöhykemallissa. Kaupunginhallituksella ei tuolloin ollut huomautettavaa rollaattoria käyttävien matkustajien kohteluun tai matkojen maksuttomuuteen.

Rollaattorin kanssa liikkuvan matkustajan osalta käytännöt pysyivät ennallaan HSL:n lippujärjestelmän uudistuksessa. Bussissa rollaattorin kanssa liikkuvan keskiovesta kulkevan matkustajan ei tarvitse näyttää matkakortin kausilippua kortinlukijalle tai maksaa matkaa kuljettajalle. Jos rollaattorin kanssa liikkuvalla ei ole ollut mahdollisuutta maksaa matkaansa, tarkastaja ei peri tarkastusmaksua vaan käyttää matkustajan HSL-kortin lukijassa arvolipun ostamista varten tai myy kertalipun.

Kaupunkiympäristölautakunnan käsityksen mukaan rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ei ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä.

Helsinki tavoittelee seuraavassa HSL:n talousarviossa rollaattorien rinnastamista maksuttomasti liikkuviin lastenvaunuihin.

Käsittely

18.06.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Eveliina Heinäluoma: Helsinki tavoittelee seuraavassa HSL:n talousarviossa rollaattorien rinnastamista maksuttomasti liikkuviin lastenvaunuihin.

Kannattaja: Nuutti Hyttinen

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Lautakunta esittää, että HSL:n piirissä arvioitaisiin rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippukäytännöt ja harkittaisiin mahdollisuutta vapauttaa heidät veloitteesta hankkia lippu.

Kannattaja: Laura Rissanen

Anni Sinnemäen ja Eveliina Heinäluoman vastaehdotuksista äänestettiin vastakkain, jonka jälkeen voittanut ehdotus äänestettiin vastakkain esittelijän ehdotuksen kanssa.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Lautakunta esittää, että HSL:n piirissä arvioitaisiin rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippukäytännöt ja harkittaisiin mahdollisuutta vapauttaa heidät velvoitteesta hankkia lippu.

Ei-ehdotus: Helsinki tavoittelee seuraavassa HSL:n talousarviossa rollaattorien rinnastamista maksuttomasti liikkuihin lastenvaunuihin.

Jaa-äännet: 5

Tuomas Rantanen, Laura Rissanen, Anni Sinnemäki, Sameli Sivonen, Mikko Särelä

Ei-äännet: 7

Sirpa Asko-Seljavaara, Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Mai Kivelä, Jaana Susanna Ylitalo

Tyhjä: 1

Risto Rautava

Äänestyksessä Heinäluoman ehdotus voitti äänin 7-5 (1 tyhjä).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Helsinki tavoittelee seuraavassa HSL:n talousarviossa rollaattorien rinnastamista maksuttomasti liikkuihin lastenvaunuihin.

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 7

Sirpa Asko-Seljavaara, Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Mai Kivelä, Jaana Susanna Ylitalo

Tyhjä: 6

Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Laura Rissanen, Anni Sinnemäki, Sameli Sivonen, Mikko Särelä

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi Eveliina Heinäluoman vastaehdotuksen äänin 7-0 (6 tyhjää).

11.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

16.09.2019

Asia/19

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Markku Granholm, liikenneinsinööri: 310 37121
markku.granholm(a)hel.fi

§ 622

Helsingin kaupungin liittyminen EIT Urban Mobility Associationin jäseneksi

HEL 2017-013679 T 02 02 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, että Helsingin kaupunki liittyy EIT Urban Mobility Association –yhdistyksen jäseneksi ”Tier 1” -jäsenyytasolla syyskuussa 2019.

Samalla kaupunginhallitus päätti myöntää kaupunginkanslian elinkeino-osaston käytettäväksi verkoston ensimmäisen vuoden 2019 jäsenmaksua varten tarvittavan 50 000 euron (alv 0%) määrärahan. Jäsenmaksu vuoden 2019 osalta maksetaan talousarvion kohdalta 1 30 01 Kaupunginhallituksen käyttövarat, projektirakenneosa 104020106303. Verkoston jäsenmaksut 2020 alkaen varaudutaan maksamaan talousarvion kohdalta 1 50 03 Maksuosuudet, korvaukset ja jäsenmaksut.

Samalla kaupunginhallitus päätti valtuuttaa kaupunginkanslian elinkeino-osaston edustamaan kaupunkia yhdistyksessä sekä valtuuttaa elinkeinojohtajan allekirjoittamaan yhteistyön toteuttamiseksi tarvittavat asiakirjat ja rahoitussopimuksen, hyväksymään vuosittaiset talous- ja toimintasuunnitelmat sekä tarvittaessa tekemään liittymisasiakirjoihin pieniä, teknisluonteisia muutoksia.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Santtu von Bruun, yksikön päällikkö, puhelin: 310 36258
santtu.vonbruun(a)hel.fi
Kalle Toivonen, erityisasiantuntija, puhelin: 310 36178
kalle.toivonen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Järjestön perustamissäännöstö
- 2 Järjestön toimintasäännöt

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

EIT Urban Mobility Association (KIC)

Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) on Euroopan unionin vuonna 2008 perustama Euroopan innovointikykyä tukeva EU:n elin. Se tukee yritysosaamista ja uusia ideoita yhdistämällä johtavat yritykset, yliopistot ja tutkimuskeskukset ”osaamisen kolmioksi”, jolla voidaan muodostaa dynaamisia rajat ylittäviä kumppanuuksia eli innovointiyhteisöjä (KIC – Knowledge and Innovation Community). Näiden yhteisöjen avulla tiivistetään Euroopan laajuista yhteistyötä paitsi edellä mainittujen tahojen niin myös kaupunkien kuin muiden toimijoiden välillä.

KIC:ien tavoitteena on synnyttää innovaatiomyönteisiä ympäristöjä tuotekehitykselle, tutkijoille ja yrityksille sekä luoda uusia yrityksiä ja työpaikkoja. KIC kattaa koko innovaatioketjun koulutusohjelmista tuotteistamiseen, innovaatioprojekteihin ja kiihdyttämöihin. Yhteisen strategisen sateenvarjon alla toimintaa ja resursseja voidaan suunnata kohti yhteisiä tavoitteita. Innovaatioyhteisöjen rakenne mahdollistaa toiminnan suuntaamisen nopeasti ja joustavasti muuttuvan ympäristön tarpeisiin.

Tammikuussa 2018 julkaistiin EIT:n rahoitushaku kaupunkiliikenteen innovointiyhteisön synnyttämisestä, jonka tehtävänä on etsiä ratkaisuja älykkääseen ja kestävään liikenteeseen. Helsingin kaupunki osallistui rahoitushakuun kansliapäällikön päätöksellä 14.5.2018 § 121 osana ”Mobilus”-konsortiota 47 kumppanin kanssa. Vuoden 2018 marraskuussa EIT valitsi Mobilus-konsortion voittavaksi hakemukseksi, jonka jälkeen työ verkoston oikeudellisen rakenteen luomiseksi on alkanut hakijoiden välisenä yhteistyönä.

EU rahoitus Mobilus konsortiolle ja sen pohjalta syntyvälle EIT Urban Mobility KIC verkostolle on yhteensä noin 399 miljoonaa euroa 7 vuoden aikajaksolla. Toiminnan suunnitteluun, sekä rahoitushakuihin ja yhteisiin hankkeisiin osallistuminen edellyttää verkostoon liittymistä. Verkoston jäsenenä Helsinki voi hyödyntää rahoitusta omassa kehittämis-toiminnassaan, alueen korkeakoulujen tutkimustoiminnassa sekä alueen yritysten innovaatiotoiminnan tukemisessa.

Helsinki on osallistunut yhtenä perustajajäsenenä vuoden 2019 aikana verkoston strategisten tavoitteiden asettamiseen sekä vuoden 2020 toimintasuunnitelman laatimiseen. Liittymällä verkoston jäseneksi ja maksamalla vuoden 2019 jäsenmaksun Helsinki saa oikeuden hyödyntää EIT rahoitusta vuonna 2020 ja pääsee samalla täysimääräisesti osallistumaan vuoden 2021 toimintasuunnitelman laatimiseen.

Urban Mobility KIC on valinnut viisi strategista tavoitetta, joiden pohjalta muodostetaan vuosittaiset toimintasuunnitelmat 1) kaupunkiympäristön arvon korostaminen ja elettävyyden parantaminen, 2) innovaatioiden edistäminen koulutuksella ja opetuksella, 3) liikkumisen käyttäjäkeskeisyyden edistäminen, 4) eurooppalaisen kilpailukyvyyn ja markkinoiden kehittäminen sekä 5) markkinoiden ja käyttäytymisen muutoksen stimulointi osallisuutta edistämällä ja sääntelyä kehittämällä

Jäsenyyden hyödyt kaupungille

Helsingin kaupunkistrategian mukaan koko kaupunkia kehitetään alustana innovaatioille ja uusille kokeiluille sekä uutta luovalle elinkeinopoliitikalle. Lisäksi kaupunkistrategian mukaisesti Helsinki haluaa vahvistaa kansainvälistä profiiliaan muotoilun suurkaupunkina ja asemaansa osallisuuden ja avoimuuden kansainvälisenä edelläkävijänä. Edelleen kaupunkistrategian mukaisesti Helsinki pyrkii kokonaisvaltaisesti toimivan älykkään liikennejärjestelmän edelläkävijäksi, ja jotta tässä voidaan onnistua, on Helsingin rakennettava strategisia kumppanuuksia kansainvälisten toimijoiden ja muiden johtavien kaupunkien kanssa. Näiden tavoitteiden edistämiseksi Urban Mobility KIC -verkosto on erinomainen alusta.

EIT Urban Mobility KIC -verkosto kokoaa yhteen Euroopan johtavat kaupunkiliikenteen kehittäjätahot. Helsinki on profiloitunut kansainvälisesti yhtenä liikenteen kehityksen edelläkävijöistä ja sen innovaatiomyönteisyys, muotoilulähtöisyys ja kokeilukulttuuri herättävät maailmanlaajuisesta kiinnostusta. Kaupungin jäsenyys osana KIC-verkosta vahvistaa tätä imagoa ja luo mahdollisuuksia uusien kumppanuuksien synnyttämiseksi ja helsinkiläisen osaamisen viennille, uudelle liiketoiminnalle ja olemassa olevan liiketoiminnan laajentamiselle. Samalla verkosto mahdollistaa muiden toimijoiden kompetenssien täysimääräisen hyödyntämisen Helsingin omien liikennehaasteiden ratkaisemiseksi. Keskeinen osa KIC-toimintaa on myös City Club -työryhmä, joka vastaa osaltaan innovaatioprojektien haastekatalogin luomisesta. City Clubin keskeinen vastuu on kytkeä KIC-toiminta kaupunkien aitoihin kehittämishaasteisiin. Osallisuudellaan Helsinki varmistaa, että verkostossa käytettävä rahoitus kohdentuu niihin konkreettisiin haasteisiin, jotka koskettavat erityisesti Helsinkiä.

EIT Urban Mobility KIC tuo yhteen perustamisvaiheessaan 13 kaupunkia, 16 yritystä, 11 korkeakoulua ja 7 tutkimuslaitosta ympäri Eurooppaa. Helsingin mukana olo tässä yhteisössä luo mahdollisuuksia laajan osaamispoolin hyödyntämiseksi, ja tukee siten täysin kaupunkistrategiassakin asetettuja kansainvälistymisen ja älykkään liikkumisen tavoitteita.

Liittyminen Urban Mobility Associationiin

Jäsenyys ja sen hyötyjen konkretisoiminen edellyttävät aktiivista osallistumista yhteistyöhön sekä eri ohjelmakokonaisuuksien suunnitteluun. Kaupunginkanslian elinkeino-osaston innovaatiot ja uudet kokeilut -yksikkö toimii Helsingin kaupungin vastuuyksikkönä verkostossa tehden tiivistä yhteistyötä muun muassa toimialojen ja Forum Virium Helsingin kanssa.

Urban Mobility KIC -verkostossa on kaksi jäsenyystasoa (tier 1 ja tier 2), jotka oikeuttavat eri tasoiseen osallistumiseen. Esityksen mukaisesti Helsingin kaupunki liittyisi verkostoon tier 1 -jäsenenä, jolla saadaan suurempi äänioikeus sekä rajoittamaton rahoituksen hakuoikeus. Tier 1 -jäsenyyden arvonlisäveroton jäsenmaksu on 50 000 € vuodessa. Verkostosta eroaminen on mahdollista, milloin tahansa. Mahdollinen eroaminen astuu voimaan irtisanoutumisvuoden lopussa.

Vuoden 2019 talousarvion noudattamisohjeen (kaupunginhallitus 17.12.2018 § 823) mukaan toimialan tai liikelaitoksen esityksestä kaupunginhallitus päättää kaupungin liittymisestä järjestöihin. Järjestöistä eroamisesta voi päättää toimialan tai liikelaitoksen päällikkö. Ehdotettaessa liittymistä uuteen järjestöön, tulee samassa yhteydessä pyrkiä tarkastelemaan hallintokunnan jäsenyyksiä kokonaisuutena ja mahdollisuutta luopua jostakin jäsenyydestä.

Helsingin kaupunki on ollut jäsenenä International Regions Benchmarking Consortium –nimisessä kaupunkiseutujen verkostossa. Verkoston toiminta on lakannut, ja Helsingin jäsenyydestä luopumisesta valmistellaan erillinen kansliapäällikön päätös syksyllä 2019.

Päätösesitys kaupungin liittymisestä Urban Mobility Associationiin on valmisteltu kaupunginkanslian elinkeino-osastolla.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Santtu von Bruun, yksikön päällikkö, puhelin: 310 36258
santtu.vonbruun(a)hel.fi
Kalle Toivonen, erityisasiantuntija, puhelin: 310 36178
kalle.toivonen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Järjestön perustamissäännöstö
- 2 Järjestön toimintasäännöt

Muutoksenhaku

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.08.2019 § 538

HEL 2017-013679 T 02 02 02

Päätös

Esittelijä poisti asian esityslistalta.

Käsittely

26.08.2019 Poistettiin

Esittelijä peruutti ehdotuksensa kokouksessa ennen kuin keskustelu asiasta oli alkanut.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Kalle Toivonen, erityisasiantuntija, puhelin: 310 36178
kalle.toivonen(a)hel.fi

Keskushallinto Kaupunginkanslia Kansliapäällikkö 14.05.2018 § 121

HEL 2017-013679 T 02 02 02

Päätös

Kansliapäällikkö päätti hyväksyä Helsingin kaupungin osallistumisen kumppanina Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin (EIT) rahoitushakuun Innovointiyhteisöstä eli Knowledge and Innovation Community (KIC) rahoitushakemuksessa "Mobilus".

Samalla kansliapäällikkö päätti valtuuttaa kaupunginkanslian elinkeino-osaston kilpailukyky ja kansainväliset asiat yksikön toimimaan kaupungin edustajana kyseisessä rahoitushakemuksessa ja allekirjoittamaan hakemukseen tarvittavat asiakirjat. Lisäksi kansliapäällikkö päätti, että liittymisestä mahdolliseen tulevaan Urban Mobility Knowledge and Innovation Community (KIC) verkostoon tulee tehdä erillinen päätös.

Päätöksen perustelut

EIT tukee yritysosaamista ja uusia ideoita yhdistämällä johtavat yritykset, yliopistot ja tutkimuskeskukset, "osaamisen kolmioksi", jotta voi-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

daan muodostaa dynaamisia rajat ylittäviä kumppanuuksia eli innovointiyhteisöjä (KIC). Niiden avulla tiivistetään Euroopan laajuista yhteistyötä paitsi edellä mainittujen tahojen niin myös kaupunkien ja muiden toimijoiden välillä.

KIC:ien tuloksena toteutuu innovaatiomyönteisiä ympäristöjä, joissa syntyy uusia tuotteita, yrittäjiä, yrityksiä, työpaikkoja ja tutkijoita. KIC kattaa koko innovaatioketjun aina koulutusohjelmista, tuotteistamiseen, innovaatioprojekteihin ja kiihdyttämöihin. Yhteisen strategisen sateenvarjon alla toimintaa voidaan suunnata kohti yhteisiä tavoitteita. Innovaatioyhteisöjen rakenne on sellainen, että ne voivat suunnata toimintaansa nopeasti ja joustavasti muuttuvan ympäristön tarpeisiin.

Tammikuussa 2018 julkaistiin EIT:n rahoitushaku kaupunkiliikkumisen innovointiyhteisöstä. Siinä etsitään ratkaisuja älykkääseen, kestäväan ja läpileikkaavaan liikenteeseen. Helsinki on profiloitunut yhtenä liikenteen kehityksen edelläkävijöistä ja lisäksi kaupungin innovaatiomyönteisyys, muotoilulähtöisyys ja kokeilukulttuuri herättävät paljon kansainvälistä kiinnostusta. Useista kilpailevista hakemuksista parhaiten Helsingin tavoitteisiin sopivaksi arvioitiin Mobilus yhteenliittymä.

Rahoitushakemuksen valmisteluun on osallistunut noin 50 kumppania eri maista. Helsingin kaupunki on osallistunut valmisteluun yhteistyössä Aalto-yliopiston ja Forum Virium Helsinki Oy:n kanssa. Kaupungin osallistumisella rahoitushakuun vahvistetaan Helsingin asemaa älykkään ja kestäväan liikunnan rintamalla ja samalla parannetaan Helsingin ja helsinkiläisten yritysten kilpailukykyä sekä mahdollistetaan uusien eurooppalaisten yhteistyösuhteiden syntymistä.

Lisätiedot

Mirja Eklund, EU-suunnittelija, puhelin: 310 36571
mirja eklund(a)hel.fi

Iina Oilinki, johtava asiantuntija, puhelin: 310 23116
iina.oilinki(a)hel.fi

Keskushallinto Kaupunginkanslia Elinkeino-osasto Elinkeinojohtaja 22.12.2017 § 118

HEL 2017-013679 T 02 02 02

Päätös

Elinkeinojohtaja päätti viitaten kansliapäällikön 30.6.2017 §:ssä 56 (HEL 2017-007513) tekemään päätökseen, että keskitettyyn hanke-toimintaan varatusta määrärahasta talousarviokohdasta 1 50 04 voidaan myöntää vuodelle 2017 enintään 35 000 euroa (projektinumero 1098040001) kilpailukyky ja kansainväliset asiat yksikölle Urban Mobili-

ty Knowledge and Innovation Community (KIC) verkoston rahoitusohjelman hakemuksen valmisteluun.

Samalla elinkeinojohtaja päätti allekirjoittaa valmistelua koskevan sopimuksen.

Mahdolliseen tulevaan Urban Mobility Knowledge and Innovation Community (KIC) verkostoon liittymisestä tehdään erillinen päätös.

Päätöksen perustelut

Rahoitusohjelman valmisteluun osallistuu noin 50 kumppania eri maista. Helsingin kaupunki osallistuu valmisteluun yhteistyössä Aalto-yliopiston ja Forum Virium Helsinki Oy:n kanssa. Valmisteluun osallistuvat kumppanit sitoutuvat sopimuksella yhteistyöhön sekä teknillisten, tieteellisten, taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden asettamiseen rahoitusohjelman haun valmistelussa.

Knowledge ja Innovation Communityt (KIC) ovat yhteisöjä, jotka tuovat yhteen yritykset, tutkimuslaitokset ja yliopistot. Niiden avulla tiivistetään Euroopan laajuista yhteistyötä paitsi edellä mainittujen niin myös kaupunkien välillä. KIC:en lopputuotteena on innovaatiomyönteisiä ympäristöjä, joissa syntyy tuotteita, yrittäjiä ja yrityksiä, tutkijoita sekä työpaikkoja. KIC kattaa koko innovaatioketjun aina koulutusohjelmista, tuotteistamiseen ja innovaatioprojekteihin kuin myös kiihdyttämöihin. Yhteisen strategisen sateenvarjon alla toimintaa voidaan suunnata kohditi yhteisiä tavoitteita. Yhteisöjen rakenne on sellainen, että ne voivat suunnata toimintaansa nopeasti ja joustavasti muuttuvan ympäristön tarpeisiin.

Nyt valmistelussa olevassa kestävästä kaupunkiliikunnan KIC:ssä etsitään ratkaisuja älykkääseen, kestäväseen ja läpileikkaavaan liikenteeseen. Kilpailevia verkostoja on useita ja näistä parhaiten Helsingin tavoitteisiin sopivaksi on arvioitu Mobilus yhteenliittymä. Helsinki on profiloitunut yhtenä liikenteen kehityksen edelläkävijöistä. Myös kaupungin innovaatiomyönteisyys, muotoilulähtöisyys ja kokeilukulttuuri herättävät paljon kansainvälistä kiinnostusta. Helsingin osallistumisella Mobilus KIC:n strategiseen valmisteluun varmistetaan, että yhteistyöverkoston, jos se saa rahoituksen, toiminta on Helsingin liikunnan kehittämisen tavoitteiden mukaista. Osallistumisella vahvistettaisiin Helsingin asemaa älykkään ja kestävästä liikunnan rintamalla ja samalla parannettaisiin Helsingin ja Helsinkiläisten yritysten kilpailukykyä sekä mahdollistettaisiin uusien yhteistyösuhteiden syntyminen Suomen ulkopuolella.

Lisätiedot

Mirja Eklund, EU-suunnittelija, puhelin: 310 36571

mirja eklund(a)hel.fi

Kalle Toivonen, Projektipäällikkö, puhelin: 310 36178

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

16.09.2019

Asia/20

kalle.toivonen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 623

Tontin varaaminen Lehto Asunnot Oy:lle ja Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö sr:lle opiskelija-asuntojen suunnittelua varten (Sörnäinen, tontti 10575/6)

HEL 2019-006279 T 10 01 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus varasi Lehto Asunnot Oy:lle (Y-tunnus 0189229-0) ja Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö sr:lle (y-tunnus 0116514-9) suunnitellun AK-tontin opiskelija-asuntojen suunnittelua varten seuraavasti:

- Varausalue on liitteen 1 mukainen tontti 10575/6 (AK, pinta-ala 600 m², rakennusoikeus 1 950 k-m²).
- Varaus on voimassa 31.12.2020 saakka.
- Varauksessa noudatetaan liitteen 2 mukaisia erityisiä ja yleisiä varausehtoja.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sijainti_ ja_ varausaluekartta
- 2 Erityiset ja yleiset varausehdot_Lehto_Hoas

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Varauksensaajat

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hakemus ja suunniteltava hanke

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Lehto Asunnot Oy ja Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö sr (HOAS) esittävät hakemuksessaan, että niille varataan Sörnäisten Työpajanpihan alueella sijaitseva tontti 10575/6 opiskelija-asuntohankkeen suunnittelua varten 31.12.2020 saakka.

Hakijoiden on tarkoitus suunnitella ja toteuttaa tontille noin 1700 k-m² opiskelija-asumista ja noin 250 k-m² liiketilaa.

Asemakaava- ja tonttitiedot

Alueella on voimassa alemakaava nro 11626 vuodelta 2007. Voimassa olevassa asemakaavassa alue on merkitty toimitilarakennusten korttelialueeksi (KTY). Tontilla sijaitsee vuonna 1965 ja vuonna 1989 laajennettu 4-kerroksinen pienteollisuusrakennus. Helsingin kaupunki on osistanut vuonna 2017 rakennuksen tarkoituksin purkaa se. Tontille on viireillä asemakaavan muutos. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 24.4.2018 ja sen mukaan tontti on tarkoitus muuttaa asuinkerrostalotontiksi.

Tontin suunniteltu rakennusoikeus on 1 700+250 k-m² ja sille voi toteuttaa kuusikerroksisen asuinrakennuksen. Tontin osoite on Työpajankatu 4.

Sijaintikartta ja ote asemakaavakartasta ovat liitteenä 1.

Tontin varaaminen

Kaupunginhallitus on 1.4.2019, 220 § päättänyt Helsingin kaupungin tontinluovutusta koskevista linjauksista sekä niitä tarkentavista soveltamisohjeista. Linjausten mukaan kaupunki varaa asuntotontit pääsääntöisesti julkisten hakujen ja kilpailujen kautta. Yksittäinen asunto-tontti voidaan kuitenkin varata suoravarauksena ilman julkista hakua tapauskohtaisesti arvioitavin erityisin perustein.

Lehto Asunnot Oy on toteuttamassa kortteliin muutakin asuinrakentamista ja näin ollen varattava nurkkatontti on osa suurempaa hankekonaisuutta. Tontilla olemassa oleva pienteollisuusrakennus on purettu puupaalujen varaan ja sen purkamisella on kiire. Tontti varataan säänneltyyn asuntotuotantoon. Edellä mainitut perusteet mahdollistavat tonttien suoravaruksen yleisten hakujen sijaan.

Erityiset varausehdot on laadittu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoituspalvelun kanssa. Yleiset varausehdot sisältävät kaupungin varauksissa tavanomaisesti käytettävät ehdot.

Toimivalta

16.09.2019

Hallintosäännön 8 luvun 1 § 2 momentin 2 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin maa- ja vesialueiden varaamisesta rakentamiseen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sijainti_ ja_ varausaluekartta
- 2 Erityiset ja yleiset varausehdot_Lehto_Hoas

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Varauksensaajat

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 11.06.2019 § 334

HEL 2019-006279 T 10 01 01 00

Työpajankatu 4/Vanha Talvitie 1

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle Lehto Asunnot Oy:lle (Y-tunnus 0189229-0) ja Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö sr:lle (Hoas, y-tunnus 0116514-9) suunnitellun AK-tontin varaamista opiskelija-asuntojen suunnittelua varten seuraavasti:

- varausalue on liitteen 1 kaavaluonnoksen mukainen tontti 10575/6 (AK, pinta-ala 600 m², rakennusoikeus 1 950 k-m², Työpajankatu 4)
- varaus on voimassa 31.12.2020 saakka

-
- varauksessa noudatetaan liitteen 2 mukaisia erityisiä ja yleisiä varausehtoja.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Ilkka Aaltonen, johtava tonttiasiamies, puhelin: 09 310 36441
ilkka.aaltonen(a)hel.fi
Miia Pasuri, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 34439
mii.a.pasuri(a)hel.fi

§ 624

Asuntotonttien varaaminen Rakennusliike Reponen Oy:lle, Siklatilat Oy:lle ja Jukivest Oy:lle/AVARRUS Arkkitehdit Oy:lle (Oulunkylä, tontit 28141/2 ja 28135/1)

HEL 2019-006165 T 10 01 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus varasi Rakennusliike Reponen Oy:lle (Y-tunnus 0575342-3), Siklatilat Oy:lle (Y-tunnus 0900841-2) sekä Jukivest Oy:lle (Y-tunnus 1635689-6) /AVARRUS Arkkitehdit Oy:lle (Y-tunnus 2172875-4) Oulunkylästä kaksi tonttia asuntohankkeiden ja Kehittyvä kerrostalo -hankkeiden suunnittelua varten seuraavasti:

- Varausalue on liitekartan 1 mukaiset asuntotontit (AK) 28141/2 (pinta-ala 7554 m², rakennusoikeus 11 850 k-m²) ja 28135/1 (pinta-ala 2186 m², rakennusoikeus 1700 k-m²).
- Varaus on voimassa 31.12.2021 saakka.
- Varauksessa noudatetaan liitteen 2 mukaisia erityisiä varausehtoja, liitteen 3 mukaisia yleisiä varausehtoja sekä liitteiden 4 ja 5 mukaisia ehtoja ja ohjeita.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Varausaluekartta ja sijaintikartta
- 2 Erityiset varausehdot
- 3 Yleiset varausehdot
- 4 Hitas-hintakontrolloidut varausehdot
- 5 Toimintaohje massat ja kaadettavat puut

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Varauksensaajat

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

täntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Kaupunginvaltuusto on 8.11.2017, 396 § hyväksynyt Oulunkylän Käs-kynhaltijantien asemakaavan ja asemakaavan muutoksen nro 12445, joka on tullut voimaan 13.12.2018. Asemakaava ja asemakaavan muu-tos koskee Oulunkylän Käs-kynhaltijantien ja sen ympäristön tontteja sekä katu-, puisto-, suojaviher- ja liikennealueita. Kaavan tavoitteena on luoda Käs-kynhaltijantiestä viihtyisää, tiiviistä ja elävää katuypäris-töä, josta Raide-Jokerin pysäkkien kohdalta aukeaa turvalliset viheryh-teydet ympäröiville asuinalueille. Hakijoille esitetään kahden tontin va-raamista kaavamuutos alueelta kolmen erillisen Kehittyvä kerrostalo -hankkeen toteuttamiseksi.

Kehittyvä kerrostalo -ohjelma

Helsingin kaupungin vuonna 2009 perustama Kehittyvä kerrostalo -oh-jelma vastaa kerrostalojen suunnitteluun ja rakentamiseen liittyviin tek-nisiin, toiminnallisiin, esteettisiin, sosiaalisiin, asuntopoliittisiin ja raken-tamisprosessin kehittämistarpeisiin. Ohjelma tarjoaa rakennuttajille ti-laisuuden kokeilla uutta ja saada kaupungin asiantuntijoiden tukea ke-hitystyöhön. Lisäksi se tarjoaa näkyvyyttä kehittämishankkeelle. Asuk-kaille ohjelma tarkoittaa uusia asumisen vaihtoehtoja ja tarjoaa esi-merkkejä kerrostaloasumisen laadun parantamiseen. Ohjelmaan voi hakea mukaan jatkuvalla haulla.

Hankkeiden kuvaus

Ohjelmaan on 14.6.2016 hyväksytty Rakennusliike Reponen Oy:n "Elävä talo" -kehittämishanke, 3.10.2017 Siklatilat Oy:n "Tulevaisuuden puukerrostalo" -kehittämishanke sekä 12.1.2018 Jukivest Oy:n/Avarrus Arkkitechdit Oy:n kehittämishanke massiivitiilirunkoisesta kerrostalosta painovoimaisella ilmanvaihdolla.

Rakennusliike Reponen Oy:n "Elävä talo" -kehittämishankkeen tavoit-teena on tilallisesti aikaa kestävä, asukkaiden erilaistuvia sekä omaehtoisia tarpeita palveleva rakennuskanta. Elävässä talossa asuntojen koot ja niiden tilaratkaisut ovat helposti muunneltavissa koko rakennuk-sen elinkaaren ajan ilman, että asuntojakauma ja tilaratkaisut missään vaiheessa sidotaan lopullisesti kiinni tiettyihin asuntokokoihin ja käyttö-tapoihin. Asunnot koostuvat omalla sisäänkäynnillä varustetuista tilayk-

siköistä, joita voi yhdistellä ja eriyttää erilaisiksi asunnoiksi pienasunnoista isoiksi asunnoiksi ja toisinpäin, tai vaikkapa yhteisöasunnoiksi ja osin esim. työtiloiksi sekä sivuasunnoiksi. Asukkaalla/rakennuksen haltijalla on mahdollisuus määritellä asuntojen tilajärjestelyt ja muutokset hyvinkin omaehtoisesti pienillä resursseilla kulloisiakin tarpeita peilaten.

Elävän talon asukkaita palveleva tilankäytön joustavuus on saatu aikaiseksi uudella patentoidulla rakennusjärjestelmällä, jossa talotekniikka ja rakennuksen kantavat rakenteet on yhdistetty uudella tavalla. Järjestelmä ei sido ulkoarkkitehtuuria ja tilasuunnittelua. Tilat voivat pääsääntöisesti erikoistua miksi tahansa huonetilaksi ja muutokset ovat helppoja ja tarvittaessa myös palautuvia. Tekniikkaelementit luovat myös helposti muunneltavan tilapotentiaalin myöhemmille teknisille muutoksille. Putkiremontit helpottuvat oleellisesti ja niiden frekvenssi pitenee.

Siklatilat Oy:n "Tulevaisuuden puukerrostalo" -hankkeessa tavoitteena on selvittää puukerrostalorakentamisen ja -asumisen sosiaaliset, tekniset ja taloudelliset vetovoimatekijät sekä liiketaloudellisesti paras tapa lisätä puukerrostalojen rakentamista.

Jukivest Oy:n/Avarrus Arkkitehdit Oy:n hankkeessa rakennetaan kerrostalo, jossa käytetään valikoituja perinteisiä teknisiä ratkaisuja yhdessä uusimman tekniikan sekä raikkaan modernin arkkitehtuurin kanssa. Koeteltuina ratkaisuinä tutkitaan massiivitiilirungon sekä painovoimaisen ilmanvaihdon mahdollisuuksia uudisrakentamisessa. Tavoitteena on saada aikaiseksi energiatehokas ja kestävä rakennus, joka minimoi rakennuksesta asukkaiden terveydelle aiheutuvia haittoja.

Kaikki hakijat ovat esittäneet selvityksen taloudellisista ja muista resursseistaan hankkeiden toteutuskelpoisuuden varmistamiseksi.

Asemakaava- ja tonttitiedot

	Tontti 1	Tontti 2
Asemakaava nro/työnimi	Käskynhaltijantien asemakaava 12445	Käskynhaltijantien asemakaava 12445
Asemakaavan lainvoimaisuus	13.12.2018	13.12.2018
Käyttötarkoitus	(AK)	(AK)
Osoite	Käskynhaltijantie	Kivalterinpolku
Tontti nro	28141/2	28135/1
Kiinteistötunnukset	91-28-141-2	91-28-135-1
Pinta-ala	7554 m ²	2186 m ²
Rakennusoikeus	11 400 + 450 k-m ²	1 700 k-m ²

Tonttien varaaminen

16.09.2019

Kaupunginhallitus on 1.4.2019, 220 § päättänyt Helsingin tontinluovutusta koskevista linjauksista sekä niitä tarkentavista soveltamisohjeista. Linjausten mukaan kaupunki varaa asuntotontit pääsääntöisesti julkisten hakujen ja kilpailujen kautta. Yksittäinen asuntotontti voidaan kuitenkin varata suoravarauksena ilman julkista hakua tapauskohtaisesti arvioitavin erityisin perustein.

Varausesitys on valmisteltu yhteistyössä Kehittyvä kerrostalo -työryhmän kanssa. Esitys perustuu hakemusten tietoihin ja Kehittyvä kerrostalo -prosessissa käytyihin neuvotteluihin. Varaus toteuttaa asuntorakentamisen kehittämisen tavoitteita, mutta myös asuntotonttien luovutukselle asetettuja asuntotuotantoa edistäviä sekä asuntopoliittisia tavoitteita. Kehittyvä kerrostalo -työryhmän puolto ja hankkeiden ottaminen osaksi Kehittyvä kerrostalo -ohjelmaa mahdollistaa tonttien suoravaruksen yleisten hakujen sijaan.

Varausehdot

Erityiset varausehdot on laadittu yhteistyössä Kehittyvä kerrostalo -työryhmän kanssa. Työryhmässä ovat edustettuina kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelun lisäksi muun muassa asemakaavapalvelu, rakennusvalvontapalvelu, asuntotuotantopalvelu sekä kaupunginkanslian aluerakentamisprojekti.

Yleiset varausehdot sisältävät kaupungin varauksissa tavanomaisesti käytettävät ehdot, hintakontrolloitua omistusasumista koskevat varausehdot sekä toimintaohjeen rakennuttajille.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin maa- ja vesialueiden varaamisesta rakentamiseen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Varausaluekartta ja sijaintikartta
- 2 Erityiset varausehdot
- 3 Yleiset varausehdot
- 4 Hitas-hintakontrolloidut varausehdot
- 5 Toimintaohje massat ja kaadettavat puut

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Varauksensaajat

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 11.06.2019 § 333

HEL 2019-006165 T 10 01 01 00

Käskynhaltijantie/Mestarintie/Kivalterinpolku

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että Rakennusliike Reponen Oy:lle (Y-tunnus 0575342-3), Siklatilat Oy:lle (Y-tunnus 0900841-2) sekä Jukivest Oy:lle (Y-tunnus 1635689-6) / AVAR-RUS Arkkitehdit Oy:lle (Y-tunnus 2172875-4) varataan Oulunkylästä kaksi tonttia asuntohankkeiden ja Kehittyvä kerrostalo -hankkeiden suunnittelua varten seuraavasti:

- Varausalue on liitekartan 1 mukaisesti suunnitellut asuntotontit (AK) 28141/2 (pinta-ala 7554 m², rakennusoikeus 11 850 k-m²) ja 28135/1 (pinta-ala 2186 m², rakennusoikeus 1700 k-m²).
- Varaus on voimassa 31.12.2021 saakka
- Varauksessa noudatetaan liitteen 2 mukaisia erityisiä varausehtoja sekä liitteen 3 mukaisia yleisiä varausehtoja.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Miia Pasuri, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 34439
miia.pasuri(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 625

Valtuutettu Johanna Sydänmaan toivomusponsi häirinnän ja työpaikkakiusaamisen raportoinnin säilyttämisestä työterveyskyselyn tulosten raportoinnissa

HEL 2018-010499 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 26.9.2018 hyväksymän toivomusponnen (Johanna Sydänmaa) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimitti selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Asta Enroos, henkilöstöpolitiikan päällikkö, puhelin: 310 36420
asta.enroos(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esiteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 26.9.2018 valtuutettu Johanna Sydänmaan aloitetta Helsingin kaupungin työterveyskyselyn raportoinnin laajentamiseksi johtamistyön osalta kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Johanna Sydänmaan ehdottaman seuraavan toivomusponnen:

”Hyväksyessään kaupunginhallituksen vastauksen valtuusto pitää tärkeänä, ettei häirinnän ja työpaikkakiusaamisen raportointi jää pois Helsingin oman työterveyskyselyn tulosten raportoinnista.”

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

16.09.2019

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Toivomusponnen johdosta Helsingin kaupungin työterveyskyselyyn on lisätty kiusaamisen ja seksuaalisen häirinnän teemojen kysymykset. Henkistä väkivaltaa tai työpaikkakiusaamista kysytään laajalla kysymyksellä, johon sisältyy työyhteisön jäsenen kohdistettu jatkuva ja toistuva eristäminen, työn mitätöinti, uhkaaminen, selän takana puhuminen tai muu painostus. Seksuaalinen häirintä on sanallista, sanaton tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta.

Vastaavat kysymykset kuuluvat myös Kunta10-kyselyyn, joka tehdään vuorovuosina työterveyskyselyn kanssa. Tulokset raportoidaan työyhteisötasolla Kunta10-portaalissa, jos vastaajia on enemmän kuin 30 henkilöä. Työterveyskyselyn raporteissa vastaajaraja on sama.

Helsingin kaupunki on uudistanut Sopuisasti Stadissa -oppaan. Esi- miesten tulee puuttua epäasialliseen kohteluun ja häirintään oppaan ohjeiden ja periaatteiden mukaisesti. Opas myös käsitellään jokaisella työpaikalla. Vuoden 2019 aikana koulutetaan ja valitaan häirintäyhteyshenkilöitä, joilta saa tarvittaessa apua vaikeissa häirintätilanteissa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Asta Enroos, henkilöstöpolitiikan päällikkö, puhelin: 310 36420
asta.enroos(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnien ehdottaja

Otteen liitteet

Esitexti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

§ 626

Valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponsi murrosikäisten nuorten vanhemmille suunnatun perhevalmennuksen suunnittelusta

HEL 2019-002708 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 27.2.2019 hyväksymän toivomusponnen (Johanna Nuorteva) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimitti selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 27.2.2019 valtuutettu Johanna Nuorteva aloitetta perhevalmennuksen käynnistämisestä murrosikäisten nuorten vanhemmille kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen: "Hyväksyessään aloitevastauksen kaupunginvaltuusto kehottaa selvittämään mahdollisuutta, että sosiaali- ja terveystoimiala sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala yhteistyönä koordinoivat perhevalmennuksen suunnittelun hyödyntäen perheneuvolojen, tutkijoiden ja kiinnostuneiden koulujen oppilashuoltohenkilökunnan ja vanhempien edustajien asiantuntemusta." (Johanna Nuorteva).

Kaupunkistrategiassa (2017–2021) on keskeisesti painotettu nuorten syrjäytymiskiirteen katkaisemista ja eriarvoisuuden vähentämistä. Tuen tarjoaminen murrosikäisille nuorille ja heidän perheilleen on syrjäytymistä ehkäisevää työtä. Murrosikäisten vanhemmille sekä nuorille suunnattu perhevalmennus tukee perheen sisäistä vuorovaikutusta ja vanhempien jaksamista sekä edistää koko perheen hyvinvointia.

Toivomusponnen johdosta on saatu sosiaali- ja terveyslautakunnan sekä kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunnot.

Lautakunnat kannattavat perhevalmennuksen järjestämistä murrosikäisten nuorten vanhemmille eri toimijoiden yhteistyönä. Koulu ja koulujen oppilashuolto tavoittavat keskeisesti nuoria ja heidän vanhempiaan. Tämä mahdollistaa murrosikäisten perhevalmennuksen kouluympäristössä. Lautakunnat pitävät yläasteelle siirtymistä (seitsemäs luokka) hyvänä ajankohtana valmennukselle peruskouluikäisten arkiympäristöön sovitettuna palveluna siten, että nuoret ovat myös itse osallisia.

Vanhemmuuden tukeminen kuuluu monen eri toimijan perustehtävään. Kouluterveydenhuollossa ensimmäisen, viidennen, seitsemännen ja kahdeksannen luokan terveystarkastuksiin kutsutaan vanhemmat mukaan. Vanhemmilla on halutessaan mahdollisuus osallistua muillakin luokka-asteilla tehtäviin terveystarkastuksiin. Lisäksi koulun oppilashuolto tukee vanhempien kasvatustyötä.

Koulujen vanhempainilloissa käsitellään murrosikään liittyviä asioita eri tavoin. Vanhempainiltojen käytäntöjen yhtenäistämiseksi on tarpeen suunnitella mallit keskustelutilaisuuksien järjestämisestä ja ulkopuolisten asiantuntijoiden osallistumisesta.

Perheiden osallisuuden vahvistaminen on esillä koulujen kehittämistoiminnassa. Lukuvuonna 2018-2019 kahdessa peruskoulussa on pilotoitu Resetti-toimintamallia, jolla tiivistetään kodin ja koulun yhteistyötä konkreettisten suunnitelmien, taitojen opetteluun ja lapsen läheisten aikuisten yhteistoiminnan avulla. Toimintamallin kokeilua on tarkoitus laajentaa lukuvuonna 2019-2020 ja sitä on mahdollista hyödyntää myös perhevalmennuksen pilotoinnissa jollakin perusopetusalueella.

Kasvatus- ja perheneuvonta on sosiaalihuollon kohdennettua palvelua. Se tarjoaa 0–17-vuotiaiden lasten ja nuorten perheille tarpeen mukaan lisätukea. Perheneuvolan ja perhekeskuksen työntekijät voivat jalkautua koulussa järjestettävään perhevalmennukseen esittelemään perheiden tueksi saatavilla olevia palveluja.

Syksyllä 2018 on alkanut uutena palveluna 11–16-vuotiaiden lasten ja nuorten perheille kohdennettu lapsiperheiden sosiaaliohjaus. Erityisen tuen sosiaalityön palveluja on tarjolla 0–17-vuotiaille lapsille ja perheil-

le. Lastensuojelun asiakkaille on tarjolla lastensuojelun palveluja 20 ikävuoteen asti. Perheen tuen sivustoa voidaan lisäksi hyödyntää verkkoympäristössä. Kolmannen sektorin vakiintuneet toimijat kuten Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Väestöliitto tuottavat runsaasti tutkimusperäistä materiaalia ja digitaalisia palveluja teini-ikäisten lasten vanhemmuuden tueksi.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava pöytäkirjan ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomuspöytäkirjan johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua pöytäkirjan hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Pöytäkirjan ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 13.08.2019 § 162

HEL 2019-002708 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Johanna Nuortevan toivomuspöytäkirjasta koskien murrosikäisten nuorten vanhemmille suunnattua perhevalmennusta:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

"Sosiaali- ja terveyslautakunta kannattaa perhevalmennuksen järjestämistä murrosikäisten nuorten vanhemmille eri toimijoiden yhteistyönä. Yläasteelle siirtyminen (7. luokka) voisi olla hyvä ajankohta valmennukselle peruskouluikäisten arkiympäristöön sovitettuna palveluna ja niin, että nuoret ovat myös itse osallisia. Koulu ja koulujen oppilashuolto ovat keskeisiä nuoria ja heidän vanhempiaan tavoittavia tahoja, mitkä mahdollistaisivat murrosikäisten perhevalmennuksen toteuttamisen kouluympäristössä.

Vanhemmuuden tukeminen on osa monen eri toimijan perustehtävää. Kouluterveydenhuollossa tehtävää toteutetaan erityisesti 1., 5., 7. ja 8. luokan terveystarkastuksissa, joihin vanhemmat kutsutaan mukaan. Vanhemmilla on halutessaan mahdollisuus osallistua muillakin luokkasteilla toteutettaviin terveystarkastuksiin. Lisäksi koulun oppilashuolto tukee osaltaan vanhempien kasvatustyötä.

Kasvatus- ja perheneuvonta on sosiaalihuollon kohdennettua palvelua, jonka voimavarat on mitoitettu sen mukaan. Jos perheillä ilmenee lisätuen tarvetta nuoren kasvatukseen ja kehitykseen liittyen, kasvatus- ja perheneuvonta tarjoaa tukea 0–17-vuotiaiden lasten ja nuorten perheille. Perheneuvolan ja perhekeskuksen työntekijät voivat jalkautua koulussa järjestettävään perhevalmennukseen esittelemään perheiden tueksi saatavilla olevia palveluja.

Syksyllä 2018 on alkanut uutena palveluna 11–16-vuotiaiden lasten ja nuorten perheille kohdennettu lapsiperheiden sosiaaliohjaus. Erityisen tuen sosiaalityön palveluja on tarjolla 0–17-vuotiaille lapsille ja perheille sekä lastensuojelun asiakkaille lastensuojelun palveluja 20 vuoteen asti. Lisäksi Perheentuki-sivustoa voidaan hyödyntää esimerkiksi tarjoamalla tukea eri aiheista videoiden muodossa. Kolmannen sektorin vakiintuneet toimijat kuten Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Väestöliitto tuottavat runsaasti tutkimusperäistä materiaalia ja digitaalisia palveluja teini-ikäisten lasten vanhemmuuden tueksi. Järjestöjen toteuttama verkkoympäristöön viety perhevalmennus voisi soveltua tälle kohderyhmälle. Koulu ympäristönä mahdollistaa saman ikäisten nuorten vanhempien kokoamisen yhteen. Perhevalmennuksen suunnittelu tulee toteuttaa yhdessä koulun opiskeluhoollon, nuorten ja vanhempien kanssa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 yksi keskeinen painopiste on nuorten syrjäytymiskiirteen katkaiseminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Tuen tarjoaminen murrosikäisille nuorille ja heidän perheilleen on syrjäytymistä ehkäisevää työtä. Murrosikäisten vanhemmille sekä nuorille suunnattu perhevalmennus voi tukea perheen sisäistä vuoro-

vaikutusta ja vanhempien jaksamista ja edistää koko perheen hyvinvointia."

Käsittely

13.08.2019 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijä Juha Jolkkonen muutti esitystään jäsen Sandra Hagmanin ehdotuksen mukaisesti: Lausunnon kolmannesta kappaleesta poistetaan viimeinen virke: "Perheneuvolan ja perhekeskuksen työntekijät eivät voi kuitenkaan osallistua yleisesti kaikille murrosikäisten vanhemmille suunnattuun valmennukseen." Virke korvataan seuraavalla virkkeellä: "Perheneuvolan ja perhekeskuksen työntekijät voivat jalkautua koulussa järjestettävään perhevalmennukseen esittelemään perheiden tueksi saatavilla olevia palveluja."

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta esittelijän muutetun ehdotuksen mukaisen lausunnon.

18.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Terhi Tuominiemi-Lilja, Perheiden erityispalvelujen päällikkö, puhelin: (09) 310 55634
terhi.tuominiemi-lilja(a)hel.fi

Tuula Salmivaara-Pesonen, Kouluterveydenhuollon päällikkö, puhelin: (09) 310 46013

tuula.salmivaara-pesonen(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 18.06.2019 § 210

HEL 2019-002708 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää ehdotusta murrosikäisten vanhemmille tarjottavasta perhevalmennuksesta kannatettavana, mutta kaupungin koko huomioiden myös haastavana. Päävastuu perhevalmennuksen toteuttamisesta tulisi olla perhekeskuksilla, joiden kautta vanhemmuuden tuki on tarkoitus jatkossa pääosin järjestää. Oppilashuollon toimijat ovat käytettävissä valmennuksen suunnittelussa. Lautakunta kannattaa kolmannen sektorin toimijoiden mukaan ottamista perhevalmennuksen suunnitteluun ja toteutukseen.

Lautakunta toteaa, että mallia olisi luontevinta pilotoida ensin jollakin perusopetusalueella ja siltä pohjalta laatia koko kaupunkiin sovellettava toimintamalli. Toteutuksessa olisi tarkoituksenmukaista hyödyntää esimerkiksi perusopetuspalveluissa jo kokeilussa olevaa Resetti-toimintamallia.

Vanhemmuuden tukeminen on osa monen eri toimijan perustehtävää. Koulujen oppilashuolto ja nuorisopalvelut ovat keskeisiä nuoria ja heidän vanhempiaan tavoittavia tahoja. Perhevalmennus käsitteenä viittaa useimmiten aivan pienten lasten vanhemmille tarjottavaan ryhmämuotoiseen tukeen. Ajoittain on eri puolilla maata kokeiltu myös murrosikäisten lasten vanhemmille tarjottavaa perhevalmennusta. Näistä kokeiluista on saatu pääosin myönteisiä tuloksia.

Siirtyminen 7. vuosiluokalle voisi olla hyvä ajankohta eri toimijoiden yhteistyönä toteutettavalle perhevalmennukselle. Verkkoympäristöön viety perhevalmennus saattaisi soveltua osalle kohderyhmästä. Murrosiässä olevien lasten vanhemmuus on vaativaa ja ajoittain myös voimavaroja kuluttavaa. Vanhemmat hakevat toisiltaan spontaania tukea, ja koulun oppilashuolto tukee yksittäisiä vanhempia kasvatustehtävissä. Koulujen vanhempainilloissa käsitellään ajoittain murrosikään liittyvää tematiikkaa asiantuntijoiden johdolla, mutta kyse on yksittäisistä tilaisuuksista eikä pitkäkestoisesta valmennuksesta. Kouluissa on paljon vaihtelua siinä, miten teemaa käsitellään ja onko paikalla koulun ulkopuolisia asiantuntijoita. Olisikin hyvä toteuttaa yhtenäisen suunnitelman ja mallin mukaisesti esimerkiksi koulutusta ja keskustelutilaisuuksia kaikissa kaupungin kouluissa osana vanhempainiltoja.

Perheiden osallisuuden vahvistaminen on noussut esille koulujen kehittämistoiminnassa. Lukuvuonna 2018–2019 kahdessa peruskoulussa on pilotoitu Resetti-toimintamallia. Resetti-toiminnalla tiivistetään kodin ja koulun yhteistyötä konkreettisten suunnitelmien, taitojen opetteluun ja lapsen läheisten aikuisten tiivistetyn yhteistoiminnan avulla. Toiminnassa hyödynnetään useita eri menetelmiä, erityisesti myönteisen käytöksen vahvistamisen menetelmät, yhteistoiminnallinen ongelmanratkaisu ja perhekoulun periaatteet. Tavoitteena on lisätä yhteistä ymmärrystä lapsen tilanteesta sekä löytää uusia ratkaisumalleja, vahvistaa yhteistoimintaa paikallisissa verkostoissa sekä samanaikaisesti paikallisella tasolla tukea perheiden eri palvelujen integroitumista. Resetti-toimintamallin kokeilua on tarkoitus laajentaa lukuvuonna 2019–2020 yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vaikka Resetti-toimintamalli auttaa osin vanhempia kasvatustyössä, ei se korvaa perhevalmennusta. Luontevia tahoja perhevalmennuksen toteuttamiseen ovat perhekeskukset yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Vaikutusten arviointi

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 yksi keskeinen painopiste on nuorten syrjäytymiskiirteen katkaiseminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Tuen tarjoaminen murrosikäisille nuorille ja heidän perheilleen on merkittävää syrjäytymistä ehkäisevää työtä. Murrosikäisten vanhemmille sekä nuorille suunnattu perhevalmennus tukee perheen sisäistä vuorovaikutusta, vanhempien jaksamista ja edistää koko perheen hyvinvointia.

Myös valmisteilla olevan hyvinvointisuunnitelma 2019–2021 kokoaa ja ohjaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä Helsingissä. Hyvinvointisuunnitelmaan on valittu painopisteiden mukaisia kaupunkiyhteisiä toimenpiteitä sekä tietoon perustuen vaikuttavia toimenpiteitä kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelman rakentamisessa ja tavoitteiden sekä toimenpiteiden suunnittelussa on huomioitu laajasti yhdenvertaisuutta, ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja osallisuutta.

Suunnitelman mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaupungin eri toimialojen yhteistyössä toteuttamaa yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, väestöön ja näiden elinympäristöihin kohdistuvaa toimintaa. Tärkeitä kumppaneita ovat myös kolmannen sektorin toimijat sekä kaupunkilaiset.

Käsittely

18.06.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Fatim Diarra: Tekstissä kappale: Siirtyminen 7. vuosiluokalle voisi olla hyvä ajankohta eri toimijoiden yhteistyönä toteutettavalle perhevalmennukselle. Verkkoympäristöön viety perhevalmennus saattaisi soveltua osalle kohderyhmästä. Murrosiässä olevien lasten vanhemmuus on vaativaa ja ajoittain myös voimavaroja kuluttavaa. Vanhemmat hakevat toisiltaan spontaania tukea, ja koulun oppilashuolto tukee yksittäisiä vanhempia kasvatustehtävässä. Koulujen vanhempainilloissa käsitellään ajoittain murrosikään liittyvää tematiikkaa asiantuntijoiden johdolla, mutta kyse on yksittäisistä tilaisuuksista eikä pitkäkestoisesta valmennuksesta.

Tähän lisäys kappaleen loppuun:

Kouluissa on paljon vaihtelua siinä, miten teemaa käsitellään ja onko paikalla koulun ulkopuolisia asiantuntijoita. Olisikin hyvä toteuttaa yhteisen suunnitelman ja mallin mukaisesti esimerkiksi koulutusta ja kes-

16.09.2019

kustelutilaisuuksia kaikissa kaupungin kouluissa osana vanhempainiltoja.

Kannattaja: Pia Pakarinen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Fatim Diarran vastaehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi

Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

§ 627

Valtuutettu Mirita Saxbergin toivomusponsi resurssien kohdentamisesta alle kolmevuotiaiden perhepäivähoitoon

HEL 2018-012639 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 28.11.2018 hyväksymän toivomusponnen (Mirita Saxberg) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään vuoden 2019 talousarviota kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Mirita Saxbergin ehdottaman toivomusponnen, jonka mukaan kaupungin tulee selvittää mahdollisuudet kohdentaa riittävästi resursseja perhepäivähoidossa tapahtuvan alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen tukemiseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on toivomusponnen johdosta antamassaan lausunnossa pitänyt tärkeänä riittävien resurssien kohdentamista alle kolmevuotiaiden perhepäivähoitoon. Perhepäivähoidossa olevien lasten kokonaismäärä on laskenut ja alle kolmevuotiaiden suhteellinen osuus on viime vuosina kasvanut. Tähän on vaikuttanut mm. maksuttoman varhaiskasvatuksen kasvu ja toimintamuodon sopivuus

erityisesti pienille lapsille. Alle kolmevuotiaiden osuus perhepäivähoidossa olevista lapsista on 44 prosenttia.

Helsingissä nähdään tärkeänä pitää perhepäivähoito yhtenä vaihtoehtona varhaiskasvatuspalveluissa. Kunnallisia perhepäivähoitajia noin 100 ja ryhmäperhepäivähoitajia noin 160.

Perhepäivähoidon vahvuuksia ovat kodinomaisuus ja pieni ryhmä. Perhepäivähoitajat liikkuvat paljon alueellaan ja verkostoituvat aktiivisesti mm. toisten perhepäivähoitajien, leikkipuistojen ja kirjastojen kanssa. Alueittain on sovittu, että perhepäivähoidon ja päiväkodin yhteistyötä kehitetään katsomalla jokaiselle perhepäivähoitajalle kaveripäiväkoti, jonka kanssa yhteistyötä kehitetään tiiviimmin. Perhepäivähoidon tekemää alueellista työtä pidetään kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tärkeänä ja arvokkaana.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on lausunnossaan todennut, että perhepäivähoidon kehittämiseen ja alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatukseen tukemiseen kohdistetaan resursseja:

- Kunnallisten perhepäivähoitajien pedagogista ohjausta sekä yksityisten perhepäivähoitajien tiedotusta ja valvontaa kehitetään.
- Viestintää uudistetaan ja perhepäivähoidon yhteyttä muuhun varhaiskasvatukseen tiivistetään.
- Perhepäivähoitajia kannustetaan edistämään lasten liikkumisen mahdollisuuksia kaupungin liikkumisohjelman sekä valtakunnallisen Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman mukaisella koulutuksella ja ohjauksella.
- Perhepäivähoidon yhteistyötä lastenkulttuuritoimijoiden ja alueensa kirjaston kanssa kehitetään kulttuurin toimijoiden kuten esimerkiksi TaideRaide-residenssitaitelijoiden tuella.

Kuntatyönantajat on asettanut työryhmät selvittämään kunnallisessa virka- ja työehtosopimuksessa olevien perhepäivähoitajien työaikaa ja palkkausta koskevien määräysten uudistamistarvetta tulevien sopimusneuvottelujen tueksi. Sopimusneuvottelujen tulokset selviävät keväen 2020 aikana.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava pöytäkirjan ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua pöytäkirjan hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

16.09.2019

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 13.08.2019 § 250

HEL 2018-012639 T 00 00 03

Esitys

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingissä on kunnallisia perhepäivähoitajia noin 100 ja ryhmäperhepäivähoitajia noin 160. Alle kolmevuotiaiden osuus perhepäivähoidossa hoidettavista lapsista on 44 prosenttia (04/19). Perhepäivähoidossa hoidettavien lasten määrä on laskenut. Suunta on samankaltainen muissa suurissa kaupungeissa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä kohdentaa riittävästi resursseja perhepäivähoidossa tapahtuvan alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatukseen tukemiseen. Alle kolmevuotiaiden suhteellinen osuus on kasvanut viime vuosina perhepäivähoidossa. Tähän on vaikuttanut mm. maksuttoman varhaiskasvatuksen kasvu ja toimintamuodon sopivuus erityisesti pienille lapsille. Helsingissä nähdään tärkeänä pitää perhepäivähoito yhtenä vaihtoehtona varhaiskasvatuspalveluissa.

Perhepäivähoidon vahvuuksia ovat kodinomaisuus ja pieni ryhmä. Perhepäivähoitajat liikkuvat paljon alueellaan ja verkostoituvat niin toisten perhepäivähoitajien, leikkipuistojen, kirjastojen ja muiden alueen toimijoiden kanssa aktiivisesti. Toimialalla pidetään tärkeänä ja arvokkaana

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

perhepäivähoidon tekemää alueellista työtä. Aleittain on sovittu, että kehitetään myös perhepäivähoidon ja päiväkodin yhteistyötä, katsomalla jokaiselle perhepäivähoitajalle kaveripäiväkoti, jonka kanssa kehitetään yhteistyötä tiiviimmin.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä kohdistaa resursseja perhepäivähoidon kehittämiseen sekä alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatukseen tukemiseen:

- Kehittäen kunnallisten perhepäivähoitajien pedagogista ohjausta sekä yksityisten perhepäivähoitajien tiedotusta ja valvontaa.
- Uudistaen viestintää ja sekä kiinteyttä perhepäivähoidon yhteyttä muuhun varhaiskasvatukseen.
- Kannustaen Helsingin liikkumisohjelman sekä valtakunnallisen Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman mukaisella koulutuksella ja ohjauksella perhepäivähoitajia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa edistämään lasten – erityisesti myös alle kolmevuotiaiden – liikkumisen mahdollisuuksia omalla asuinalueellaan ja koko kaupungissa.
- Kehittäen perhepäivähoidon yhteistyötä lastenkulttuuritoimijoiden ja alueensa kirjaston kanssa kulttuurin toimijoiden kuten esimerkiksi TaideRaide-residenssitaiteilijoiden tuella.

Kuntatyönantajat asettivat työryhmän (KVTES Liite 12, 14 §), jonka tehtävänä oli selvittää KVTES:n liitteen 12 työaikaa koskevien määräysten uudistamistarvetta ja kehittämisedellytyksiä sekä tehdä 31.5.2019 mennessä sopimusneuvotteluiden tueksi tähän selvitykseen perustuvat ehdotukset palkkausmääräysten muuttamiselle. Tämän selvitystyön tuloksia ei julkaista vaan kevään 2020 aikana selviää, mihin sopimusneuvottelut johtavat.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Risto Keskinen, varhaiskasvatuksen asiantuntija, puhelin: 050 597 8748
risto.keskinen(a)hel.fi

§ 628

Lausunto oikeusministeriölle julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevasta selvityksestä

HEL 2019-007495 T 03 00 00

VN/4491/2019

Päätös

Kaupunginhallitus antoi oikeusministeriölle julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevasta selvityksestä seuraavan lausunnon:

Yleiset kommentit lainsäädäntöhankkeesta ja selvityksestä

Helsingin kaupunki pitää kannatettavana selvityksessä esitettyä tavoitetta etsiä keinoja avoimuuden toteutumiseen julkisyhteisöjen määräysvaltaan kuuluvissa yksiköissä.

Julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yksiköiden avoimuuden ja julkisuuden lisäämiseen tähtäävän lainsäädäntöhankkeen tulee kuitenkin perustua riittävään nykytilan ongelmakohtien kartoitukseen ja siitä tehtävään arvioon tarkoituksenmukaisten lainsäädännöllisten ratkaisukeinojen etsimiseksi.

Selvitys on puutteellinen sikäli, että siinä on keskitytty julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen sekä laajentamisen tekniseen toteuttamiseen ilman sitä edeltävää kartoitusta julkisuusperiaatteen tosiasiallisesta toteutumisesta julkisyhteisöjen määräysvaltaan kuuluvissa tytäryhteisöissä. Kuntien osalta nykytilan kartoitus on jäänyt pelkän maininnan varaan ja siten selkeästi puutteelliseksi, eikä se anna oikeaa kuvaa esimerkiksi Helsingin kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen toiminnan julkisuudesta ja avoimuudesta.

Kaikkiin selvityksessä esitettyihin kolmeen erilaiseen julkisuuslain soveltamisalan laajentamisvaihtoehtoon liittyy haasteita ja kielteisiä vaikutuksia, joita ei ole arvioitu selvityksessä tai joihin ei ole kiinnitetty riittävä huomiota. Selvityksessä ei ole arvioitu riittävästi esitettyjen ratkaisuvaihtoehtojen taloudellisia tai viranomaisten toimintaan kohdistuvia vaikutuksia.

Selvityksessä ei myöskään ole kuvattu ja arvioitu muita vaihtoehtoisia tapoja lisätä valtion tai kuntien omistamien yhteisöjen toiminnan julkisuutta ja avoimuutta.

Selvityksessä esitetyt julkisuuslain soveltamisalan laajentamisvaihtoehdot

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Selvityksessä esitetyissä julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen perusvaihtoehdossa ja suppeammassa vaihtoehdossa julkisyhteisöjen määräämisvallassa olevat yhtiöt jäisivät julkisuuslainsäädännön ulkopuolelle niiltä osin kuin ne toimivat avoimessa kilpailutilanteessa markkinoilla, jollei yhtiö hoida laissa tai sen nojalla säädettyä tai määrättyä julkista tehtävää. Laajemmassa vaihtoehdossa julkisuuslainsäädännön ulkopuolelle jäisivät vain valtion määräämisvallassa olevat pörssiyhtiöt.

Selvityksessä esitettyjen julkisuuslain soveltamisalan laajentamisvaihtoehtojen vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi, mikä vaikeuttaa selvityksen kommentointia. Vaikutusten arviointi edellyttää vielä laajaa jatkovalmistelua.

Selvityksessä ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota vaihtoehtojen taloudellisiin vaikutuksiin, kuten tytäryhtiöiden lisääntyviin hallinnollisiin kustannuksiin tai yhtiöiden nykyisten vähemmistöomistajien asemaan. Kaikissa esitetyissä vaihtoehdoissa julkisuuslain piiriin tulisi hyvin erityyppisiä tytäryhtiöitä, joilla on niiden toiminnan laajuuden ja muun muassa henkilöstöresurssien perusteella hyvin erilaiset edellytykset suoriutua julkisuuslain mukaisista velvoitteista.

Erityisen ongelmallisena on pidettävä selvityksessä esitettyä laajempaa vaihtoehtoa, jonka mukaisesti julkisuuslainsäädännön ulkopuolelle jäisivät vain valtion määräämisvallassa olevat pörssiyhtiöt. Laajempi vaihtoehto ei ole yhteensovittavissa kilpailuneutraliteettia koskevien periaatteiden kanssa.

Kilpailuneutraliteettisäännösten tavoitteena on turvata julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan tasapuolisia kilpailunedellytyksiä. Kilpailuneutraliteetista voidaan johtaa tasapuolisten kilpailunedellytysten suoja myös julkisomisteiselle yritys- ja liiketoiminnalle.

Kuntien markkinoilla toimivat tytäryhteisöt eivät saa joutua kilpailijoitaan tai yhteistyö- ja sopimuskumppaneitaan epäedullisempaan asemaan julkisen omistajuuden johdosta. Julkisuuslainsäädännön soveltamisvelvoite merkitsisi varsinkin markkinaehtoisesti toimivien julkisomisteisten yhtiöiden kannalta heikompaa asemaa suhteessa yksityisomisteisiin kilpailijoihin.

Selvityksen säännösehdoituksissa tarkoitettua avointen ja kilpailuttujen markkinoiden käsitettä ei esiinny kuntalaissa tai kilpailulaissa. Selvityksessä ei myöskään ole määritelty kyseistä käsitettä, mikä jättää sen tarkan merkityksen ja siten ehdotetun lainsäädännön vaikutukset epäselviksi. Julkisuuslain soveltamisala tulisi määritellä huolellisesti.

Avoimuuden toteuttaminen Helsingin kaupungin omistajaohjauksessa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Helsingin kaupunki on sitoutunut julkisuuden ja avoimuuden aktiiviseen ja oma-aloitteiseen toteuttamiseen kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa. Toimintamalli perustuu kaupunkistrategian mukaisesti mahdollisimman suureen avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Kaupunkistrategian mukaan kaupunki kehittää avoimuutta ja osallisuutta koko kaupunkikonsernissa. Avoimuuden ja osallisuuden kehittäminen näkyy tytäryhteisöjen kohdalla kaupungin aktiivisena ja julkisuusmyönteisenä omistajaohjauksena, jolla on tehostettu julkisuuden toteutumista tytäryhteisöjen toiminnasta.

Selvityksessä on todettu oikein, että kunnilla on käytössään monipuolinen tytäryhteisöjen omistajaohjauksen keinovalikoima. Selvityksessä on kuitenkin tehty väärä johtopäätös keinovalikoiman käytön laajuudesta, sillä selvityksessä ei ole arvioitu kuntien omistajaohjauksen toimivuuden nykytilaa. Omistajaohjauksen arvioinnissa tulisi huomioida, että nykyinen kuntalaki on vielä varsin uusi säädös.

Vuonna 2015 voimaan tulleen kuntalain kokonaisuudistuksen yksi keskeinen tavoite oli vahvistaa kunnan toiminnan kokonaisohjausta ja korostaa konserninäkökulmaa. Hyvien ja toimivien avoimuutta lisäävien konserniohjauskeinojen käyttöönotto vaatii suuressa kaupunkikonsernissa pitkäjänteistä ja systemaattista valmistelua ja täytäntöönpanoa.

Helsingin kaupunki määrää puitteet kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen ohjaukselle ja myös muulle omistajaohjaukselle ja sen keinoille kaupunginvaltuuston (17.5.2017 § 241) hyväksymällä konserniohjeella, jota täydentää konsernijaoston (17.6.2019 § 69) hyväksymä kaupunkikonsernin hyvä hallinto- ja johtamistapa.

Konserniohjeella pyritään kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen ja tehostamiseen sekä kaupungin tytäryhteisöiltä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun varmistamiseen. Hyvän hallinto- ja johtamistavan tarkoituksena on kaupungin kokonaisedun turvaamiseksi yhtenäistää kaupungin tytäryhteisöjen hallinto- ja johtamiskäytäntöjä sekä muun muassa tukea ja edistää luottamusta tytäryhteisöjen, kaupungin ja eri sidosryhmien välillä. Hyvä hallinto- ja johtamistapa myös lisää käytännön tasolla tytäryhteisöjen hallinnon avoimuutta, ennakoitavuutta ja läpinäkyvyyttä.

Konserniohje ja hyvä hallinto- ja johtamistapa täsmentävät kuntalain velvollisuuksia muun muassa luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden, tytäryhteisöjen raportoinnin ja seurannan sekä yhtiöjärjestyks- määräysten suhteen sekä määräävät näitä koskevista menettelytavoista. Hyvän hallinto- ja johtamistavan yhteydessä hyväksytyt ja sen liitteenä olevat malliyhtiöjärjestykset sisältävät määräykset kaupungin omistajaohjauksen noudattamisesta sekä kaupungin luottamushenki-

löiden ja konsernijohton tietojensaantioikeudesta. Konserniohjeen ja malliyhtiöjärjestysten määräyksillä on mahdollistettu kaupungin luottamushenkilöille vastaavanlainen tiedonsaantioikeus tytäryhteisöistä kuin heillä on kuntalain perusteella emokaupungin toiminnasta.

Konserniohjeessa määrätään myös tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien velvollisuudesta toimittaa kaupunginhallituksen konsernijaostolle, pormestarille, asianomaiselle apulaispormestarille sekä kaupunginkanslialle toiminnastaan näiden tarvitsemat tiedot osakeyhtiölain mukainen osakkeenomistajien yhdenvertaisuus huomioon ottaen.

Edelleen konserniohjeessa määrätään, että kaupungin tytäryhteisöjen on oma-aloitteisesti tiedotettava riittävällä tavalla muun muassa palveluistaan, toiminnastaan ja taloudestaan noudattaen soveltuvin osin kaupungin antamia viestinnän ohjeita. Näin varmistetaan osaltaan, että asukkaat, palvelun käyttäjät, järjestöt ja muut yhteisöt saavat tietoa paitsi emokaupungin myös koko kaupunkikonsernin toiminnasta.

Konserniohjeessa kaupungin tytäryhteisöt on salkuttamalla jaettu markkinaehtoisesti toimiviin ja muihin tytäryhteisöihin kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti. Tarkoituksena on muun muassa se, että kaupungin omistajaohjauksessa voidaan soveltaa erilaisia toimintaperiaatteita ja -tapoja markkinaehtoisesti toimivien tytäryhteisöjen ja muiden tytäryhteisöjen välillä esimerkiksi asettamalla erilaisia velvollisuuksia raportoinnin, tiedottamisen sekä valvonnan ja riskienhallinnan suhteen.

Vaihtoehtoiset tavat lisätä kuntien tytäryhteisöjen toiminnan julkisuutta ja avoimuutta

Julkisuuslain organisatorisen soveltamisalan laajentamisen sijaan olisi tärkeää selvittää riittävässä laajuudessa vaihtoehtoisia keinoja parantaa julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnan julkisuutta ja avoimuutta. Selvityksessä on kuvattu vain hyvin suppeasti mahdollisuuksia proaktiivisen julkisuuden lisäämiseen yhtiöiden toiminnasta turvaamalla välillisen ja muun tiedonsaannin edellytyksiä kuntilaissa ja osakeyhtiölaissa näitä lakeja kehittämällä.

Kuntien määräysvallassa olevat tytäryhteisöt eivät nykyisellään ole julkisuuden ja demokraattisen valvonnan ulottumattomissa. Niihin kohdistuu jo voimassa olevan lainsäädännön mukaan erilaisia tiedonantovelvoitteita. Myös kuntalain 29 §:n viestintää koskeva säännös edellyttää kuntaa tiedottamaan kunnan tytäryhtiöiden toiminnasta. Kunnille myös kertyy yhtiöistä tietoaineistoja, jotka ovat julkisuuslain soveltamisalan piirissä. Näin on esimerkiksi keskeisimpien kuntien tytäryhtiöiden omistajaohjausta koskevien asiakirjojen osalta.

Tietoa yhtiöistä on saatavilla myös erilaisista viranomaisten yleiseen käyttöön tarkoitetuista rekistereistä, kuten kaupparekisteristä ja yritysjä yhteisötietorekisteristä.

Selvitettäessä tapoja lisätä kunnan tytäryhteisöjen toiminnan julkisuutta ja avoimuutta on huomioitava, että kunnilla on jo käytössään laaja omistajaohjauksen keinovalikoima julkisuuden ja avoimuuden toteuttamiseksi. Tältä osin kuntien asema eroaa valtiosta, sillä kuntien tytäryhteisöjen omistajaohjauksen sisältö ja toteuttamiskeinot on määriteltävä laissa tarkemmin kuin valtionyhtiöiden omistajaohjauksessa.

Kysymys julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnan julkisuudesta ja avoimuudesta on myös kysymys tarkoituksenmukaisista käytännön ratkaisuksista, joilla julkisuutta ja avoimuutta toteutetaan. Lainsäädännön tulee tarjota keinoja, jotka ohjaavat julkisuusperiaatteen ja demokratian toteutumisen kannalta tarpeellisen tiedon jakamiseen ja jotka kansalaisen näkökulmasta helpottavat tiedon tosiasiallista saavutettavuutta.

Muut huomiot

Lainvalmistelun tietopohjan riittävyyden takaamiseksi mahdollisessa lainsäädännön jatkovalmistelussa on kaupungin näkemyksen mukaan oltava riittävä edustus osakeyhtiölainsäädännön sekä kuntien omistajaohjauksen ja konsernihallinnon käytännön toiminnan tuntevia asiantuntijoita.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Toni Mäki, kaupunginasiainmies, puhelin: 310 21258
toni.maki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 28.6.2019, oikeusministeriö
- 2 Lausuntopyynnön liite, selvitys: Julkisuuslainsoveltamisalan laajentaminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Oikeusministeriö

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Oikeusministeriö on pyytänyt kaupungin lausuntoa julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevasta selvityksestä. Selvityksessä on kyse oikeusministeriön teettämästä lainvalmistelun esivalmisteluvaiheen arviointimuistiosta. Lausunto pyydetään toimittamaan oikeusministeriölle sähköisessä lausuntopalvelussa viimeistään tiistaina 17.9.2019.

Lausuntopyynnön mukaan selvityksen tarkoituksena on tuottaa tietoa julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevan lainvalmistelun tarpeen sekä julkishallinnon määräämisvaltaan kuuluvien yksiköiden toiminnan avoimuuden toteuttamista koskevien vaihtoehtojen ja toteuttamistapojen arviointia varten. Selvityksen toinen osa käsittelee yleisten asiakirjojen julkisuutta Ruotsissa.

Selvityksessä kuvataan julkisuuslain nykyistä soveltamista kunnan ja valtion määräämisvallassa oleviin yhtiöihin sekä julkista hallintotehtävää hoitaviin muihin yksityisoikeudellisiin yhteisöihin sekä muita yhteisöjen toiminnan avoimuutta koskevia säännöksiä. Lisäksi siinä tarkastellaan omistajaohjauksen keinoja sekä valtion ja kunnan yhtiöiden toimialaa ja tehtäviä sekä arvioidaan soveltamisalan laajentamiseen vaikuttavia seikkoja.

Selvityksessä esitetään kolme erilaista vaihtoehtoa julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisöjen määräämisvallassa oleviin yhtiöihin sekä julkista hallintotehtävää hoitaviin muihin yksityisoikeudellisiin yhteisöihin ja niitä vastaavat alustavat säännösehdotukset.

Perusvaihtoehdossa ja suppeammassa vaihtoehdossa julkisyhteisöjen määräämisvallassa olevat yhtiöt jäisivät julkisuuslainsäädännön ulkopuolelle niiltä osin kuin ne toimivat avoimessa kilpailutilanteessa markkinoilla, jollei yhtiö hoida laissa tai sen nojalla säädettyä tai määrättyä julkista tehtävää. Laajemmassa vaihtoehdossa julkisuussäätelyn ulkopuolelle jäisivät vain valtion määräämisvallassa olevat pörssiyritykset. Julkisia hallintotehtäviä hoitavien yhteisöjen asiakirjojen julkisuus jäisi perusvaihtoehdossa riippumaan tarkistettavista erityissäännöksistä. Suppeammassa sääntelymallissa sääntely jäisi nykyiselleen kuitenkin niin, että julkisia hallintotehtäviä hoitaville säädettäisiin viestintään liittyviä velvoitteita. Laajemmassa vaihtoehdossa julkisuussäätely koskisi kaikkia julkisia hallintotehtäviä hoitavia.

Helsingin kaupunki suhtautuu myönteisesti julkisuuden ja avoimuuden toteutumiseen kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa. Helsingin toimin-

tamalli perustuu kaupunkistrategian mukaisesti mahdollisimman suureen avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Kaupunki on ollut edelläkävijä ottaessaan käyttöön julkisuutta ja avoimuutta toteuttavia ratkaisuja kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjauksessa. Näistä esimerkkejä ovat konserniohje sekä hyvä hallinto- ja johtamistapa ja siihen sisältyvät malliyhtiöjärjestykset, joissa on huomioitu monipuolisesti niin kaupungin konsernihallinnon, luottamushenkilöiden ja kuntalaisten tiedonsaanti-intressit.

Kaupunki katsoo, että lausuntopyynnön kohteena oleva selvitys ei ole näkökulmaltaan ja tausta-aineistoltaan riittävän laaja. Selvityksessä on jätetty huomiotta Helsingin ja muiden kuntien oma-aloitteiset konserniohjaukselliset ja muut toimenpiteet julkisuuden ja avoimuuden toteuttamisessa. Selvityksessä on tuotu esille hyvin suppeasti julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen liittyviä haasteita ja kielteisiä vaikutuksia, minkä takia esitettyjen vaihtoehtojen vaikutustenarviointia voidaan pitää puutteellisena. Kaupunki katsoo, että sen lausunnossaan esittämät näkökulmat tulisi huomioida mahdollisessa lainsäädännön jatkovalmistelussa.

Kaupungin lausunto on valmisteltu kaupunginkanslian hallinto-osaston ja talous- ja suunnitteluosaston yhteistyönä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Toni Mäki, kaupunginasiainmies, puhelin: 310 21258
toni.maki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 28.6.2019, oikeusministeriö
- 2 Lausuntopyynnön liite, selvitys: Julkisuuslainsoveltamisalan laajentaminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Oikeusministeriö

Päätöshistoria

16.09.2019

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 593

HEL 2019-007495 T 03 00 00

VN/4491/2019

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Toni Mäki, kaupunginasiainjohtaja, puhelin: 310 21258
toni.maki(a)hel.fi

§ 629

Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2020–2022

HEL 2019-006986 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus antoi Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2020–2022 seuraavan lausunnon:

HSL:n strategiasuunnitelman 2018–2021 visio ja strategiset painopisteet antavat hyvän perustan HSL:n toiminnalle. Strategian tavoitteet ovat kannatettavia ja tukevat omalta osaltaan Helsingin kaupungin ja seudun kehittämisen tavoitteita liittämällä joukkoliikenteen palvelut osaksi kokonaisvaltaista kehitystä.

HSL:n tavoitteena on saada joukkoliikenne lähes päästöttömäksi vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi on tehty kannatettavia toimenpiteitä. Bussiliikenteen hankinnan kilpailutusehdot ovat ohjanneet bussikalustoa päästöneutraalimpaan suuntaan. Uudelle dieselikalustolle on aina asetettu tiukat ympäristövaatimukset ja ympäristöbovuksella on lisätty biopolttoaineiden käyttöä. Bussiliikenteen nopea sähköistäminen on myös Helsingin kaupungin ympäristötavoitteiden mukaista.

Kannatettava on myös HSL:n tavoite luoda seudulle toimivaa joukkoliikenteen ekosysteemiä tehokkaasti ja kilpailuneutraalisti. Ekosysteemi sisältää eri toimijoiden tuottamia joukkoliikenteen taustajärjestelmiä ja fyysisiä toimintaympäristöjä. Konkreettisia ja kriittisiä kohteita ovat esimerkiksi joukkoliikenteen varikot ja sähköbussien latausinfra. Näitä hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

HSL valmistelee ratkaisua raitioliikenteen (Raide-Jokeri, kantaratikka) hankintatavasta. Strategiasuunnitelmassa otetaan esille kaluston ja varikoiden omistuksen ja hallinnan keskitetyt linjaukset. Näillä linjauksilla voidaan merkittävästi vaikuttaa joukkoliikenteen luotettavuuteen ja kokonaiskustannustasoon kaupunkiraideliikenteessä. Lisäksi strategiasuunnitelmassa esiin nostettu kalusto- ja varikkoyhtiöasia on keskeinen myös kaupunkikehitysnäkökulmasta. On tärkeää, että liikenteenhoidon, varikoiden ja kaluston omistuksen ja hallinnan ratkaisut tehdään riittävän tarkkojen, hyötyjen ja haittojen analyttiseen ja riippumattomaan asiantuntija-arvioon perustuen. Koska tehtävillä infran ja kaluston hallinnan linjauksilla on laajat ja pitkäaikaiset vaikutukset sekä liikennöin-

tiin että kaupunkikehitykseen, tulee nämä tehdä infran omistajakaupunkien strategisen tason keskustelujen pohjalta ja hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

Pääkaupunkiseudun olisi edullista tavoitella synergia- ja mittakaavaetua varikko- ja kalusto-omistuksen järjestelyissä. Erityisesti kaupunkiraideliikenteen hoidossa liikennöinnin, kaluston ja varikoiden yhteisen hallinnan tuottamien ns. vertikaalisten synergiahyötyjen suuruudesta on jo Raide-Jokerin hankinnan valmistelujen yhteydessä tehty asiantuntijaselvityksiä, joissa nykyisen kokonaisvaltaisen mallin synergiaedut ovat mittavia.

HSL:n toiminta-aikana (2010–2018) joukkoliikenteen tarjonta on kasvanut noin 40 % ajetuilla paikkakilometreillä laskettuna. Samaan aikaan nousuina mitattu matkustajamäärä on kasvanut noin 19 %. Joukkoliikenteen matkamäärä ei ole kasvanut näin paljon, koska joukkoliikennejärjestelmässä liityntäliikenne on lisääntynyt ja nousumäärä matkaa kohti siis kasvanut. Vastaavana aikajaksona HSL-alueen asukasmäärä on kasvanut 17 %. Tehokkuuden ja taloudellisuuden näkökulmista joukkoliikenteen tarjonnan lisäyksen vaikutus matkustajamääriin olisi pitänyt olla toteutunutta suurempi. Ajetuista paikkakilometreistä tulisi erottaa raskaan raideliikenteen (metro ja juna) lisäyksen kasvu, sillä näiden kustannusvaikutus paikkaa kohden on vähäisempi kuin muulla joukkoliikenteellä.

HSL:n suunnitelmakauden 2020–2022 keskeisissä strategisissa tavoitteissa ei ole mainittu taloudellisuutta. Kysynnän ja tarjonnan kohdistamisen pitäisi jatkossa olla paremmin tasapainossa ei vain taloudellisuuden vaan myös päästöjen vähentämisen takia. Tavoitteiden osalta tuottavuuden nousun tulee olla vuosittain vähintään 1,5 %. Tuottavuusmäärittelyn ja -laskennan on oltava läpinäkyvää. Strategisten tavoitteiden seuranta tulee tehostaa ja vaadittavat korjaustoimenpiteet tulee toteuttaa riittävän ajoissa. Kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta tulee raportoida jäsenkuntia vuosittain, kaksi kertaa vuodessa. Peruspääomalle tulee maksaa korvausta vuosina 2020–2022.

Strategian käytännön toteutumisen seurantaan tulee kehittää mittareita, jotka kertovat nykyistä tarkemmin toiminnan taloudellisuudesta, tehokkuudesta ja suunnittelun laadusta. Strategiset painopisteet olisi perusteltua sitoa seurantaan ja tämän hetkiseen tilanteeseen myös lukujen osalta. Kun seudulla tavoitellaan joukkoliikenteen kulkumuodon kasvua niin tähän tavoitteeseen liittyvän olennaisen seurantatiedon pitäisi näkyä entistä selkeämmin HSL:n tavoitteiden seurannassa. Mittariston tulee olla myös riittävän laaja, jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia. Tavoitteena tulee koko

ajan olla joukkoliikenteen houkuttelevuuden sekä taloudellisuuden ja kustannustehokkuuden parantaminen. Näitä tunnuslukuja ja niiden muuttumista tulee seurata kulkumuodoittain ja liikennesektoreittain. Tunnuslukujen aikasarjat antavat mahdollisuuden seurata ja analysoida pidemmän aikavälin muutoksia toiminnassa ja taloudessa. Mittarit (esim. eur/matkustaja-km, eur/tuotettu paikka-km, eur/matka, hallinnon kulut, henkilöstökulut, investointien kannattavuus jne.) kiinnittäisivät hyvin huomiota HSL:n toiminnan tuottavuustavoitteisiin ja -kehitykseen pitkällä aikajänteellä. Mittarit olisi hyvä saada käyttöön viimeistään seuraavan vuoden talousarvioehdotukseen mennessä.

HSL:n tulisi avata joukkoliikennettään koskevaa tietoa avoimeen rajapintaan viimeistään ensi vuoden aikana. Tiedon avaaminen tuo läpinäkyvyyttä julkishallinnon toimintaan. Kun kerätty tieto on saatavilla avoimen rajapinnan kautta, sitä voivat hyödyntää myös muut kuin tuottajaorganisaatio. Tiedon avaaminen ja yhdistäminen muiden tahojen jakamaan avoimeen dataan luo lisäarvoa erilaisten innovaatioiden kautta.

HSL:n tulisi arvioida mahdollisuuksia laajentaa avorahastus koskemaan myös Helsingin kantakaupungin linjojen 14 ja 18 kaltaisia vilkkaita bussilinjoja. Näillä linjoilla erityisesti ruuhkatuntien aikana lipunmyynnin lopettaminen ajoneuvoissa ja kaikkien ovien käyttö auttaisivat linjojen nopeutumiseen ja luotettavuuteen. Tässä yhteydessä olisi perusteltua myös arvioida, voisiko bussilinjastolle luoda kolmannen kategorian runkobussilinjojen ja perusbussilinjojen rinnalle. Uuden kategorian linjoilla olisi tiheä vuoroväli, ne pysähtyisivät kaikilla pysäkeillä ja niissä olisi avorahastus.

Toiminnassa tulee huomioida koko liikennejärjestelmän toimivuus. Joukkoliikennettä täydentäviä liikkumispalveluja selvitetään yhteistyönä palveluja tuottavien yritysten kanssa.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Helsingin joukkoliikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raskaan raideliikenteen ja raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia. Metroliikenteessä tehtävillä liikenteen tihennyksillä ruuhka-aikana sekä iltaisin varaudutaan vyöhykehinnoinnittelun myötä kasvavaan kysyntään. Junaliikenteen palvelutason parantaminen A-, P- ja I-junien vuorovälejä lyhentämällä on perusteltua.

Edellä mainittujen parannusten lisäksi A-junan tarjonta päiväliikenteessä ja hiljaisempina aikoina tulisi nostaa samalle tasolle muiden kaupunkiratojen kanssa. A-junan arkipäivän 20 min. ja sunnuntain 30 min. vuoroväli eivät vastaa kaupunkirataliikenteelle asetettuja tavoitteita.

Palvelutason nosto päiväliikenteessä on mahdollista kohtuullisin kustannuksin, eikä se edellytä Espoon kaupunkiradan jatkamista Leppävaarasta Kauklahteen.

Kuntaosuuksien taso

Periaate, jossa joukkoliikennejärjestelmän kehittämisen investointikustannuksia kierrätetään HSL:n infrakorvausten kautta, tarjoaa mahdollisuuden kehittää kokonaisvaltaisesti seudun joukkoliikennejärjestelmää. Lippujen hintojen voimakas nostaminen infrakustannuksista johtuvien investointien kattamiseksi ei ole kestävä ratkaisu, kun seutu kasvaa vauhdilla. Subventioasteen voisi ajoittain määritellä erikseen hankekohtaisesti, jolloin kuntaosuuksien yhteenlaskettu osuus voi olla tilapäisesti yli puolet HSL:n tuloista. Tämä on perusteltua myös siksi, että infrainvestoinnit vaikuttavat myönteisesti kuntien maankäytön kehittämiseen.

Talouden tasapainottamiseen ja menojen kasvun katkaisemiseen tuleekin kiinnittää huomioita ja kulujen, kuten hallinnollisten kulujen, kasvua suhteessa koko budjettiin olisi syytä seurata nykyistä tarkemmin. Palveluiden ostojen sisältöä ja vaikuttavuutta on myös hyvä seurata ja kerryttää arviota muutosten vaikuttavuudesta. Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 on asetettu kaupungin omalle taloudelle tavoite, että velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä käyttömenojen reaalkasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 0,5 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella.

Lipputulotavoitteet

Joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista on vuosikymmeniä katettu lipputulolla noin puolet. Tämä on hyvä periaate tulevaisuudessaakin erityisesti operatiivisten kustannusten kattamisen osalta, jotta joukkoliikenteen lippujen hinnoittelu pysyy kilpailukykyisenä, mutta samalla myös kysyntä ohjaa palvelutarjonnan suunnittelua. Lipputuottojen kasvun tulee olla suhteellisesti vähintään kokonaiskustannusten kasvua vastaava. Kuntaosuuksilla katetaan kokonaiskustannuksista vähintään 50 %. 2021 talousarvion valmistelijat tutkivat mahdollisuutta poistaa seniorilipusta aikarajat.

Lipputulojen arvioiminen vuonna 2020 on haasteellista, koska talousarviota tehtäessä ei ole vielä kovin pitkältä ajanjaksolta tietoa uuden vyöhykejärjestelmän vaikutuksista liikkumiseen tai lipputuloihin. Helsingille aiemmilta vuosilta kertynyt ylijäämä antaa mahdollisuuden tehdä alijäämäisen budjetin ja seurata uuden vyöhykejärjestelmän lipputulojen kehitystä.

Vyöhykeuudistuksen vaikutuksia tulee seurata tarkasti. Valtuustokauden 2017–2021 aikana tulee tehdä selvitys lippu- ja vyöhykeuudistuk-

sen vaikutuksista matkustajamääriin ja kuntaosuuksiin. Kun nähdään, miten kuntakohtaiset lipputulot ja liikenteen hoidon kustannukset uudistetussa vyöhykejärjestelmässä kehittyvät, voidaan lipunhintoihin ja lipulajeihin tehdä tarkistuksia. Tällöin tulee varautua ratkaisuun, joka mahdollistaa kausilippujen erilaisen hinnoittelun kunnittain sen mukaan, kuinka paljon kukin kunta voi joukkoliikennematkustamista tukea. Jos kausiliput hinnoitellaan kuntakohtaisesti, kuntien erilaiset taloudelliset tilanteet ja mahdollisuudet tukea joukkoliikennettä voidaan hyödyntää lippujen kilpailukykyisessä hinnoittelussa. Muussa tapauksessa lipunhintojen subventointi toteutuu heikoimman kuntatalouden mukaan, mikä ei välttämättä ole koko seudun kannalta ideaaliratkaisu.

HSL:n tulisi arvioida rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippukäytännöt ja vapauttaa heidät veloitteesta hankkia lippu. Kaupunginhallitus ehdottaa, että HSL:n seuraava talousarvio valmistellaan siten, että rollaattoria käyttävät saavat matkustaa maksuttomasti, samaan tapaan kuin lastenvaunuja kuljettavat.

Tarkastusmaksun korottaminen

Liikennejärjestelmän oikeinkäyttöä sekä tähän ohjaavia virhe- ja tarkastusmaksuja on syytä arvioida kokonaisuutena. Siten tässä vaiheessa ei ole perusteita liputta matkustamisen tarkastusmaksun korottamiseen 80 eurosta 100 euroon, vaikka joukkoliikenteen tarkastusmaksua ei ole korotettu yli kymmeneen vuoteen. Pysäköintivirhemaksun suuruus on Helsingissä maksuvyöhykkeestä riippuen 60-80 euroa. Joukkoliikenteen tarkastusmaksun ei ole perusteltua olla suurempi kuin pysäköintivirhemaksun. Toisin kuin liputta matkustamisesta, väärästä pysäköinnistä voi aiheutua haittaa tai vaaraa myös kolmansille osapuolille. Pysäköintivirhemaksun suuruudesta päätetään Sisäministeriön asetuksella.

Kuntakohtaisen ylijäämän tai alijäämän käyttö

Kuntakohtaisen ylijäämän käyttö esityksen mukaisesti jaksotettuna kolmelle vuodelle on tarkoituksenmukaista kuntaosuuden vuosittaisten muutosten tasaamiseksi.

Muuta

HSL:n taloussuunnitelmassa HKL:ää koskevat liikennöinti- ja infrakorvausluvut perustuvat HKL:n antamiin alustaviin laskelmiin toukokuussa 2019. Raitio- ja metrolinjojen liikennöintikorvaukset sekä infrakorvaukset ovat täsmentyneet kesän aikana, mutta muutokset ovat pieniä.

HKL ja HSL tulevat yhteistyössä päivittämään HKL:n liikennöinti- ja inf-rakorvaukset syys- ja lokakuun aikana HSL:n lopulliseen talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykseen.

Käsittely

Vastaehdotus:

Kaisa Hernberg (1): "Vuonna 2020 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 100 euroon." muutetaan samaksi kuin lautakunnan lausunnossa: "Liikennejärjestelmän oikeinkäyttöä sekä tähän ohjaavia virhe- ja tarkastusmaksuja on syytä arvioida kokonaisuutena. Siten tässä vaiheessa ei ole perusteita liputta matkustamisen tarkastusmaksun korottamiseen 80 eurosta 100 euroon, vaikka joukkoliikenteen tarkastusmaksua ei ole korotettu yli kymmeneen vuoteen. Pysäköintivirhemaksun suuruus on Helsingissä maksuvyöhykkeestä riippuen 60-80 euroa. Joukkoliikenteen tarkastusmaksun ei ole perusteltua olla suurempi kuin pysäköintivirhemaksun. Toisin kuin liputta matkustamisesta, väärästä pysäköinnistä voi aiheutua haittaa tai vaaraa myös kolmansille osapuolille. Pysäköintivirhemaksun suuruudesta päätetään Sisäministeriön asetuksella."

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Vastaehdotus:

Kaisa Hernberg (2): Poistetaan perusteluosan viimeinen kappale: "Esittelijän ei ole ottanut kaupunkiympäristölautakunnan ehdotusta rollaattorin käyttäjien maksuttomasta matkustamisesta lausuntoesitykseen. Rollaattorilla liikkuvien liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat on otettu huomioon HSL:n matkaehdoissa eikä turvallisuuteen liittyvää perustetta maksuttomuudelle ole."

Lisätään Lipputulotavoitteet-kohtaan: "HSL:n tulisi arvioida rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippukäytännöt ja vapauttaa heidät velvoitteesta hankkia lippu. Kaupunginhallitus ehdottaa, että HSL:n seuraava talousarvio valmistellaan siten, että rollaattoria käyttävät saavat matkustaa maksuttomasti, samaan tapaan kuin lastenvaunuja kuljettavat."

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Vastaehdotus:

Pia Pakarinen: Lipputulotavoitteet-kohdan ensimmäiseen kappaleeseen lisätään:

"2021 talousarvion valmistelijat tutkivat mahdollisuutta poistaa seniorilipusta aikarajat."

16.09.2019

Kannattaja: Daniel Sazonov

Vastaehdotus:

Anna Vuorjoki: "Linjassa jo vuosi sitten annetun lausunnon kanssa Helsinki katsoo, että HSL:n tulee arvioida mahdollisuutta poistaa senioriliipun aikarajat."

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Kaisa Hernbergin toisen vastaehdotuksen.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Kaisa Hernbergin ensimmäisen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 7

Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 8

Elisa Gebhard, Kaisa Hernberg, Veronika Honkasalo, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi tässä äänestyksessä Kaisa Hernbergin ensimmäisen vastaehdotuksen äänin 7 - 8.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Pia Pakarisen vastaehdotus

Ei-ehdotus: Anna Vuorjoen vastaehdotus

Jaa-äännet: 13

Elisa Gebhard, Kaisa Hernberg, Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Ei-äännet: 2

Veronika Honkasalo, Anna Vuorjoki

Kaupunginhallitus hyväksyi tässä äänestyksessä Pia Pakarisen vastaehdotuksen äänin 13 - 2.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Pia Pakarisen vastaehdotuksen.

Kahden suoritettujen äänestyksen jälkeen kaupunginhallitus hyväksyi Kaisa Hernbergin ensimmäisen ja toisen sekä Pia Pakarisen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 HSL hallituksen lausuntopyyntö 14.6.2019
- 2 HSL alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2020-2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2020–2022 seuraavan lausunnon:

HSL:n strategiasuunnitelman 2018–2021 visio ja strategiset painopisteet antavat hyvän perustan HSL:n toiminnalle. Strategian tavoitteet ovat kannatettavia ja tukevat omalta osaltaan Helsingin kaupungin ja seudun kehittämisen tavoitteita liittämällä joukkoliikenteen palvelut osaksi kokonaisvaltaista kehitystä.

HSL:n tavoitteena on saada joukkoliikenne lähes päästöttömäksi vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi on tehty kannatettavia toimenpiteitä. Bussiliikenteen hankinnan kilpailutusehdot ovat ohjanneet bussikalustoa päästöneutraalimpaan suuntaan. Uudelle dieselkalustolle on aina asetettu tiukat ympäristövaatimukset ja ympäristöbovuksella on lisätty biopolttoaineiden käyttöä. Bussiliikenteen nopea sähköistäminen on myös Helsingin kaupungin ympäristötavoitteiden mukaista.

Kannatettava on myös HSL:n tavoite luoda seudulle toimivaa joukkoliikenteen ekosysteemiä tehokkaasti ja kilpailuneutraalisti. Ekosysteemi

16.09.2019

sisältää eri toimijoiden tuottamia joukkoliikenteen taustajärjestelmiä ja fyysisiä toimintaympäristöjä. Konkreettisia ja kriittisiä kohteita ovat esimerkiksi joukkoliikenteen varikot ja sähköbussien latausinfra. Näitä hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

HSL valmistelee ratkaisua raitioliikenteen (Raide-Jokeri, kantaratikka) hankintatavasta. Strategiasuunnitelmassa otetaan esille kaluston ja varikoiden omistuksen ja hallinnan keskitetyt linjaukset. Näillä linjauksilla voidaan merkittävästi vaikuttaa joukkoliikenteen luotettavuuteen ja kokonaiskustannustasoon kaupunkiraideliikenteessä. Lisäksi strategiasuunnitelmassa esiin nostettu kalusto- ja varikkoyhtiöasia on keskeinen myös kaupunkikehitysnäkökulmasta. On tärkeää, että liikenteen hoidon, varikoiden ja kaluston omistuksen ja hallinnan ratkaisut tehdään riittävän tarkkojen, hyötyjen ja haittojen analyttiseen ja riippumattomaan asiantuntija-arvioon perustuen. Koska tehtävillä infran ja kaluston hallinnan linjauksilla on laajat ja pitkäaikaiset vaikutukset sekä liikennöintiin että kaupunkikehitykseen, tulee nämä tehdä infran omistajakaupunkien strategisen tason keskustelujen pohjalta ja hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

Pääkaupunkiseudun olisi edullista tavoitella synergia- ja mittakaavaavaetua varikko- ja kalusto-omistuksen järjestelyissä. Erityisesti kaupunkiraideliikenteen hoidossa liikennöinnin, kaluston ja varikoiden yhteisen hallinnan tuottamien ns. vertikaalisten synergiahyötyjen suuruudesta on jo Raide-Jokerin hankinnan valmistelujen yhteydessä tehty asiantuntijaselvityksiä, joissa nykyisen kokonaisvaltaisen mallin synergiaedut ovat mittavia.

HSL:n toiminta-aikana (2010–2018) joukkoliikenteen tarjonta on kasvanut noin 40 % ajetuilla paikkakilometreillä laskettuna. Samaan aikaan nousuina mitattu matkustajamäärä on kasvanut noin 19 %. Joukkoliikenteen matkamäärä ei ole kasvanut näin paljon, koska joukkoliikennejärjestelmässä liityntäliikenne on lisääntynyt ja nousumäärä matkaa kohti siis kasvanut. Vastaavana aikajaksona HSL-alueen asukasmäärä on kasvanut 17 %. Tehokkuuden ja taloudellisuuden näkökulmista joukkoliikenteen tarjonnan lisäyksen vaikutus matkustajamääriin olisi pitänyt olla toteutunutta suurempi. Ajetuista paikkakilometreistä tulisi erottaa raskaan raideliikenteen (metro ja juna) lisäyksen kasvu, sillä näiden kustannusvaikutus paikkaa kohden on vähäisempi kuin muulla joukkoliikenteellä.

HSL:n suunnitelmakauden 2020–2022 keskeisissä strategisissa tavoitteissa ei ole mainittu taloudellisuutta. Kysynnän ja tarjonnan kohdistamisen pitäisi jatkossa olla paremmin tasapainossa ei vain taloudellisuuden vaan myös päästöjen vähentämisen takia. Tavoitteiden osalta

tuottavuuden nousun tulee olla vuosittain vähintään 1,5 %. Tuottavuusmäärittelyn ja -laskennan on oltava läpinäkyvää. Strategisten tavoitteiden seuranta tulee tehostaa ja vaadittavat korjaustoimenpiteet tulee toteuttaa riittävän ajoissa. Kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta tulee raportoida jäsenkuntia vuosittain, kaksi kertaa vuodessa. Peruspääomalle tulee maksaa korvausta vuosina 2020–2022.

Strategian käytännön toteutumisen seurantaan tulee kehittää mittareita, jotka kertovat nykyistä tarkemmin toiminnan taloudellisuudesta, tehokkuudesta ja suunnittelun laadusta. Strategiset painopisteet olisi perusteltua sitoa seurantaan ja tämän hetkiseen tilanteeseen myös lukujen osalta. Kun seudulla tavoitellaan joukkoliikenteen kulkumuodon kasvua niin tähän tavoitteeseen liittyvän olennaisen seurantatiedon pitäisi näkyä entistä selkeämmin HSL:n tavoitteiden seurannassa. Mittariston tulee olla myös riittävän laaja, jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia. Tavoitteena tulee koko ajan olla joukkoliikenteen houkuttelevuuden sekä taloudellisuuden ja kustannustehokkuuden parantaminen. Näitä tunnuslukuja ja niiden muuttumista tulee seurata kulkumuodoittain ja liikennesektoreittain. Tunnuslukujen aikasarjat antavat mahdollisuuden seurata ja analysoida pidemmän aikavälin muutoksia toiminnassa ja taloudessa. Mittarit (esim. eur/matkustaja-km, eur/tuotettu paikka-km, eur/matka, hallinnon kulut, henkilöstökulut, investointien kannattavuus jne.) kiinnittäisivät hyvin huomiota HSL:n toiminnan tuottavuustavoitteisiin ja -kehitykseen pitkällä aikajänteellä. Mittarit olisi hyvä saada käyttöön viimeistään seuraavan vuoden talousarvioehdotukseen mennessä.

HSL:n tulisi avata joukkoliikennettä koskevaa tietoa avoimeen rajapintaan viimeistään ensi vuoden aikana. Tiedon avaaminen tuo läpinäkyvyyttä julkishallinnon toimintaan. Kun kerätty tieto on saatavilla avoimen rajapinnan kautta, sitä voivat hyödyntää myös muut kuin tuottajaorganisaatio. Tiedon avaaminen ja yhdistäminen muiden tahojen jakamaan avoimeen dataan luo lisäarvoa erilaisten innovaatioiden kautta.

HSL:n tulisi arvioida mahdollisuuksia laajentaa avorahastus koskemaan myös Helsingin kantakaupungin linjojen 14 ja 18 kaltaisia viikkaita bussilinjoja. Näillä linjoilla erityisesti ruuhkatuntien aikana lipunmyynnin lopettaminen ajoneuvoissa ja kaikkien ovien käyttö auttaisivat linjojen nopeutumiseen ja luotettavuuteen. Tässä yhteydessä olisi perusteltua myös arvioida, voisiko bussilinjastolle luoda kolmannen kategorian runkobussilinjojen ja perusbussilinjojen rinnalle. Uuden kategorian linjoilla olisi tiheä vuoroväli, ne pysähtyisivät kaikilla pysäkeillä ja niissä olisi avorahastus.

Toiminnassa tulee huomioida koko liikennejärjestelmän toimivuus. Joukkoliikennettä täydentäviä liikkumispalveluja selvitetään yhteistyönä palveluja tuottavien yritysten kanssa.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Helsingin joukkoliikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raskaan raideliikenteen ja raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia. Metroliikenteessä tehtävillä liikenteen tihennyksillä ruuhka-aikana sekä iltaisin varaudutaan vyöhykehinnonnoittelun myötä kasvavaan kysyntään. Junaliikenteen palvelutason parantaminen A-, P- ja I-junien vuorovälejä lyhentämällä on perusteltua.

Edellä mainittujen parannusten lisäksi A-junan tarjonta päiväliikenteessä ja hiljaisempina aikoina tulisi nostaa samalle tasolle muiden kaupunkiratojen kanssa. A-junan arkipäivän 20 min. ja sunnuntain 30 min. vuoroväli eivät vastaa kaupunkirataliikenteelle asetettuja tavoitteita. Palvelutason nosto päiväliikenteessä on mahdollista kohtuullisin kustannuksin, eikä se edellytä Espoon kaupunkiradan jatkamista Leppävaarasta Kauklahteen.

Kuntaosuuksien taso

Periaate, jossa joukkoliikennejärjestelmän kehittämisen investointikustannuksia kierrätetään HSL:n infrakorvausten kautta, tarjoaa mahdollisuuden kehittää kokonaisvaltaisesti seudun joukkoliikennejärjestelmää. Lippujen hintojen voimakas nostaminen infrakustannuksista johtuvien investointien kattamiseksi ei ole kestävä ratkaisu, kun seutu kasvaa vauhdilla. Subventioasteen voisi ajoittain määritellä erikseen hankekohtaisesti, jolloin kuntaosuuksien yhteenlaskettu osuus voi olla tilapäisesti yli puolet HSL:n tuloista. Tämä on perusteltua myös siksi, että infrainvestoinnit vaikuttavat myönteisesti kuntien maankäytön kehittämiseen.

Talouden tasapainottamiseen ja menojen kasvun katkaisemiseen tulee kiinnittää huomioita ja kulujen, kuten hallinnollisten kulujen, kasvua suhteessa koko budjettiin olisi syytä seurata nykyistä tarkemmin. Palveluiden ostojen sisältöä ja vaikuttavuutta on myös hyvä seurata ja kerryttää arviota muutosten vaikuttavuudesta. Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 on asetettu kaupungin omalle taloudelle tavoite, että velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä käyttömenojen reaali-kasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 0,5 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella.

Lipputulotavoitteet

Postiosoite PL 1 00099 HELSINGIN KAUPUNKI helsinki.kirjaamo@hel.fi	Käyntiosoite Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/kaupunginhallitus	Puhelin +358 9 310 1641 Faksi +358 9 655 783	Y-tunnus 0201256-6	Tilinro FI0680001200062637 Alv.nro FI02012566
--	---	---	------------------------------	--

Joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista on vuosikymmeniä katettu lipputuloilla noin puolet. Tämä on hyvä periaate tulevaisuudessa-kin erityisesti operatiivisten kustannusten kattamisen osalta, jotta joukkoliikenteen lippujen hinnoittelu pysyy kilpailukykyisenä, mutta samalla myös kysyntä ohjaa palvelutarjonnan suunnittelua. Lipputuottojen kasvun tulee olla suhteellisesti vähintään kokonaiskustannusten kasvua vastaava. Kuntaosuuksilla katetaan kokonaiskustannuksista vähintään 50 %.

Lipputulojen arvioiminen vuonna 2020 on haasteellista, koska talousarviota tehtäessä ei ole vielä kovin pitkältä ajanjaksolta tietoa uuden vyöhykejärjestelmän vaikutuksista liikkumiseen tai lipputuloihin. Helsingille aiemmilta vuosilta kertynyt ylijäämä antaa mahdollisuuden tehdä alijäämäisen budjetin ja seurata uuden vyöhykejärjestelmän lipputulojen kehitystä.

Vyöhykeuudistuksen vaikutuksia tulee seurata tarkasti. Valtuustokauden 2017–2021 aikana tulee tehdä selvitys lippu- ja vyöhykeuudistuksen vaikutuksista matkustajamääriin ja kuntaosuuksiin. Kun nähdään, miten kuntakohtaiset lipputulot ja liikenteen hoidon kustannukset uudistetussa vyöhykejärjestelmässä kehittyvät, voidaan lipunhintoihin ja lipulajeihin tehdä tarkistuksia. Tällöin tulee varautua ratkaisuun, joka mahdollistaa kausilippujen erilaisen hinnoittelun kunnittain sen mukaan, kuinka paljon kukin kunta voi joukkoliikennematkustamista tukea. Jos kausiliput hinnoitellaan kuntakohtaisesti, kuntien erilaiset taloudelliset tilanteet ja mahdollisuudet tukea joukkoliikennettä voidaan hyödyntää lippujen kilpailukykyisessä hinnoittelussa. Muussa tapauksessa lipunhintojen subventointi toteutuu heikoimman kuntatalouden mukaan, mikä ei välttämättä ole koko seudun kannalta ideaaliratkaisu.

Tarkastusmaksun korottaminen

Vuonna 2020 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 100 euroon.

Kuntakohtaisen ylijäämän tai alijäämän käyttö

Kuntakohtaisen ylijäämän käyttö esityksen mukaisesti jaksotettuna kolmelle vuodelle on tarkoituksenmukaista kuntaosuuden vuosittaisten muutosten tasaamiseksi.

Muuta

HSL:n taloussuunnitelmassa HKL:ää koskevat liikennöinti- ja infrakorvausluvut perustuvat HKL:n antamiin alustaviin laskelmiin toukokuussa 2019. Raitio- ja metrolinjojen liikennöintikorvaukset sekä infrakorvaukset ovat täsmentyneet kesän aikana, mutta muutokset ovat pieniä.

HKL ja HSL tulevat yhteistyössä päivittämään HKL:n liikennöinti- ja inf-rakorvaukset syys- ja lokakuun aikana HSL:n lopulliseen talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykseen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

HSL pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa HSL:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2020–2022 ja siihen liittyen strategia-suunnitelmasta, liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista, kuntaosuuksien tasosta, lipputulotavoitteista TTS-kaudella, tarkastusmaksun korottamisesta ja kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä suunnitelmakaudella. Lausuntoa on pyydetty 31.8.2019 mennessä. Lausunnon antamiselle varattua määräaikaa on pidennetty 16.9.2019 asti.

Yleistä

HSL:n perussopimuksen mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. HSL:n hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Ehdotuksesta pyydetään jäsenkuntien lausunnot. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelma sekä tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

HSL:n strategiasuunnitelma 2018–2021

HSL:n yhtymäkokous hyväksyy hallituskausittain laadittavan toiminnan kehittämistä ohjaavan strategian. HSL:n perustehtävä on strategian mukaan tarjota houkutteleva ja tehokas joukkoliikenne sekä kehittää yhteistyössä toimivaa liikkumisen kokonaisuutta. HSL:n visio on ”Kestävällä liikkumisella sujuva arki ja maailman toimivin kaupunkiseutu”. Vision kolme keskeistä asiaa ovat: kestävyys, sujuvuus ja seudun toimivuus.

Strategian viisi strategista painopistettä ovat:

1. erinomainen asiakaskokemus
2. tehokas runkoverkko
3. ennakointi ja uudistuminen
4. aktiivinen yhteistyö
5. kestävä talous

Taloussuunnitelma

HSL:n toimintamenojen on vuonna 2020 arvioitu olevan yhteensä 753,4 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2019 toteutumaen-

nusteesta 7,0 milj. euroa (+ 0,9 %). Vuonna 2021 toimintamenojen arvioidaan olevat 772,5 milj. euroa ja vuonna 2022 779,4 milj. euroa.

Joukkoliikenteen operointikustannukset vuonna 2020 ovat 536,0 milj. euroa, mikä muodostaa 71,1 % HSL:n toimintamenoista. Liikennemuodoittain kustannukset jakautuvat seuraavasti: bussiliikenne 336,5 milj. euroa (62,8 %), junaliikenteen 95,5 milj. euroa (17,8 %), raitioliikenne 57,0 milj. euroa (10,6 %), metrolinnoitus 42,9 milj. euroa (8,0 %) ja lauteriliikenne 4,2 milj. euroa (0,8 %). Joukkoliikenteen hoidon kustannustason arvioidaan nousevan keskimäärin 1,2 % edellisvuoden tasosta.

HSL:n kautta laskutettava kuntien joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus vuonna 2020 on 147,3 milj. euroa. Tästä metron osuus on 107,5 milj. euroa. Inframenoihin sisällytetään 50 % investointien poistoista ja koroista sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä.

Lipputuloja arvioidaan vuonna 2020 kertyvän 377,3 milj. euroa, mikä olisi 0,4 % vähemmän kuin vuoden 2019 lipputulot toteutumaennuste. Lipputulot arvioidaan perustuvan neljän kuukauden vanhan tariffin mukaisen toteutuman perusteella tehtyyn ennusteeseen. Syksyllä lopullista TTS-esitystä tehdessään HSL:llä on käytössä enemmän tietoa vyöhykejärjestelmän mukaisesta lippulukemasta. Vuodelle 2020 ei esitetä merkittäviä lippujen hintojen muutoksia. Joitakin uuden tariffin mukaisia lippulajeja ja ominaisuuksia kuten säästötilausvuosilippu tullaan toteuttamaan asteittain.

Matkustajamäärän arvioidaan kasvavan noin 1,5 %.

Tilikauden 2020 alijäämäksi arvioidaan 12,6 milj. euroa ja se voidaan kattaa edellisvuosien ylijäämästä.

Helsingin kuntaosuuden on arvioitu vuonna 2020 olevan 209,0 milj. euroa. Laskutettavaa kuntaosuutta vuonna 2020 muodostuu 201,0 milj. euroa, koska aiempina vuosina kertynyttä ylijäämää puretaan 8,0 milj. eurolla. Helsingillä oli HSL:lle maksettua ylijäämää vuoden 2018 lopussa yhteensä 37,7 milj. euroa. HSL:n kuntaosuuteen on Helsingin talousarvion 2020 raamissa, joka perustuu vuoden 2019 hyväksytyyn talousarvion taloussuunnitelmaan vuodelle 2020, varattu 204 milj. euroa.

Tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 80 eurosta 100 euroon.

Keskeisiä muutoksia suunnitelmakaudella

HSL:n tilaama lähijunaliikenne siirtyy kilpailutettuun sopimukseen kestävässä 2021.

Merkittävimmät liikenteen palvelusmuutokset suunnitelmakaudella ovat:

- Lähijunaliikenteen palvelutasoa parannetaan. Vuorovälejä lyhennetään A-junilla siten, että 20 min. vuorovälillä ajetaan lauantain päiväliikenne ja arkisin klo 19 asti. P- ja I-junilla ajetaan sunnuntain päiväliikenne 10 min. vuorovälillä. Ruuhkaisimpiin juniin lisätään kalustoa
- Raitioliikenteessä jatketaan linjan 6 reitti Hietalahdesta Eiranrantaan, linjan 9 reitti Saukonpaadesta Länsiterminaaliiin, linjan 7 reitti Pasilasta Meilahteen uudelle Rosina Heikelin puiston kääntöpaikalle ja linjan 9 reitti Pasilasta Ilmalan torille vuonna 2021. Linjan 8 reitti jatketaan Länsiterminaalille ja edelleen Bunkkerin edustalla olevalle uudelle kääntöpaikalle vuonna 2022
- Runkolinja 570 Mellunmäki-Aviapolis aloittaa syksyllä 2021
- osa Hämeentietä keskustaan ajavista seutulinjoista siirretään kulkemaan Kalasataman terminaaliiin syksyllä 2021. Muutos on sidoksissa Vantaan Ojangan varikon valmistumiseen ja Kalasataman alueen rakentamisen tilanteeseen.

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien hyväksymät kuntayhtymien omistajaohjauksen tavoitteet

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajat ovat hyväksyneet kokouksessaan 15.2.2019 kuntayhtymien omistajaohjauksen tavoitteet seuraavasti:

Yhteiset tavoitteet:

1. Tuottavuuden nousun vähintään 1,5 % / vuosi
2. Tuottavuusmäärittelyn ja -laskennan on oltava läpinäkyvää
3. Strategisten tavoitteiden seuranta on tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet on toteutettava riittävän ajoissa
4. Kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta on raportoitava jäsenkuntia vuosittain kaksi kertaa vuodessa

HSL:n tavoitteet:

1. Lipputuottojen kasvun on oltava vähintään kokonaiskustannusten kasvua vastaava
2. Kuntaosuuksilla katetaan kokonaiskustannuksista enintään 50 %
3. Lippu- ja vyöhykeuudistuksen vaikutusten seuranta; valtuustokauden 2017-2021 aikana tehdään selvitys vaikutuksista matkustajamääriin ja kuntaosuuksiin
4. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus kasvaa koko HSL:n alueella
5. Peruspääomalle maksetaan korvausta vuosina 2019-2021

6. Toiminnassa tulee huomioida koko liikennejärjestelmän toimivuus
7. Joukkoliikennettä täydentäviä liikkumispalveluja selvitetään yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa.

Saadut lausunnot

Asiasta on saatu kaupunkiympäristön toimialalautakunnan ja HKL:n johtokunnan lausunto.

Esittelijän kannanotto

Joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain mukaan tarkastusmaksun määrä voi olla enintään 40 kertaa niin suuri kuin alin aikuisten kertamaksu (8.6.2006/448). Alin aikuisen kertamaksu vuoden 2019 tariffissa on mobiili- tai arvokertalippu AB, jonka hinta on 2,80 euroa. Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. HSL esittää tarkastusmaksun korottamista vuonna 2020 100 euroon.

Esittelijä esittää HSL:n esityksen mukaisesti tarkastusmaksun korottamista 100 euroon toisin kuin kaupunkiympäristölautakunta. Tarkastusmaksun korotus on tarpeen, jotta liputta matkustamisen houkuttelevuutta saataisiin vähennettyä, ja liputta matkustamisen kasvu pysähtymään. Vuonna 2015 liputta matkustavia oli HSL:n mukaan keskimäärin 2,7 %, vuonna 2016 keskimäärin 2,9 % ja vuonna 2017 keskimäärin 3,3 % tarkastetuista matkustajista. Tarkastusmaksun suuruuden osalta esittelijän lausuntoesitys poikkeaa kaupunkiympäristölautakunnan lausunnossaan esittämästä. Lautakunnan mukaan tarkastusmaksun korottaminen ei ole perusteltua.

Esittelijän ei ole ottanut kaupunkiympäristölautakunnan ehdotusta rollaattorin käyttäjien maksuttomasta matkustamisesta lausuntoesitykseen. Rollaattorilla liikkuvien liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat on otettu huomioon HSL:n matkaehdoissa eikä turvallisuuteen liittyvää perustetta maksuttomuudelle ole.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 HSL hallituksen lausuntopyyntö 14.6.2019
- 2 HSL alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2020-2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 594

HEL 2019-006986 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 22.08.2019 § 131

HEL 2019-006986 T 00 01 06

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti antaa kaupunginhallitukselle HSL:n alustavasta taloussuunnitelmasta 2020 – 2022 seuraavan lausunnon:

Yleistä

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

16.09.2019

HSL:n hallitus on käsitellyt HSL:n alustavaa taloussuunnitelmaa kokouksessaan 14.6.2019. HSL:n hallitus samalla päätti pyytää taloussuunnitelmasta jäsenkuntien lausunnot.

HSL pyytää lausuntoa erityisesti seuraavista asioista:

- strategiasuunnitelmasta,
- liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,
- kuntaosuuksien tasosta,
- lipputulotavoitteista TTS-kaudella,
- tarkastusmaksun korottamisesta ja
- kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän käytöstä suunnitelmakaudella 2020 – 2022.

Helsingin kaupungin lausunto toimitetaan HSL:lle 31.8.2019 mennessä.

HKL tuottaa HSL:lle raitio-, metroliikenteen ja Suomenlinnan lauttaliikenteen sekä Helsingin alueella myös joukkoliikenteen infraan liittyvät palvelut. Lisäksi HKL on tehnyt erillisiä sopimuksia HSL:n kanssa mm. tilojen vuokraamisesta, automaattien ylläpidosta sekä IT-palveluista. HKL on liikenteen tuottamisessa HSL:n tärkein yhteistyökumppani, sillä HKL vastaa kokonaan raitio- ja metroliikenteestä sekä Suomenlinnan liikenteestä.

Strategiasuunnitelma

HKL toteaa, että HSL:n toimintastrategia ja strategiset tavoitteet antavat hyvän perustan toiminnalle. HSL:n visio ”Kestävällä liikkumisella sujuva arki ja maailman toimivin kaupunkiseutu” toteuttaa hyvin osaltaan Helsingin kaupungin ja seudun kehittämisen tavoitteita kokonaisvaltaisesti liittämällä joukkoliikenteen palvelut osaksi seudun kokonaisvaltaista kehitystä. On hyvä, että strategiassa myös pyöräily ja kävely nähdään osana kestävä liikunnan kokonaisuuden suunnittelua. Bussiliikenteen nopea sähköistäminen on myös Helsingin kaupungin ympäristötavoitteiden mukaista. Kannatettava on myös HSL:n tavoite luoda seudulle toimivaa joukkoliikenteen ekosysteemiä tehokkaasti ja kilpailuneutraalisti. Myös HKL:n tavoiteohjelman valmistelussa yksi keskeisimmistä lähtökohdista on ollut kehittää toimintaa niin, että HKL entistä paremmin ja vaikuttavammin tukisi HSL:n strategisten tavoitteiden toteutumista.

HSL:llä on tekeillä ratkaisu raitioliikenteen (Raide-Jokeri, kantaratikka) hankintatavasta. Lisäksi strategiasuunnitelmassa nostetaan erityisesti esiin kaluston ja varikoiden omistuksen ja hallinnan keskitetyt linjaukset. HKL näkee, että näillä linjauksilla voidaan merkittävästi vaikuttaa joukkoliikenteen luotettavuuteen ja kokonaiskustannustasoon erityisesti kaupunkiraideliikenteessä. Lisäksi strategiasuunnitelmassa esiin nos-

tettu kalusto- ja varikkoyhtiöasia on keskeinen myös kaupunkikehitysnäkökulmasta. Onkin tärkeää, että liikenteenhoidon, varikoiden ja kaluston omistuksen ja hallinnan ratkaisut tehdään riittävän tarkkojen, hyötyjen ja haittojen analyttiseen ja riippumattomaan asiantuntija-arvioon perustuen. Koska tehtävillä infran ja kaluston hallinnan linjauksilla on laajat ja pitkäaikaiset vaikutukset sekä liikennöintiin että kaupunkikehitykseen, tulee nämä tehdä infran omistajakaupunkien strategisen tason keskustelujen pohjalta ja hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

Pääkaupunkiseudun olisi edullista tavoitella synergia- ja mittakaavaetua varikko- ja kalusto-omistuksen järjestelyissä. Erityisesti kaupunkiraideliikenteen hoidossa liikennöinnin, kaluston ja varikoiden yhteisen hallinnan tuottamien ns. vertikaalisten synergiahyötyjen suuruudesta on jo Raide-Jokerin hankinnan valmistelujen yhteydessä tehty asiantuntijaselvityksiä, joissa nykyisen kokonaisvaltaisen mallin synergiaedut ovat mittavia. On vahvasti yhteiskunnan edun mukaista, että varikkoja ja kalustoa hallitaan ja kehitetään yhtenä kokonaisuutena.

Esimerkiksi Raide-Jokerin kalusto on suunniteltu yhteiskäyttöiseksi kantakaupungin ratikan ja uusien pikaraitioteiden kaluston kanssa, jolloin mm. varakaluston määrää voidaan optimoida kokonaisuutena. Myös kunnossapidon synergiaedut ja varaosahankinnat tukevat yhtenäistä kalustohallintaa. Raide-Jokerin varikon toteutuksessa on myös lähdetty ratkaisusta, jossa Raide-Jokerin kaluston korjaamotoiminta tukeutuu kantakaupungin raitiovaunukorjaamoon. Mikäli asiantuntijaselvitysten perusteella ei ole löydettävissä yhteiskunnalle menetettäviä synergiaetuja suurempaa korvaavaa etua, jonka johdosta olisi yhteiskunnalle eduksi, että omaisuuden hallintaa jaettaisiin, ei pilkkovaa ratkaisua tule tehdä.

HKL:llä on jo nykyisin ainutlaatuinen osaamiskeskittymä kaupunkiraideliikenteen varikoiden, kaluston ja näiden kunnossapitoon liittyvissä asioissa. HKL rakennuttaa seuraavien seitsemän vuoden aikana Helsingin kaupungin alueella neljä raitiovaunuvarikkoa. Lisäksi se on toteuttanut tai toteuttaa raitiovaunu- ja pikaraitiovaunuhankintoja yhteensä yli 200 milj. euron arvosta samana ajankohtana. Helsingin sisällä HKL toimii siis jo esitetyn kaltaisena keskitettynä varikko- ja kalusto-organisaationa. Kehittyneen osaamisen myötä HKL:llä olisi erinomaiset edellytykset toimia tässä roolissa myös laajemmin pääkaupunkiseudulla. Esimerkiksi suunniteltu Vantaan raitiotie sisältää noin 20 vaunua ja yhden varikon. Tämän omaisuuden hallinta olisi ilman merkittäviä järjestelyjä mahdollista toteuttaa osana HKL:n muuta toimintaa.

HKL näkee positiivisena, että HSL uudessa strategiassaan pyrkii kehittämään strategian tavoitteiden mittareita. HKL:n näkemyksen mukaan

strategian tavoitteita olisi varaa kuitenkin edelleen konkretisoida selkeämmiksi (mitattavuus, aikaan sitovuus, selkeys), jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia riittävän läpinäkyvästi, muun muassa suunnittelun laadun ja taloudellisuuden suhteen. Suunnitelmassa tulisi esittää myös strategisten painopisteiden nykytilanne sekä tavoitetasot ja seuranta myös lukujen osalta. Mittariston tulee olla riittävän laaja, jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia.

HKL:llä on käynnissä HKL:n strategiaan pohjautuva operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelma. Tavoitteena on parantaa HKL:n tuottavuutta huomattavasti. Tuottavuutta seurataan erilaisilla mittareilla, jotka on sidottu HKL:n tuottamiin suoritteisiin. Myös HSL:n olisi hyvä asettaa selkeitä tuottavuustavoitteita ja asettaa tavoitteita tukevat selkeät, suorat taloudellisen tuottavuuden mittarit (paikka-km ja matkustajamäärien suhteessa kuten esimerkiksi eur/tuotettu paikka-km, eur/matka, hallinnon kulut, henkilöstökulut, investointien kannattavuus jne.). Kustannustehokkuuden tunnuslukuja tulisi esittää ja seurata kulkumuodoittain ja liikennesektoreittain. Mittarit kiinnittäisivät hyvin huomiota HSL toiminnan tuottavuustavoitteisiin ja -kehitykseen pitkällä aikajänteellä.

HKL näkee asiakaslähtöisyyden, asiakaspalvelun ja uusien palvelujen kehittämisen keskeisenä joukkoliikenteen suosiota kasvattavana tekijänä. Panostukset digitaalisiin palveluihin sujuvoittavat liikennettä ja vastaavat asiakkaiden kysyntään. Tiedon avaaminen tuo läpinäkyvyyttä julkishallinnon toimintaan. Kun kerätty tieto on saatavilla avoimen rajapinnan kautta, sitä voivat hyödyntää myös muut kuin tiedon tuottajaorganisaatio. HSL:n tulisikin avata joukkoliikennettä koskevaa tietoa avoimeen rajapintaan.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Helsingin joukkoliikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia. Metroliikenteessä tehtävillä liikenteen tihennyksillä ruuhka-aikana sekä iltaisin varaudutaan vyöhykehinnon myötä kasvavaan kysyntään.

Helsingin (HKL:n) liikennöinti- ja infrakorvauslaskutus HSL:ltä 2020-2022

HSL:n taloussuunnitelmassa HKL:ää koskevat liikennöinti- ja infrakorvausluvut perustuvat HKL:n antamiin alustaviin laskelmiin toukokuussa 2019. Raitio- ja metroliikenteen liikennöintikorvaukset sekä infrakorvaukset ovat hieman päivittyneet kesän aikana, mutta muutokset ovat pieniä. HKL:n johtokunta hyväksyy HKL:n talousarvion ja taloussuunnitelman 2020-2022 elokuussa.

16.09.2019

HKL ja HSL tulevat yhteistyössä päivittämään HKL:n liikennöinti- ja inf-rakorvaukset syys-lokakuussa HSL:n lopulliseen talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykseen.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Karoliina Rajakallio, yksikön johtaja, puhelin: 310
karoliina.rajakallio(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 13.08.2019 § 357

HEL 2019-006986 T 00 01 06

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Strategiasuunnitelma sekä toiminta- ja taloussuunnitelma

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) strategiasuunnitelman 2018-2021 visio ja strategiset painopisteet antavat hyvän perustan HSL:n toiminnalle. Strategian tavoitteet ovat kannatettavia ja tukevat omalta osaltaan Helsingin kaupungin maankäytön ja liikenteen kehittämiseksi asettamia tavoitteita.

HSL:n tavoitteena on saada joukkoliikenne lähes päästöttömäksi vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi on tehty kannatettavia toimenpiteitä. Bussiliikenteen hankinnan kilpailutusehdot ovat ohjanneet bussikalustoa päästöneutraalimpaan suuntaan. Uudelle dieselkalustolle on aina asetettu tiukat ympäristövaatimukset ja ympäristöbovuksella on lisätty biopolttoaineiden käyttöä. Bussiliikenteen nopea sähköistäminen on myös Helsingin kaupungin ympäristötavoitteiden mukaista.

Kannatettava on myös HSL:n tavoite luoda seudulle toimivaa joukkoliikenteen ekosysteemiä tehokkaasti ja kilpailuneutraalisti. Ekosysteemi sisältää eri toimijoiden tuottamia joukkoliikenteen taustajärjestelmiä ja fyysisiä toimintaympäristöjä. Konkreettisia ja kriittisiä kohteita ovat esimerkiksi joukkoliikenteen varikot ja sähköbussien latausinfra. Näitä hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

HSL:n toiminta-aikana (2010-2018) joukkoliikenteen tarjonta on kasvanut noin 40 %, kun se lasketaan ajetuilla paikkakilometreillä. Samaan aikaan nousuina mitattu matkustajamäärä on kasvanut noin 19 %. Joukkoliikenteen matkamäärä ei ole kasvanut näin paljon, koska joukkoliikennejärjestelmässä liityntäliikenne on lisääntynyt ja nousumäärä matkaa kohti siis kasvanut. Vastaavana aikajaksona HSL-alueen asukasmäärä on kasvanut 17 %. Tehokkuuden ja taloudellisuuden näkökulmista joukkoliikenteen tarjonnan lisäyksen vaikutus matkustajamääriin olisi pitänyt olla toteutunutta suurempi. Ajetuista paikkakilometreistä tulisi erottaa raskaan raideliikenteen (metro ja juna) lisäyksen kasvu, sillä näiden kustannusvaikutus paikkaa kohden on vähäisempi kuin muulla joukkoliikenteellä.

HSL:n TTS-kauden 2020-2022 keskeisissä strategisissa tavoitteissa ei ole mainittu taloudellisuutta. Kysynnän ja tarjonnan kohdistamisen pitäisi jatkossa olla paremmin tasapainossa ei vain taloudellisuuden vaan myös päästöjen vähentämisen takia.

Strategian käytännön toteutumisen seurantaan tulee kehittää mittareita, jotka kertovat nykyistä tarkemmin toiminnan taloudellisuudesta, tehokkuudesta ja suunnittelun laadusta. Strategiset painopisteet olisi perusteltua sitoa seurantaan ja tämän hetkiseen tilanteeseen myös lukujen osalta. Kun seudulla tavoitellaan joukkoliikenteen kulkumuodon kasvua niin tähän tavoitteeseen liittyvän olennaisen seurantatiedon pitäisi näkyä entistä selkeämmin HSL:n tavoitteiden seurannassa. Mittariston tulee olla myös riittävän laaja, jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia. Tavoitteena tulee koko ajan olla joukkoliikenteen houkuttelevuuden sekä taloudellisuuden ja kustannustehokkuuden parantaminen. Näitä tunnuslukuja ja niiden muuttumista tulee seurata kulkumuodoittain ja liikennesektoreittain. Tunnuslukujen aikasarjat antavat mahdollisuuden seurata ja analysoida pidemmän aikavälin muutoksia toiminnassa ja taloudessa. Mittarit (esim. eur/matkustaja-km, eur/tuotettu paikka-km, eur/matka, hallinnon kulut, henkilöstökulut, investointien kannattavuus jne.) kiinnittäisivät hyvin huomiota HSL:n toiminnan tuottavuustavoitteisiin ja -kehitykseen pitkällä aikajänteellä. Mittarit olisi hyvä saada käyttöön viimeistään seuraavan vuoden talousarvioehdotukseen mennessä.

HSL:n tulisi avata joukkoliikennettään koskevaa tietoa avoimeen rajapintaan viimeistään ensi vuoden aikana. Tiedon avaaminen tuo läpinäkyvyyttä julkishallinnon toimintaan. Kun kerätty tieto on saatavilla avoimen rajapinnan kautta, sitä voivat hyödyntää myös muut kuin tuottajaorganisaatio. Tiedon avaaminen ja yhdistäminen muiden tahojen jakamaan avoimeen dataan luo lisäarvoa erilaisten innovaatioiden kautta.

Lipputulosten arviointi vuonna 2020 on haasteellista, koska talousarviota tehtäessä ei ole vielä kovin pitkältä ajanjaksolta tietoa uuden vyöhykejärjestelmän vaikutuksista liikkumiseen tai lipputuloihin. Helsingille aiemmilta vuosilta kertynyt ylijäämä antaa mahdollisuuden tehdä alijäämäisen budjetin ja seurata uuden vyöhykejärjestelmän lipputulosten kehitystä.

Vyöhykeuudistuksen vaikutuksia tulee seurata tarkasti. Kun nähdään, miten kuntakohtaiset lipputulot ja liikenteen hoidon kustannukset uudistetussa vyöhykejärjestelmässä kehittyvät, voidaan lipunhintoihin ja lipunpulajeihin tehdä tarkistuksia. Tällöin tulee varautua ratkaisuun, joka mahdollistaa kausilippujen erilaisen hinnoittelun kunnittain sen mukaan, kuinka paljon kukin kunta voi joukkoliikennematkustamista tukea. Jos kausiliput hinnoitellaan kuntakohtaisesti, kuntien erilaiset taloudelliset tilanteet ja mahdollisuudet tukea joukkoliikennettä voidaan hyödyntää lippujen kilpailukykyisessä hinnoittelussa. Muussa tapauksessa lipunhintojen subventointi toteutuu heikoimman kuntatalouden mukaan, mikä ei välttämättä ole koko seudun kannalta ideaaliratkaisu.

HSL:n tulisi arvioida mahdollisuuksia laajentaa avorahastus koskemaan myös Helsingin kantakaupungin linjojen 14 ja 18 kaltaisia vilkkaita bussilinjoja. Näillä linjoilla erityisesti ruuhkatuntien aikana lipunmyynnin lopettaminen ajoneuvoissa ja kaikkien ovien käyttö auttaisivat linjojen nopeutumiseen ja luotettavuuteen. Tässä yhteydessä olisi perusteltua myös arvioida, voisiko bussilinjastolle luoda kolmannen kategorian runkobussilinjojen ja perusbussilinjojen rinnalle. Uuden kategorian linjoilla olisi tiheä vuoroväli, ne pysähtyisivät kaikilla pysäkeillä ja niissä olisi avorahastus.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Helsingin joukkoliikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raskaan raideliikenteen ja raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia. Junaliikenteen palvelutason parantaminen A-, P- ja I-junien vuorovälejä lyhentämällä on perusteltua.

Edellä mainittujen parannusten lisäksi A-junan tarjonta päiväliikenteessä ja hiljaisempina aikoina tulisi nostaa samalle tasolle muiden kaupunkiratojen kanssa. A-junan arkipäivän 20 min. ja sunnuntain 30 min. vuoroväli eivät vastaa kaupunkirataliikenteelle asetettuja tavoitteita. Palvelutason nosto päiväliikenteessä on mahdollista kohtuullisin kustannuksin, eikä se edellytä Espoon kaupunkiradan jatkamista Leppävaarasta Kauklahteen.

Kuntaosuuksien taso

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Periaate, jossa joukkoliikennejärjestelmän kehittämisen investointikustannuksia kierrätetään HSL:n infrakorvausten kautta, tarjoaa mahdollisuuden kehittää kokonaisvaltaisesti seudun joukkoliikennejärjestelmää. Lippujen hintojen voimakas nostaminen infrakustannuksista johtuvien investointien kattamiseksi ei ole kestävä ratkaisu, kun seutu kasvaa vauhdilla. Subventioasteen voisi ajoittain määritellä erikseen hankekohteisesti, jolloin kuntaosuuksien yhteenlaskettu osuus voi olla tilapäisesti yli puolet HSL:n tuloista. Tämä on perusteltua myös siksi, että infrainvestoinnit vaikuttavat myönteisesti kuntien maankäytön kehittämiseen.

Talouden tasapainottamiseen ja menojen kasvun katkaisemiseen tulee kiinnittää huomioita ja kulujen, kuten hallinnollisten kulujen, kasvua suhteessa koko budjettiin olisi syytä seurata nykyistä tarkemmin. Palveluiden ostojen sisältöä ja vaikuttavuutta on myös hyvä seurata ja kerryttää arviota muutosten vaikuttavuudesta. Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 on asetettu kaupungin omalle taloudelle tavoite, että velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä käyttömenojen reaali- kasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 0,5 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella.

Lipputulotavoitteet TTS-kaudella

Joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista on vuosikymmeniä katettu lipputulolla noin puolet. Tämä on hyvä periaate tulevaisuudessa-kin erityisesti operatiivisten kustannusten kattamisen osalta, jotta joukkoliikenteen lippujen hinnoittelu pysyy kilpailukykyisenä, mutta samalla myös kysyntä ohjaa palvelutarjonnan suunnittelua.

HSL:n tulisi arvioida rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippukäytännöt ja vapauttaa heidät velvoitteesta hankkia lippu. Kaupunkiympäristölautakunta ehdottaa, että HSL:n seuraava talousarvio valmistellaan siten, että rollaattoria käyttävät saavat matkustaa maksuttomasti, samaan tapaan kuin lastenvaunuja kuljettavat.

HSL tarkastelee opiskelijalippu-uudistuksen toteutuneita kustannusvaihtokuituksia ja pyrkii palauttamaan kausilippujen ja kertalippujen opiskelijalennuksen 50 %:iin normaalihinnasta.

Lisäksi 2021 talousarvion valmistelijat tutkivat mahdollisuutta poistaa seniorilipusta aikarajat.

Tarkastusmaksun korottaminen

Liikennejärjestelmän oikeinkäyttöä sekä tähän ohjaavia virhe- ja tarkastusmaksuja on syytä arvioida kokonaisuutena. Siten tässä vaiheessa ei ole perusteita liputta matkustamisen tarkastusmaksun korottamiseen 80 eurosta 100 euroon, vaikka joukkoliikenteen tarkastusmaksua ei ole

korotettu yli kymmeneen vuoteen. Pysäköintivirhemaksun suuruus on Helsingissä maksuvyöhykkeestä riippuen 60-80 euroa. Joukkoliikenteen tarkastusmaksun ei ole perusteltua olla suurempi kuin pysäköintivirhemaksun. Toisin kuin liputta matkustamisesta, väärästä pysäköinnistä voi aiheutua haittaa tai vaaraa myös kolmansille osapuolille. Pysäköintivirhemaksun suuruudesta päätetään Sisäministeriön asetuksella.

Kuntakohtaisen ylijäämän tai alijäämän käyttö

Kuntakohtaisen ylijäämän käyttö esityksen mukaisesti jaksotettuna kolmelle vuodelle on tarkoituksenmukaista kuntaosuuden vuosittaisten muutosten tasaamiseksi.

Käsittely

13.08.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asian aikana kuultavana oli liikenneinsinööri Markku Granholm. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Risto Rautava: Poistetaan lausunnosta kappale "Tarkastusmaksun korottaminen. Liikennejärjestelmän oikeinkäyttöä sekä tähän ohjaavia virhe- ja tarkastusmaksuja on syytä arvioida kokonaisuutena. Siten tässä vaiheessa ei ole perusteita liputta matkustamisen tarkastusmaksun korottamiseen 80 eurosta 100 euroon, vaikka joukkoliikenteen tarkastusmaksua ei ole korotettu yli kymmeneen vuoteen. Pysäköintivirhemaksun suuruus on Helsingissä maksuvyöhykkeestä riippuen 60-80 euroa. Joukkoliikenteen tarkastusmaksun ei ole perusteltua olla suurempi kuin pysäköintivirhemaksun. Toisin kuin liputta matkustamisesta, väärästä pysäköinnistä voi aiheutua haittaa tai vaaraa myös kolmansille osapuolille. Pysäköintivirhemaksun suuruudesta päätetään Sisäministeriön asetuksella."

Korvataan ko. kpl tekstillä. "Tarkastusmaksun korottaminen 100 euroon on perusteltu ratkaisu. "

Kannattaja: Nuutti Hyttinen

Vastaehdotus:

Risto Rautava: Poistetaan lausunnosta kohta: "HSL:n tulisi arvioida rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippukäytännöt ja vapauttaa heidät velvoitteesta hankkia lippu. Kaupunkiympäristölautakunta ehdottaa, että HSL:n seuraava talousarvio valmistellaan siten, että rollaattoria käyttävät saavat matkustaa maksuttomasti, samaan tapaan kuin lastenvaunuja kuljettavat."

16.09.2019

Risto Rautavan vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Vastaehdotus:

Amanda Pasanen: Lisätään kappaleen 17 jälkeen: "HSL tarkastelee opiskelijalippu-uudistuksen toteutuneita kustannusvaikutuksia ja pyrkii palauttamaan kausilippujen ja kertalippujen opiskelija-alennuksen 50 %:iin normaalihinnasta."

Kannattaja: Nuutti Hyttinen

Vastaehdotus:

Sirpa Asko-Seljavaara: Kohtaan 17 lisätään: 2021 talousarvion valmistelijat tutkivat mahdollisuutta poistaa seniorilipusta aikarajat.

Kannattaja: Atte Kaleva

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Poistetaan lausunnosta kappale "Tarkastusmaksun korottaminen. Liikennejärjestelmän oikeinkäyttöä sekä tähän ohjaavia virhe- ja tarkastusmaksuja on syytä arvioida kokonaisuutena. Siten tässä vaiheessa ei ole perusteita liputta matkustamisen tarkastusmaksun korottamiseen 80 eurosta 100 euroon, vaikka joukkoliikenteen tarkastusmaksua ei ole korotettu yli kymmeneen vuoteen. Pysäköintivirhemaksun suuruus on Helsingissä maksuvyöhykkeestä riippuen 60-80 euroa. Joukkoliikenteen tarkastusmaksun ei ole perusteltua olla suurempi kuin pysäköintivirhemaksun. Toisin kuin liputta matkustamisesta, väärästä pysäköinnistä voi aiheutua haittaa tai vaaraa myös kolmansille osapuolille. Pysäköintivirhemaksun suuruudesta päätetään Sisäministeriön asetuksella."

Korvataan ko. kpl tekstillä. "Tarkastusmaksun korottaminen 100 euroon on perusteltu ratkaisu. "

Jaa-äännet: 7

Eveliina Heinäluoma, Mai Kivelä, Jape Lovén, Amanda Pasanen, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara

Ei-äännet: 5

Sirpa Asko-Seljavaara, Dennis Hamro-Drotz, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Risto Rautava

Poissa: 1

Silvia Modig

Esittelijän ehdotus jäi tältä osin voimaan äänin 7-5 (1 poissa).

16.09.2019

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Kohtaan 17 lisätään:

2021 talousarvion valmistelijat tutkivat mahdollisuutta poistaa seniorilipusta aikarajat.

Jaa-äännet: 5

Dennis Hamro-Drotz, Amanda Pasanen, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara

Ei-äännet: 7

Sirpa Asko-Seljavaara, Eveliina Heinäluoma, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Mai Kivelä, Jape Lovén, Risto Rautava

Poissa: 1

Silvia Modig

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi Sirpa Asko-Seljavaaran vastaehdotuksen äänin 7-5 (1 poissa).

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään kappaleen 17 jälkeen: "HSL tarkastelee opiskelijalippu-uudistuksen toteutuneita kustannusvaikutuksia ja pyrkii palauttamaan kausilippujen ja kertalippujen opiskelija-alennuksen 50 %:iin normaalihinnasta."

Jaa-äännet: 2

Risto Rautava, Osmo Soininvaara

Ei-äännet: 10

Sirpa Asko-Seljavaara, Dennis Hamro-Drotz, Eveliina Heinäluoma, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Mai Kivelä, Jape Lovén, Amanda Pasanen, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki

Poissa: 1

Silvia Modig

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi Amanda Pasasen vastaehdotuksen äänin 10-2 (1 poissa).

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Markku Granholm, liikenneinsinööri: 310 37121
markku.granholm(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 630

Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite jalkakäytävien talvikunnossapidon palautuksesta paikallistason vastuulle

HEL 2019-002043 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus katsoi valtuutettu Terhi Koulumiehen aloitteen loppuun käsittelyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Terhi Koulumies toteaa aloitteessaan mm. seuraavaa: On ilmeistä ettei kaupunki kykene huolehtimaan keskitetysti katuverkoston talvikunnossapidosta kokonaisvastuulla. Varsinkin jalkakäytävien auras on ollut ala-arvoisella tasolla. Kiinteistöt maksavat jalkakäytävien aurauksesta saamatta kuitenkaan vastineeksi palvelua. Taloyhtiöiden huoltofirmoilla ja talonmiehillä on paljon paremmat edellytykset huolehtia lumitöistä paikallisesti. Valtuutettu Koulumies esittää, että selvitetään mahdollisuus palauttaa jalkakäytävien kunnossapitovastuu kiinteistöille koko kaupungin alueella ja vastaavasti kiinteistöt vapautetaan erillisestä katujenhoitomaksusta.

Vaihtoehtoisesti valtuutettu Koulumies esittää pohdittavaksi jalkakäytävien talvikunnossapitoon toimintamallia poikkeuksellisen pahojen lumimyräköiden oloihin. Siinä veloitettaisiin kaupungin tilaama urakoitsija hankkimaan jalkakäytävien aurasuho ostopalveluna paikallisilta huol-

toyhtiöiltä ja keskittymään itse ajoratojen ja muiden yleisten alueiden auraukseen sekä lumikasojen poiskuljetukseen.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto 20.8.2019. Kaupunginhallitus viittaa saatuun lausuntoon ja toteaa yhteenvetona, että kaupunginhallitus on siirtänyt katujen kokonaisvastuullisen ylläpidon taloyhtiöiltä kaupungille kantakaupungin ulkopuolisilla alueilla jo vuonna 2001 ja kokeillut sitä Taka-Töölössä ja osassa Etu-Töölöä myös kantakaupungissa. Näiden kantakaupungin alueiden taloyhtiöille tehty kysely on osoittanut, että enemmistö niistä pitää järjestelyä toimivana. Vuonna 2012 kaupunginhallitus päätti jatkaa hoitovastuun siirtämistä itselleen myös kantakaupungin osalta niin, että vuonna 2020 koko kaupungin kadut olisivat kaupungin omassa hoidossa. Tulevana kautena 2019-2020 hoitovastuun siirtoa taloyhtiöiltä kaupungille kokeillaan vielä Katajanokalla mallilla, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen katujen lumenkuljetuksesta ja jalkakäytävien kevätpesusta. Siitä ja aiemmista malleista saatujen kokemusten pohjalta edetään muissa osissa kantakaupunkia.

Kaupunkiympäristön toimialalla on parhaillaan valmisteilla lumenkäsittelyä koskevat periaatteet, joten uutta selvitystä toimintamalleista ei ole tarvetta käynnistää. Kaupunginhallitus katsookin, että tilanne, jossa äkillinen, runsas lumipyry aiheuttaa merkittäviä ongelmia, johtuu osittain myös talvikunnossapitoa koskevan lainsäädännön tulkinnanvaraisuudesta ja taloyhtiöiden tietämättömyydestä kaikista vastuistaan tai kykenemättömyydestä niiden hoitamiseen ja osittain autojen pysäköinnistä jalkakäytävien viereen lumen poistamista haittaavasti. Näihin ongelmiin voidaan ja tullaan etsimään ratkaisuja ja parempia käytäntöjä, kuten ottamalla käyttöön tonttikatujen pysäköinnin uudet periaatteet (30.10.2018) ja kehittämällä poikkeusolojen lumenpoiston varautumissuunnitelmaa. Sen sijaan kaupunginhallitus ei pidä perusteltuna kokonaisvastuun siirtämistä päinvastaiseen suuntaan kuin mitä vuonna 2012 on päätetty. Halutessaan kiinteistöt voivat täydentää kaupungin tarjoamaa palvelua esimerkiksi pesemällä katuja useammin tai hiekoittamalla jalkakäytäviä kaupungin perustason toimenpiteiden lisäksi.

Kaupunkiympäristölautakunta, (myöhemmin lautakunta), toteaa lausunnossaan 20.8.2019 mm., että talvikauden 2018-2019 poikkeusoloissa ennätysellisten lumisateiden aikana katujen lumenpoiston työ määrä kasvoi moninkertaiseksi keskivertotalveen nähden, ja tämä vaikutti vääjäämättä lumenpoiston suoritusnopeuteen. Mikäli lumentulo on jatkuva, valtaosa lumenpoistoon tarkoitettua konekalustosta joudutaan pitämään ykkös- ja kakkosluokan väylien lumenpoistossa turvaamaan ensisijaisesti joukkoliikenteen toimintaedellytykset.

Helsingin kaupunki pystyi pitämään joukkoliikenteen käyttämät kadut liikennöitävässä kunnossa koko poikkeustilanteen ajan. Asuinalueilla tonttikatujen kapeiden jalkakäytävien lumenpoisto hidastui monin paikoin merkittävästi tai jopa keskeytyi päiviksi. Tonttikatujen ajoradat kapeenivat yksikaistaisiksi, kuitenkin niidenkin liikennöitävyys pystyttiin säilyttämään. Näiden alueiden jalkakäytävät täyttyivät monin paikoin lumesta ja erityisesti pysäköityjen ajoneuvojen kohdalla jalkakäytävien aukaiseminen saattoi kestää huomattavan pitkään. Lumen poistaminen kapeilta jalkakäytäviltä vaatii joko ajoneuvojen siirtämistä tai moninker-
taista pienkonekalustoresurssia; kyse ei ole niinkään talvihoidon palveluiden järjestämismallista.

Lautakunta toteaa, että Helsingin kaupungin talvikunnossapitämät jalkakäytävät tulevat jatkossakin hoidetuiksi kokonaisuus huomioon ottaen varmimmin sekä järkiperaisemmin ja tehokkaammin kaupungin toimesta. Helsingin kaupunkiympäristön toimialan tarkoituksena on jatkaa kokonaisvastuuhoidon laajentamista kantakaupungissa kaupunginhallituksen tekemän päätöksen 12.11.2012 § 1270 mukaisesti.

Nykyisistä kantakaupungin alueista, joilla kiinteistöjen kadunhoitovastuut on siirretty kaupungille, saatujen kokemusten mukaan toimintamallin laajentaminen on perusteltua. Ratkaisua tullaan kuitenkin vielä kertaalleen tarkastelemaan vertailulla Katajanokan vaihtoehtoiseen toimintamalliin, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen lumenkuljetuksen ja jalkakäytävien kevätpesun. Kokonaisvastuuhoidon vaikutuksia ja sen laajentamisen aikataulua tarkastellaan vielä vuoden 2020 aikana saadessamme tarkempaa tietoa Katajanokan asiakastytyväisyydestä.

Tällä hetkellä kantakaupungin jalkakäytävistä valtaosa on edelleen tonttien omistajien talvihoitovelvollisuuden piirissä, missä taloyhtiöt käyttävät omia huoltoyhtiöitään.

Kaupunginhallituksen päätöksessä 12.11.2012 § 1270 edellytetään, että Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Stara (jäljempänä Stara) mahdollistaa pienten alueellisten toimijoiden osallistumisen kilpailutuksiin. Taka-Töölössä, osassa Etu-Töölöä sekä esikaupunkien alueella toimiva Stara on julkinen hankintayksikkö, jonka tulee kilpailuttaa aliurakoitsijoilla teetettävät työt. Pienten huoltoyhtiöiden kilpailuttaminen on ollut Staralle haasteellista, pääosin he käyttävät logistiikkayksikkönsä kilpailuttamia yksittäisiä koneurakoitsijoita Staran oman työnjohdon alaisuudessa.

Asukaspysäköintialueiden laajeneminen on aiheuttanut liikennealueiden lumenpoiston edellytyksien heikentymistä muutamilla kaduilla, joilla on ollut talviaikaiset pysäköintijärjestelyt. Nämä pyritään ratkaisemaan ennen seuraavaa talvikautta.

Asuinalueiden tonttikatujen jalkakäytävien talvihoitoa tehostetaan ottamalla käyttöön kaupunkiympäristölautakunnan 30.10.2018 tekemän päätöksen edellyttämällä tavalla tonttikatujen pysäköinnin periaatteet (liite 1).

Kiinteistöjen on mahdollista nostaa jalkakäytävien talvihoidon nykyistä palvelutasoa, jossa kaupunki varmistaa kaikilla jalkakäytävillä hyvän peruslaatuksen. Mikäli kiinteistö haluaa parempaa puhtaanapidon tai talvikunnossapidon laatutasoa, se voi niin halutessaan täydentää kaupungin tarjoamaa palvelua esimerkiksi pesemällä katuja tai hiekoittamalla jalkakäytäviä kaupungin toimenpiteiden lisäksi.

Helsingin kaupunki kehittää runsaslumisten talvien liikennealueiden lumenpoiston varautumissuunnitelmaa siten, että suunnitelman poikkeustilanteessa operatiivisessa vastuussa oleva tilaajan muodostama toteutusryhmä valtuutetaan käynnistämään tarvittavat toimenpiteet nykyistä ketterämmin.

Kaupunkiympäristön toimialalla on parhaillaan valmistelussa lumenkäsittelyn periaatteet, jotka määrittelevät pitkälle tulevaisuuteen liikennealueiden lumenpoiston edellytykset. Erityisenä tavoitteena on kehittää kantakaupungin lumilogistiikan suunnitelmallisuutta sekä kaupunginosa-kohtaista lumen käsittelyä ja vastaanottoa.

Kadunhoitovelvollisuuksien jako on epäoikeudenmukainen

Katujen talvikunnossapitovelvoitteet jakaantuvat tonttien omistajien kesken hyvin epätasaisesti. Monilla kaduilla on jalkakäytävä vain toisella puolen katua, jolloin talvikunnossapitovelvoite on vain kyseisen puolen tonttien omistajilla. Kulmakiinteistöillä voi rasite olla moninkertainen naapuriin verrattuna. Mikäli kadun ajorata on leveä ja jalkakäytävä kapea, kohdalla sijaitsevalle kiinteistölle kohdistuu kohtuuton työmäärä, missä jalkakäytävältä kertyvien sekä ajoradalta auratun lumen pois kuljettamisesta aiheutuvat kustannukset jakautuvat epätasaisesti. Mikäli kadun varteen pysäköinti on sallittua, niin lumien pois kuljettamista edeltävä ajoneuvojen siirtämisen työvaihe nostaa kustannukset moninkertaisiksi.

Tonttien omistajat hoitavat osuutensa eriaikaisesti ja erilaatuisesti, jolloin saman korttelin osuudella jalkakäytävän laatu vaihtelee. Etenkin omakotialueilla jalkakäytävät saattavat tukkeutua lopputalvesta, jos tonttien omistajat eivät kuljeta lunta pois.

Tonttien omistajien puhtaanapitovelvollisuus ulottuu kadun keskilinjaan asti, kuitenkin enintään 15 metrin leveydeltä. Useat kiinteistöjen omistajat eivät ole selvillä tästä hoitovelvoitteesta, minkä takia ajoradan puhtaanapito jää usein kokonaan hoitamatta. Ajoradalla työskentely vaatii

koulutusta ja turvajärjestelyjä, jotka eivät ole kiinteistön omistajien tiedossa.

Kunnossapitolaissa säädetty tonttien omistajien kadunhoitovelvollisuudet estävät monin paikoin kadunhoidon tehokkaan toteuttamisen. Lain tulkitseminen ylläpitovastuiden ja -velvollisuuksien jakaantumisen suhteen ei ole yksiselitteistä. Tämä on aiheuttanut eri kaupungeissa erilaisia käytäntöjä.

Kokonaisvastuuhoitoon siirtyminen

Kaupunginhallitus päätti 12.11.2001 § 1493, että esikaupunkialueilla siirrytään vaiheittain katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon, jossa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvat katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuudet on siirretty kaupungin vastuulle ja että puhtaanapito- ja talvikunnossapitotehtävien hoidosta aiheutuneet kustannukset peritään alueiden yleiseen käyttöön luovutettujen katujen varsilla sijaitsevien tonttien omistajilta lautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti.

Kaupunginhallitus päätti 12.11.2012 § 1270 asettaa tavoitteeksi, että katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon siirrytään vaiheittain kaupunginhallituksen päätökseen 12.11.2001 § 1493 kuuluvien esikaupunkialueiden lisäksi myös kantakaupungissa siten, että koko kaupunki on kokonaisvastuuhoitoon piirissä vuonna 2020.

Osa Etu-Töölön alueesta on siirretty jo vuonna 1997 kokonaisvastuuhoitoon. Kaupunginhallituksen päätettyä vuonna 2001, että vain esikaupungeissa siirretään tonttien omistajien tehtävät kaupungin huolehdittaviksi, selvitettiin taloyhtiöiden kantaa tonttien omistajien kadunhoitotehtävien palauttamisesta. Kyselyyn vastanneista tonttien omistajista (taloyhtiöiden) selvä enemmistö vastusti tehtävien palauttamista.

Katujen talvihoidon tulevia parannuksia

Kaupunkiympäristölautakunta päätti kuusi vuotta kestäneen kehitystyön tuloksena 30.10.2018 asuinalueiden tonttikatujen pysäköinnin periaatteet. Tämä tarkoittaa, että tulevina vuosina pysäköinti järjestetään asuinalueilla siten, että tonttikatujen ylläpidettävyys paranee merkittävästi ja että niiden jalkakäytävät saadaan aurattua nopeasti. Tonttikaduilla, joilla yksipuolinen pysäköinti on jalkakäytävän vieressä, pysäköinti siirretään kadun vastakkaiselle puolelle. Niillä tonttikaduilla, joilla pysäköinti on molemminpuolinen, kielletään pysäköinti arkipäivinä maape vähintään klo 8–16 välisenä aikana jalkakäytävän vieressä. Uudistus nopeuttaa tonttikatujen lumenpoistoa ja parantaa jalkakäytävien turvallisuutta ja käytettävyyttä.

16.09.2019

Runsaslumisen talven varautumissuunnitelma tarkistetaan ennen seuraava talvea siten, että poikkeustilanteissa tilaajan avuksi osoitetaan lisää resursseja muista palveluista muun muassa tiedotukseen ja alueiden käytön luvittamiseen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähemmän kuin 15 valtuutettua, tulee kaupunginhallituksen antaa vastaus kahdeksan kuukauden kuluessa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 595

HEL 2019-002043 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Terhi Koulumiehen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kaupunkiympäristölautakunta 20.08.2019 § 394

HEL 2019-002043 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Talvikauden 2018-2019 poikkeusoloissa ennätysellisten lumisateiden aikana katujen lumenpoiston työmäärä kasvoi moninkertaiseksi keski-vertotalveen nähden, ja tämä vaikutti väijäämättä lumenpoiston suoritustempoiteen. Mikäli lumentulo on jatkuvaa, niin valtaosa lumenpoistoon tarkoitettusta konekalustosta joudutaan pitämään ykkös- ja kakkosluokan väylien lumenpoistossa turvaamaan ensisijaisesti joukkoliikenteen toimintaedellytykset.

Helsingin kaupunki pystyi pitämään joukkoliikenteen käyttämät kadut liikennöitävässä kunnossa koko poikkeustilanteen ajan. Asuinalueilla tonttikatujen kapeiden jalkakäytävien lumenpoisto hidastui monin paikoin merkittävästi tai jopa keskeytyi päiviksi. Tonttikatujen ajoradat kapeenivat yksikaistaisiksi, kuitenkin niidenkin liikennöitävyys pystyttiin säilyttämään. Näiden alueiden jalkakäytävät täytyivät monin paikoin lumenesta ja erityisesti pysäköityjen ajoneuvojen kohdalla jalkakäytävien aukaiseminen saattoi kestää huomattavan pitkään. Lumen poistaminen kapeilta jalkakäytäviltä vaatii joko ajoneuvojen siirtämistä tai moninkertaista pienkonekalustoresurssia; kyse ei ole niinkään talvihoidon palveluiden järjestämismallista.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että Helsingin kaupungin talvikunnossapitämät jalkakäytävät tulevat jatkossakin hoidetuiksi kokonaisuus huomioon ottaen varmimmin sekä järkipäisemmin ja tehokkaammin kaupungin toimesta. Helsingin kaupunkiympäristön toimialan tarkoituksena on jatkaa kokonaisvastuuhoidon laajentamista kantakaupungissa kaupunginhallituksen tekemän päätöksen 12.11.2012 § 1270 mukaisesti.

Nykyisistä kantakaupungin alueista, joilla kiinteistöjen kadunhoitovastuut on siirretty kaupungille, saatujen kokemusten mukaan toimintamallin laajentaminen on perusteltua. Ratkaisua tullaan kuitenkin vielä kertaalleen tarkastelemaan vertailulla Katajanokan vaihtoehtoiseen toimintamalliin, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen lumenkuljetuksen ja jalkakäytävien kevätpesun. Kokonaisvastuuhoidon vaikutuksia ja sen laajentamisen aikataulua tarkastellaan vielä vuoden 2020 aikana saadessamme tarkempaa tietoa Katajanokan asiakastytyväisyydestä.

Tällä hetkellä kantakaupungin jalkakäytävistä valtaosa on edelleen tonttien omistajien talvihoitovelvollisuuden piirissä, missä taloyhtiöt käyttävät omia huoltoyhtiöitään.

Kaupunginhallituksen päätöksessä 12.11.2012 § 1270 edellytetään, että Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Stara (jäljempänä Stara) mahdollistaa pienten alueellisten toimijoiden osallistumisen kilpailutuksiin. Taka-Töölössä, osassa Etu-Töölöä sekä esikaupunkien alueella toimiva Stara on julkinen hankintayksikkö, jonka tulee kilpailuttaa aliurakoitsijoilla teetettävät työt. Pienten huoltoyhtiöiden kilpailuttaminen on ollut Staralle haasteellista, pääosin he käyttävät logistiikkayksikkönsä kilpailuttamia yksittäisiä koneurakoitsijoita Staran oman työnjohdon alaisuudessa.

Asukaspysäköintialueiden laajeneminen on aiheuttanut liikennealueiden lumenpoiston edellytyksien heikentymistä muutamilla kaduilla, joilla on ollut talviaikaiset pysäköintijärjestelyt. Nämä pyritään ratkaisemaan ennen seuraavaa talvikautta.

Asuinalueiden tonttikatujen jalkakäytävien talvihoitoa tehostetaan ottamalla käyttöön kaupunkiympäristölautakunnan 30.10.2018 tekemän päätöksen edellyttämällä tavalla tonttikatujen pysäköinnin periaatteet (liite 1).

Kiinteistöjen on mahdollista nostaa jalkakäytävien talvihoidon nykyistä palvelutasoa, jossa kaupunki varmistaa kaikilla jalkakäytävillä hyvän peruslaatuksen. Mikäli kiinteistö haluaa parempaa puhtaanapidon tai talvikunnossapidon laatutasoa, se voi niin halutessaan täydentää kaupungin tarjoamaa palvelua esimerkiksi pesemällä katuja tai hiekoittamalla jalkakäytäviä kaupungin toimenpiteiden lisäksi.

Helsingin kaupunki kehittää runsaslumisten talvien liikennealueiden lumenpoiston varautumissuunnitelmaa siten, että suunnitelman poikkeustilanteessa operatiivisessa vastuussa oleva tilaajan muodostama toteutusryhmä valtuutetaan käynnistämään tarvittavat toimenpiteet nykyistä ketterämmin.

Kaupunkiympäristön toimialalla on parhaillaan valmistelussa lumenkäsittelyn periaatteet, jotka määrittelevät pitkälle tulevaisuuteen liikennealueiden lumenpoiston edellytykset. Erityisenä tavoitteena on kehittää kantakaupungin lumilogistiikan suunnitelmallisuutta sekä kaupungin sakohtaista lumen käsittelyä ja vastaanottoa.

Kadunhoitovelvollisuuksien jako on epäoikeudenmukainen

Katujen talvikunnossapitovelvoitteet jakaantuvat tonttien omistajien kesken hyvin epätasaisesti. Monilla kaduilla on jalkakäytävä vain toisel-

la puolen katua, jolloin talvikunnossapitovelvoite on vain kyseisen puolen tonttien omistajilla. Kulmakiinteistöillä voi rasite olla moninkertainen naapuriin verrattuna. Mikäli kadun ajorata on leveä ja jalkakäytävä kapea, kohdalla sijaitsevalle kiinteistölle kohdistuu kohtuuton työmäärä, missä jalkakäytävältä kertyvien sekä ajoradalta auratun lumen pois kuljettamisesta aiheutuvat kustannukset jakautuvat epätasaisesti. Mikäli kadun varteen pysäköinti on sallittua, niin lumien pois kuljettamista edeltävä ajoneuvojen siirtämisen työvaihe nostaa kustannukset moninkertaisiksi.

Tonttien omistajat hoitavat osuutensa eriaikaisesti ja erilaatuisesti, jolloin saman korttelin osuudella jalkakäytävän laatu vaihtelee. Etenkin omakotialueilla jalkakäytävät saattavat tukkeutua loppupalvesta, jos tonttien omistajat eivät kuljeta lunta pois.

Tonttien omistajien puhtaanapitovelvollisuus ulottuu kadun keskilinjaan asti, kuitenkin enintään 15 metrin leveydeltä. Useat kiinteistöjen omistajat eivät ole selvillä tästä hoitovelvoitteesta, minkä takia ajoradan puhtaanapito jää usein kokonaan hoitamatta. Ajoradalla työskentely vaatii koulutusta ja turvajärjestelyjä, jotka eivät ole kiinteistön omistajien tiedossa.

Kunnossapitolaissa säädetty tonttien omistajien kadunhoitovelvollisuudet estävät monin paikoin kadunhoidon tehokkaan toteuttamisen. Lain tulkitseminen ylläpitovastuiden ja -velvollisuuksien jakaantumisen suhteen ei ole yksiselitteistä. Tämä on aiheuttanut eri kaupungeissa erilaisia käytäntöjä.

Kokonaisvastuuhoitoon siirtyminen

Kaupunginhallitus päätti 12.11.2001 § 1493, että esikaupunkialueilla siirrytään vaiheittain katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon, jossa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvat katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuudet on siirretty kaupungin vastuulle ja että puhtaanapito- ja talvikunnossapitotehtävien hoidosta aiheutuneet kustannukset peritään alueiden yleiseen käyttöön luovutettujen katujen varsilla sijaitsevien tonttien omistajilta lautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti.

Kaupunginhallitus päätti 12.11.2012 § 1270 asettaa tavoitteeksi, että katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon siirrytään vaiheittain kaupunginhallituksen päätökseen 12.11.2001 § 1493 kuuluvien esikaupunkialueiden lisäksi myös kantakaupungissa siten, että koko kaupunki on kokonaisvastuuhoitoon piirissä vuonna 2020.

Osa Etu-Töölön alueesta on siirretty jo vuonna 1997 kokonaisvastuuhoitoon. Kaupunginhallituksen päätettyä vuonna 2001, että vain esi-

kaupungeissa siirretään tonttien omistajien tehtävät kaupungin huolehdittaviksi, selvitettiin taloyhtiöiden kantaa tonttien omistajien kadunhoitotehtävien palauttamisesta. Kyselyyn vastanneista tonttien omistajista (taloyhtiöiden) selvä enemmistö vastusti tehtävien palauttamista.

Katujen talvihoidon tulevia parannuksia

Kaupunkiympäristölautakunta päätti kuusi vuotta kestäneen kehitystyön tuloksena 30.10.2018 asuinalueiden tonttikatujen pysäköinnin periaatteet. Tämä tarkoittaa, että tulevina vuosina pysäköinti järjestetään asuinalueilla siten, että tonttikatujen ylläpidettävyyden parane merkittävästi ja että niiden jalkakäytävät saadaan aurattua nopeasti. Tonttikaduilla, joilla yksipuolinen pysäköinti on jalkakäytävän vieressä, pysäköinti siirretään kadun vastakkaiselle puolelle. Niillä tonttikaduilla, joilla pysäköinti on molemminpuolinen, kielletään pysäköinti arkipäivinä ma-pe vähintään klo 8–16 välisenä aikana jalkakäytävän vieressä. Uudistus nopeuttaa tonttikatujen lumenpoistoa ja parantaa jalkakäytävien turvallisuutta ja käytettävyyttä.

Runsaslumisen talven varautumissuunnitelma tarkistetaan ennen seuraava talvea siten, että poikkeustilanteissa tilaajan avuksi osoitetaan lisää resursseja muista palveluista muun muassa tiedotukseen ja alueiden käytön luvittamiseen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pekka Isoniemi, yksikön päällikkö, puhelin: 310 38414
pekka.isoniemi(a)hel.fi

§ 631

Valtuutettu Mai Kivelän toivomusponsi kaupungin ruokapalveluiden ruokalistan ilmastokuormituksen ja ruokahävikin vähentämisestä

HEL 2018-007089 T 00 00 03

Esitys

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi valtuutettu Mai Kivelän toivomusponnen johdosta tehdyn selvityksen sekä toimitti selvityksen ponnen ehdottajalle ja muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi
Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija (Kasko), puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi
Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja (Sote), puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi
Eeva Saarinen, kehityspäällikkö (Palvelukeskus Helsinki), puhelin: 310 40836
eeva.saarinen(a)hel.fi
Jaana Kujala, liiketoimintajohtaja (Palmia Oy), puhelin: 050 4013880
jaana.kujala(a)palmia.fi
Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Kivelä Mai, toivomusponsi, Kvsto 13.6.2018 asia 19

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Katsoessaan valtuutettu Mai Kivelän aloitteen kaupungin ateriatarjonnan muuttamisesta kasvispainotteisemmaksi loppuun käsitellyksi 13.6.2018 kaupunginvaltuusto edellytti selvitystä kaupungin ruokapalveluiden ruokalistan ilmastokuormituksen ja ruokahävikin vähentämismahdollisuuksista.

[Kaupunginvaltuuston päätös 13.6.2018](#)

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava toivomusponnen ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua sen hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuuteuille.

Helsingin kaupunkikonsernissa merkittävimmät toimijat toivomusponnen näkökulmasta ovat kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, sosiaali- ja terveystoimiala, Palvelukeskus Helsinki ja Palmia Oy.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

1 Ruokalistasuunnittelu ja raaka-aineet ympäristöystävällisyys huomioiden

Päiväkoti, koulu- ja opiskelijaruokailun suunnittelua ja toteutusta ohjaavat ravitsemus- ja ruokailusuositukset. Ruokalistassa, joka on suunniteltu suositusten mukaisesti, on jo lähtökohtaisesti huomioitu ruoan ympäristökuormituksen vähentäminen.

Palvelukuvauksia on kehitetty viime vuosina myös ilmastoystävällisyyden näkökulmasta. Ruokalistat käydään kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ruokapalveluasiantuntijoiden sekä palveluntuottajien suunnittelijoiden kanssa läpi ruokalistapalavereissa ja maistatustilaisuuksissa, joissa varmistetaan ruokien maku ja laatu, ruokalistojen kokonaisuuden sopivuus asiakasryhmille sekä muut toteutettavat kehittämistoimenpiteet, kuten ympäristöasioiden ja asiakaspalautteiden huomioiminen.

Aterioissa on monipuolisesti viljavalmisteita, perunaa, juureksia, vihanneksia, hedelmiä ja marjoja ja kohtuullisesti liha- ja maitotuotteita. Toimialalla halutaan mahdollistaa kasvisruokien ja tuorekasvien monipuolinen ja lisääntyvä käyttö. Ilmastokuormitusta vähennetään ruokalistasuunnittelussa myös vaihtamalla punaista lihaa broileriin tai kalaan.

Ruokalistasuunnittelussa noudatetaan ravitsemussuositusten antamia ohjeita punaisen lihan, jauhelihan, siipikarjan, kalan, lihavalmisteiden ja kasviperäisten proteiininlähteiden esiintymistiheydestä ruokalistalla. Kalalajeja käytetään vaihdellen ja niiden käytössä huomioidaan WWF:n kalaoppaan suositukset. Suosimme myös suomalaisia järvikaloja esimerkiksi silakkaa, haukea, muikkua, kuhaa, ahventa ja siikaa. Palkokasveja ja muita kasviperäisiä proteiinin lähteitä käytetään vaihdellen ja soijaa on korvattu herneiden tai papujen käytöllä. Kasvisruokien lisäämisen tarvetta arvioidaan ruokalistasuunnittelussa kasvisruoan menekin kasvaessa ja asiakaskyselyissä saatujen toiveiden mukaisesti, kuitenkin huomioiden asiakasryhmäkohtaiset tarpeet ja mieltymykset.

2 Hävikin vähentäminen

Palvelukuvauksissa on vaadittu, että palvelua tuotetaan kestävän kehityksen, Helsingin kaupungin periaatteiden ja voimassaolevien viranomaishojien ja lakien mukaan. Jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentäminen, lajittelu ja kierrättäminen kuuluvat palveluntuottajien perustoimintaan. Palveluntuottajien tulee pyrkiä toiminnassaan mahdollisimman pieneen ruokahävikkiin (keittiö-, jakelu- ja lautashävikki). Ylijäävää ruokaa voidaan osittain myös tarjota seuraavana päivänä ruokalistan mukaisten ruokien rinnalla.

Toimipaikoissa järjestetään kampanjoita ravintolan biojättemäärien ja lautashävikin vähentämiseksi. Toimiala toivoo palveluntuottajien toteuttavan vuosittain hävikkiviikon, jolloin ruokasaleissa on esillä ruokahävikkiin liittyvää somistemateriaalia. Tarkoituksena on lisätä tietoisuutta asiasta. Lapset oppivat näin havainnoimaan oman toimintansa vaikutuksia ja arvostamaan ruokaa.

Palveluntuottaja vastaa valmistetun ruoan tarjoilusta ja mahdollisen ylijäävän ruoan jälkikäsittelystä ja myynti- ja jakelutoiminnasta sekä niihin liittyvistä kustannuksista, käytännön toimenpiteistä ja turvallisuudesta. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala suhtautuu myönteisesti palveluntuottajien pilottiprojekteihin, joissa pohditaan ratkaisuja ylijäävän ruoan myymiseen tai toimittamiseen eteenpäin. Ylijäämäruoan myynnistä tai jakelusta ei saa kuitenkaan aiheutua turvallisuusriskiä tai haittaa toimipaikkojen toiminnalle, oppilaille tai muulle henkilökunnalle.

Sosiaali- ja terveystoimiala

1 Ruokalistasuunnittelu ja raaka-aineet ympäristöystävällisyys huomioiden

Sosiaali- ja terveystoimialan ruokalistojen suunnittelua ja toteutusta ohjaavat muun muassa seuraavat kansalliset ravitsemus- ja ruokailusuositukset: Ravitsemushoito, suositus sairaaloihin, terveyskeskuksiin, palvelu- ja hoitokoteihin sekä kuntoutuskeskuksiin 2010, Ravitsemussuositukset ikääntyneille 2010 sekä Terveyttä ruoasta, suomalaiset ravitsemussuositukset 2014. Ruoan ilmastovaikutuksia vähennettäessä keskeistä on ruokahävikin pienentäminen, energiatehokkuuden lisääminen sekä kauden mukaisten ja lähialueella tuotettujen raaka-aineiden huomioiminen ruokalistasuunnittelussa ja ruokapalvelujen toteutuksessa. Palvelukeskus Helsingin näiden periaatteiden mukaisesti laatimat ruokalistat hyväksytetään sosiaali- ja terveystoimialalla ennen niiden käyttöönottoa. Kilpailutettujen palveluiden tuottajat suunnittelevat ruokalistansa kilpailutuksissa käytettyjen ympäristökriteerien mukaan.

2 Hävikin vähentäminen

Sosiaali- ja terveystoimialan ravitsemushoidon neuvottelukunnan toimintasuunnitelmassa 2018 on yhdeksi tehtäväksi asetettu tähderuuan

määrän vähentämisen pohtiminen ja hyötykäyttö. Hävikkiä pyritään vähentämään hyvällä viestinnällä tilaavan yksikön ja ruoan toimittavan keittiön välillä ja asiaan liittyvällä koulutuksella ja ohjeistuksella.

Sosiaali- ja terveystoimialan ruokapalvelutuottajien tulee pyrkiä toiminnassaan mahdollisimman pieneen ruokahävikkiin. Palveluntuottajat vastaavat ruoanvalmistuksesta, tarjoilusta ja mahdollisen ylijäävän ruoan jälkikäsitteystä ja myynti- ja jakelutoiminnasta sekä niihin liittyvistä kustannuksista, käytännön toimenpiteistä ja turvallisuudesta. Sosiaali- ja terveystoimiala suhtautuu myönteisesti ja pyrkii edistämään palveluntuottajien ylijäävän ruoan myyntiä tai sen toimittamista eteenpäin. Myynnistä tai jakelusta ei saa kuitenkaan aiheutua turvallisuusriskiä tai haittaa toimipaikkojen toiminnalle, asukkaille, asiakkaille, potilaille tai henkilökunnalle.

Palvelukeskus Helsinki

Palvelukeskus Helsinki toimii yhteistyössä Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan kanssa siten, että toimiala määrittää tilaajana linjaukset joiden mukaan Palvelukeskus Helsinki tuottajana tuottaa palvelut. Ruokatarjoomaa kehitetään yhteistyössä toimialojen kanssa huomioiden kaupungin, toimialojen ja liikelaitoksen strategiset tavoitteet ja vastuullisuusnäkökulmat sekä eri asiakasryhmille määritellyt ruokailu- ja ravitsemussuositukset. Palvelukehityksessä huomioidaan asiakkailta ja kaupunkilaisilta saatu palaute, ja asiakastyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti.

Ympäristötyötä on ohjannut Palvelukeskuksen ympäristöohjelma ja ympäristösitoumus. Vuodesta 2019 toimintaamme ohjaa vastuullisuusohjelma 2019-2021, jonka yksi osa on ympäristöohjelma. Olemme myös sitoutuneet noudattamaan ympäristölainsäädännön vaatimuksia ja Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikan linjauksia. Tämän hetken tärkeimmät ympäristötoimenpiteet liittyvät ilmastomuutoksen hillintään esimerkiksi kestäviä raaka-aineita käyttämällä, ruokahävikkiä ehkäisemällä ja autoilua vähentämällä.

Esimerkiksi vuonna 2018 kilpailutettu ruokapalveluiden logistiikka, johon kuuluvat muun muassa kotiateriakuljetukset, päiväkotij- ja koulu-ruokakuljetukset sekä toimipaikkojen väliset ruokakuljetukset, vähentää kuljetuksista aiheutuneita päästöjä merkittävästi. Häkypäästöt vähenevät laskennallisesti 22 %, typenoksidit 67 % ja hiukkaspäästöt 92 % aiempaan kuljetuskalustoon verrattuna. Samalla saadaan jopa 25 % kustannusten säästö verrattuna aikaisempiin sopimuksiin.

Sitoutuminen jatkuvaan ympäristötoimien parantamiseen toi Palvelukeskukselle Ekokompassi-sertifikaatin vuonna 2017. Sertifikaatilla ohja-

taan Palvelukeskuksen laajaa toimipaikkaverkkoa (noin 600 toimipistettä).

Toimintaamme ohjaavat:

1 Hiilineutraali Helsinki 2015 -toimenpideohjelma 2035

- Lisäämme kasvisruokien ja kasvien/hedelmien osuutta ruokalistoilla vähentämällä vastaavasti punaista lihaa niiltä osin kuin on mahdollista huomioiden eri asiakassegmenteille laaditut ravitsemussuositukset.
- Vähennämme ruokahävikkiä yhtenäistämällä ruokalistoja pitäen kuitenkin myös huolta siitä, että ruokalistatuotteet ovat maistuvia ja vastaavat eri asiakasryhmiemme toiveita.
- Vähennämme hankintojen ympäristövaikutusta.
- Minimoimme logistiikan ja liikkumisen ympäristövaikutuksia.
- Kehitämme uusia ympäristöystävällisiä toimintamalleja yhdessä sidosryhmien kanssa.
- Lajittelu ja kiertotalouden hyödyntäminen ovat luonnollinen osa toimintaamme.

2 Helsingin ruokakulttuuristrategia (2015-2020)

- Painotamme hankinnoissa vastuullisia, eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja.
- Valmistamme ja tarjoamme monipuolista, terveellistä, tuoretta, turvallista ja maistuvaa ruokaa.
- Arvostamme ruokaa ja vältämme hävikkiä ja tuhlaamista.
- Teemme vastuullisia, eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja ja toimimme kestävästä kehityksestä periaatteiden mukaisesti.
- Teemme oheiskasvatusyhteistyötä toimialojen kanssa terveellisen, kestävästä ja ruokaa arvostavan kulttuurin vahvistamiseksi. Tavoitteen toteuttamiseksi tähtäämme ruokasivistyksen lisäämiseen muun muassa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa tehtävällä yhteissuunnittelulla ja johdon työpajoilla.

3 Palvelukeskuksen vastuullisuusohjelma 2019-2021

3.1 Ruokahävikin vähentämiseksi:

- Kehitämme sähköistä menekinseurantaa ja hyödynnämme seuranta-tietoja tehokkaammin, ohjeistamme hävikin ehkäisyyn.
- Kokeilemme Urban Food -hankkeessa kehitettävää sovellusta ylijäämäruoan jakoon.
- Kehitämme ylijäämäruoan myyntiä Lunchie-mobiilisovelluksella, (käyttönoton laajentaminen).
- Yhtenäistämme ylijäämäruoan myynnin ohjeistuksia ja tiedotusta/viestintää ruokasalissa.

- Suunnittelemme ja järjestämme hävikkiviikkotapahtumia yhdessä asiakkaan kanssa.

3.2 Kierrätyksen tehostamiseksi:

- Pilotoimme Kierrätyspäivät-toimintatapaa: toimipaikkojen/toimistojen ylimääräiset tavarat käyttöön ja ei-käyttökelpoisten haku pois toimipaikoista Sortti-asemille keskitetysti.
- Kartoitamme toimipisteiden lajittelumahdollisuuksia ja neuvottelemme tarvittaessa lajitteluastioiden lisäämisestä.
- Ohjaamme poistettavan irtaimiston uusiokäyttöön ja ohjeistamme toimintamallin käyttöön.

3.3 Jätteiden vähentämiseksi:

- Vähennämme kertakäyttöastioiden käyttöä ja suosimme biohajoavia kertakäyttöasioita.
- Käytämme ympäristövastuullisia siivousmenetelmiä, siivousvälineitä sekä pesu- ja puhdistusaineita.

3.4 Kahden prosentin (2 %) energiasäästökäsi:

- Tarkennamme ja jalkautamme energiasäästösuunnitelman 2019, huomioimme myös laitehankinnat, laitteiden ylläpidon ja toimintatavat kouluissa, päiväkodeissa ja hoitoalan paikoissa.
- Uudistamme energiatehokkuuslomakkeen selkeämmäksi (kuvien käyttö).
- Olemme mukana varmistamassa ruokakuljetusten ympäristö- ja kustannustehokkuutta tilauserien ja toimituskertojen optimoinnilla ja ohjeistamalla vastuullisiin toimintatapoihin.

3.5 Päästöjen vähentäminen kuljetusten optimoinnilla ja etäpalveluita hyödyntämällä:

- Vähennämme päästöjä optimoimalla kuljetukset ja hyödyntämällä etäpalveluja.
- Lisäämme julkisten liikennevälineiden käyttöä, kimpakyytejä ja työmatkaliikuntaa.

3.6 Hankintojen osalta:

- Selkeytämme hankintaohjeistusta tarkentamalla toimipaikkatasoista raaka-ainehankinnan ohjeistusta, annamme ohjeita esimerkiksi sopimustuotteista ja ostomääristä.
- Huomioimme vastuullisuuskriteerit kilpailutuksissa ja liitämme niitä tarjouspyyntöihin, koskien esimerkiksi tuotantotapoja, pakkausmateriaaleja ja -kokoja, päästöjä jne.
- Lisäämme kestävien raaka-aineiden ja tuotteiden käyttöä ja neuvotte-

lemme kasvis- ja kalaruokien lisäämisestä ja punaisen lihan käytön vähentämisestä yhdessä toimialojen kanssa huomioiden voimassa olevat, eri asiakassegmenteille laaditut ravitsemussuositukset.

Palmia Oy

Palmia Oy tuottaa Helsingin kaupungin kiinteistöissä sijaitsevissa henkilöstöravintoloissa ruokapalvelutoimintaa. Tämän lisäksi Palmialla on Helsingin kaupungin kilpailutuksissa voitettuja muutamia muita kohteita. Toimimme tarjouspyyntöasiakirjoissa ruokapalvelujen palveluvauksen ehtojen mukaisesti. Kyseisten kohteiden lisäksi Palmialla on sekä pääkaupunkiseudulla että muualla Etelä-Suomessa toimivia päiväkot-, koulu-, hoiva-, sairaala- ja henkilöstöravintolakohteita.

Palmia Oy toimii yhteistyössä kaupunginkanslian, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan kanssa. Toimiala määrittää kilpailutuksissa linjaukset, joiden mukaan Palmia kilpailutuksen voittaneena tuottajana tuottaa palvelut. Ruokalistoja kehitetään yhteistyössä toimialojen kanssa huomioiden kaupungin toimialojen kilpailutuksissa esitetyt vaatimukset ja Palmian strategiset tavoitteet sekä vastuullisuus. Lisäksi huomioidaan eri asiakasryhmille määritellyt ruokailu- ja ravitsemussuositukset. Tärkeässä roolissa on myös asiakkailta sekä kaupunkilaisilta saatu palaute. Asiakastytyvääsyyttä mitataan säännöllisesti, ja tuloksien perusteella kehitetään ruokapalvelutoimintaa.

Vastuullisuus, ympäristön huomioiminen ja kestävä kehitys

Palmialla on ISO 9001 -standardin mukainen sertifioitu laadunhallintajärjestelmä, joka edellyttää systemaattista toimintaa laadun parantamiseksi, kuten toimivaa asiakaspalautejärjestelmää, toiminnan säännöllistä ulkoista ja sisäistä auditointia ja arvioimista, prosessiajattelua sekä jatkuvaa toiminnan kehittämistä. Laatuasioiden lisäksi myös ympäristö- ja turvallisuusasiat ovat osa toimintajärjestelmäämme.

Tuottamamme palvelut on sertifioitu niin ISO 9001 -laatustandardin kuin ISO 14001 -ympäristöstandardin mukaisesti. Ympäristötyön suuntaviivat on määritelty ympäristösitoumuksessa, jossa Palmia on sitoutunut tuottamaan ympäristövastuullisia palveluja ja hallitsemaan ympäristöasiansa määrätietoisella ympäristöjohtamisella. Seuraamme ympäristölainsäädännön muutoksia systemaattisesti lakiseurantapalvelun avulla sekä noudatamme lainsäädäntöä ja muita annettuja säädöksiä.

Avainlippu kertoo suomalaisesta palvelusta

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

16.09.2019

Palmian palvelut tuotetaan Avainlippumerkin alla. Avainlippu on Suomalaisen Työn Liiton merkki, joka kertoo, että palvelu on tuotettu Suomessa ja työllistää Suomessa.

Palmian toiminnan kotimaisuusaste on vaadittujen laskelmien mukaan noin 80 % ja myös muut vaatimukset täyttyvät. Palmia on kokonaan suomalaisessa omistuksessa, ja olemme toimialueellamme merkittävä työllistäjä tarjoamalla työtä noin 1600 henkilölle. Meille on tärkeää, että maksamme veromme Suomeen ja rakennamme silläkin tavoin suomalaista yhteiskuntaa. Avainlippumerkillä haluamme tuoda palveluidemme suomalaisen alkuperän näkyväksi.

Jotta palveluyritys saa käyttää avainlippua toimintansa yhteydessä, on sen toiminnan kotimaisuusasteen oltava vähintään 50 %. Yrityksellä on lisäksi oltava merkittävä kotimainen omistus, Suomessa toimiva johto ja yrityksen pääkonttorin on sijaittava Suomessa.

Ruokahävikki, jätteen vähentäminen ja lajittelu

Ruokahävikkiä seurataan Palmian ravintoloissa aktiivisesti. Kunkin ruokapalvelun toimialapäällikön tuloskorttimittarina on hävikin seuranta. Esimerkiksi vuoden 2019 tavoitteena on vähentää hävikkiä 30 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Pyrimme vähentämään ruokahävikkiä kaikessa ruokapalvelutoiminnan osissa, toisin sanoen ruokalistan suunnittelussa, hankinnoissa, kuljetuksissa, varastoinnissa, valmistuksessa sekä tarjoilussa.

Järjestimme syksyllä 2018 kaikissa Palmian henkilöstöravintoloissa hävikkiviikon, jolloin viestittiin hävikkiin liittyvistä asioista ja kiinnitettiin erityishuomiota asiakkaiden lautashävikkiin. Pyrimme ennakoimaan ruokailijamääriä mahdollisimman hyvin tekemällä asiakkaiden kanssa yhteistyötä sekä huomioimalla säätilan ja mahdollisten kilpailijoiden ateriatarjoon. Perehdytyksellä ja ohjeistuksella olemme saaneet pienennettyä ruoan valmistuksen hävikkiä. Asiakaskunnalle korostamme, että ruokaa voi aina hakea lisää.

Teemme yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja lahjoitamme ylijäämäruokaa. Lisäksi myymme linjastoon jäänyttä ruokaa, muun muassa ResQ-sovellutusta toimipaikoissamme hyödyntäen. ResQ on kuluttajille suunnattu sovellus, jonka avulla voi ostaa ruoka-toimijoiden ylijäämäruokaa edullisesti.

Valitsemme ekologisia pakkausmateriaaleja ja pyrimme minimoimaan kertakäyttöastioiden käytön. Kaikki jätteet lajitellaan ohjeistusten mukaisesti.

Toimintaamme ohjaavat

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma ja Helsingin ruokakulttuuristrategia (2015-2020) ohjaavat Palmian toimintaa muun muassa seuraavasti: Lisäämme kasvisruokia ruokalistailla ja pyrimme vähentämään punaisen lihan käyttöä mahdollisuuksien mukaan asiakaskunnan tarpeet ja ravitsemussuosituksot huomioiden. Vähennämme ruokahävikkiä ja hankintojen ympäristövaikutusta. Minimoimme myös logistiikan ja liikkumisen ympäristövaikutuksia. Painotamme hankinnoissa vastuullisia, eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja. Valmistamme ja tarjoamme monipuolista, terveellistä, tuoretta, turvallista ja maistuvaa ruokaa. Pyrimme minimoimaan hävikkiä. Teemme vastuullisia, eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja ja toimimme kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti luoden asiakkaillemme herkullisia ruokailuhetkiä ja sosiaalista yhdessäoloa.

Päätelmä

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupungin ruokapalveluiden ruokailan ilmastokuormituksen ja ruokahävikin vähentämiseksi tehdään tällä hetkellä varsin paljon toimia. Edellä esitetyn mukaisesti pyritään erilaisilla suunnitelmilla ja ohjelmilla entisestään vähentämään ruokapalveluiden ympäristökuormitusta.

Esitys on valmisteltu kaupunginkanslian, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, sosiaali- ja terveystoimialan, Palvelukeskus Helsingin ja Palmia Oy:n yhteistyönä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi
Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija (Kasko), puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi
Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja (Sote), puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi
Eeva Saarinen, kehityspäällikkö (Palvelukeskus Helsinki), puhelin: 310 40836
eeva.saarinen(a)hel.fi
Jaana Kujala, liiketoimintajohtaja (Palmia Oy), puhelin: 050 4013880
jaana.kujala(a)palmia.fi
Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Kivelä Mai, toivomusponsi, Kvsto 13.6.2018 asia 19

Muutoksenhaku

16.09.2019

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 597

HEL 2018-007089 T 00 00 03

Esitys

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

03.06.2019 Pöydälle

27.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija (Kasko), puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja (Sote), puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi

Eeva Saarinen, kehityspäällikkö (Palvelukeskus Helsinki), puhelin: 310 40836
eeva.saarinen(a)hel.fi

Jaana Kujala, liiketoimintajohtaja (Palmia Oy), puhelin: 050 4013880
jaana.kujala(a)palmia.fi

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

§ 632

Kaupunginvaltuuston 11.9.2019 tekemien päätösten täytäntöönpano

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, että kaupunginvaltuuston 11.9.2019 tekemät päätökset saadaan pöytäkirjan tarkastamisen jälkeen mahdollisista valituksista huolimatta panna täytäntöön seuraavasti:

- 1-3 Ei toimenpidettä.
- 4 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.
Tiedoksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle ja Taloushallintopalveluliikelaitokselle.
- 5 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.
Tiedoksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle, nuorisajaostolle, Taloushallintopalveluliikelaitokselle ja tarkastusvirastolle.
- 6 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.
Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle, Taloushallintopalveluliikelaitokselle ja tarkastusvirastolle.
- 7 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille sekä Helsingin käräjäoikeudelle.
- 8, 9 Tiedoksi kasvatus- ja koulutuslautakunnalle ja kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle.
- 10 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote varauksensaajille.
Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle.
- 11 Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle.

- 12 Kaupunginhallitus oikeuttaa kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelun tonttipäällikön päättämään kiinteistön kaupoista sekä tekemään vuokraus-, osto-oikeus ja myyntiperiaatteisiin tarvittaessa vähäisiä muutoksia.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote varauksensaajalle.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle.

- 13-21 Aloitteet kaupunginkansliaan valmisteltavaksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 633

Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota käsiteltäväkseen asioita, joissa seuraavat viranomaiset ovat tehneet päätöksen viikolla 37.

kaupunginhallituksen jaostot

- konsernijaosto 9.9.2019
- elinkeinojaosto

tarkastuslautakunta yleishallinnon osalta

lautakunnat ja niiden jaostot

kasvatus- ja koulutuslautakunta

- suomenkielinen jaosto
- ruotsinkielinen jaosto

kaupunkiympäristölautakunta 10.9.2019

- ympäristö- ja lupajaosto 13.9.2019

- rakennusten ja yleisten alueiden jaosto

pelastuslautakunta

kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 10.9.2019

- kulttuuri- ja kirjastojaosto

- liikuntajaosto

- nuorisajaosto 12.9.2019

sosiaali- ja terveyslautakunta 10.9.2019

- sosiaali- ja terveysjaosto

johtokunnat

- palvelukeskusliikelaitos

- taloushallintopalveluliikelaitos

- työterveysliikelaitos

- rakentamispalveluliikelaitos

- liikenneliikelaitos 12.9.2019

keskusvaalilautakunta yleishallinnon osalta

pormestari

apulaispormestarit

16.09.2019

- kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
- kaupunkiympäristön toimiala
- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
- sosiaali- ja terveystoimiala

kaupunginkanslian viranhaltijat

henkilöstökassatoimikunta

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Victor Andersson, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
victor.andersson(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Victor Andersson, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
victor.andersson(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

16.09.2019

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632 ja 633 §:t.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

2

OHJEET OIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI

Pöytäkirjan 622 §.

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen)
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi-saannista.

Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Helsingin kaupungin kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Mikäli päätös on annettu tiedoksi postitse, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Mikäli päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmen päivän kuluttua viestin lähettämisestä.

16.09.2019

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on Helsingin kaupunginhallitus.

Oikaisuvaatimusviranomaisen asiointiosoite on seuraava:

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi

Postiosoite: PL 10

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Faksinumero: (09) 655 783

Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13

Puhelinnumero: (09) 310 13700 (Yleishallinto)

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 08.15–16.00.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi
- oikaisuvaatimuksen tekijä
- millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
- oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä lähetetään pyynnöstä. Asiakirjoja voi tilata Helsingin kaupungin kirjaamosta.

ANVISNINGAR FÖR SÖKANDE AV ÄNDRING

1

FÖRBUD MOT SÖKANDE AV ÄNDRING

610 och 613 § i protokollet.

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

16.09.2019

Ändring i beslutet får inte sökas eftersom beslutet gäller beredning eller verkställighet.

Tillämpat lagrum: 136 § i kommunallagen

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

16.09.2019

Kaupunginhallitus

Jan Vapaavuori
puheenjohtaja

Jenni Björksten
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirja tarkastettu

Mika Raatikainen

Marcus Rantala

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 24.09.2019.